

Stenogrammid

IX Riigikogu, VI Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 14.11.2001, 13:00

Toimetatud

Infotund

1. Teated

2. Päevakorrast

3. Riigikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (689 SE) teise lugemise jätkamine

4. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (815 SE) teine lugemine

5. Krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (871 SE) esimene lugemine

6. Otsuse "Audiitori nimetamine Riigikontrolli 2001. aasta majandustegevuse kontrollimiseks" eelnõu (872 OE) arutelu

7. Otsuse "Audiitorite nimetamine Eesti Panga 2001. aasta tegevuse kontrollimiseks" eelnõu (873 OE) arutelu

8. Otsuse "Keskonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse alusel moodustatud sihtasutuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (903 OE) arutelu

9. Tõestamisseaduse eelnõu (500 SE) teise lugemise jätkamine

10. Tõestamisseaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (501 SE) teise lugemise jätkamine

11. Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (785 SE) teise lugemise jätkamine

12. Riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu (828 SE) teise lugemise jätkamine

13. Toiduseaduse, veterinaarcorralduse seaduse, loomatauditõrje seaduse ja loomakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (836 SE) teine lugemine

14. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (835 SE) teine lugemine

15. Seaduse "2002. aasta riigieelarve" eelnõu (852 SE) teine lugemine

16. Meresõiduohutuse seaduse eelnõu (780 SE) teine lugemine

17. Toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (853 SE) teine lugemine

18. Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 6 muutmise seaduse eelnõu (866 SE) teine lugemine

19. Otsuse "Eesti ekspordipoliitika põhialuste heakskiitmine" eelnõu (674 OE) arutelu

20. Riiklike peretoetuste seaduse eelnõu (860 SE) teine lugemine

21. Terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvahelise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (876 SE) esimene lugemine

22. Kriminaalmenetluse koodeksi ja advokatuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu (877 SE) esimene lugemine

23. Kriminaalmenetluse koodeksi ning apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (878 SE) esimene lugemine

24. Pommiterrorismi vastase konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (881 SE) esimene lugemine

25. Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (894 SE) esimene lugemine

26. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu (657 SE) esimene lugemine

27. Kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu (790 SE) esimene lugemine

28. Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (884 SE) esimene lugemine

13:00 Infotund

13:00 Esimees T. Savi

Tere päevast, austatud kolleegid! Lugupeetud härra peaminister, ministrid! Alustame Riigikogu infotundi. Austatud Riigikogu, palun teeme kohaloleku kontrolli! Kohalolijaks registreeris ennast hetkel 13 Riigikogu liiget. Lugupeetud kolleegid! Täna vastavad teie küsimustele peaminister Mart Laar, haridusminister Tõnis Lukas ja sotsiaalminister Eiki Nestor. Me alustame. Esimene küsimus on kolleeg Mai Treialilt härra peaministrile.

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Mind ja paljusid valijaid on teinud väga murelikuks see, et uus aasta toob kaasa väga palju ja suuri hinnatõuse. Me räägime majandusedust. See peaks omakorda tähendama, et riik ei aja oma kätt sügavale maksumaksja taskusse, st et ta hoiab kontrolli all oma territooriumil tegutsevad monopoolsed ettevõtted. Minu küsimus on järgmine. Kuidas ja millistel tingimustel on Eestis võimalik reguleerida monopoolsete ettevõtete kehtestatavaid teenuste hindasid?

13:00 Esimees

Härra peaminister, palun!

13:00 M. Laar

Aitäh, lugupeetud esimees! Lugupeetud küsija! Tänan selle küsimuse eest! Vastus sellele küsimusele on väga lihtne. Monopoolsete ettevõtete või, nagu öeldakse seadustes, turgu valitsevate ettevõtjate hindade määramise süsteem on paika pandud Riigikogus vastuvõetud seadustes. Kui rääkida viimasel ajal võib-olla kõige rohkem huvi põhjustanud aladest, siis on see kirjas kõigepealt energiaseaduses ning teiseks telekommunikatsiooniseaduses, kus on üsna täpselt ja üksikasjalikult sätestatud, kuidas toimub turgu valitseva ettevõtja hindade määramine. Seejuures ei tehta nendes seadustes vahet, kas ettevõtte, kes turgu valitseb, on riigi omandis, erastatud või on riik selles ettevõttes aktsionär koos erainvestoriga. Selles suhtes on paika pandud võrdsed võimalused ja võrdsed kohustused. See süsteem on seaduses üsna üksikasjalikult ette nähtud. Riigi poolt, valitsuse poolt vaadates on meie kõige suurem huvi see, et need sõltumatud regulaatorid, mida seadusandja on ette näinud, oleksid piisavalt tugevad, piisavalt aktiivsed selleks, et tarbijate ja selle kaudu ka riigi huvisid kaitsta.

13:00 Esimees

Tänan! Mai Treiali täpsustav küsimus, palun!

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Võiks ikkagi kohe küsida, et kui niivõrd palju inimesi satub löögi alla, kas ei peaks seadust korrigeerima. Maksumaksja eeldab, et iga kuu või periooditi mis tahes kauba või teenuse eest makstava tasu suurenemine on piisavalt põhjendatud. Iga suurema hinnatõusu eel on hinna tõstjad kinnitanud, et see tõus jääb viimaseks või vähemalt jääb hind pikemaks ajaks muutmata. Kahjuks on küll kujunenud välja niimoodi, et sellest on saanud ainult sõnakõlks. Härra peaminister! Millega põhjendab riigile kuuluv AS Eesti Energia oma õigust kehtestada elektritarbimise puhul tarbijate vabadust piirav 20-kroonine nn kuutasu?

13:00 M. Laar

Aitäh! Lugupeetud küsija! Te mainisite oma küsimuses, et on väga võimalik, et tuleb muuta seadust. Igal Riigikogu liikmel ja fraktsioonil on võimalus esitada täpsustusi ning parandusi seaduste kohta, kui tundub, et üks või teine seadussäte, mis Riigikogus on vastu võetud ja heaks kiidetud, ei ole mitte piisav. Mis puudutab konkreetset Eesti Energiat ja tema hinnakujundust, siis on energiaseaduses väga selgelt pandud paika need põhimõtted, mille kohaselt tuleb kujundada kauba hind ja teenuste tariifid. Neid tuleb kujundada nõnda, et oleks tagatud, esiteks, tegevuseks vajalike tootmiskulude katmine, teiseks, investeeringud tegevus- ja arenduskohustuste täitmiseks, kolmandaks, keskkonnakaitsetingimuste täitmine, neljandaks, kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine ja, viiendaks, põhjendatud tulukus. Viimati mainitu puhul on ilmselt kõige rohkem vaidlusi. Siin on Energiaturu Inspektsioonil tegelikult vägagi suured võimalused ja ka kohustused tarbijate huvide eest seista. Ma usun, et läbirääkimistel Eesti Energiaga on neid erinevaid külgi kaalutud. Ma olen ka oma arvamuse selles küsimuses avaldanud.

Loodame, et jõutakse sellisele kokkuleppele, mis tõesti kõige rohkem vastab Eesti tarbijate huvidele. Mis puudutab seda juttu, et hinnatõuse enam ei tule, siis nendest juttudest oleks ilmselt tõesti targem hoiduda, sest hinnatõus on paratamatult selline asi, mis toimub kogu maailmas. Küsimus on selles, milleks, kuidas ja kuhu see raha läheb. On väga võimalik, et tuleb läbi vaadata konkreetseted ettepanekud seaduste muutmise kohta, et kõik kulutused oleksid põhjendatud.

13:00 Esimees

Härra peaminister, tänan! Mai Treiali teine täpsustav küsimus, palun!

13:00 M. Treial

Aitäh! Tõepoolest on nimetatud seadusesse üsna palju sisse kirjutatud, kuid ei teie vastus ega see seadus ei anna ikkagi seletust, miks kuutasu kehtestamisega AS Eesti Energia (samuti on seda rakendanud ka Eesti Telefon ja Eesti Energia väidab omakorda, et ta võttis seda justkui eeskujuks) siiski karistab tarbijat, sellist tarbijat, kes hoiab kokku. See on lisamaks, tasu mitte millegi eest. Sisuliselt ei ole see ka mingil määral kvaliteediga seotud. Aga ettevõttele võib see olla üks väga hea võimalus lausa rikkaks saada. Ma küsin teie käest konkreetset. Kas valitsus ütleb ei elektri hinnale lisanduvale kuutasule? Kui ei, siis millega te seda põhjendate?

13:00 M. Laar

Aitäh! Valitsusel oleks kindlasti hea meel ütelda ei ühele või teisele asjale, mis puudutab Eestis turgu valitsevate ettevõtjate kehtestatavaid hindu. Paraku on seadusandja olnud siin väga täpne ning pannud üsna üheselt paika selle süsteemi, kuidas hindu määratakse, just tuginevalt nendeleseadustele, mis on Riigikogus nii telekommunikatsiooniteenuse kui ka energiateenuse alal vastu võetud. Siin, nagu te hästi teate, toimuvad läbirääkimised vastavate ettevõtete ja inspeksioonide vahel. Valitsusel, valitsuse ministritel või peaministril on võimalus sellesse protsessi sekkuda ainult n-ö oma isikliku autoriteedi abil, kuulates ära eri poolte seisukohti ja arvamusi, kas tõesti see hinnakujundus, need viis punkti energiaseaduses, on põhjendatud või mitte. Teatavasti pole läbirääkimised või ka vaidlused selle üle veel mitte lõppenud. Mis puudutab aga püsitasu, siis teatavasti pakkus Eesti Energia Energiaturu Inspeksioonile tegelikult välja ka teise võimaluse. Siin oli mitmeid pakkumisi. Energiaturu Inspeksioon nõustus siiski just selle teise variandiga.

13:00 Esimees

Tänan! Härra peaminister, üks kohapeal registreeritud küsimus. Janno Reiljan, palun!

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra peaminister! Kuidas on võimalik, et riiklikud aktsiaseltsid ei täida oma omaniku, valitsuse korraldusi? Energiaseaduses ega teistes seadustes ei ole midagi öeldud selle kohta, et omanik ei võiks sekkuda protsessidesse, kui need käest ära lähevad. Praegu on energia hinna 30% tõus juba selgelt monopoli diktaat. Kuidas on võimalik, et Eesti Energia riikliku ettevõttena saab käituda omavalitseliselt ja valitsusel ei ole mitte mingisugust huvi ei üldkoosoleku ega nõukogu liikmete kaudu sellele piiri panna? Selgitage seda, palun!

13:00 M. Laar

Aitäh! Ma olen öelnud oma arvamuse, ka avalikkusele on see teada, mitmetes küsimustes, mis on seotud eelseisva elektrienergia hinna tõusuga. Seda arvamust on ka arutatud Eesti Energia nõukogus. Samas saab valitsus ikkagi, nagu ma juba enne ütlesin, lähtuda sellest seaduse põhimõttest, mille kohaselt ei ole nimetatud protseduuri puhul vahet, kas ettevõtte on riigi omandis, erastatud või on riik koos erainvestoriga aktsionäriks. Need tingimused peavad olema täidetud ka riigi omandis oleva ettevõtte puhul. Võib öelda, et me, kahjustades selle ettevõtte huve ja lükates tagasi põhjendatud taotlusi, kahjustame sellega kaudselt riigi ja meie kõigi huve. Omaette küsimus on see, kas üks või teine selline samm on põhjendatud või mitte. Seda tuleb tõesti väga põhjalikult kaaluda. Ma olen ka oma arvamuse üsna selgelt Eesti Energiale välja ütelnud. Mul on hea meel, et Eesti Energia on need ettepanekud põhimõtteliselt heaks kiitnud ja vastu võtnud. Ma arvan, et mitmeid kõige rohkem valupunkte tekitanud probleeme on meil võimalik ka lahendada.

13:00 Esimees

Mai Treial, kas ma tohin paluda viimast täpsustavat küsimust?

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Härra peaminister! Ega teie vastus nüüd midagi rohkem lahti ei rääkinud. Pigem jääb mulle ikkagi mulje, et te ei ole riigi hallatavas või riigile kuuluvas ettevõttes kasutanud hinnaläbirääkimistel ära kõiki võimalusi, ka seoses sellega, et te ei ole varem rääkinud sotsiaalsest olukorrast. Tagantjärele on väga keeruline seda asja seletada ja jääb silmakirjaliku suhtumise mulje. Viimasel ajal räägitakse ka ühest niisugusest asjast nagu sotsiaalelekter. Kas te seletaksite, mis loom see sotsiaalelekter on ja kui kaua inimeste petmine sellega võib kesta?

13:00 M. Laar

Aitäh küsimuse eest! Ma kindlasti ei nimetaks sotsiaalelektriprogrammi, mille Eesti Energia on välja töötanud, inimeste petmiseks. Nende inimeste olukorda, kelle jaoks seda programmi rakendatakse, see siiski väga tugevalt parandab. Kui me ütleksime, et tegemist on petmisega, siis me ütleksime ka, et seda ei tuleks teha. Ma ei jaga seda seisukohta. Ilmselt on sõna "sotsiaalelekter" läinud käibesse selle töörühma nimetuse kaudu, kes on tegelnud ja tegeleb nende gruppide väljaselgitamisega, kellele nimetatud hinnatõus tekitab väga suuri probleeme ning kelle jaoks Eesti Energia on välja pannud või loonud omaette kapitali, omaette fondi, kust on võimalik nendele inimestele lisatoetusi maksta. Omaette küsimus on püsitasu ärajätmine teatud, ka sotsiaalselt ohustatud elanikkonnagruppide puhul. Ma tean oma poliitilisest kogemusest üsna hästi, et targem on midagi mitte teha kui teha, sest kui sa midagi teed, siis saad igal juhul sõimata. Teiegi nimetasite seda tegevust silmakirjatsemiseks. Ma arvan siiski, et tegevus, mis kergendab inimeste olukorda, teatud sotsiaalsete gruppide olukorda ja mis lähtub nendest ettepanekutest, mis näiteks on laekunud mulle peaministrina paljulapseliste perede organisatsioonilt, on õigustatud. Ma arvan, et see aitab inimeste olukorra parandamisele kaasa.

13:00 Esimees

Aitäh, härra peaminister! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Janno Reiljan, küsimus härra haridusministrile.

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra haridusminister! Ma loodan, et teie ei tegele sellise silmakirjalikkusega, kus sada miljonit võetakse, viis antakse tagasi ja siis teatatakse, et see ei ole silmakirjalikkus. Minu poole pöördusid murega dotsentide ja teadurite klubi liikmed. Nad on juba mitmendat aastat pidanud kirjavahetust teiega, Riigikoguga, peaministriga, kõigi teistega ja saanud igasuguseid julgustavaid vastuseid, et nende probleemid lahendatakse. Nimelt on nad pandud ebavõrdsesse seisu, võrreldes professoritega, kellel on võimalik saada emeriitprofessoriks ja saada sellele vastavat pensioni. Dotsendid ja teadlased pensionile minnes mingisugust toetust ei saa. Ma loen siit sellest paberipatakast, mis mulle üle anti, teie vastust, et ministeerium töötab selle kallal intensiivselt, see oli eelmise aasta lõpul ...

13:00 Esimees

Janno Reiljan, palun küsimus!

13:00 J. Reiljan

Minu küsimus ongi: mis on selle intensiivse töö tulemus? Mida te olete sel aastal tulemusjuhtimise raames dotsentide ja teadlaste pensioniprobleemide lahendamisel saavutanud?

13:00 T. Lukas

Aitäh! Tõepoolest on ülikoolide ja instituutide töötajad teinud aastakümneid õlg õla kõrval tublit tööd. Osa neist on nüüd professori staatuses. Dotsentide ja vanemteadurite esindajad ütlevad tihti, et nemad on reaalses igapäevatoos teinud isegi rohkem kui professorid, aga neid ei ole välja toodud grupina, kellele vanaduspensionile minnes eripension makstakse. Tõesti, siin on kaks tahku: üks on rahaline külg, selle me oleme kokku arvutanud, niipalju kui seda ette arvutada saab, ja teine on see, mida

ütlevad seejärel teised töötajagrupid - insenerid, arstid, teised -, kelle töö on olnud ka väga oluline, tulemuslik ja tähelepanuväärne. Professori nimetus on ühiskonnas olnud auväärne ja seni ei ole loonud lõkkele rivaalitsemine eri töötajagruppide vahel. Kui dotsentidele ja teaduritele määratakse lisapension, siis hakkavad teised töötajate grupid, kaasa arvatud õpetajad, kahtlemata küsima, kus on nende võimalus saada pensionile minnes eristaatust. Võin öelda, et Tartus oleks vaja, arvestades praegust akadeemikute tasu ja emeriitprofessorite tasu, lisaks 7,3 miljonit krooni ja Tallinnas veel kolm korda rohkem. Nii et tarvis oleks vähemalt 30 miljonit krooni. Seda riigieelarves järgmisel aastal ei ole. Kuid nende inimeste panus on kahtlemata olnud tähelepanuväärne.

13:00 Esimees

Tänan! Janno Reiljan, palun!

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Ma siiski kordan oma küsimust. Te lugesite ette eelmise aasta detsembrist pärit vastused. Me saime praegu teada täpselt sedasama, mida teie teadsite eelmise aasta detsembris. Kuid ma kordan veel kord. Te olete oma kirjas näiteks Mall Poolale teatanud, et ministeerium töötab intensiivselt selle probleemi kallal. Te teatate kirja lõpus, et jätkate küsimusega tegelemist ja lahenduse otsinguid. Riigikogu kultuurikomisjon on pidanud selle probleemi tõstatamist ja seda taotlust õigustatuks ning lubanud teiste komisjonidega läbi rääkida. Ma kordan oma küsimust. Mida on selle aasta jooksul tehtud selle probleemi lahendamiseks? Kes on konkreetset intensiivselt töötanud selle probleemi kallal, nagu teie eelmise aasta lõpul antud vastuses väideti? Mis sammud täpselt on astutud selle probleemi lahendamiseks ja kui kaugel see lahendus praegu on? Teadureid ja dotsente ei ole te nendest suurtest tulemustest informeerinud.

13:00 T. Lukas

Aitäh küsimuse eest! Meie eeltöö on praegu piirdunud eelarveväitlustega, Haridusministeeriumi sees lisainformatsiooni kogumisega kõrgkoolidest ning dotsente ja vanemteadureid esindavatest organisatsioonidest, sest kui Haridusministeeriumile anti eelarve raamnumbrid ette, siis ilmnes, et meil ei ole võimalik selle eelarvega ette näha ühe töötajagrupi lisafinantseerimist pensionieas. Võib öelda, et selle aasta eelarves Haridusministeeriumi real neid summasid ei ole. Mis puudutab intensiivset tööd, siis emeriitdotsentide lisapensioni sisseviimine nõuaks muudatust kolmes seaduses. Neid muudatusi on mõtet hakata tegema siis, kui eelarves on raha ette nähtud. Eelarve võimalused on praegu sellised, et haridusministril ei ole võimalust teiste valdkondade arvel oma ministeeriumi eelarve sees seda asja lahendada. Kui rääkida laiemast teoreetilisest baasist, siis meil on emeriitprofessorite tasu määramisel (see tasu on üks emeriitdotsentide võimaliku tasu eeskujud tulevikus) ka teatavad administratiivsed käärid: raha arvestab riik, aga otsustamine on ülikooli pädevuses. Siin tuleb välja ikkagi niimoodi, et ülikool otsustab, milline on emeriitprofessorite hulk, kuid eelarves ei ole nende pensionide maksmiseks ...

13:00 Esimees

Härra minister!

13:00 T. Lukas

... piisavalt raha. Meil ei ole mõtet kirjutada seadustesse sisse teist ebaõiglust.

13:00 Esimees

Aitäh! Janno Reiljan, teine täpsustav küsimus, palun!

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Täpsustagem teie intensiivset tööd veel kord. Mingit lisainformatsiooni, mida te sellel aastal oleksite hankinud, te ei esitanud. Ma küsin siis eelarve kohta. Kui suurt summat te eelarve projektis täpselt taotlesite, et seda ülesannet lahendada? Kuidas te seda taotlesite, kes, kuidas ja milliseid vastuseid andis? Millal see summa ja kelle sulega eelarve projektist maha tõmmati, et me nüüd peame jälle selle probleemi lahendamist kurvastusega ühe aasta edasi

lökkama või, õigemini, teie valitsemisaja lõpuni edasi lökkama? Niisiis, kirjeldage palun seda eelarveväärtluse protsessi, et me saaksime teada, kes on need, kes kaotasid eelarvest ära selle summa, mida teie taotlesite!

13:00 T. Lukas

Aitäh! Härra Reiljan! Ma peaksin teile rääkima ilmselt täitevvõimu toimimise loogikast üldisemalt. See ei ole lõputu rivaalitsemine ministrite vahel, ei ole nii, et kellelgi tuleb pähe kõik võimalikud vajadused oma valitsemisalast üles lugeda, ta paneb need kirja ja saadab rahandusministrile pika bulla. Meil olid eelarve raamid küllalt hästi ette näha juba kevadel. Haridusminister muidugi taotles vastuvõetud strateegiate elluviimist. Need strateegiad olid kutsehariduse, teaduse ja kõrghariduse valdkonnas. Konkreetselt emeriitdotsentide tasustamist ei ole kirjas üheski dokumendis, mis on valitsuses ja Riigikogus heaks kiidetud. Seetõttu ei olnud alust esitada seda ka eelarvetaotlustes väljapoole ministeeriumi. Ministeeriumi vanas struktuuris tegeles selle teemaga ministeeriumi sees intensiivselt teaduse ja kõrghariduse osakond ning nüüdses struktuuris tegelevad sellega teadustalitus ja kõrghariduse talitus. Aga väljapoole ministeeriumi ei ole me seda teemat praegu viinud, sest ei ole ette näha, et järgmisel aastal võiks selle valdkonna finantseerimiseks olla lisasummasid.

13:01 Esimees

Täna! Janno Reiljan, kas ma tohin paluda viimast täpsustavat küsimust?

13:01 J. Reiljan

Aitäh! Ma tahangi lõpuks ainult kommenteerida. Kui te seda probleemi väljaspool Haridusministeeriumi üldse üles ei ole tõstnud, siis oleks küll imestamapanev, kui keegi teine oleks selle teema üles tõstnud ja eelarvesse selle raha sisse planeerinud. Niisiis, härra minister, mul on kurb teie käest kuulda, et teie ministeerium ei ole selle probleemiga aasta jooksul üldse tegelnud. Mul on sellest väga kahju.

13:01 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Elmar Truu, küsimus sotsiaalministrile.

13:01 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Austatud sotsiaalminister! Uus ravikindlustuse seaduse eelnõu on tekitanud avalikkuses juba palju mureküsimusi. Üks valusamaid nende seas on küsimus ravimite hinna tõusust. Haigekassa kavatseb uues seaduses kärpida ravimitele tehtavaid kulusi, kehtestades soodusravimite hinnapiiri, mille ulatuses ravimi hinda kompenseeritakse. Kasumiahned ravimifirmad ja ravimite Eestisse tarnijad on juba hakanud ravimite hindu kergitama ja üsna märgatavalt, mõned isegi mitmekordselt. Kannatajaks on patsiendid, kellel tuleb see kinni maksta. Patsiendid vaatavad väga murelikult sotsiaalministri poole. Härra sotsiaalminister, mida kavatsete te ette võtta ravimite hinna tõusu ohjeldamiseks?

13:01 Esimees

Härra minister, palun!

13:01 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Elmar Truu! Mul on väga hea meel, et meil on teiega üks mure. Küll aga pean ma ütlema, et see järeldus, mis on tehtud ravikindlustuse seaduse eelnõust ja sellega seonduvast hinnatõusust, on puhtal kujul väljamõeldis ega vasta mingil juhul tõele. Pigem võib öelda seda, et kasutatakse ära praegust soodusravimite süsteemi ja võetakse sealt veel viimast. Kulutused soodusravimitele on aasta-aastalt tõusnud. Aastal 2000 olid nad 447 miljonit Eesti krooni, sellel aastal kavandati kasutada 500 miljonit ja nüüdseks on juba selge, et meil tuleb maksta 600 miljonit. Ka siis, kui uus ravikindlustuse seadus vastu võetakse, need kulud suurenevad, sest on põhimõtteliselt mõistlik, et inimesed ravimeid tarvitavad. Küll aga peaksid need muudatused, mis on seal välja pakutud, ühtpidi laiendama nende ravimite sortimenti, mis soodusravimitena meie kätte jõuavad, ja teisest küljest

võimaldama odavamaid ravimeid, mis on niisama head kui mõned kallimad. Nii et kulutused ravimitele suurenevad paratamatult ka tulevikus. Küll aga peaks olema valik laiem ja ravimeid mõistliku hinna eest saada.

13:01 Esimees

Täna! Elmar Truu, täpsustav küsimus, palun!

13:01 E. Truu

Aitäh! Ma usun, härra minister, et te olete minuga nõus ka selles, et ravimite hinnad on meeletult tõusnud. Vähekindlustatud inimestel, pensionäridel, lastega peredel jt on raskusi ravimite ostmisega. Seetõttu jäävad paljud ravimid ka võtmata. Ma arvan, et riigile ja ka haigekassale läheb ravimata haigus palju rohkem maksma kui ravimite hinna tõusu kompenseerimine. Põhiseaduse § 28 ütleb, et igaühel on õigus tervise kaitsele. Õigus küll on, kuid nendel, kelle sissetulek on väike, on võimalused kasinad. Härra sotsiaalminister, millise retsepti või ravimi kirjutaksite te välja meie ravimipoliitikale, sest meile tundub, et ravimipoliitika vajab ise ravimist?

13:01 E. Nestor

Täiesti nõus. Ravimipoliitika vajab ravimist, seetõttu on ka ravikindlustuse seadus teie ette toodud. Need meetmed, mis seal on kavandatud, on järgmised. Kõigepealt, maailmas on paraku selliseid ravimeid, mis on ainulaadsed ja kallid ning mida on mõtet osta soodushinnaga. Uus ravikindlustuse seaduse eelnõu näeb ette sellise võimaluse nagu kokkuleppehind. Sel puhul sõlmitakse ravimitootjaga hinnakokkulepe, mis võimaldab viia ravimi soodusravimite nimekirja, ja seetõttu on vajalik ravim tarbijale kättesaadav. Teine põhimõte on referentshindade sissetoomine, mis võimaldab kogu ravimipoliitikat oluliselt muuta. Siin peab Riigikogu ilmselt andma seadusandliku selguse, kuidas see referentshind sünnib. Kolmandaks on ravikindlustuse seaduse eelnõus toodud (sellest on ka avalikkuses kahjuks valesti aru saadud) ravimieelarve kokkulepe kui võimalus. Üks tubli perearst on öelnud, et sellega püütakse kunstnikku väidetavalt sundida maailma ainult musta või rohelisega kujutama. Nii see ei ole. Arstid peavad ka tulevikus kirjutama patsientidele välja kõiki vajalikke ravimeid, küll aga annab see eelarve võimaluse küsida ühe või teise arsti käest, miks ta ainult rohelisega maalib või miks ta ainult üht arstimist välja kirjutab.

13:01 Esimees

Täna! Elmar Truu, teine täpsustav küsimus, palun!

13:01 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud sotsiaalminister! Veel üks küsimus seoses ravimite hindadega. Väga paljud keskmise ja vanema põlvkonna inimesed on aastakümneid tarvitanud Venemaal ja teistes endistes sotsialistlikes maades valmistatud ravimeid. Need ravimid on tunduvalt odavamad, inimesed on nendega harjunud ja usuvad neisse. Kõik need tegurid on väga tähtsad edukaks raviks. Ometigi neid ravimeid enam osta ei saa. Nimetame siin korvalooli, palderjanitablette, tsitramooni jne. Härra sotsiaalminister! Te vastasite eitavalt Apteekrite Liidu palvele tuua need ravimid Eesti turule tagasi, et inimesed, kes on neid varem ostnud, saaksid neid ka edaspidi osta. Miks te soovite lääne ravimitootjate ja nende toodangu Eestisse vahendajate kasumiahnust meie haigete arvel, härra sotsiaalminister?

13:01 E. Nestor

Austatud küsija! Nüüd on teid küll eksiteele viidud. Sellist vastust ei ole ma Apteekrite Liidule kuidagi andnud. Nimelt, Apteekrite Liit tegi ettepaneku tuua Eestisse ravimeid, mille kvaliteet on kontrollimata ja mille sisu me ei tea. See oli nende ettepanek. Kõik ravimid, mida maailmas toodetakse, on Eestisse teretulnud. On loomulik, et me kontrollime, mis ravimitega on tegu, kas nad on meie tervisele kasulikud või kahjulikud. Ka teie mainitud ravimite puhul ei ole ju mingit keeldu neid Eestis registreerida ja siia turule tuua. Kui Apteekrite Liit seda soovib, võib ta ju seda ka organiseerida. Miks mitte siis seda teha? Küll aga ei müüda meil arstimeid, mida ei registreerita kas või sel põhjusel, et nad ei aita meie tervist

parandada või, hoopis vastupidi, on meie tervisele kahjulikud. Apteekrite Liidu kirjas oli ettepanek tuua Eestisse registreerimata ravimeid. Registreerimata ravimeid tõesti, ma arvan, Eestisse tuua ei saa, nii nagu ei saa siin müüa ükskõik millist muud illegaalset kaupa.

13:01 Esimees

Täna! Elmar Truu, kolmas täpsustav küsimus, palun!

13:01 E. Truu

Aitäh! Mul on väga lühike täpsustav küsimus. Ma ei mõelnud seda ise välja. Nähtavasti on mind eksitanud ajaleht Postimees. See oli seoses Ravimiameti registreerimisosakonna juhataja Alar Irsi sõnavõtu või vastusega. Ka mina ei ole nõus sellega, et registreerimata ravimeid tuuakse Eesti turule.

13:01 Esimees

Kolleegid, meil on küsimuste aeg, mitte selgituste ja arvamuste avaldamise aeg. Tõnu Kauba, üks lühike kohapeal registreeritud küsimus, palun!

13:01 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Minu küsimus puudutab selgelt ravimite hinna mõjutamist. Mind huvitab, kui palju riik üldse saab mõjutada ravimite hinda. Sellega seenduvalt esitan ma oma küsimuse. Kuivõrd te olete rahul selle olukorraga, kus kirjutatakse välja samatoimelisi, kuid kallimaid registreeritud ravimeid? Kas riik selle koha peal siiski ei näe mingisugust põhjust või võimalust sekkuda?

13:01 E. Nestor

Küsimus on väga sisuline ja väga hea. Siin on sekkumise võimalusi antud ka teistes seadustes peale ravikindlustuse seaduse. On olemas õigused ja kohustused patsiendi ja arsti vahel, näiteks kohustus pakkuda eri ravimeid erineva hinnaga, aga siiski öelda patsiendile, mis tagajärjed ühel või teisel juhul on. Selles mõttes oli täna üks väga hea lugejakiri Postimehes. Loomulikult oli minister süüdi, aga tegelikult võimaldas seesama süsteem inimesel saada retseptiravimit, mis on kindlasti registreeritud ja lubatud ning soodusravimite hinnakirjas, ja ta sai tänu sellele terveks. Nii et võib-olla oli siin tegemist pigem esialgse eksliku hinnanguga, millised arstimid inimesele sobivad või mitte. Valdavalt on ju tegemist turul kujunevate hindadega ja seetõttu on ka soodustuse sissetoomine keeruline, nagu elu on näidanud. Kõik ei ole seotud mitte ainult ravikindlustuse seaduse põhimõtte või ka ravimiseaduse põhimõttega.

13:01 Esimees

Täna, härra minister! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Siiri Oviir, ma palun vabandust, aga me oleme seda küsimust piisavalt käsitlenud. Kolleeg Jaanus Marrandi, küsimus peaministrile, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Härra peaminister! 2002. aasta eelarve projektis on jäetud eristamata nn maakondlik toetusfond, millest toetati ühisüritusi ja õpilaste transporti maakondades. 2001. aasta eelarves oli selleks ette nähtud 81,5 miljonit krooni. 2002. aasta eelarve projektis on kõik vastavad summad n-ö ühes pajas, ühel real eraldistena valla- ja linnaeelarvetele. Summade jaotamine läheb ühtse nn m-valemi alusel, kusjuures valem ei arvesta tihe- või hajaasustuse eripära. Kannatavad vallad ja võidavad linnad, kus on tegelikult tihti hõlbus hoopiski jalgsi kooli kõmpida. Pidasin õigemaks küsimusega pöörduda just peaministri poole, sest teie kui valitsuse juhi seisukoht on kogu valitsuse regionaalpoliitiliste arusaamade tegelik indikaator. Niisiis, kas teie arvates on niisugune õpilaste transpordi toetuste jagamine üldistel alustel toetusfondist regionaalpoliitiliselt õiglane? Kui vastus on jah, siis palun põhjendage!

13:01 M. Laar

Aitäh! Täna kõigepealt selle küsimuse eest, mis on tõesti oluline ja väga tõsine küsimus! Valitsus saab oma otsuseid nendel aladel, mis puudutavad seda laadi toetusi (maakondlikku toetusfondi, raha

jagamist, selle kandmist eelarvesse või mitte), teha ikkagi lähtuvalt nendest kokkulepetest, mis meil omavalitsustega on. Täpsemalt öeldes: valitsusel ei ole võimalik saavutada kokkulepet iga üksiku omavalitsusega, küll aga omavalitsusi läbirääkimistel valitsusega esindavate organisatsioonidega. Need kokkulepped riigieelarve puhul, mis puudutasid raha nn maakondlikku toetusfondi kandmist, saavutati tegelikult just koostöös nimetatud omavalitsuste esindusorganisatsioonidega, muidu poleks valitsus neid otsuseid teinud. Ma tean, et see otsus tekitas juba tema tegemise ajal suuri vaidlusi, vastuolusid, mitte niivõrd õpilaste transpordi, vaid üldiselt kogu toetusfondi puhul. Mõnes maakonnas peeti seda põhimõtet, kanda raha üldisesse katlasse, õigeks. Mõnes maakonnas peeti seda põhimõtteliselt valeks. Praegu on maaomavalitsused teinud ettepanekuid vaadata üle see üldine valem, mille järgi on seda raha jaotatud. Esialgsed analüüsid näitavad, et väiksemad, hõredalt asustatud maavallad on siin kaotajaks pooleks ja linnalised asulad on võitjaks pooleks. Oleks kõige targem, kui selles küsimuses, kas teha seda nõnda nagu praegu või teha seda nii, et taastada eraldiseisev fond, mille kohta on samuti ettepanek, jõuaksid omavalitsused omavahel mingisugusele kokkuleppele. Kuigi 2002. aasta eelarve puhul on see jäänud hiljaks, aga mul on ainult hea meel, et see pilt, mis meile eelarve esitamisel ...

13:01 Esimees

Härra peaminister!

13:01 M. Laar

... vastu vaatas ehk see vähendatud summa saab kohendatud ja need summad taastatakse, vähemalt endisel tasemel.

13:01 Esimees

Ma palun väga vabandust, härra peaminister ja ministrid, aga teie ees peaks olema kell, kust te saate jälgida, kui pikka aega te olete juba vastanud. Teil on kodukorra järgi vastamiseks aega kaks minutit. Aitäh! Jaanus Marrandi, täpsustav küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Härra peaminister! Teie vastus oli sõnaliselt ilus, aga pisut hämav, sest te miskipärast arvate, et just niisuguse tundliku küsimuse puhul on vaja väga arvestada Omavalitsuste Koostöökogu seisukohti. Lahkhelide protokollis lugedes olen ma näinud, et väga paljusid teisi kohti ei ole valitsus üldse soovinud tähele panna. Lähen konkreetsete numbrite juurde. Kuna me oleme mõlemad valitud Järva- ja Viljandimaalt, siis toon teile ilusad näited Järvamaa andmetel. Võtame sellesama summa, mis 2001. aastal oli 81,5 miljonit krooni ja mis tuleb laiali jagada toetusfondi põhimõtetel. Sellisel juhul lisandub näiteks Paide linnale toetusfondist 700 000 krooni ja hõreda asustusega ning suure territooriumiga Albu vald kaotab näiteks 240 000 krooni. Kuidas on reaalselt nüüd ja kohe järgmise aasta eelarves võimalik niisugune tootne ebakõla likvideerida?

13:01 M. Laar

Aitäh! Kõigepealt, vaadates neid arve, mis on mulle esitatud (olen ka ise olnud tihedas kontaktis Järvamaa omavalitsustega ja see mure on mulle teada), ütlen kõigepealt täpsustuseks, et need kaotused lähevad natukene väiksemaks. Kui me vaatame seda pilti, mis vaatab meile vastu eelarvest, siis muudatuste tõttu, mida lugupeetud Riigikogu hakkab täna arutama ja loodetavasti ka heaks kiidab, need maaomavalitsuste kaotused õnneks vähenevad. See on positiivne. Samas on needsamad omavalitsused esitanud ettepaneku vaadata kogu see valem üle. Seda on valitsus valmis tõsiselt arutama. Nagu ma juba enne ütlesin, saab seda valemist siiski üle vaadata ainult koostöös omavalitsuste esindusorganisatsioonidega. See on põhimõte. Kui me vaatame ka seda koostööprotokollis, seda, milles on kokku lepitud või mitte, siis ikkagi need kokkulepped, kus need on saavutatud, on heaks aluseks edasiminekuks ning Eesti ees seisvate probleemide lahendamisel, olgu siis sotsiaal- või haridusalal.

13:01 Esimees

Täna! Jaanus Marrandi, teine täpsustav küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Nüüd te tegite küll olulise loogikavea. See on loomulikult tähelepanuväärselt meeldiv, et 2002. aasta eelarves suudetakse taastada 31,5 miljonit krooni, lisada see raha omavalitsustele juurde, aga jaotusvalem ju sellest ei muutu. Kui jagatav summa on suurem ja kui see valem ei arvesta mingisugust territoriaalsust, ebaühtlust, siis maaomavalitsuste kaotused lähevad ju seeläbi veel suuremaks. Paraku on see nii. Kui arvestada, et täna ei ole meil käes tegelikku riigieelarvet (teie juba ilmselt teate, aga meie siin Riigikogus teise lugemise eel küll ei tea, missugune riigieelarve hakkab olema), siis mis ikkagi takistab astumast kiireid samme sellise regionaalse ebavõrdsuse likvideerimiseks, et vähemalt õpilaste transpordi osas taastada 2002. aasta eelarves see toetusfond 2001. aasta eeskujul?

13:01 M. Laar

Aitäh! See viidi eelarvest eraldi kujul välja omavalitsuste enda nõudmisel ja valitsusel ei ole küll soovi hakata allakirjutatud kokkuleppeid selles punktis rikkuma. Meil on need kokkulepped alla kirjutatud. Kui omavalitsused leiavad oma esindusorganisatsioonide kaudu, et need kokkulepped ei kehti ja neid tuleb muuta, siis võib valitsus seda tõsiselt arutada. Mis aga puutub sellesse, et see summa väheneb, siis ma arvan, et kui kogu sellesse fondi tuleb raha juurde, siis vähenevad ka maaomavalitsuste kantavad kaotused, võrreldes eelmiste aastatega. Kuid ma ütlen, et see probleem on mulle teada ja teeb muret. Kuid eri omavalitsuste soove ja arvamusi omavalitsuste endi vahel ühtlustada ei ole ilmselt kerge. Kui omavalitsuste esindusorganisatsioonid sellega ilusasti hakkama saavad ning selle valemiga välja pakuvad, siis ma ei usu, et Vabariigi Valitsus sellele vastu vaidleks.

13:01 Esimees

Täna! Jaanus Marrandi, kolmas täpsustav küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Lugupeetud härra peaminister! Küsimus on ikkagi selles, et regionaalpoliitiline ebavõrdsus on olemas. See on fakt. Mis ikkagi takistab väga kiireid samme astumast ja miks te nüüd nii väga kindlalt peate vajalikuks kinni pidada kokkulepetest omavalitsustega? Me teame, et väga suures osas ei ole nendest kokkulepetest ju mitte tuhkagi näiteks eelarvesse jõudnud. Kuna jaotusmehhanism on üks, siis on ju võimalik põhimõtteliselt üsna kiire liigutusega 2001. aasta olukord taastada.

13:02 M. Laar

Aitäh! Härra Marrandi! Teie loogika on natukene huvitav. Kui me neist kokkulepetest kinni ei peaks, siis me oleksime halvad, kui me neist kinni peame, oleme ikkagi halvad. Kus kohas on teie seisukohtades loogika, tahan ma küsida. Need kokkulepped on alla kirjutatud, sinna ei ole midagi parata. On küsimusi, kus me ei jõudnud kokkuleppele, aga nendes küsimustes olid mõlemad pooled kokkuleppeks valmis. Ma arvan, et valitsusel on mõtet nendest kokkulepetest lähtuda, midagi pole teha.

13:02 Esimees

Täna! Jaan Pöör, üks kohapeal registreeritud küsimus, palun!

13:02 J. Pöör

Aitäh, härra esimees! Härra peaminister! Riigieelarve seadus peab vastama kehtivatele seadustele. M- valemil puhul, mis siia sisse on kirjutatud, on tegelikult tegemist nn tasandusvalemiga. Raha ei saa mitte kõik omavalitsused. Kevadel võtsime me vastu sotsiaalhoolekande seaduse, kuid president jättis selle välja kuulutamata, viidates täpselt samale asjale. Ta sõnastas väga täpselt, et ei saa kirjutada sisse, et siin on selle raha ja siin selle raha. Kas te ei karda, et president võib jätta välja kuulutamata ka riigieelarve seaduse, kui me jätame selle nii, nagu siin on praegu esitatud?

13:02 M. Laar

Aitäh! Teatavasti jõudsid meie vaidlused selle vahepeal välja kuulutamata jäetud seaduse üle positiivselt edasi just tänu sellele, et me jõudsim eelarvest kokkuleppele. Kuna lugupeetud sotsiaalminister sellele kokkuleppele alla kirjutas ja selle kokkuleppe alusel võeti vastu ka vastavad parandused, siis just

sellele kokkuleppele tuginedes kuulutas Vabariigi President selle seaduse välja. Kui me rikuksime omavalitsustega tehtud kokkulepet, siis, ma kardan, astuksime me väga libedale teele ja jõuaksime just selleni, et Vabariigi Presidendil tekiksid tõsised kahtlused, millised on ikkagi koostöötahe ja koostöövormid Vabariigi Valitsuse ning omavalitsuste vahel. Ma juba ütlesin teile, et ma näen siin ka ise probleemi. Samal ajal on selge, et neid kokkuleppeid, mis on sõlmitud, ja neid valemeid, mis on paika pandud, ei saa uisapäisa muuta. Kuid on selge ka see, et selle valemi täpsustamiseks ja paremaks väljatöötamiseks tuleb mõlemal poolel ühiselt tööd teha. Selleks on valitsus kindlasti valmis.

13:02 Esimees

Täna, härra peaminister! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Tõnu Kauba, küsimus haridusministrile.

13:02 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra haridusminister Lukas! Seoses Haridusministeeriumi kolimisega tuleks nüüd öelda, et esimesed sada päeva on vist möödas. See oli aeg, kui teile anti rahuliku sisseelamise võimalus. Nüüd oleks põhjust uurida, kuidas teil, ma mõtlen ministeeriumil, uues kohas on läinud. Me kõik teame, et suur hulk uusi inimesi, tublid isamaalased, on nüüd Tartus tööd saanud. Samuti me näeme, et riik on muutunud riigiasutuses rentnikuks. See on loomulikult jälle uus olukord. Samuti on meie kõrvu ja meie silmade ette jõudnud hulk kaebusi infovahetuse häiretest nii elektroonilisel kujul kui ka paberil. Olge nii kena, härra minister, öelge, millest on teie arvates tingitud just kommunikatsioonihäired!

13:02 Esimees

Härra minister, palun!

13:02 T. Lukas

Aitäh väga heatahtliku küsimuse eest! Sada päeva on Haridusministeeriumil ammu läbi, sest Haridusministeerium alustas tööd eile 83 aastat tagasi. Nii et eile tähistati 83. sünnipäeva. Haridusministeerium ei ole hetkekski oma tegevust katkestanud ja ka Haridusministeeriumi tegevuse kritiseerimine ei ole hetkekski katkenud, nii et siin ei ole tänasel ja eilsel päeval ega olukorral sada päeva tagasi mingit erilist vahet. Mis puutub ministeeriumi komplekteerimisse, siis see toimus täiesti professionaalselt korraldatud konkursside alusel. Teie väidet, et hulk tublisid isamaalasi on tööd saanud, pean ma otseselt pahatahtlikuks. Ilmselt on see esitatud teie enda rikutuse tasemelt. Niisugune erakondlikkus oleks täiesti vastuvõetamatu ja on täiesti välistatud. Kõik kohad täideti konkursi teel ja selline etteheide ei ole õigustatud. Võtan seda komplimendina Haridusministeeriumi töötajate aadressil, sest kindlasti on nad kõik tublid isamaalased. Mis puudutab kommunikatsiooni, siis kommunikatsioon ei ole sugugi mitte halvenenud. Kui teil on konkreetseid näiteid vastamata kirjade või vastamata telefonikõnede kohta, siis andke sellest teada. Me katsume siis oma vead avalikus suhtlemises parandada. Aga see, et nüüd oleks Haridusministeeriumil mingeid erilisi raskusi, mida seni ei ole olnud, seda kindlasti mitte. Pigem on ...

13:02 Esimees

Härra minister!

13:02 T. Lukas

... tööl mitmeid praktikuid, kes kommunikatsiooni parandavad.

13:02 Esimees

Täna! Kas Tõnu Kauba täpsustab?

13:02 T. Kauba

Aitäh! Ma ei hakka vaidlema sel teemal, kuidas keegi sõnadest aru sai. Ma rääkisin sajast päevast, mis on möödunud ministeeriumi kolimisest, aga see ei ole praegu üldsegi tähtis. Samuti arvan, et ma ei öelnud midagi pahatahtlikku, sest ma ütlesin, et Haridusministeeriumis on tublid isamaalased, ma ei

öelnud, et seal on ebapädevad, halvad või rumalad töötajad. See selleks. Ma jätkan oma põhiküsimusega. Milliseid muid probleeme seoses kolimisega on teil ette tulnud? Nagu me rääkisime, kommunikatsiooniprobleemid on selgelt olemas. Hiljem saame me edastada konkreetseid fakte. Milliseid muid probleeme peale kommunikatsiooniprobleemide on teie silme ette või kõrvu ulatunud? Te ei saa ometigi öelda, et ühtegi probleemi ei ole.

13:02 T. Lukas

Aitäh! Kahtlemata ei saa ma öelda, et mitte ühtegi probleemi ei ole. Seda võite te ilmselt kuulda kõigilt ministritelt, ükskõik kas ministeerium asub Tallinnas või Tartus. Organisatsiooni tööd saab parandada alati. Inimeste töökoormus on väga suur. Võib-olla kõige suurem probleem on see, et kui tööplaanides ettenähtud tööd, millega osakonnad on arvestanud ja mida nad teevad iga päev, on üks asi, siis välkkiire tegutsemine, st mitmesugused erakorralised tööd (reageerimised seadusandlikele algatustele, initsiatiividele, mis tulevad väljastpoolt ministeeriumi, eri strateegiate täitmine, muud asjad, infotunnis vastamise ettevalmistamine, arupärimistele vastamise ettevalmistamine), mis on ka täiesti loomulikult ministeeriumi tööroll, panevad mõnele inimesele väga suure koormuse. Koormuse juhtimine ministeeriumi sees, et osa inimesi ei peaks ennast ära katkestama, on selle organisatsiooni juhina kindlasti minu südameasi. Siin näen ma probleemi, kuid olukorda annab parandada.

13:02 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Jaanus Männik, küsimus sotsiaalministrile.

13:02 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Tänavu kasutatakse justkui solidaarsuse põhimõtetel rajanevale ravikindlustusele 4,5 miljardit krooni, see on ca 15% riigi kõigist tuludest ja kuludest. See on niisama suur summa, kui on riigi kõigi omavalitsuste iseseisev maksutulubaas. Samas süveneb iga päevaga kahtlus, et olemasolev süsteem hakkab n-ö kinni jooksuma. Tasuta arstiabi hakkab müüdi muutama. Uute eelnõudega olete selles suunas astumas jõulisi samme. Küsimus on järgmine: kas jagate minu arvamust, et viie miljardi krooni ravikindlustusraha väljaviimine Riigikogu otsustuste ja kontrolli alt ning selle raha jaotamise andmine haigekassa ametnikele oli viga? Kas tegemist ei ole lihtsalt rahalugemisokuse puudumise ja kontrollimatusega?

13:02 Esimees

Härra minister, palun!

13:02 E. Nestor

Vastupidi, ma arvan, et see oli väga õige otsus. Kuidagi on jäänud tähelepanuta see asjaolu, et Eesti Haigekassat juhib nõukogu, kus on 15 liiget. Nendest viis esindavad ravikindlustatuid, nii neid, kelle pealt makstakse sotsiaalmaksu, kui ka neid, kes on kindlustatud solidaarsuspõhimõttel, seal on näiteks pensionäride esindajad, lastekaitseorganisatsioonide esindajad. Üks kolmandik liikmetest esindavad maksumaksjaid, ainult viis liiget esindavad riiki, kolm nendest on valitud ametikoha järgi, kaasa arvatud kaks Riigikogu liiget, kellest üks on koalitsiooni, üks opositsiooni poolt. Ma arvan, et see otsus, mis langetati haigekassa seaduse vastuvõtmisel, oli põhimõtteliselt õige, paindlik ja sisuline ning võimaldab mõjutada erinevaid suurusid, mis on seotud selle eelarve vastuvõtmisega. Täna on haigekassa nõukogu vastu võtnud ka mitmeid dokumente, milles on esindatud ühiskonnas eksisteerivad erinevad huvid, näiteks Haiglate Liidu huvid, Arstide Liidu huvid. Ma arvan, et tegemist oli väga mõistliku otsusega.

13:02 Esimees

Täna! Jaanus Männik, täpsustav küsimus, palun!

13:02 J. Männik

Aitäh! Ma pean nentima, et suurepäraste saavutuste tagajärjel jookseb süsteem varsti vist kinni. Aga see selleks, me ei jõua siin ilmselt kokkuleppele. Ma esitan teise küsimuse. Haiglavõrgu struktuuri ja haiglate paigutuse üle on aru peetud ning tehtud kulukaid välisuuringuid pikka aega. Isegi rootslaste viie miljoni

kroonine uuring tõestas näiteks Pärnu uue haigla otstarbekust. Samas mädaneb 100 miljonit krooni neelanud pooleliolev ehitis juba kaks ja pool aastat, investeeritakse peamiselt vaid Tallinna ja Tartu haiglatesse ning räägitakse miljard krooni maksva uue Tartu haigla ehitamise alustamisest. Millega on seletatav selline asjade seis? Kas on otsustatud haiglate ehitamiseks vajalikud miljardid paigutada vaid Tartusse ja Tallinna ning ajada kõik poolteist miljonit patsienti nendesse haiglatesse? Milles on küsimus?

13:02 E. Nestor

Kõigepealt tahan teie märkuse kohta öelda, et teil on põhjused ja tagajärjed segamini aetud. Süsteem jookseb kokku seetõttu, et neid muudatusi varem ei tehtud, ja ka uus ravikindlustuse seadus on vajalik seetõttu, et saaks mõistlikumalt seda raha kasutada. Pärnusse peab tulema üks keskhaigla. Nii nagu kõigi teiste haiglate puhul, on ka tema jaoks vajalik arengukava. On selge, et ei Pärnu linn, haigla omanik ega riik, ükskõik kui väga ta ka soovib ja kui palju pingutab, ei jõua niipalju aidata, et seda oleks võimalik teha ainult eelarvelistest finantseeringutest. Ka järgmiseks aastaks on minu kindlatel andmetel riigieelarve kavas teatud summad selleks ette nähtud ja loodetavasti aitab see Pärnu haigla ehitust edasi. Küll on töös ja valmimas laiaulatuslikum dokument, mis räägib investeringutest Eesti tervishoidu üldse. Sellepärast, kuigi me ühtpidi räägime suurtest haigemajadest ja teatud ülevõimsustest, võime teistpidi nentida seda, et aastaid ei ole meie tervishoidu investeeritud. Ka need kavad peaksid valmis saama selle aasta lõpuks, samuti hooldushaiglate arengukava. Siis tuleb leida vahendeid. Öelda täna, kas uued investeerimispõhimõtted on kõigile haiglatele vastuvõetavad, on veel vara, aga me teeme tööd selles suunas, et Pärnusse kindlasti keskhaigla tuleks.

13:02 Esimees

Täna! Küsimuse käsitlemine on lõpetatud. Kolleeg Anti Liiv, küsimus haridusministrile.

13:02 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud haridusminister! Möödunud nädalal oli arutlusel kurikuulus seaduseelnõu 880. Sellel arutlusel väitis välisminister, et see on Haridusministeeriumiga kooskõlastatud. Järgmisel päeval ilmus Postimehes Haridusministeeriumi peainspektori ja keelenõuniku avaldus, milles öeldakse, et selle asja arutamisel on mööda mindud isegi Haridusministeeriumist. Mul on lihtne küsimus. Loogika ütleb, et üks kahest valetab, kas teie kolleeg või teile alluvad ametnikud. Kumb valetab?

13:02 T. Lukas

Aitäh! Küsimus on igati päevakohane. Haridusministeeriumil ongi põhjust kõigisse ühiskonnaprotsessidesse väga tõsiselt suhtuda. Meie üks valdkondi on keelepoliitika. Alguses suhtusin nii mina kui suhtusid ka Haridusministeeriumi töötajad sellesse seaduseelnõusse suhteliselt valulikult, sest meile tundus, et keelepoliitika aluseid on kõvasti riivatud. Peab endale aru andma, et tegemist oli valimisseadusega, mitte keeleseadusega, mitte keelepoliitika põhialustega. Praeguseks on need kartused kummutatud, eriti pärast seda, kui pärast selle konkreetse kirja ilmumist on Riigikogu hakanud menetlema just töökeele seadust, asjaajamiskeele seadust, just keelt puudutavaid seadusi, millele Haridusministeerium on andnud ka oma heakskiidu. Nii et samad Haridusministeeriumi ametnikud ja mina kiidame heaks praegu menetluses olevate eelnõudega tegelemise, mille järgi omavalitsuste ja parlamendi töökeel ning asjaajamiskeel oleks eesti keel. Me ei näe ette, et praegu oleks eesti keele identiteet kuidagi ohus.

13:02 Esimees

Täna! Anti Liiv jõuab veel täpsustada.

13:02 A. Liiv

Kas ma sain õigesti aru, et mõlemal oli korraga õigus?

13:02 T. Lukas

Meie lähtusime keelepoliitikast. Me saime selgeks, et tegemist oli valimispoliitika ja demokraatiaga, mitte otseselt keelepoliitikaga. Aga ka keelepoliitikat ei ole need initsiatiivid häirinud, sest töökeel ja asjaajamisekeel parlamendis ning omavalitsustes on eesti keel ja selleks ta jääb.

13:02 Esimees

Suur tänu, härra peaminister! Suur tänu, ministrid! Kolleegid, tänan küsimast! Kell saab kohe 14. Riigikogu infotund on lõppenud.

1. 13:00 Teated

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu, tere päevast! Alustame kolmapäevast täiskogu istungit. Olen juhatuse nimel valmis teilt vastu võtma eelnõusid ja arupärimisi. Kolleegidel palun registreeruda! Vabariigi Valitsus täna seaduseelnõusid üle ei anna. Ootame veel viivu, kõik kolleegid ei ole saalis, võib-olla on kellelgi mingi sooviavaldus. Tundub, et ettepanekuid ei tule. Austatud Riigikogu, palun teeme kohaloleku kontrolli! Kohalolijaks registreeris ennast hetkel 52 Riigikogu liiget. Lugupeetud kolleegid! Mõningad teated Riigikogu juhatusest enne meie päevakorra täpsustamist. Juhatuse on võtnud menetlusse järgmised eelnõud: valitsuse käesoleva aasta 12. novembril algatatud keskkonnaregistri seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud keskkonnakomisjon; valitsuse samal kuupäeval algatatud tehnilise normi ja standardi seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud majanduskomisjon; valitsuse samal kuupäeval algatatud saastetasu seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud keskkonnakomisjon; valitsuse samal kuupäeval algatatud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon; Riigikogu liikme Jaan Pööri 12. novembril algatatud ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud majanduskomisjon; põhiseaduskomisjoni 12. novembril algatatud rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon; valitsuse 13. novembril algatatud ravikindlustuse seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon. Need olid Riigikogu juhatuse teated.

2. 13:00 Päevakorrast

13:00 Esimees

Nüüd, lugupeetud kolleegid, meie tänasest päevakorrast. Kõigepealt juhin teie tähelepanu sellele, et me alustame seaduseelnõu 689 teise lugemisega, mis eile tööaja lõppemise tõttu pooleli jäi. Eile oli komisjoni poolt kõnepuldis komisjoni aseesimees Tiit Käbin, täna asendab teda komisjoni esimees Liia Hänni. Edasi võtame arutlusele eile tööaja lõppemise tõttu arutamata jäänud päevakorrapunktid: seaduseelnõu 815 teine lugemine, seaduseelnõu 871 esimene lugemine ja kolme otsuse eelnõu (872, 873 ja 903) arutelu. Mis puudutab meie tänast päevakorda, siis juhatusele on laekunud Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimehe Toomas Vareki allkirjastatud ettepanek täiskogu tööñädala päevakorra muutmiseks. Loen selle teile ette, et saaksime koos selle kohta seisukoha võtta: "Lähtudes Riigikogu kodukorra seaduse § 63 lõike 1 punktist 3, teeb Eesti Keskerakonna fraktsioon käesolevaga ettepaneku lülitada Riigikogu täiskogu VI istungjärgu kaheksanda tööñädala kolmapäevasest päevakorrast, see on 14. novembri päevakorrast välja päevakorrapunkt 13, Vabariigi Valitsuse algatatud seaduse "2002. aasta riigieelarve" eelnõu 852 teine lugemine." Lugupeetud Toomas Varek! Minu teadmist mööda puudutab § 63 päevakorraliseid küsimusi. Me peame lähtuma sellest, et Riigikogu tööñädala päevakorra kinnitab täiskogu esmaspäeval. See on meil tehtud ning nii on nimetatud seaduseelnõu ka kolmapäevases päevakorras. Meie teadaolev kodukorraseadusele põhinev praktika on ju selline, et päevakorra projektist saab ettepanekut tehes välja arvata selle, teise või kolmanda seaduseelnõu. Ma näen, et Sven Mikseril on käsi püsti. Palun!

13:00 S. Mikser

Austatud härra juhataja! Võib-olla te annate selgituse. Kuna kõigil pole kodukorda käepärast, siis ma tsiteerin § 63 lõike 1 punkti 3: "Päevakorraliselt edastatakse teateid ja käsitletakse Riigikogu istungil ettepanekuid päevakorra ja tööajagraafiku muutmiseks." Kuidas teie tõlgendus selgitab seda, et vastava paragrahvi vastava lõike vastava punkti kohaselt ei ole võimalik praegu päevakorraliselt päevakorda muuta?

13:00 Esimees

Aitäh! Kõik on õige. Sven Mikser on väga hästi aru saanud kodukorra sisust. Jah, kahtlemata, enne tänase päevakorra juurde asumist me täpsustame tänast päevakorda. Seda me praegu teeme. See toimubki päevakorraliselt, sest praegu ei ole me veel päevakorra juurde jõudnud. Nüüd käsitleme me neid ettepanekuid, kas muuta päevakorda, kas keegi asendab kaasettekandjat, kas keegi asendab ettekandjat. Selles mõttes me nende küsimustega praegu tegelemegi. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh! Härra esimees! Selgitus oli piisav selleks, et Keskerakonna ettepanekut aktsepteerida. Loomulikult, kui esimees ei pea seda võimalikuks aktsepteerida, siis on võimalik see hääletusele panna. Aga meie ettepanekut on teie selgituse kohaselt tõesti võimalik aktsepteerida, praegu kohe.

13:00 Esimees

Aitäh! Ma olengi teie ettepanekut aktsepteerinud, me arutame seda ja me diskuteerime praegu selle üle. Küll aga tuletan teile ikkagi meelde, et täiskogu istungi päevakorda esitavad eelnõud komisjonid. Selle eelnõu juhtivkomisjon on rahanduskomisjon, kes on täna valmis ka selle eelnõu menetlemiseks. Ma ei näe mingit põhjust, miks seda täna mitte menetleda, ega ole kuulnud ka komisjonilt seda ettepanekut. Nii et ma jään oma arusaama juurde. Aga kuulame kolleege edasi. Georg Pelisaar, palun!

13:00 G. Pelisaar

Aitäh, härra esimees! Kui me siiski vaatame täpsemalt § 63 ja püüame aru saada selle mõttest, siis näeme, et lõike 1 punktis 1 on öeldud selgelt, et päevakorraliselt käsitletakse Riigikogu istungil proteste protseduurireeglite rikkumise kohta. Seda me aeg-ajalt teeme. Me käsitleme ka töökorda puudutavaid küsimusi istungi juhataja ettepanekul. Mis puudutab ettepanekuid päevakorra ja tööajagraafiku muutmiseks, siis me oleme tööajagraafikut muutnud. Seni ei ole me otseselt käsitlenud ettepanekuid päevakorra muutmiseks, me oleme vaid midagi juurde lisanud. Nüüd võiksime me seda käsitleda. Te selgitasite seda päris selgelt päevakorrast väljajätmise osas. Minu arvates võib Riigikogu täiskogu seda igal juhul teha, ka hääletamise teel.

13:00 Esimees

Aitäh! Ei, ma ei ole sellega nõus. Ma siiski tõlgendan kodukorra § 63, mis puudutab ettepanekuid päevakorra ja tööajagraafiku muutmiseks, just selles kontekstis, et millises järjekorras tulevad esmaspäeval täiskogus kinnitatud päevakorra punktid arutusele. See on meie tööpõhimõtte olnud tänase päevani ja ma ei näe mingit põhjust, miks me peaksime sellest tööpõhimõttest sammu tagasi astuma. Ma kordan: see tähendab kaasettekandjate ja ettekandjate täpsustamist, see tähendab päevakorra enda järjekorra menetlemist ja see tähendab kahtlemata kõiki neid punkte, mis on loetud päevakorralisteks punktideks, nagu siit edasi selgust saate. Ma jään endiselt oma seisukoha juurde. Liina Tõnisson, palun!

13:00 L. Tõnisson

Täna, härra esimees! Minu küsimus tulebki selle kohta, mida te just praegu üle kordasite. Teie tõlgendate § 63 lõike 1 punktis 3 toodud ettepanekuid päevakorra muutmiseks kui ettepanekuid teatud punktide asetuse kohta päevakorrast ja esinejate kohta. Kas te olete nii kena ja selgitate meile, millele toetudes te sellise valikulise tõlgenduse teete? Äkki saate te meile nimetada mõne paragrahvi, millele teie tõde toetub.

13:00 Esimees

Ma laiendan kõnealust teemat. Kui me oleme oma töönädala päevakorra esmaspäeval täiskogu otsusega kinnitanud, siis on meie võimuses liigutada selle töönädala sees päevakorrapunkte ühelt päevalt teisele. Seda me oleme teinud. Ma kordan ikkagi sedasama. Ma ei saa teiega siin ühist keelt leida. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Tegelikult on ju olemas pretsedendid ja pretsedentidele toetumises Riigikogu töös ei ole mitte midagi erakorralist. Härra esimees suudab kindlasti, kui tal on hea mälu, meenutada neid olukordi, kus me oleme varem Riigikogu töö käigus nädala päevakorrast teie suulise ettepaneku alusel mõne päevakorrapunkti välja arvanud. Need pretsedendid on olemas. Mispärast me nüüd ütleme, et täna käitume teistmoodi?

13:00 Esimees

Aitäh! Selliseid pretsedente, nagu teie täna püüate luua, ei ole. Me oleme jätnud töönädala päevakorras toodud eelnõu menetlemata juhul, kui ettekandja on haige ja keegi ei ole saanud teda asendada. Teine võimalus, mida me loeme pretsedendiks, on see, kui juhtivkomisjon on teinud ettepaneku eelnõu mitte arutada ehk viia arutelu ühelt päevalt teisele päevale. Minul ei ole mingisuguseid andmeid selle kohta, et rahanduskomisjon ei ole valmis seda eelnõu täna menetlema. Kui see teade mulle tuleb, siis ei saa me kahtlemata seda eelnõu menetleda, aga praeguseni seda teadet mulle laekunud ei ole. Ma palun, kolleegid, see teema lõpetada! Olev Raju, palun!

13:00 O. Raju

Aitäh! Äsja kõlas just väide, et kui täiskogu on esmaspäeval otsuse vastu võtnud, siis seda muuta ei saa. Riigikogu on pädev muutma ükskõik millist oma otsust.

13:00 Esimees

Aitäh, Olev Raju! Me saame üksteisest väga hästi aru. Lugupeetud kolleegid, ma loodan ... Sven Mikser, palun!

13:00 S. Mikser

Aitäh! Austatud härra juhataja! Seesama lõike 1 punkt käsitleb kahte asja: ettepanekuid päevakorra ja tööajagraafiku muutmiseks. Kas teie tõlgenduses esmaspäevane päevakorra kinnitamise eelne osa puudutab ka tööajagraafiku muutmist, mida me oleme teinud ka kümme minutit enne istungi tööaja lõppemist? Kui mitte, siis milles on siin erinevus, kui tegemist on ühe ja sama punktiga?

13:00 Esimees

Tööajagraafiku muutmise puudutab ikkagi iseenesest meie tööaja pikendamist. Me ei räägi praegu sellest. Me räägime praegu esmaspäeval täiskogus päevakorda hääletatud päevakorrapunkti väljajätmisest teie fraktsiooni ettepanekul, mida ma ei saa aktsepteerida, tuginedes kodukorrale. Georg Pelisaar, palun!

13:00 G. Pelisaar

Aitäh, härra esimees! Te ütlesite, et me oleme loonud pretsedente sellisel puhul, kui ettekandja on näiteks haige olnud. Aga millisele paragrahvile tuginedes te käsitate just nimelt seda § 63 lõike 1 punkti 3 seotult ettekandja haigusega?

13:00 Esimees

Me ei saa (just nimelt, Liina Tõnisson ütles väga ilusti) arutlust läbi viia, kui üks osapool on puudu. See on minule küll arusaadav. Kolleegid, ma teen ettepaneku see diskussioon lõpetada. Koit Pikaro, palun!

13:00 K. Pikaro

Täna, härra esimees! Te ütlesite kuldsed sõnad, et kui üks osapool on puudu. Vähemalt mina arvan, et ka eelarve arutamiseks on sisuliselt puudu korralikult ettevalmistatud, põhjalikult motiveeritud eelnõu vorm.

13:00 Esimees

Mul ei ole kahtlustki, et tänane ettekandja ja kaasettekandja on piisavalt hästi ette valmistanud ja teie olete piisavalt hästi ette valmistanud selleks, et esitada neile arvukalt küsimusi. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Te päris oma esimestes vastustes meie küsimustele viitasite sellele, et teil ei ole andmeid põhjuste kohta, miks mitte arutada täna eelarvet, mille kohta me tegime ettepaneku see päevakorrast välja jätta. Küsimus on tegelikult selles, et kogu avalikkus teab, kaasa arvatud kõik koalitsioonierakonnad, et sellisel kombel esitatud eelnõu vajab valitsuse ehk esitaja poolt veel ümbertegemist. Niisiis, kui ta läheb ümbertegemisele, siis on meie arutelu täiesti mõttetu, me arutame tühjalt ja ilma sisulise tagasisideta. Seetõttu on avalikkuse jaoks täiesti olemas põhjendus, miks me ei peaks käesolevat punkti arutama.

13:00 Esimees

Mina ei saa avalikkust kontrollida ja ma ei ole nõus teie isikliku arusaamaga. Ma olen ka päris kindel, et saali teiselt poolelt ei ole tulnud ühtegi teid toetavat väidet, et näiteks juhtivkomisjon ei ole valmis täna seda tööd tegema. Teatavasti on juhtivkomisjon parlamendi mudel, miniparlament, ja seal on ka teie esindajad. Ka Keskerakonna fraktsioon ei ole teatanud, et ta ei ole valmis selle eelnõu saali toomiseks. Te olete eelnõu saali toomisega nõustunud ja juhataja lähtubki sellest arusaamast. Komisjoni ettepanek on täna jõus. Lugupeetud kolleegid! Võib-olla teile pakub see diskussioon väga palju rahuldust, kuid minule mitte. Kalev Kallo, palun!

13:00 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Te viitate pidevalt sellele, et esmaspäeval kinnitatud päevakorda ei saa muuta. Mul ei ole küll näidet käepärast, kuid kindlasti on meil olemas pretsedent, et me oleme nädala sees nädala päevakorda lisanud punkti, mida ei ole esmaspäeval kinnitatud. Meil on olnud niisuguseid juhuseid, et on kiire asi ja me oleme lisanud neljapäevasele päevakorrale teise lugemise, mida ei kinnitatud nädala päevakorda esmaspäeval. On olnud selliseid pretsedente.

13:00 Esimees

Aitäh! Palun siis olla täpsem ja mitte oletada, et selliseid pretsedente on olnud. Me oleme küll teinud teise lugemise neljapäeval. Sven Mikser, palun!

13:00 S. Mikser

Aitäh! Austatud juhataja! Te kindlasti teate, et lisaks kodukorrale on olemas ka eelarve menetlemise korda kehtestav seadus, kus on väga olulised protseduurilised erinevused teise lugemise ja teise lugemise jätkamise vahel. Kuna meil tõepoolest on üks osapool puudu, see on eelarve, mis tehakse vahepeal täiesti kardinaalselt ümber, siis sisuliselt kärbitakse meie õigust, eriti opositsiooni õigust, osaleda eelarve menetlemisel. See on see diskussiooni koht ja sellepärast me täiesti motiveeritult ütleme, et me tõepoolest ei ole valmis täna seda punkti arutama. Meil ei ole neid võimalusi, mis on ilmselt saali teiselt poolel, kes vist ei ole meiega nõus.

13:00 Esimees

Aitäh, Sven Mikser! Ma viitan, et rahanduskomisjon juhtivkomisjonina ei koosne ainult saali ühest poolest, rahanduskomisjonis on vähemalt minu teada Keskerakonnast mitu liiget ja need Keskerakonna liikmed rahanduskomisjoni koosseisus on esmaspäeval selle ettepanekuga nõustunud. (Sumin saalis.) Vähemalt komisjon nõustus. Minuni ei jõudnud, kulla sõbrad, esmaspäeval seda ettepanekut, et seda eelnõu selle tööpäeval päevakorras mitte menetleda. Ma jään ikkagi kindlalt oma seisukoha juurde, et me ei saa täna seda eelnõu mitte arutada, kui seda ettepanekut ei ole teinud komisjon. Ma palun väga

kõigil, kes tahavad veel arvamust avaldada, teha seda kirjalikult, ja teen teile ettepaneku alustada kolmapäevase päevakorra arutelu. Kolleegid, mul on teile veel üks ettepanek. Kui te ei ole nõus seda eelnõu menetlema, siis on teil võimalus teha fraktsiooni nimel lugemise katkestamise ettepanek. Georg Pelisaar!

13:00 G. Pelisaar

Aitäh, härra esimees! Te ütlesite mõni aeg tagasi, et saali teiselt poolelt pole tulnud ühtegi meid toetavat väidet. Härra esimees! Mis õigusega te olete saali ühe poole esindaja ja teete oma otsustusi lähtuvalt saali ühest poolest? Te olete Riigikogu esimees, kes peaks kogu saali arvestama.

13:00 Esimees

Aitäh, Georg Pelisaar! Olles sellel ametipostil, olengi püüdnud mõlemat poolt arvestada. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Mul on väga lihtne küsimus. Teil on võimalik kohe vastata jah või ei. Kas teile ei ole tulnud infot, et komisjon ei ole soovinud arutelu päevakorrast välja jätta?

13:00 Esimees

Ei. Olev Raju, palun!

13:01 O. Raju

Härra esimees, ma pean tegema faktilise märkuse. Keskerakonna esindajad ei toetanud eelnõu arutamist täna saalis. Kust te võtsite, et nad toetasid?

13:01 Esimees

Olev Raju, siis on see lihtsalt minu arvamine, et nii võis olla. Te oleksite pidanud protesti avaldama esmaspäeval. Kus olite teie, Olev Raju, esmaspäeval, et te ei olnud, käsi püsti, oma pingis? Liina Tõnisson, palun!

13:01 L. Tõnisson

Tänan! Lugupeetud härra esimees! Tahan teie tähelepanu juhtida asjaolule, et kui te ütlesite, et ettekandja haigestumine on küllaldane põhjus mitte menetleda päevakorra seda, teist või kolmandat punkti, siis me teame, et täna on ju eelarve haige. Ka meie kuuleme teateid selle kohta, et koalitsioon tuleb kokku ja asub eelarvest maha võtma poolt miljardit, laenu juurde panema, punkte ümber tõstma. Nüüd teete teie meie kõigi spiikrina meile väga suurepärase ettepaneku, et katkestame lugemise, mille tagajärjel, vastavalt parlamendis kehtestatud mängureeglitele, kaotame meie viimasegi võimaluse siin saalis midagi hääletada. Seega küsin ma teie käest, lugupeetud spiiker: miks te teete ühele poole kaldu ettepanekuid, kui te suurepäraselt teate, et koalitsiooninõukogu kaupleb eelarve üle, nagu vigase lehma puhul kombeks on, ja meil ei ole siin midagi arutada?

13:01 Esimees

Liina Tõnisson! Teie arusaam eelarve haigusest on hinnanguline. Teiseks, te ei lisanud mitte midagi juurde, kõik on endiselt selge. Eelarve arutelu on tööнадala päevakorras ja sellega on kõik selge. Koit Pikaro, palun!

13:01 K. Pikaro

Tänan, härra esimees! Te heitsite kolleeg Olev Rajule ette, kus ta oli esmaspäeval ja miks ta ei teinud esmaspäeval ettepanekut see päevakorrapunkt välja arvata. Aga ma juhin teie tähelepanu sellele, et esmaspäeval ei olnud seda informatsiooni, mis ilmus teadeteagentuuride kaudu avalikkuse ette eile, kolmeteistkümnendal, et koalitsioon hakkab alles kolmapäeval eelarvet läbi vaatama ja otsustama, millised tulevad kärped. Tahan juhtida tähelepanu, et esmaspäeval ei olnud Olev Rajul informatsiooni, mille alusel oleks tulnud taotleda meile läbivaatamiseks eelarve tõelist, reaalselt projekti.

13:01 Esimees

Ma ei leidnud siit küsimust. Kolleeg Olev Raju.

13:01 O. Raju

Aitäh! Ma võiksin ka küsida, kus härra Savi oli esmaspäeval, aga ma ei tee seda. Ma esitan teise küsimuse. Te hiilisite kõrvale vastusest Liina Tõnissonile, kasutades selleks ära üht küsimuses sisaldunud väärtushinnangut. Ma küsin siis ilma väärtushinnanguta ja ehk saame nüüd vastuse. Kas härra spiiker ei leia, et ettepanek katkestada teine lugemine tähendab, et opositsioonilt võetakse üldse võimalus oma muudatusettepanekuid hääletusele panna? Kas see on demokraatlikule riigile kohane?

13:01 Esimees

Mina ei ole seda ettepanekut teinud, et peaks lugemise katkestama. Tõnu Kauba, palun!

13:01 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Te teatasite mõni hetk tagasi minu küsimusele vastates, et te ei ole saanud ettepanekut eelarve arutelu katkestada. Te teatasite, et teie kätte ei ole see ettepanek jõudnud. Ma kordan siis meie ettepanekut nimetatud eelnõu päevakorrast välja arvata ja panna see vajaduse korral hääletusele.

13:01 Esimees

Aitäh, Tõnu Kauba! See on teie ettepanek. Ma ei saa seda hääletusele panna, sest kodukord ei näe sellist protseduuri ette. Georg Pelisaar, palun!

13:01 G. Pelisaar

Kuidas siiski põhjendada § 63 teistes lõigetes toodud võimalikke muudatusi, mida on mitmetel põhjustel tehtud ja ka päevakorda muudetud? Näiteks on võimalik Riigikogu istungil päevakorraväliselt käsitleda Riigikogu juhatause liikme poolt Riigikogu täiskogule hääletamiseks esitatud küsimust, milles Riigikogu juhatus ei saavutanud konsensust jne. Päevakorraväliselt võib arutada mitmeid küsimusi, mida on võimalik panna hääletusele. Miks peaks lõike 1 punkt 3 olema teie arvates erand? Miks ei saa seda hääletusele panna? Millega te seda motiveerite? Te ei ole suutnud siin saalis täna ammendavat põhjendust esitada.

13:01 Esimees

Ma pean kordama, et me tegime selle otsuse täiskogus esmaspäeval, kinnitades töönädala päevakorra. Seda on hääletatud, hääletustulemus on olemas. Te võite seda kontrollida. Anti Liiv, palun!

13:01 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Minu lihtsameelse teadmatuse tõttu palun mulle selgitada, et kui nüüd juhtub niimoodi, et täna toimub töö nii, nagu päevakorras on, aga valitsus tuleb homme uue parandusettepanekuga, millega eelarvet kärbitakse, kas siis opositsioon saab edasi oma parandusettepanekuid teha, nagu ta soovib, või on sellega protseduurireeglitega lõpp?

13:01 Esimees

Vastavalt kodukorraseadusele teatatakse pärast tänase lugemise lõpetamist uus muudatusettepanekute esitamise tähtaeg ja loomulikult saate te esitada neid niipalju, kui soovite. Georg Pelisaar, palun!

13:01 G. Pelisaar

Härra esimees! Nagu te teate, võib muudatusettepanekuid tõepoolest esitada. Paraku ei ole võimalik neid muudatusettepanekuid isegi mitte kaitsta, pannes neid saalis hääletusele ja esitades põhjendusi, miks muudatusettepanekut oleks vaja arvestada.

13:01 Esimees

Kõik on selge, Georg Pelisaar. Kodukorrasseadus on ette näinud just sellise menetlemise käigu, see on vastu võetud seadusena ja me peame seadust täitma. Tõnu Kauba, palun!

13:01 T. Kauba

Aitäh! Ma nimetan härra Jürgensoni nime selleks, et ta saaks kasutada võimalust ja öelda, kuidas toimus arutelu komisjonis.

13:01 Esimees

Aitäh! Seda saab küsida siis, kui Kalle Jürgenson on kaasettekandjana Riigikogu kõnepuldis. Kalle Jürgenson, palun!

13:01 K. Jürgenson

Aitäh, austatud juhataja! Kuna minu nime tööpoolest mainiti, siis pean ma kohaseks korrata komisjoni liikmetele teadaolevaid arutelu tulemusi etteruttavalt ka teistele Riigikogu liikmetele. Komisjon arutas seda küsimust oma 6. novembri koosolekul ja langetas otsuse, mida hiljem keegi ei vaidlustanud. Otsus oli tuua täna, 14. novembril eelarve teisele lugemisele. Parandusettepanekute esitamise tähtajaks teeb komisjon ettepaneku määrata 21. november kell 12 päeval. Ettepanek on teine lugemine katkestada. Juhin tähelepanu: selle ettepaneku poolt oli kümme komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi, üks jäi erapooletuks. Hilisematel komisjoni koosolekutel enne tänast suure saali istungit ei teinud mitte keegi ettepanekut nimetatud küsimuse juurde tagasi pöörduda või ettepanekut otsus uuesti läbi vaadata.

13:01 Esimees

Aitäh, Kalle Jürgenson! Kolleegid, täpsustame tänaseid kaasettekandjaid ja ettekandjaid. See puudutab järgmisi päevakorrapunkte. Päevakorrapunkt nr 5, seaduseelnõu 836 teine lugemine, kaasettekandeks on palutud anda sõna Põllumajandusministeeriumi veterinaaria- ja toiduosakonna juhatajale Hendrik Kuusele ja Põllumajandusministeeriumi veterinaaria- ja toiduosakonna toiduohutuse büroo juhatajale Kairi Ringole. Päevakorrapunkt nr 6, kaasettekandeks on palutud anda sõna Põllumajandusministeeriumi veterinaaria- ja toiduosakonna juhatajale Hendrik Kuusele. Päevakorrapunkt nr 9, kaasettekandeks on palutud anda sõna Majandusministeeriumi tööstusosakonna juhatajale Merike Kompusele. Päevakorrapunkt nr 10, kaasettekandeks on palutud anda sõna Majandusministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna elamutalituse juhatajale Kaie Kunstile. Päevakorrapunkt nr 11, kaasettekandeks on palutud anda sõna Majandusministeeriumi majandusarengu kantslerile Raul Malmsteinile. Päevakorrapunkt nr 13, ettekande teeb sotsiaalminister Eiki Nestor ja kaasettekandeks on palutud anda sõna Välisministeeriumi juriidilise osakonna peadirektorile Marina Kaljurannale ning Välisministeeriumi juriidilise osakonna ata_eele Peeter Püvile.

3. 13:00 Riigikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (689 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Esimees

Läheme seaduseelnõude arutuse juurde. Kolleeg Liia Hänni, ma palun su kõnepulti! Küsimise järg jäi kolleeg Arvo Haugile. Liia Hänni, palun! Arvo Haug, palun!

13:00 A. Haug

Mul on protseduuriline küsimus.

13:00 Esimees

Palun!

13:00 A. Haug

Kui härra Ligi tuleks eest ära, siis ma saaksin silmsideme. Pärast eelmist katkestamist pöördusin ma juhataja poole ja küsisin, kas mul on võimalik oma küsimus tagasi võtta. Öeldi, et see on võimalik ja et see on juba fikseeritud. Nii et ma võtan küsimuse tagasi.

13:00 Esimees

Aitäh! See on võimalik ja teie palve on rahuldatud. Kas on veel küsimusi kaasettekandjale? Ei ole. Tegemist on seaduse teise lugemise jätkamisega. Ma palun Ants Käärmaal või Liia Hännil üle korrata muudatusettepanekute esitamise tähtaja. See on kolleegidel, ka minul, tõenäoliselt meelest läinud.

13:00 L. Hänni

Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg eelnõu 689 kohta on 22. november, kell 1 päeval.

13:00 Esimees

Tänan! Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Aitäh, härra esimees! Aga meil jäi lugemine pooleli teise koha peal. Meil on muudatusettepanekud veel hääletamata.

13:00 Esimees

Kõik on õige, Jaan Pöör. Kaasettekandja peab ütlema muudatusettepanekute esitamise tähtaja. Sellega ei ole veel midagi lõppenud. Läheme edasi järgmise aruteluetaapi juurde. Kas keegi soovib oma arvamust avaldada? Tiit Toomsalu, palun! Aitäh, Jaan Pöör!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Tänaise istungipäeva algus oli tormiline. Ma soovin kõigile vastupidavust selle pingelise päeva lõpuni. Selleks, et see päev oleks võimalikult viljakas ja eelsoojendus, sissejuhatus, oleks võimalikult täielik, tahtsin ma tulla kõnepulti, et koondada teie tähelepanu probleemidele, mis väärivad diskuteerimist, mille üle tuleb diskuteerida ja mille üle me veel hakkame siin saalis käesoleva eelnõu üle arutledes diskuteerima. Austatud kolleegid! Ma tahan kogu südamest toetada käesoleva eelnõu autoreid, kes tunnetavad tugevalt avaliku arvamuse pulssi ja rahva soovi. Nimelt seda rahva soovi, et nende antud hääled läheksid õigesse kohta ja et ikka need, kes rohkem hääli saavad, hakkaksid neid esindama Riigikogus. Nõustun sellega, et rahva arvamus on tõepoolest rahva arvamus, kuid seoses sellega tahan teha ka mõningad remargid, et esile kutsuda lubatud diskussiooni selles küsimuses. Austatud kolleegid! Vabariigi Valitsus ei tahtnud eelnõu selle osaga mitte kuidagi nõustuda. Kui lugeda Vabariigi Valitsuse seisukohta, siis selles öeldakse, et on poliitilise kokkuleppe küsimus, kas kompensatsioonimandaatide ümberjaotamisel lähtuda erakonna esitatud nimekirjast või reastada nimekirjas olijad ümber häälte arvu järgi. Öeldakse, et tuleb arvestada ühelt poolt valijate soovi võimalikult täpselt kindlaks määrata oma esindajad, teiselt poolt aga erakondade võimet erakonna programmi riigivõimu tasandil ellu viia ja sisemise tööjaotuse kujundamise vajadusi. Erakonna nimekirjale üksnes soovitusliku tähenduse andmine viib suurel määral isikuvalimisteni, kus valija väljendab eelistust pigem konkreetse isiku kui erakonna suhtes. Kolleegid! Mida me siiski tahame? Rahvas nagu tahaks isikuvalimisi: kes rohkem hääli saab, see peab jõudma Riigikogusse. Meie siin teeme kohmaka, tagasihoidliku katse pisut vett segada ja öelda, et võib-olla need 5% mandaatidest, mida kompensatsioonimandaatide näol ümber jagatakse, tuleks rahva arvamust arvestades panna häälte järgi järjekorda, et teha selgeks, kes saab sisse ja kes ei saa. Ma leian, et kui me tahame teha poliitilist valikut, siis tuleb teha põhimõtteline poliitiline valik, kas me läheme nüüd ja edaspidi edasi erakondliku poliitika ning erakondlike valimispõhimõtetega või me läheme, nagu rahvas soovib, isikuvalimistele. Selles kontekstis tahan Tööpartei esindajana, toetades Rahvaliidu head tahet rahva soove arvestada, öelda, et eelnõu esitajad on jäänud peatuma poolele tee. Tuleks teha põhimõtteline samm edasi. Nimelt, lõpetada kompensatsioonimandaatide süsteem, lõpetada ringkonnamandaatide süsteem ja sätestada nii: need, kes saavad ringkonnas rohkem hääli, pääsevad Riigikogusse. Et Tööpartei sõnad saaksid ka teoks, siis arvestades seda, et eelnõu lugemine katkestatakse, esitan ma Tööpartei nimel parandusettepaneku, et teie, austatud kolleegid, saaksite teha oma põhimõttelise otsuse ja öelda rahvale, kas te tahate rahva soovi järgi käituda või ei.

13:00 Aseesimees P. Kreitzberg

Suur tänu! Ants Ruusmann, palun!

13:00 A. Ruusmann

Härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Ma tahan toetada eelkõnelejat selles, et kandidaatide nimes tuleks panna mingisugusesse rahvale meeldivasse järjekorda. Meil ei jää muud üle kui minna tõepoolest üle isikuvalimistele. Ma olen väga päri härra Toomsalu ettepanekuga, et isikuvalimised peaksid ulatuma ka ringkonnamandaatideni. Ma tegin Internetist väljavõtteid, et vaadata, kui 1999. aasta valimised oleksid toimunud niimoodi, nagu praegune eelnõu ette näeb, kes siis oleks tookord välja jäänud ja kes oleks nende asemel sisse saanud. Väga selge ja lihtne on olukord Isamaaliiduga. Nii häälte arvu, häälte protsendi kui ka kvoodi järgi oleksid välja jäänud kolm inimest: Tiit Sinissaar, Sirje Endre ja Kadri Jäätma. Nende asemel oleksid kõigil kolmel juhul sisse saanud Ülo Peets, Jaanus Betlem ja Heiki Raudla. Reformierakonnast oleksid kindlasti välja jäänud Rein Voog, Maret Maripuu ja Andres Taimla. Aga sissesaaajate osas on siin pisikene erinevus. Häälte arvu ja kvoodi järgi oleksid sissesaaajateks olnud Heiki Kranich, Urve Tiidus ja Toivo Ninnas, aga häälte protsendi järgi oleks Ninnase asemele tulnud Ignar Fjuk, kes praegu on Riigikogus asendusliikmena. Mõõdukatest oleksid kindlad väljajääjad olnud Liia Hänni, Rainis Ruusamäe, Mihkel Pärnoja ja Tõnu Kõiv. Sissesaaajateks kvoodi ja protsendi järgi oleksid olnud Oleg Gross, Hagi _ein, Meelis Paavel ja Sirje Tobreluts. Aga kui oleks reastatud häälte järgi, siis oleks Sirje Tobrelutsu asemel sisse saanud Dajan Ahmetov. Keskerakonnas oleksid kindlateks väljajääjateks olnud Kalev Kallo, Sven Mikser, Toivo Tootsen, Ants Ruusmann, Arvo Jaakson, Värner Lootsmann, Kullo Arjakas ja Ülo Tärno. Kuna neid inimesi on rohkem, siis on sissesaaajate osas teatud erinevusi. Igal juhul oleksid sisse saanud Heinz Valk, Kalle Mikhels, Indrek Meelak, Ain Seppik, Valve Raudnask ja Toivo Põldma. Häälte järgi reastamisel oleks neile lisandunud Eino Baskin, aga protsendi järgi reastamisel oleks Baskini asemel olnud Voldemar Pinn. Häälte järgi ja häälte protsendi järgi reastades oleks Riigikokku pääsenud ka Vilja Savisaar. Kui oleks kvoodi järgi reastatud, siis oleks välja jäänud Olev Raju ja poleks sisse saanud Vilja Savisaar. Ka Baskin ja Pinn oleksid mõlemad välja jäänud. Sissesaaajateks oleksid olnud Eve Kislov, Jaan Õmblus ja Külliki Siilak. EME-l on asi väga lihtne: välja Jaan Pöör, sisse Raimu Aardam. Seda kõigil kolmel juhtumil. Koonderakonnas oleksid kindlateks väljajääjateks olnud Ülo Nugis, Arvo Sirendi ja Ivi Eenmaa. Kvoodi ja häälte järgi oleksid sisse saanud Väino Viilup, Helma Heinmets ja Jaak Allik. Häälte protsendi järgi reastamisel oleks väljajääjaks osutunud ka Elmar Truu. Tema asemele oleks tulnud Toomas Alatalu. Mul ei ole kokkuvõtet EÜRP kohta. Missugust meetodit soovitada? Mina soovitan ikkagi arvestada häälte protsenti. Protsent oleks kõige objektiivsem ja protsent oleks ka suhteliselt arusaadavam. Kõige arusaadavam on muidugi häälte arv, aga kuna ringkonnad on väga erinevad, siis häälte arvuga tekib teatud komplikatsioonid. Mis kvooti puutub, siis sellega on need komplikatsioonid veelgi suuremad. Mandaatide arvu määramisel ringkondades ei võeta arvesse mitte valijate arvu valimispäeval, vaid varasemat arvu, mis valimispäeva arvust erineb. On teisigi põhjusi, miks kvoodi puhul ühed ringkonnad võidavad ja teised kaotavad. Võitjateks oleksid 2., 4., 6. ja osalt ka 10. ringkond. Kaotajateks oleksid 1., 3. ja eriti 5. ringkond, st Saare-, Lääne- ja Hiiumaa, kes oleksid saanud kõige kehvemad kvoodid. Enam-vähem vastavuses oleksid olnud ...

13:00 Aseesimees

Kas kõneleja vajab lisaaega?

13:00 A. Ruusmann

... 7., 8. ja 9. ringkond. Jah, ma palun, kui võimalik. Ma teen ettepaneku, et erakondade vahel lepitaks järjestusviisis kokku. Ma väga tahaksin reklaamida just järjekorda häälte protsendi alusel. Seda on suhteliselt lihtne arvutada. Kvoodi ma ikkagi laidaksin maha, andku Koonderakond mulle andeks. Segavad kvoodi jäägid ja mitmesugused muud asjad. Moonutused tulevad sisse ja seetõttu võib tekkida vaidlusi. Nii et olgem kõik protsendi alusel järjestamise poolt ja olgem kõik ka härra Toomsalu ettepaneku poolt, et ringkonnamandaadid läheksid samuti häälte protsendi järgi ümberjagamisele. Sel juhul oleks 1999. aastal olnud väljajääjaid natukene rohkem. Jüri Tamm jäänuks välja, samuti Toomas Varek ja Urmas Laht. Vist oleks välja jäänud ka Jürgen Ligi, aga kindlasti Andrus Ansip, kes valituks osutununa Riigikokku ei tulnud. Selline on arvestus viimaste valimiste alusel. Tehkem see asi lõppude lõpuks ära. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Jüri Adams, palun, kõne puldist!

13:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Lubage, et ma alustan väikese kommentaariga eelkõneleja sõnavõtu kohta. Ma arvan, et tema etteloetud kümnetel "oleksitel" ei ole absoluutselt mingisugust tähendust. See on üks omamoodi ilus enese ja teiste petmise ajakirjanduslik meetod. Nimelt, kui reeglid oleksid olnud teistsugused, siis oleks kõigi tema nimetatud ja nimetamata kandidaatide käitumine valimiskampaanias olnud ka teistsugune. Arvatavasti oleks ka hääletajate hääletuskäitumine olnud küllalt oluliselt teistsugune ja me oleksime saanud mingisuguse muu tulemuse, mis kindlasti erineks väga oluliselt nendest "oleksitest", mis siin ette loeti. Kuid nüüd minu sõnavõtu põhiteema juurde. Ma tahan teile öelda kõigepealt seda, et ma toetan esitatud eelnõu täiest südamest. Seda väga mitmel põhjusel. Seda küsimust arutati ju ka eelmise Riigikogu koosseisu lõpuaegadel, kui püüti valimisseadust muuta. Miks see tookord ei õnnestunud? Võib-olla sellepärast, et ühel ajal esitati väga mitmeid ettepanekuid, mis kõigepealt üksteist välistasid. Teisest küljest oleksid esitatud ettepanekud Riigikogus pakmena vastuvõtmiseks vajanud teatud poliitilist kompromissi, nii et üks erakond oleks saanud ühe temale armsa muudatuse ja teine oleks saanud teise. Paraku valimisseaduste puhul need asjad ei tööta. Valimisseaduste puhul saame me rääkida, et muudatused toimuvad n-ö muutmissoovi ühisosa järgi. Kuid miks ma pooldan seda ettepanekut? Sellepärast, et kuigi minu isiklik arvamus on, et me peaksime veel kaugemale minema, üldse loobuma mandaatide jagamisest üleriigilise nimekirja kaudu ning jagama mandaate ainult valimisringkondades, arvan ma, et see on praegu võib-olla varajane. Meie kõige olulisem poliitilis-tehniline saavutus iseseisvuse taastamise järel on minu arvates proportsionaalse valimissüsteemi sisseviimine. Praegu ei ole aega põhjendada, miks see hea on, aga te näete Riigikogu tööst, et on vaja vähemalt kümnest rahvaesindajast koosnevat gruppi, et täisväärtuslikult Riigikogu töös osaleda, on vaja suuremat koostööd, kui eestlaste puhul ajalooliselt tavaline on olnud. Proportsionaalse süsteemi säilitamine on minu arvates võimalik ainult tema teisejärguliste detailide õigeaegse muutmise hinnaga ja praegu on see õige aeg. Veel meeldib mulle see eelnõu sellepärast, et ta on äärmiselt riigimehelik ja soliidne ning tõstatab korraga ainult ühe küsimuse. Mul on tunne, et meie praeguse parlamendikoosseisu üks suuremaid hädasid on olnud see, et me massiliselt menetleme kehtivate seaduste asemele esitatavaid uusi tervikseaduste tekste, mis tähendab, et me ei suuda ühelegi küsimusele keskenduda, ja samal ajal tõstetakse n-ö poliitiliselt juba lahendatud küsimused taas päevakorda. Ma pooldan selle seaduse vastuvõtmist absoluutselt sõltumata sellest, mis toimub valimisseaduse täistekstiga, sest prognoos on, et kui me teeme praegu selle otsuse, siis kui me ka peaksime täisteksti vastu võtma, siis kordub seal samasugune otsus, kuid väga tõenäoline on ka alternatiivvariant, et me ei jõuagi mõistlikul kujul uue täisteksti vastuvõtmisele. Sel juhul oleks see edasiminekuks, mida siin praegu pakutakse, olemas. Küsimused sellest, kas on tegemist protsendi, kvoodi või mingisuguse muu tehnilise, arvutusliku meetodiga, on minu arvates teisejärgulised. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Ants Käärma, sõnavõtt kohalt, palun!

13:00 A. Käärma

Suur tänu! Tundub, et see eelnõu kütab kirgi üles ja mõnikord läheb jutt asjast kõrvale. Ma tahan selgitada, mis asi on lihtkvoot. Lihtkvoot on valimisringkonnas kehtivate hääletussedelite arvu mandaatide arvuga jagamisel saadud arv. Ta erineb ringkonniti. Eelmiste valimiste, 1999. aasta valimiste ajal kõikus ta 4500 ja 5500 vahel, igas ringkonnas oli ta erinev. Lihtkvoot selgub pärast valimisi. Kolleeg Ruusmann väitis, et see on mitu kuud enne valimisi arvutatav arv. Nii see ei ole. Räägime ikka õigetest asjadest õigel ajal.

13:00 Aseesimees

Täna! Arvo Sirendi, sõnavõtt kohalt!

13:00 A. Sirendi

Suur tänu! Ma tahan ainult mõne sõnaga rääkida proportsionaalsuse ja disproportsionaalsuse suhetest. Teatavasti on maailm alati disproportsionaalne ja proportsioon on disproportsionaalsuse eriseisund. See on pigem kokkuleppeline kui tõeline. Seda selgitas mulle mõne aja eest õiguskantsler, kes ütles, et proportsioon ja proportsionaalsus on arenevad mõisted. Ta tõi näiteks Tiziani maalid, kus naiste

proportsioonid olid teistsugused, võrreldes sellega, mis nad tänapäeval peaksid olema, ja ka Rembrandti Saskia ei vasta tänapäeva ideaalile. Nii et proportsioonide suhted on pidevalt muutuvad ja arenevad. Sellepärast võime me seda valimisseadust küll nimetada proportsionaalseks, aga tegelikult on ta ikkagi disproportsionaalne.

13:00 Aseesimees

Täna! Rohkem kõnesoove ei ole. Seega on läbirääkimised lõpetatud. Palun kõnepulti tagasi Liia Hänni, et läbi vaadata muudatusettepanekud! Esimene muudatusettepanek on Ants Käärvalt, eelnõu algataja toetab ettepanekut, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Teine muudatusettepanek on samuti Ants Käärvalt, eelnõu algataja toetab ettepanekut, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Palun seda ettepanekut hääletada.

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Palun komisjoni seisukohta!

13:00 L. Hänni

Komisjon toetab ettepanekut, mille Ants Käärma esitas. Poolt oli 10 komisjoni liiget, vastuolijaid ei olnud, erapooletuid oli 1.

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Meil seisab ees selle muudatusettepaneku hääletus. Lugupeetud kolleegid, kas võin panna muudatusettepaneku kohe hääletusele? Austatud kolleegid, panen hääletusele teise muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Muudatusettepaneku poolt oli 34 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi, erapooletuid oli 2. Muudatusettepanek leidis toetust. Muudatusettepanekud on läbi vaadatud ja eelnõu teine lugemine on katkestatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 21. november kell 13.

4. 13:00 Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (815 SE) teine lugemine

13:00 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Alustame põhiseaduskomisjoni algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu teist lugemist. Palun ettekandeks kõnepulti põhiseaduskomisjoni esimehe Liia Hänni!

13:00 L. Hänni

Austatud kolleegid! Seaduseelnõul 815 on üsna pikk ajalugu, sest ta on Riigikogu menetluses teist korda. Esimesel katsel jäi vajaminevast 51 häälest üks hääle puudu. Tegemist on eelnõuga, mis on otseselt seotud haldusmenetluse seaduse jõustumisega 1. jaanuaril 2002. Eelnõu eesmärk on kõrvaldada Vabariigi Valitsuse seadusest need sätted, mis on üle läinud haldusmenetluse seadusesse. Selle eelnõu algatas uuesti põhiseaduskomisjon, kes oli eelnõu menetlemisel juhtivkomisjon. Eelnõu esimene lugemine toimus käesoleva aasta 12. septembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 17. septembriks ettepanekuid ei laekunud. Põhiseaduskomisjon kui eelnõu algataja ja juhtivkomisjon arutas eelnõu oma 8. novembri istungil. Arutelu tulemusena otsustati eelnõu täiendada kolme lisasättega, mis on esitatud ka muudatusettepanekute tabelis ja lülitatud eelnõu teksti. Täiendused lähtuvad samast eesmärgist nagu eelnõu algne variant: jätta Vabariigi Valitsuse seadusest välja haldusaktide vorminõudeid ja jõustumist reguleerivad sätted, mis on paralleelselt esitatud haldusmenetluse seaduses ja Riigi Teataja seaduses. Vabariigi Valitsuse seadus on konstitutsiooniline seadus. Tema reguleerimisala on valitsuse kui põhiseadusliku institutsiooni õiguslik seisund ja töökorraldus, mitte aga haldusmenetluse korraldus. Komisjoni muudatusettepanekute kohaselt jääks Vabariigi Valitsuse seadusest lisaks valitsuse määruse jõustumise tähtajale välja ka ministri määruse jõustumise tähtaeg. Eelnõu on täiendatud ministri käskkirja ning ameti ja inspektsiooni peadirektori käskkirja vorminõuete osas, tehes ka nende puhul viite haldusmenetluse seadusele, nii nagu see on

juba kavandatud valitsuse määruste ja korralduste ning ministri määruste puhul. Komisjoni ettepanek on panna seaduseelnõu 815 täna lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta. Eelnõu vajab vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas kolleegidel on küsimusi? Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Proua Hänni! Mulle tundub, et siin tekstis on mõningaid puudusi, mis takistavad seda seadust täna vastu võtmast. Nimelt on meie alatine tava see, et kõigis lõpptekstides, kui viidatakse mõnele seadusele, on seaduse nimetuse järel mainitud Riigi Teataja numbrit, kus see avaldatud on, ja muid rekvisiite. Aga näiteks § 1 punktis 8 ("Ministri määrused avaldatakse Riigi Teataja seadusega ettenähtud korras") neid viiteid ei ole. Kuidas te seda seletate?

13:00 L. Hänni

Ma arvan, et kui normitehnika nõuded näevad ette täpseid viiteid, siis on see redaktsiooniline täiendus seaduseelnõule ega tohiks takistada seaduse vastuvõtmist.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh! Kas ma saan õigesti aru, et oleks mõistlik enne lõpphääletust esitada korrektne tekst?

13:00 L. Hänni

Ma arvan, et see on võimalik, kui seda soovitakse, aga samal ajal on selge, et viited Riigi Teatajale ei ole mitte poliitilise otsustuse küsimus, vaid redaktsiooniline täiendus. Ma ei ole praegu kindel, et normitehnika eeskirjad nõuavad igal juhul viidete tegemist. Seda tuleks täpsustada.

13:00 Aseesimees

Täna! Suur tänu, Liia Hänni! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Järgnevalt on võimalik osaleda läbirääkimistel. Jüri Adams, palun, sõnavõtt kohalt!

13:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Härra Männik tõstatas küsimuse, et normitehnika näeb ette kajastada seaduse tekstis, kui nimetatakse teist seadust, selle järel sulgudes ka viiteid Riigi Teatajale. Õiguskomisjon on selle probleemiga kokku puutunud. Kaldun pigem arvama, et midagi probleemset on meie normitehnikas, sest seda, mis oleks sellise loetelu juriidiline tähendus, ei ole olnud võimalik välja selgitada. Selge on, et kui me vastuvõetud seadusse kirjutame sisse sellise numbrite joru, siis see hakkab seaduse kehtivuse ajal tõenäoliselt täienema. Põhimõtteliselt võib keegi juristidest tõstatada küsimuse, et sellisel juhul ei tohiks seadus enam tulevikus muutuda ja seda peab käsitlema sellise seisuga, nagu on viimases Riigi Teatajas. Seda on minu teada ka Riigikohtus mitmel korral arutatud ja samuti hämmeldatud, kas sellel üldse mingisugust tähendust on. Ma kutsun teid üles pigem mõtlema, kas me ei peaks sellest otsustavalt loobuma.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun, sõnavõtt kohalt!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleegid! Muidugi ei ole see teab mis suur küsimus, kuid nii vastutusrikas kogus nagu siin peaksid kehtima ühtsed ja vaidlustamisele mittekuuluvad reeglid isegi pisiasjades. Muidu võime me hakata n-ö läbi sõrmede vaatama ka mõnevõrra suuremates küsimustes ja siis jõuame tõelise nihilismini. Seaduses ega seaduse tekstis ei või kindlasti olla niisuguseid auke ega vaidlusvõimalusi. Nähtavasti algavad siit üldse meie seaduste kvaliteedi hädad, mistõttu kohtud ei

saa korrektselt õigust mõista, seaduskuulekusest rääkimata. Mina kutsun üles olema kõigis küsimustes korrektne ja lõpuni täpne.

13:00 Aseesimees

Täna! Liia Hänni, sõnavõtt kohalt!

13:00 L. Hänni

Aitäh! Tahan kolleeg Männikut veel kord veidi rahustada. Nimelt, Vabariigi Valitsuse seadus, mida käesolev seadus muudab, sisaldab ka teisi viiteid Riigi Teataja seadusele koos asjakohaste viidetega Riigi Teatajale. Ei ole põhjust hakata igas sättes eraldi neid viiteid kordama. Seetõttu see küsimus küll seaduse vastuvõtmist ei takista, kui seda ei takista see, et siin saalis ei pruugi olla 51 Riigikogu liiget.

13:00 Aseesimees

Täna! Rohkem kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Palun kõnepulti tagasi Liia Hänni, et vaadata läbi muudatusettepanekud! Esimene muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja toetab ettepanekut, samuti teist ja ka kolmandat muudatusettepanekut. Seega on muudatusettepanekud läbi vaadatud. Kas keegi soovib lõppsõna? Eelnõu algataja, komisjoni esindaja - lõppsõnasoovi ei ole. Seega seisab meil ees lõpphääletus. Kalle Kotkas, palun!

13:00 K. Kotkas

Möödukate fraktsioon palub enne hääletust viieminutilist vaheaega.

13:00 Aseesimees

Aitäh! Vaheaeg kuni 15.05. Palun taotlus esitada ka kirjalikult! Vaheaeg

13:00 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Möödukate fraktsiooni palutud viieminutiline vaheaeg on möödas. Kuna eelnõu vastuvõtmine seadusena nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust, teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli. Kohalolijaks registreeris end 58 Riigikogu liiget. Austatud Riigikogu, panen hääletusele põhiseaduskomisjoni algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 815. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Poolt on 55 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu on seadusena vastu võetud. (Aplaus.)

5. 13:00 Krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu (871 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Alustame Riigikogu liikmete Kalle Jürgensoni ja Kalle Kuke algatatud krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu esimest lugemist. Palun ettekandeks kõnepulti Riigikogu liikme Kalle Kuke!

13:00 K. Kukk

Suur aitäh, härra juhataja! Head kolleegid! Kehtiva krediidiasutuste seaduse võttis mäletatavasti vastu Riigikogu eelmine koosseis 1999. aasta algul ja see jõustus sama aasta 1. juulist. Hilisemad muudatused selles on puudutanud üksnes nüansse. Käesolevalt menetletav minu ja Kalle Jürgensoni kui Eesti Panga Nõukogu liikmete algatatud krediidiasutuste seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis on oluliselt ulatuslikum ja põhimõttelisem kui kolm varasemat, sisaldades 58 paragrahvi, ei taotle kehtiva seaduse fundamentaalset muutmist. Tegemist on n-ö seadust edasiarendava eelnõuga, mille eesmärk on täpsustada mõningaid sätteid. Seda eeskätt johtuvalt vahepealsetest arengutest nii panganduses endas kui ka kogu finantsvaldkonna õigusloomes. Sealhulgas ühelt poolt johtuvalt hiljuti vastuvõetud finantsinspektsiooni seadusest, teiselt poolt aga selleks, et jätkata Eesti krediidiasutuste seaduse ühildamist euroopalike arengute ja Euroopa Liidu õigusruumiga panganduse valdkonnas. Selles osas on taustmaterjalina muu hulgas kasutatud Austria, Saksa, Sloveenia, Soome ja Suurbritannia õigusakte.

Meie algatatud eelnõu on valminud Eesti Panga egiidi all, kusjuures töösse olid kaasatud ka Rahandusministeeriumi ja Pangaliidu esindajad. Käesoleva eelnõu taustaks võiks meenutada sedagi, et kehtivas seaduses, veelgi enam aga eelmises seaduses on sätestatud mitmeid n-ö preventiivseid piiranguid, mis puudutavad oma aktsiate omandamist või laenu andmist krediidasutuse ja temaga samasse kontserni kuuluvate äriühingute aktsionäridele. Sellised piirangud olid kindlasti omal kohal aegadel, mil kehtis arusaam "miks röövida panka, asutame parem ise panga". Küsimus on siiski selles, kas kehtiva seaduse § 34, mis keelustab oma aktsiate tagatiseks võtmise ja laenu andmise oma aktsiate ostmiseks, on ikka täielikult oma aja ära elanud või mitte. Mis puudutab oma aktsiate ostmist, siis selles osas olen ma eelnõus sätestatuga igati nõus. Mis aga puudutab oma aktsiate tagatiseks võtmist või laenu andmist oma aktsiate ostmiseks, siis see on koht, mis ei välista eelnõu edasise menetluse käigus teatavaid vaidlusi, seda kas siis 1997. aasta börsikriisi kogemusi või ka Maapanga ühte deposiidijuhtumit silmas pidades. Oma aktsiate ostmise korral on vastav kaitsemehhanism eelnõu §-s 34, see on krediidasutuste seaduse §-s 73 olemas. Kas see kehtib ka oma aktsiate tagatiseks võtmisel, vajab täpsustamist. Laenu andmine oma aktsiate ostuks ei ole puhtloogiliselt võttes krediidasutuse püsiv ega peamine tegevus. Need on mõned seigad, millele ma tahtsin juba ette Riigikogu tähelepanu juhtida. Igati mõistetav on seevastu nende sätete täpsustamine ja muutmine, mis käsitlevad krediidasutuste usaldusväärse tagamiseks kehtestatud usaldusnormatiive, eeskätt omavahendite regulatsiooni, sealhulgas kapitali adekvaatsusega seonduva täpsustamist. Eelnõuga seadusesse viidavad muudatused puudutavad muu hulgas veel laenu mõiste ja krediidasutusega seotud isiku mõiste täpsustamist või investeerimispiiranguid ja riskide kontsentreerumist. Tõsi, laenu mõiste täpsustamine vajab edasise menetluse jooksul ilmselt veelgi täpsustamist. Seaduse jõustumise ajaks on algselt kavandatud 1. jaanuar 2002, välja arvatud üksikud sätted, mille jõustumine on seostatud Eesti võtmisega Euroopa Liidu liikmeks. Niipalju eelnõu algatajatelt.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas kolleegidel on Kalev Kukele küsimusi? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud hea kolleeg, austatud ettekandja! Sa lõpetasid oma sissejuhatava sõnavõtu parasjagu seal, kus minul hakkas asja vastu huvi tekkima. Nimelt, sina hakkasid rääkima Euroopa Liidus kehtiva reglemendi erisustest ja nende kohaldamisest Eestis. Tutvunud eelnõuga, olen ma aru saanud, et kõige muu kõrval tehakse põhjalikku tööd selleks, et harmoneerida terve hulk eurodirektiive, milles Euroopa Liiduga ühinemise teel pole kaheldamatult mitte midagi eriskummalist. Kuid mind hämmastab eelnõu §-s 16 toodud tekst. Nimelt täiendatakse seadust §-ga 22¹ "Finantsinspektsiooni teatamiskohustus Euroopa Komisjonile". Mina küsin nüüd, austatud härra ettekandja: millise rahvusvahelise kokkuleppe või lepinguga on praeguseks Eesti Vabariigile, kes ei ole Euroopa Liidu liige, pandud kohustus midagi teatada ja ette kanda Euroopa Komisjonile? Kui tegemist ei ole mitte rahvusvahelise kokkuleppega, siis kuivõrd see kattub Eesti suveräänsuse probleemidega?

13:00 K. Kukk

Hea kolleeg Tiit Toomsalu! Vastuseks sinu küsimusele loen ma ette § 58 punkti 4. Koos preambuliga kõlab see järgmiselt: "Käesolev seadus jõustub 2002. aasta 1. jaanuaril, välja arvatud § 13, § 14 punkt 2, §-d 15, 16 ja 47." Selles paragrahvis, mida ma tsiteerisin, on veel neli punkti. Need ei puuduta aga sinu küsimust.

13:00 Aseesimees

Täna! Suur tänu, Kalev Kukk! Rohkem küsimusi teile ei ole. Palun kaasettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni aseesimehe Jaanus Männiku!

13:00 J. Männik

Austatud juhataja! Head kolleegid! Krediidasutuste seaduse muutmise seaduse, nagu te teate, on menetlusse andnud kaks Eesti Panga Nõukogu liiget, Riigikogu liiget. Nagu seletuskiri näitab, on selle eelnõu kallal põhitöö teinudki Eesti Panga spetsialistid koostöös krediidasutuste esindajatega. Tegemist on, nagu ettekandja rääkis, mitme sätte täpsustamise ja mõne sätte liberaliseerimisega. Seadus ise

võeti vastu 1999. aasta alguses ja hakkas kehtima 1. juulist. Teda on parandatud selliselt, et üks osa on hakanud kehtima 2000. aasta 1. juulist, ja praegu on tegemist järjekordse parandamisega. Seaduse muutmise seaduse eelnõu tekst on küllalt mahukas. Rahanduskomisjon käsitles eelnõu 8. novembril. Sügavuti ei mindud. Keegi ei seadnud kahtluse alla eelnõu vajalikkust ja kvaliteeti sel kombel, et asuda teda enne esimesele lugemisele panemist täpsustama. Niisiis otsustatigi esitada eelnõu täna lugemisele, esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks nimetada 19. november, kell 15. Selle poolt oli 7 rahanduskomisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi? Küsimusi ei ole. Eelnõu esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on 19. november kell 15. Nüüd pean ma parandama eksituse, mis juhtus seoses eelnõu 689 kohta muudatusettepanekute esitamise tähtajaga. Eelnõu teine lugemine katkestati. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg ei ole mitte 21. november, nagu ma ütlesin, vaid 22. november kell 13.

6. 13:00 Otsuse "Audiitori nimetamine Riigikontrolli 2001. aasta majandustegevuse kontrollimiseks" eelnõu (872 OE) arutelu

13:00 Aseesimees

Austatud kolleegid! Võtame järgnevalt käsitlemisele rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Audiitori nimetamine Riigikontrolli 2001. aasta majandustegevuse kontrollimiseks" eelnõu 872. Palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe Kalle Jürgensoni!

13:00 K. Jürgenson

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Riigikogu rahanduskomisjon sai riigikontrolörilt 1. oktoobril kirja, kus vastavalt Riigikontrolli seaduse §-le 44 palutakse meil nimetada Riigikontrolli 2001. aasta majandustegevuse kontrollimiseks ametisse audiitor. Komisjon arutas teemat ja otsustas algatada otsuse eelnõu, mis on täna esimest korda teie ette arutamiseks toodud. Komisjon käsitles otsuse eelnõu pärast algatamist 8. novembri istungil ja otsustas selle täna teie ette tuua. Komisjoni ettepanek on otsuse eelnõu heaks kiita. Selle poolt oli 6 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas rahanduskomisjon arutas ka teisi kandidaate? See audiitor on kontrollinud Riigikontrolli viiel aastal. Võib-olla muutub see rutiinseks ja oleks otstarbekas teha vahetusi?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! See teema on rahanduskomisjonis seoses audiitoritega alati esile kerkinud. Audiitortevgevuse olemusest lähtudes tuleb rutiin tegelikult sellele tegevusele kasuks. See on võib-olla minu isiklik seisukoht, aga kui audiitorile ei ole varasematel perioodidel olnud mingeid tõsisemaid etteheiteid, siis nii see tundub olevat. Siia maani on Riigikontrolli majandustegevust kontrollinud audiitor Urmas Kaarlep, kelle esitatud järeldusotsuste suhtes ei ole etteheiteid olnud. Komisjon ei pidanud vajalikuks hakata seda küsimust uuesti läbi vaatama ning uut audiitorit otsima. Lisaks sellele tahan ära märkida, et olenemata Riigikontrolli riigi jaoks tähtsast funktsioonist, ei ole tema majandustegevus tegelikult väga mahukas, seetõttu ei nõuagi audiitorjärelevalve väga suurt tööd.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on veel küsimusi? Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra Jürgenson! Kas sa ütleksid Riigikogule, kui palju Eestis üldse tegutseb niisuguseid audiitoräriühinguid, kes vastavad sellistele nõuetele, mis võimaldavad neil auditeerida näiteks praegu käsitletavat Riigikontrolli, arvestades seda, et tegemist on kontrolli mõttes suhteliselt lihtsa institutsiooniga?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Kui me räägime tõsiselt võetavatest audiitorfirmadest (te saate aru, et tegemist on tingliku lähenemisega selle termini mõttes), siis neid ei ole liiga palju. Oma kogemustest võin öelda, et konkurssidel, kus tingimused on olnud suhteliselt keerulised, on Eestis tegutsevatest audiitorfirmadest, mis on tuntud ka väljaspool Eestit, osalenud kuni kolm. Kui mõni Eestis tegutsevatest on ka kõrvale jäänud, siis palju neid olla ei saa. Piltlikult väljendades võib öelda, et nad on ühe käe sõrmedel üles loetavad.

13:00 Aseesimees

Suur tänu, Kalle Jürgenson! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegid soovivad osaleda läbirääkimistel? Jaanus Männik, sõnavõtt kohalt, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleegid! Rääkimata sellest või süvenemata sellesse, kas valik, mille me eelnõuga 872 teeme, on hea või halb, tahan ma siiski meelde tuletada diskussioone audiitorite määramise puhul üldse. Praeguseks oleme jõudnud olukorda, kus tervet Eesti avalikku sektorit või märkimisväärsmaid institutsioone auditeerib ainult üks firma. Tõsi, Eesti Panga eelmiste aastate tulemuste auditeerimisse oli kaasatud teinegi firma, kuid ka seal soovitakse uuesti tagasi pöörduda ühe ja ainsa, see on firma PricewaterhouseCoopers, poole. Muret teeb see, et meie väike riigikene kõigis asjus, nüüd sealhulgas auditeerimise asjus, liigub monopoolsuse poole või ongi juba sinna jõudnud. Me isegi ei kaalutle, kas on alternatiivvariante. Niisugune monopoolsus ja konkurentsi puudumine ei ole põhjendatud, see ei ole mitte millegagi põhjendatud, mitte ühelgi alal, ei elektriturul, ei auditeerimisturul, ei telefoniteenuste turul, mitte kuskil. Need tagajärjed, milleni me oleme monopoolsuses jõudnud, need hinnakujundused, need suhtumised, see korporatiivsus, on perspektiivis riigile hukatuslikud. Me peaksime väga tõsiselt selle üle mõtlema ja seda praktikat korrigeerima. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Rohkem kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Kas otsuse eelnõu algataja soovib lõppsõna? Ei soovi. Meil seisab ees eelnõu lõpphääletus. Austatud kolleegid, kas võime asuda hääletamise juurde? Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Audiitori nimetamine Riigikontrolli 2001. aasta majandustegevuse kontrollimiseks" eelnõu 872. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 24 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi, erapooletuid on 2. Seega leidis eelnõu toetust.

7. 13:00 Otsuse "Audiitorite nimetamine Eesti Panga 2001. aasta tegevuse kontrollimiseks" eelnõu (873 OE) arutelu

13:00 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Hakkame käsitlema rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Audiitorite nimetamine Eesti Panga 2001. aasta tegevuse kontrollimiseks" eelnõu. Palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe Kalle Jürgensoni!

13:00 K. Jürgenson

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vastavalt Eesti Panga seaduse § 31 lõikele 1 tuleb Riigikogul Eesti Panga majandustegevuse kontrollimiseks nimetada ametisse audiitorid. Sellekohase ettepaneku on meile teinud ka Eesti Panga Nõukogu oma käesoleva aasta 24. septembri otsusega. Läbiviidud hanke tulemusel teeb Eesti Panga Nõukogu meile ettepaneku nimetada audiitoriteks Eesti

Panga 2001. aasta tegevuse kontrollimiseks audiitorühingu PricewaterhouseCoopers audiitorid Urmas Kaarlep ja Tiit Raimla. Rahanduskomisjon arutas otsuse eelnõu algatamist ja otsustas selle algatada. Komisjon tõi oma käesoleva aasta 8. novembri otsusega otsuse eelnõu täna teie ette aruteluks ja teeb ettepaneku otsus heaks kiita. Selle poolt oli 6 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas kolleegidel on küsimusi? Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Härra ettekandja! Kui rahanduskomisjon otsustas selle eelnõu algatada, siis olin ma Jaanus Männiku asendajana rahanduskomisjonis. Tõlgi oli selline seisukoht, et kui eelnõu arutusele tuleb, siis kutsutakse ka panga esindajad sinna oma otsust kommenteerima, et nendele oleks võimalik küsimusi esitada. Kuuldavasti oli istung 8. novembril. Kas nad viibisid sellel istungil?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Me arutasime seda teemat komisjonis. Panga nõukogu esindajaid 8. novembril komisjonis ei olnud. Me otsustasime piirduda andmete saamisega audiitorite kohta, keda on otsuse eelnõus mainitud. Nendeks on Urmas Kaarlep ja Tiit Raimla. Niimoodi otsustas komisjon seda asja käsitleda ja nii ei ole täna panga nõukogu esindajaid siia kutsutud.

13:00 Aseesimees

Täna! Kalev Kukk, palun!

13:00 K. Kukk

Suur aitäh! Hea kolleeg! Ma püüan oma küsimuse formuleerida selle vaidluse põhjal, mis meil oli Eesti Panga Nõukogus, kui me tegime oma valiku PricewaterhouseCoopersi kasuks. Nimelt, riigihangete seadus kohustab ühelt poolt Eesti Panka valima audiitoreid riigihangete seaduse alusel. See tähendab, et tegelikult on Eesti Panga Nõukogu ja järgmises ringis ka Riigikogu valikuvõimalust piiratud, sest me peame järgima riigihangete seadust. Samas ütleb Eesti Panga seadus küllalt üheselt, et valiku teeb Eesti Panga Nõukogu. Nii et siin on teatav vastuolo, ühelt poolt riigihangete seadusega ettekirjutatu, teiselt poolt aga n-ö poliitiliste või poolpoliitiliste institutsioonide valikuõigus. Kas siin võib siiski näha teatavat probleemi, mille juurde me peame varem või hiljem tagasi tulema, leidma lahenduse sellele teatavale konfliktile, mille ette on meid seadnud ühelt poolt riigihangete seadus ja teiselt poolt Eesti Panga seadus ja ka Riigikogule antud õigused?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Tõepoolest, selline vaidlus Eesti Panga Nõukogus aset leidis ja mul oli tookord minister Pärnoja asendajana võimalik sellest osa võtta. Selle probleemi toob ära Vahur Kraft Eesti Panga presidendina ka nimetatud ettepanekule lisatud seletuskirjas, kus ta ütleb: "Audiitorteenuse riigihanke menetluse käigus on eriti teravalt ilmnenu vastuolo Eesti Panga seaduse ning riigihangete seaduse vahel, millest tulenevalt on Eesti Pank pidanud valima endale audiitorid riigihanke korras, samal ajal kui audiitorite lõpliku nimetamise õigus on Eesti Panga Nõukogu ettepanekul Riigikogul." Tuleb möönda, et see probleem on tõepoolest olemas. Võib meenutada veel seda, et Eesti Pangaga üldiselt ja ka mitmete muude analoogiliste asutustega on riigihangete seaduse enda ja tema mitmete paranduste puhul olnud Riigikogus küllaltki palju diskussioone. Ma arvan, et selle küsimuse juurde võiks tagasi pöörduda. Selle ettepaneku võiks formuleerida ka Eesti Panga Nõukogu, miks mitte.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra Jürgenson! Millised konkreetsed probleemid Eesti Panga Nõukogus olid, kui te n-ö pahandasite riigihangete seaduse ahistava toime peale? Kas ilma selle seaduseta oleks nõukogu teinud teistsuguse valiku ja kui, siis millise?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Me ei pahandanud riigihangete seaduse peale. Me arutasime seda temaatikat, mis seondub võimalusega langetada valik olukorras, kus riigihangete seadus kirjutab ette konkreetse nõude valida vähempakkumise korras tehtud hanke puhul kõige odavama pakkumise teinud firma. See on see koht, kus tekib teatav vastuolu. Seda me ka nentisime. Ei saa välistada, et sellise piirangu puudumisel oleks Eesti Panga Nõukogu langetanud võib-olla mingi teise otsuse. Siis oleks muidugi võinud siin saalis esitada küsimuse, miks audiitorit ei vahetatud ja jäädi eelmise audiitori juurde, sest pakkumises osales ka audiitorfirma, kes läinud aastal auditi koostas. Nii et need probleemid on sellest aspektist siin alati üleval olnud. Kuid me nentisime, et see probleem niimoodi nende seaduste teatud kollisioonist välja tuleb. Ma arvan, et selle küsimuse juurde võiks tagasi tulla siis, kui meil on järgmine võimalus käsitleda Eesti Panga seadust või riigihangete seadust.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh! Eesti Panga presidendi allkirjastatud seletuskiri audiitorite nimetamise ettepanekule tekitab minus mitmeid küsimusi, sealhulgas selle, miks on sellele Eesti Panga Nõukogu otsusele või õieti kommentaarile kirjutanud alla president ehk tegevjuht, mitte nõukogu esimees, kuigi see toiming on nõukogu pädevuses. Aga küsida tahtsin ma ikkagi seda, miks seletuskirjas on lause "Pakkumise tulemused nii 2001. kui ka kahel eelneval aastal näitasid, et Eestis tegutsevad audiitoräriühingud on kõik võimalised läbi viima objektiivse, rahvusvaheliselt tunnustatud tasemel sooritatud auditi panga majandusaasta kohta". Mida see "kõik" tähendab ja miks me neid "kõiki" siis aeg-ajalt ei vaheta, vaid ikkagi on PricewaterhouseCoopers monopoolses seisundis terve Eesti avaliku sektori auditeerimisel?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Kõigepealt, otsusele, mille Eesti Panga Nõukogu langetas käesoleva aasta 6. septembril, on alla kirjutanud panga nõukogu esimees Mart Sõrg, seega siin probleemi ei ole. Audiitorite nimetamise ettepaneku seletuskirjale, mis on lisatud nõukogu otsusele, mis meile on saadetud, on alla kirjutanud panga president Vahur Kraft, kes ametikoha järgi on samuti panga nõukogu liige. Ma ei näe selles midagi taunimisväärsset, et panga president, kes on nõukogu otsuse meile saatnud, on sellele lisanud seletuskirja, kus on ära toodud põhilised seisukohad ja arvamused. Nüüd kõikidest audiitorühingutest, kes Eestis tegutsevad. Eesti Pank on audiitorite nimetamisel oma majandustegevuse auditeerimiseks teinud vahetusi. Aastatel 1993-1997 tegi auditeid äriühingu Coopers & Lybrandi audiitor. Seejärel kaks aastat PricewaterhouseCoopers. Tõsi küll, need firmad on teatud mõttes seotud. Võin nimetada ka audiitorid, kes nendel aastatel tegutsesid, ka need on vahetunud. Firmade vahetus leidis aset aastal 2000, kui auditi tegi vastavalt Riigikogus langetatud otsusele Deloitte & Touche. Tänavu on tehtud ettepanek pöörduda taas PricewaterhouseCoopersi poole, mis, nagu ma ütlesin, tuleneb riigihangete seadusest ja Eesti Panga seadusest. Siin võib muidugi näha teatavat vastuolu. Vahetusi on toimunud ja sellest kogemusest tulenevalt tahab Eesti Panga president ilmselt öelda, et nende aastate jooksul tehtud audititele ja nende järeldusotsustele ei ole sisuliselt midagi ette heita. See tähendab, et kõigi siimaani audiitoritena Eesti Panga auditeerimisel osalenud firmade tegevus on olnud hea.

13:00 Aseesimees

Täna! Arvo Sirendi, palun!

13:00 A. Sirendi

Suur tänu! Ma lugesin riigihangete seadust, aga ma ei leidnud sealt kuskilt, et audiitor peaks olema tuttav või sõber, nagu näiteks tänasest lehest võis lugeda, et Eesti Televisiooni audiitoriks valiti jällegi

peadirektori endine väga lähedane töökaaslane ja niisamuti on see ka Eesti Pangas. Kas see on Eestis mingi traditsioon, et need, kes kontrollivad, peavad sõbrad olema, või võib mõnikord ka päris võhivõõras tulla seda tegevust kontrollima?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Eesti Pangas audiitorite hanget läbi viies ei lähtuta ajalehtedes toodud ettekirjutustest, vaid riigihangete seadusest ja Eesti Panga seadusest, milles võib näha teatavat valikuvõimaluse piirangut, sõna kõige üldisemas tähenduses. Ma ei oska kommenteerida seda, mida te väitsite Eesti Televisiooni kohta, eriti ajalehtede arvamust. Kahjuks ei ole mul ka riigihangete seadust ees, kuid millegipärast arvan, et seal ei räägita võimalusest valida sõpru ja tuttavaid audiitoriks. Audiitorite valikul räägime me praegu ikka eelkõige audiitoritest. Audiitoril on omad kindlad tunnused, samuti audiitoräriühingutel.

13:00 Aseesimees

Täna! Suur tänu, Kalle Jürgenson! Rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegid soovivad osaleda läbirääkimistel? Jaanus Männik, kõne puldist.

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleegid! Ma pean esitama vabanduse, et ma ei osalenud rahanduskomisjonis nimetatud eelnõu käsitlemisel. Seetõttu on võib-olla mõned küsimused hilinenud. Kuid ma tahan avaldada sügavat muret selle pärast, et minu arvates võtame me oma ülesandeid pealiskaudselt. Esiteks, me võtame ise oma ülesandeid pealiskaudselt ja formaalselt. Nimelt seetõttu, et meid ei häiri mitte põrmugi, et tervet avalikku sektorit auditeerib järjekindlalt ja sisuliselt monopoolselt üksainus audiitorfirma. Tõesti, see on rahvusvaheliselt väga soliidne firma, kuid meil on ka teisi soliidseid firmasid ja, nagu seletuskirigi ütleb, on valik laiem. Teiseks, ma väidan, et meie komisjon ei võta oma ülesannet eriti tõsiselt seetõttu, et ei komisjon ega ka Riigikogu ei pea vajalikuks (see saaks toimuda küll ainult komisjoni ettepanekul) teemasse süveneda ega isegi ära kuulata pädeva organi, see on Eesti Panga Nõukogu esindajat. Minu arvates on see täiesti hämmastav pealiskaudsus. Veel enam, ma täpsustan, ära kuulata nõukogu esimeest, kes peaks olema see esindaja. Ma muidugi ei kahtle, et ka kolleeg Kalev Kukk on pädev Eesti Panga Nõukogu liige, kuid ta pole täna eriti rääkinud, ja ka härra Jürgenson oli ajutine liige, nüüd ta seal asendusliige nähtavasti enam ei ole. Kuid see, et me ei pea vajalikuks kuulata Eesti Panga Nõukogu, on teine pealiskaudsuse tunnus. Kolmandaks, selgub, et ka Eesti Panga Nõukogu on pealiskaudne. Nimelt selles, et audiitoritele lastakse hinnanguid esitada auditeeritaval endal. Keda siis lõpuks auditeeritakse? Eesti Panga tegevust, Eesti Panga juhtkonda, eeskätt selle presidenti ja tema tegevust. Nüüd selgub, et panga nõukogu ei pea vajalikuks anda mitte nõukogu esimehe allkirjaga varustatud seletuskirja ja hinnanguid, vaid seda teeb kontrollitav - Eesti Panga president. Tahan rõhutada, et küsimus ei ole mitte selles, kas me võiksime tegevjuhti ilma argumenteerimata usaldada või mitte. Küsimus on muus: kontrollitav ei saa anda hinnanguid kontrollija kohta. Seda peab tegema ja saab teha ainuüksi kontrolli määraja, pädev organ ja nõukogu. Mis on tagajärg? Tagajärg on see, mis vaevab meie väikest riigikest üldse. Me oleme väga kiiresti muutumas ametnike riigiks nii kogu täitevvõimu tasemel kui ka kõigi muude institutsioonide tasemel. Me laseme ise käest seadusandja autoriteedi, ei süvene oma töösse, ei otsusta, vaid laseme teistel, ametnikel, enda eest otsustada. Siis pole muidugi imestada, et meie reiting on 22%. Nii läheb ta kolinal edasi alla ja me ei tule sellest olukorrast kuidagi välja. Mina kutsun siiski üles ise oma tööd tegema, ise otsustama, ise vastutama, kasutades loomulikult kõiki ekspertide teadmisi, analüüse ja hinnanguid, enne kui me nupule vajutame. Aga praegu oleme me jõudsalt delegeerinud oma põhiseaduslikud kohustused kellelegi teisele. Seetõttu ei saa me teha ka selliseid otsuseid, mille tegemise järel rahvas meist mõnevõrra paremini arvaks. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kalev Kukk, palun, kõne puldist!

13:00 K. Kukk

Head kolleegid! Tulles vastu kolleeg Jaanus Männiku soovile, ütlen ma ka mõne sõna. Need etteheited, mida Jaanus Männik tegi Eesti Panga Nõukogule, ei ole päris omal kohal. See, mis puudutab Riigikogu n-

ö põhiseaduslikke õigusi ja põhiseaduslikke kohustusi, on selles kontekstis suurel määral nullitud ära meie endi vastuvõetud riigihangete seadusega. Eeskätt just stenogrammi huvides kordan ma neid mõtteid, mida ma püüdsin esitada oma küsimuses, millele Kalle Jürgenson vastas. Nimelt on riigihangete seadusega Eesti Panga Nõukogu, edasi aga Riigikogu, rõhutan, Riigikogu jäetud ilma valikuvõimalusest, st võimalusest ise nimetada audiitor Eesti Pangale. Riigihangete seadus annab puhtmehhaanilise lahenduse, mis avab, vähemalt teoreetiliselt, tee n-ö dumpingpakkumistele. Täna saame me seega ühe järjekordse negatiivse kogemuse seoses riigihangete seadusega. Ilmselt peaks siit otsima ka selle põhjust, millele Jaanus Männik vihjas, et miks kogu avalikku sektorit auditeerib üksainus audiitorfirma. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Jaanus Männiku nime nimetati. Palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleeg! Sa andsid mulle tänuväärse võimaluse sulle endale oponeerida. Mitte kuskil ei ole kirjas, et Riigikogul oleks kohustus anda täna sellele eelnõule positiivne hinnang ehk see otsuseks hääletada. Sellesama võimaluse kaudu on otsustamine meie käes. Kui me ei aktsepteeri pakutut, ehk nagu sa väitsid, riigihangete seadusest justkui tulenevat automatismi, siis me lükkame selle otsuse tagasi ja otsuse eelnõu esitajatel tekib võimalus tulla välja teise kandidaadiga. Meil ei ole siin mitte mingil juhul sundseisu. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Rohkem kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Läbirääkimised on lõpetatud. Kas eelnõu algataja soovib lõppsõna? Ei soovi. Seega seisab meil ees eelnõu lõpphääletus. Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Audiitorite nimetamine Eesti Panga 2001. aasta tegevuse kontrollimiseks" eelnõu 873. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused Eelnõu poolt on 27 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Otsus on vastu võetud.

8. 13:00 Otsuse "Keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse alusel moodustatud sihtasutuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu (903 OE) arutelu

13:00 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Hakkame käsitlema rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse alusel moodustatud sihtasutuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu. Palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe Kalle Jürgensoni!

13:00 K. Jürgenson

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vastavalt keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse § 6 lõikele 3 nimetab Riigikogu selle seaduse alusel moodustatud sihtasutuse nõukogu neli liiget. 2000. aasta 15. veebruari otsusega nimetati sellesse nõukogusse teie ees esineja, lisaks Urmas Laht, Arnold Rüütel ja Neinar Seli. Seoses Arnold Rüütli valimisega Vabariigi Presidendiks ja tema asumisega nimetatud ametisse ning tulenevalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-st 84 teeb rahanduskomisjon teile ettepaneku võtta vastu otsus, millega vahetatakse välja üks nõukogu liige: Arnold Rüütli asemel saaks nõukogu liikmeks meie kolleeg Villu Reiljan. Miks me ei viinud otsusesse sisse ainult muudatust, vaid esitasime terve otsuse teksti uuesti, tunnistades kehtetuks eelnimetatud Riigikogu otsuse 15. veebruarist aastast 2000? See tuleneb otsuse vormist. Meenutuseks: toonases otsuses olid otsuse tekstis ära toodud nõukogu liikmete isikukoodid, hiljem on Riigikogu praktikas sellest vormist loobutud ja need koodid tuuakse ära, nagu ka käesoleva otsuse puhul, seletuskirjas. Seetõttu otsustasime me esitada otsuse teksti tervikuna. Komisjon arutas seda otsust oma 8. novembri istungil, otsustas selle täna teile arutamiseks esitada ja teeb ettepaneku otsus vastu võtta. Selle poolt oli 5 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Tänan! Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja härra Jürgenson! Kuna muud võimalust selle sihtasutuse kohta infot saada ei ole, siis kas sa oleksid nii kena ja räägiksid natuke (sa oled ise seal nõukogus), millega see nõukogu on tegelnud, kui sageli ta koos käib ja kui suur koormus seal on?

13:00 K. Jürgenson

Aitäh! Ehkki see ei ole käesoleva otsuse teema, võin põhiparameetrid nimetada. Nõukogu käib koos üldjuhul kord kuus, töökoormus on piisavalt suur. Tulenevalt töömahust võib öelda, et Keskkonnainvesteeringute Keskuse tegevjuhtkond on väga hästi ametisse rakendunud ja kõikide küsimustega saab nõukogu tavaliselt hakkama.

13:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra Jürgenson! Ma kasutan ka juhust, et küsida sinult kui komisjoni asjatundjalt. Teatavasti oli see keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seadus üks tüliõun, mis lõi uperkuuti senise keskkonnafondi tegevuse ja raha jaotamise maakondadesse asjatundjate osavõtul ning pahandusi oli palju. Mis seis praegu on, kas maakonnad pahandavad siiamani ja kas see raha, mida te aastast jagate, umbes 230 miljonit või 220 miljonit, saab ka hästi jagatud?

13:00 K. Jürgenson

Võin teile kinnitada, et see raha saab hästi jagatud. Mis puudutab pahandamisi maakondadest, siis ma ei nimetaks rahaga seotud küsimusi alati pahandamiseks. Rahaga on kord juba nii, et seda kas ei ole üldse või on vähe. Kindlasti vajaks meie keskkond parandamiseks investeeringute näol oluliselt suuremaid summasid. Sellest on siin ka korduvalt juttu olnud. Ma usun, et kolleegide Urmas Lahe ja kuni tänase päevani härra Rüütli abil, nüüd siis härra Reiljani abil, on ka Jaanus Männikul võimalik meie töö (minu arust) tulemuslikkuses veenduda.

13:00 Aseesimees

Tänan! Suur tänu, Kalle Jürgenson! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soovi osaleda läbirääkimistel? Kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Läbirääkimisi ei avata. Kas eelnõu algataja soovib lõppsõna? Lõppsõna ei soovita. Seega seisab meil ees lõpphääletus. Kas võime asuda hääletuse juurde? Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Keskkonnakasutusest laekuva raha kasutamise seaduse alusel moodustatud sihtasutuse nõukogu liikmete nimetamine" eelnõu 903. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Otsuse vastuvõtmise poolt on 37 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Otsus on vastu võetud.

9. 13:00 Tõestamisseaduse eelnõu (500 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Aseesimees

Austatud kolleegid! Asume tänase päevakorra juurde. Jätkame Vabariigi Valitsuse algatatud tõestamisseaduse eelnõu teist lugemist. Palun ettekandeks kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Tõestamisseaduse eelnõu kuulub ühte paketti järgmise päevakorrapunkti all käsitletava tõestamisseaduse rakendamisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõuga. Samuti kuuluvad sellesse paketti juba vastuvõetud, aga veel jõustumata haldusmenetluse seadus, notariaadiseadus ja vandetõlgi seadus. Tõestamisseaduse sisu ja kandvat ideestikku tutvustasin ma Riigikogule juba eelnõu esimesel lugemisel, millest on möödunud veidi

rohkem kui aasta. Meeldetuletuseks siiski niipalju, et tõestamisseadus reguleerib notariaalsete tõestamistoimingute tegemise korda, mida seni on reguleerinud justiitsministri määrused. Tõestamisseadus kehtib ka nende suhtes, kes lisaks notarile teevad tõestamistoiminguid. Need on valla- ja linnasekretärid, kohtud, vandetõlgid ja konsulaarametnikud. Tõestamisseadus on vajalik lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse ning uue tsiviilseadustiku üldosa seaduse rakendamiseks. On oluline, et juhud, mil tõestamine ja seega ka tehing on kehtetu, on nüüd seaduses täpselt loetletud. Veel olulisem on, et selgesti sätestatakse notari kohustus anda tõestamisel tehinguosalistele nõu, koostada dokumendiprojekte, konsulteerida, pakkuda välja erinevaid õiguslikke variante ja kaitsta ka nõrgemat poolt. Samuti kohustatakse notarit tehinguosalisi aktiivselt abistama, ise koguma tehingu tõestamiseks vajalikke andmeid ning dokumente ameti- ja kohtuasutustest. Nimelt oleme mitme õigusaktiga võimaldanud notarile juurdepääsu avalikele registritele ja oleks põhjendamatult, kui inimesed peaksid väljavõtteid nendest registritest ise notarile tooma, kui notaril on võimalik oma töökohalt lahkumata neid andmeid kätte saada. Notarit kohustatakse esindama tehinguosalisi asjaajamisel ameti- või kohtuasutustes, kui tõestatava tehingu jõustumiseks tuleb see kuskil registreerida. Õiguskindlust suurendab notaritele pandav kohustus ja nende õigus tehingu jaoks olulisi andmeid andmebaasidest ka üle kontrollida. Kokkuvõttelult, notarist peab saama senise või eelkõige nõukogudeaegse pitsatiametniku asemel usaldatav, erapooletu ning aktiivne õigusabistaja, õigusnõustaja, kes tagab, et inimeste jaoks tähtsamad ja olulised tehingud oleksid tehtud korrektselt, kõigi osapoolte huvisid arvestavalt ja et õigusvaidluste oht oleks viidud miinimumini. Notar ongi see institutsioon, kes peab õigusvaidlusi ennetama. Tõestamisseaduse §-d 56-57 lahendavad kõrgeima kohtu aastatagusest lahendist alguse saanud segaduse, mis õiguspraktikas tekkis välismaiste volikirjade Eestis tunnustamisega. Need täiendused on Riigikogu heaks kiitnud juba enne teise lugemise katkestamist. Tõestamisseaduse ja selle rakendamise seaduse jõustumise ajaks on pakutud 2002. aasta 1. veebruari. Välismaiste dokumentidega seotud sätted aga jõustuksid kümme päeva pärast seaduse avaldamist. Eelnõu algataja esindajana on mul hea meel märkida, et õiguskomisjonis on kõigi minu nimetatud eelnõudega tõsist tööd tehtud ja teie ette on, head Riigikogu liikmed, tänu õiguskomisjoni töö efektiivsusele jõudnud korrektne tekst, mida sobib seadusena vastu võtta. Aitäh!

13:00 Aseesimees T. Kelam

Suur tänu, härra minister! Kas on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Kuulame ära õiguskomisjoni kaasettekande, mille esitab meile komisjoni aseesimees kolleeg Väino Linde.

13:00 V. Linde

Aitäh! Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjon menetles käesolevat eelnõu ja valmistas seda tänaseks lugemiseks ette oma 8. novembri istungil. Me olime sinna palunud nii Justiitsministeeriumi kui ka notariaadi esindajaid. Me vaatasime läbi esitatud muudatusettepanekud ja asusime seejärel kõik ühisele seisukohale, et seda seaduseelnõu on võimalik täna seadusena vastu võtta. Tõepoolest, meil oleks tarvis tõestamisseadust, mis on ühes komplektis notariaadiseaduse ja vandetõlgi seadusega ning kindlasti ka järgmise seaduseelnõuga, mis meil kohe järgmise päevakorrapunktina lugemisele tuleb, mis käsitleb teiste seaduste muutmist tõestamisseadusega seonduvalt. Niimoodi ongi. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Toivo Tootsen, palun!

13:00 T. Tootsen

Aitäh! Küsimus puudutab esimest muudatusettepanekut, mis minu meelest on päris õige. See käsitleb § 3 "Notarina osalemise keeld". See on väga kategooriline ütlemine. Selle paragrahvi lõikes 1 öeldakse: "Notar hoidub tõestamistoimingu tegemisest, kui see puudutab ..." Muudatusettepanek on väga ilusasti sõnastatud: "Notaril ei ole õigust tõestada dokumente, mis puudutavad ..." Miks te olete selle muudatusettepaneku vastu olnud ega ole seda toetanud?

13:00 V. Linde

Aitäh! Notar teeb tõestamistoiminguid ja puhtjuriidiliselt võib väita, et ta ei tõesta dokumente. Küll aga olime komisjonis seda meelt, et on tõestamistoiminguid, mida ta ei tohi teha, mis peavad olema keelatud, ja on toiminguid, mille kohta ma eelmisel lugemisel ütlesin, et need iseenesest ei too automaatselt kohe kaasa toimingute kehtetust, vaid tuleb lähtuda konkreetsest tegevuse sisust. Meie arvates ei ole just nimelt sellest lähtuvalt otstarbekas esimest muudatusettepanekut toetada. Nimelt, peale selle, et ühel pool on notar, kes teeb tõestamistoiminguid, on teisel pool see, kes seda nõuab. Me leiame, et siin on vaja lähtuda just nimelt tagajärjest, enne kui hakata notarit karistama, mitte sellest, kas notar hoidus sellest tegevusest või mitte. Aga iseenesest ei tohi see kohe olla aluseks sellele, et see toiming oleks täiesti kehtetu. Ma tõin eelmine kord näite, et tarbijate koostööl on väga palju liikmeid ja kui näiteks nõukogu juhatuse puhul tehakse mingi notariaaltoiming, siis ei pruugi see iseenesest olla kohe, minupärast, korruptsioonihõnguline, küll aga on mingeid juhte, kus see seda kindlasti on. Nii et me jätsime siia sellise valikuvabaduse sisse.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaan Pöör, palun!

13:00 J. Pöör

Aitäh! Mul on küsimus § 3 kohta. Kuidas komisjon seda kommenteerib? Kui praktikasse tulevad kaasused, et notar hoidub tõestamistoimingute tegemisest, kui see puudutab tema abikaasat või endist abikaasat, siis millest lähtuda sellisel juhul, kui tegemist on nn vabaabieluga või kooseluga, kusjuures tegemist ei ole abikaasaga? Kuidas seadus sellele läheneb?

13:00 V. Linde

Aitäh! Kui tegemist ei ole abikaasaga, siis seadus sellest täpselt niimoodi lähtubki. Me saame siia hulka lugeda ikkagi neid isikuid, kes on siin seaduses ära märgitud.

13:00 Aseesimees

Suur tänu, Väino Linde! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Kas on soovi osaleda läbirääkimistel? Arvamusavalduse soov ei ole registreeritud, läbirääkimisi ei avata. Kui Väino Linde tuleb veel korra siia, siis vaatame läbi muudatusettepanekud. Neid on loetelus neli. Esimene ettepanek on kolleeg Uno Merestelt, juhtivkomisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Uno Mereste, palun!

13:00 U. Mereste

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada, et oleks tõesti selge, et Riigikogu on niisugusel arvamusel, et notarid võivad iseenda ja oma laste ja naiste kasuks dokumente tõestada.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas komisjon soovib kommenteerida?

13:00 V. Linde

Notar teeb tõestamistoiminguid, ütleme siis kas või nii, et ta tõestab ühte või teist dokumenti. Väga raske on alati öelda, et ta tegi seda kellegi kasuks või kellegi kahjuks. Me märkisime ära, millised on need alused, millal notar peab tõepoolest keelduma tõestamistoimingute tegemisest, ja millal ta peab otsustama, kas see on õige või mitte. Sellest tulenevalt me komisjonis esitatud seisukohta ei toetanud.

13:00 Aseesimees

Täna! Panen esimese ettepaneku hääletusele. Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1. Palun võtta seisukoht![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 15 Riigikogu liiget, vastu on 15, üks on erapooletu. Ettepanek ei leidnud piisavalt toetust. Ettepanek nr 2 on õiguskomisjonilt, algataja toetab ettepanekut. Ettepanek nr 3 õiguskomisjonilt, algataja toetab, samuti ettepanekut nr 4. Probleeme ei ole. Enne lõpphääletust on võimalik esineda lõppsõnaga. Härra minister lõppsõna ei soovi. Komisjon ja fraktsioonid samuti mitte. Alustame lõpphääletust. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele seaduseelnõu 500, tõestamisseaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja

hääletada!Hääletustulemused Eelnõu poolt on 34 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu 500 on seadusena vastu võetud.

10. 13:00 Tõestamisseaduse rakendamise seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu (501 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid! Jätkame Vabariigi Valitsuse algatatud tõestamisseaduse rakendamise seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu teist lugemist. Ettekandeks on sõna justiitsministril. Palun!

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Nüüd juba vastuvõetud tõestamisseaduse eelnõu mahust moodustas üle poole muude seaduste muutmisi käsitlev peatükk. Selleks, et ühel seadusel poleks kahte rakenduseseadust, otsustati õiguskomisjonis juba eelmises menetlusfaasis liita asjaomane peatükk eelnõuga 501. Ka valitsuse arvates oli selline menetluslik muudatus otstarbekas. Notariaadi eesmärk on tagada õiguskindlus isikutele kõigis eraõiguslikes suhetes. Eesti on seni notariaaltoimingutega minu arvates üle pingutanud ja notar kui ametiisik on ulatuslikult sisse kirjutatud väga erinevatesse õigusaktidesse, sealhulgas haldusaktidesse, rääkimata äriühinguõigusest. Mitukümmend ametkondlikku seadust nõuavad notariaalset allkirja- või ärakirjatõestust eri haldustoimingutes. Minu arvates oli kõige erksam näide see, kui Tartu Ülikool hakkas nõudma koolilõputunnistuste notariaalseid tõestusi ja järjekord notari juurde oli kolm nädalat, mille tagajärjel hakkas notar tegelikult otsustama selle üle, kes ülikooli sisse saab ja kes ei saa. Tõestamisseaduse rakendamise seadus, mida me praegu käsitleme, aitab oluliselt vähendada notariaalsete tõestuste, eeskätt allkirja- ja ärakirjatõestuste arvu. Kõrgesti kvalifitseeritud notarite põhiülesandeks peab saama oluliste eraõiguslike tehingute tõestamine, nad ei pea templiametnikena tegema allkirja- või ärakirjatõestusi, mis praegu moodustavad peaaegu 2/3 notarite töömahust. Haldusmenetluses asendatakse notariaalne tõestamine mitmekümnel juhul haldusmenetluse seaduses ettenähtud ametliku ehk ametkondliku allkirja- või ärakirjakinnitamisega. See on uue terminina õiguskorda juurduv mõiste. Valitsus toetab kõiki õiguskomisjoni arvestatud muudatusettepanekuid. Valitsus toetab ka õiguskomisjoni ettepanekut panna eelnõu lõpphääletusele ja täna seadusena vastu võtta. Tahan juhtida, austatud Riigikogu liikmed, teie tähelepanu sellele, et selle seaduse vastuvõtmine nõuab Riigikogu koosseisu häälteenamust. Ühtlasi tänan teid eelmise seaduse vastuvõtmise eest! Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Küsimus kolleeg Liina Tõnissonilt.

13:00 L. Tõnisson

Täna, härra juhataja! Lugupeetud härra justiitsminister! Teie sõnavõtust selgus, et Eesti riik on üle pingutanud notariaalsete tõestuste ja koolilõputunnistuste kinnitamisega. Seda ma osaliselt aktsepteerin. Aga samal ajal teame me siiski üsna kurbloolist lugu Tallinnas Toompeal, kus ühelt vanaproualt võeti, kahju küll, notari abiga maja käest ära ja nii see siis nüüd ongi. Minu küsimus: te vähendate notarite töökoormust, aga kuidas te parandate notarite töökindlust ühiskonnaliikmete jaoks?

13:00 M. Rask

Seda kas või sellesama tõestamisseaduse abil, kus on väga täpselt reguleeritud, mida notar mingi toiminguga tegemisel peab tegema. Seda esiteks. Teiseks, ei ole mina teist õnnelikumas olukorras sellesama proua Tiesenhauseni maja probleemidega seoses. Tuleb välja, et seal ei ole tegemist mitte ainult notari möödalaskmisega, vaid sasipundar on hoopiski keerukam. Kuid ma olen veendunud, et kui keegi noaga näppu lõikab, siis ei tule nuge ära korjata, vaid tuleks õppida, kuidas nuga käsitseda. Sellest tulenevalt võib öelda, et ei ole notar halb ega ole asjaõigusseadus halb, vaid konkreetses praktikas aset leidnud õigusrikkumine vajab nii tsiviilkohtupidamises täie selgusega arutamist kui ka kriminaalõiguslike meetmete võtmist. Kriminaalasi on praegu peatatud, lihtsalt sellepärast, et toimuvad operatiivjalituslikud uurimistoimingud.

13:00 Aseesimees

Tänan! Liina Tõnisson, teine küsimus, palun!

13:00 L. Tõnisson

Suur tänu, härra eesistuja! Kas ma sain, härra justiitsminister, teie vastusest õigesti aru, et notariaadiseadusega on kõik korras ja see notar, kes lasi mitte eriti usaldusväärsel kodanikul valepassiga müüa proua Tiesenhauseni maja, oli igati tipp-topp notar ega rikkunud ühtegi seadust? Kas sellest tuli nii aru saada?

13:00 M. Rask

Kahjuks ei tulnud nii aru saada. Sel lihtsal põhjusel, et ma ei kiida seda notarit, kes võib-olla selle segaduse siiski mõnes osas põhjustas. Küll aga pean mainima, et pass, mille alusel isik tuvastati, oli ka kaks kuud pärast seda tehingut Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti registris kirjas kui kehtiv pass. See tähendab, et rikkumiste ahel on oluliselt pikem. Kui üks riigiasutus, mille autoriteedile notar tugineb (kõnealusel juhul oli see asutus, kes passe välja annab), kinnitab järjekindlalt, et pass on kehtiv, siis ei ole ka notaril võimalik selles kahelda. See on asja üks pool. Teine pool on see, et notariaadiseadus ja teie poolt just äsja heaks kiidetud tõestamisseadus loovad kindla õigusliku aluse, et kõiki rikkumisi oleks võimalik ka distsiplinaarkorras uurida ja rikkujad vastutusele võtta. Selles osas Riigikogu tegi täna väga hea otsuse.

13:00 Aseesimees

Tänan! Laine Tarvis, palun!

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Kui ma vaatan algset eelnõu 501, siis seda oli üks lehekülg, nüüd on sellest saanud 27 lehekülge. Kuidas seda kommenteerida?

13:00 M. Rask

Aitäh! Ma loen ette laused, mida ma oma ettekandes juba kasutasin: "Nüüd juba vastuvõetud tõestamisseaduse eelnõu mahust moodustas üle poole muude seaduste muutmisi käsitlev peatükk. Selleks, et ühel seadusel poleks kahte rakendusseadust, otsustati õiguskomisjonis juba eelmises menetlusfaasis liita asjaomane peatükk eelnõuga 501."

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Küsimusi rohkem ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti õiguskomisjoni aseesimehe Väino Linde!

13:00 V. Linde

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud kolleegid, Riigikogu liikmed! Ka käesolevat seaduseelnõu valmistas õiguskomisjon ette oma selle aasta 8. novembri istungil. Me vaatasime läbi seitse muudatusettepanekut. Kaks nendest olid maaelukomisjoni, ülejäänute autor oli õiguskomisjon ise. Päris mitmed muudatusettepanekud olid redaktsioonilist laadi, aga oli ka põhimõttelisi muudatusettepanekuid. Need on meie tabelis numbrite 3 ja 4 all. Kolmanda ettepaneku kohta võib öelda, et selle ülesanne on tagada kinnistamismenetluse kiirendamist. Sellest tulenevalt on siin ka muudatusettepanek, mis peaks võib-olla veidi hõlbustama kinnistusametite edaspidist tööd. Tööd just nimelt selles osas, mis on seotud nende inimestega, kes tunnevad huvi mitmesuguste kinnistamisandmete vastu. Ka maaelukomisjon oli esitanud muudatusettepanekuid, millest ühte õiguskomisjon toetas ja ühte ei toetanud. Me ei toetanud ettepanekut, millega maaelukomisjon pani ette meie ühest lausest, mis käsitles dokumentide esitamist, sõna "originaal" välja jätta. Meie seisukoht oli teistsugune. Me otsustasime (4 poolt, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud), et käesolev seaduseelnõu, mis käsitleb tõestamisseaduse rakendamisega seotud seaduste muutmisi, on küps seadusena vastuvõtmiseks. Leidsime ka, et see vajab Riigikogu koosseisu häälteenamust. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Küsimusi ei ole. Kas on soovi osaleda läbirääkimistel? Arvamusavalduse soov ei ole registreeritud, läbirääkimisi ei avata. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Esimene ettepanek on õiguskomisjonilt, algataja toetab ettepanekut, samuti teist, kolmandat, neljandat ja viiendat ettepanekut. Kuues ettepanek on maaelukomisjonilt, juhtivkomisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Seitsmes ettepanek on maaelukomisjonilt ja seda ettepanekut on arvestatud. Loetelu on läbi vaadatud ja komisjoni ettepanek on panna eelnõu 501 lõpphääletusele. Nagu teile on juba teatatud, nõuab see eelnõu vastuvõtmiseks Riigikogu koosseisu häälteenamust. Kas on soovi lõppsõnaks? Härra minister ei soovi sõna, komisjon ega fraktsioonid samuti mitte. Alustame ettevalmistusi lõpphääletuseks. Enne seda teeme kohaloleku kontrolli. Ma annan kõigepealt kella. Teeme, palun, kohaloleku kontrolli! Kohalolijaks registreeris ennast 56 Riigikogu liiget. Andres Herkel, palun!

13:00 A. Herkel

Aitäh, härra juhataja! Isamaaliidu fraktsioon palub viis minutit vaheaega.

13:00 Aseesimees

Täna! Viie minutit vaheaeg, mis lõpeb kell 16.33. Palun avaldus esitada ka kirjalikult! Vaheaeg

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid! Isamaaliidu soovitud vaheaeg on lõppenud, kell on 16.33. Kas võime alustada eelnõu 501 lõpphääletust? Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele eelnõu 501, tõestamiseseaduse rakendamise seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Hääletustulemused Poolt oli 51 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eelnõu 501 on seadusena vastu võetud. (Aplaus.)

11. 13:00 Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (785 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu! Jätkame Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu teist lugemist. Ettekandeks on sõna keskkonnaministril. Härra Heiki Kranich, palun!

13:00 H. Kranich

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Selles eelnõus antakse ligemale kahekordset ajapikendust veemajanduskavade koostamiseks kuni aastani 2008, õigemini, 1. aprillini aastal 2008, mis on kooskõlas ka Euroopa Liidu veepoliitika raamdirektiivis ettenähtuga. Ennekoike on seda vaja seoses uuringute tegemise, avalike arutelude korraldamise ja veemajanduskavade täitmiseks vajaliku tegevusega. Rakendamissättes on täpsustatud veekaitsenõuete täitmise tähtaegu, mis seatakse vee erikasutuslubadega kehtestatud korras. Neid sätteid on pärast eelnõu teise lugemise katkestamist heas koostöös keskkonnakomisjoniga juriidiliselt ja redaktsiooniliselt ka viimistletud. Loodan, et Riigikogu võtab selle eelnõu seadusena vastu. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi ettekandjale? Küsimusi ei ole. Kaasettekandeks keskkonnakomisjoni nimel on sõna komisjoni aseesimehel. Kolleeg Arvo Sirendi.

13:00 A. Sirendi

Suur tänu, härra juhataja! Austatud Riigikogu! Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu algatas tänavu 30. mail Vabariigi Valitsus ja juhatus määras 31. mail keskkonnakomisjoni juhtivkomisjoniks. Seaduseelnõu esimene lugemine lõpetati 12. septembril, teine lugemine katkestati 24. oktoobril ja muudatusettepanekuid võis esitada 8. novembri kella 12-ni. Riigikogu liikmed seaduseelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Keskkonnakomisjon tegi ühe ettepaneku, mida algataja toetab. Teise lugemise jätkamisel seaduseelnõu tekstis põhimõttelisi muudatusi, võrreldes tekstiga, mille lugemine katkestati, ei ole. On vaid täpsustatud rakendussätete sõnastust ja viidud need rippuvast

seisust rippumatusse seisu. Keskkonnakomisjon otsustas 8. novembri istungil (3 poolt, 0 vastu ja 0 erapooletut) teha Riigikogule ettepanek seaduseelnõu seadusena vastu võtta, kusjuures selleks piisab lihthäälteenamusest. Tänan!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Ei ole. Kas on soovi osaleda läbirääkimistel? Arvamusavalduse soove ei ole registreeritud. Läbirääkimisi ei avata. Meil on üks muudatusettepanek, millest kolleeg Arvo Sirendi rääkis. See on keskkonnakomisjonilt endalt ja algataja toetab seda. Probleeme ei ole. Kas on soovi võtta lõppsõna? Minister ega komisjon sõna ei soovi, ka fraktsioonidel soovi ei ole. Alustame lõpphääletust. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele eelnõu 785, veeseaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Hääletustulemused Poolt on 28 Riigikogu liiget, vastu on 3 Riigikogu liiget, erapooletuid ei ole. Eelnõu 785 on seadusena vastu võetud.

12. 13:00 Riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu (828 SE) teise lugemise jätkamine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu! Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu, jätkame teist lugemist. Ettekandeks on sõna sotsiaalministril härra Eiki Nestoril, palun!

13:00 E. Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsuse esitatud riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu on just terviktekstina pärvinud teie tõsist tähelepanu ja see on igapidi mõistetav. Riigikogu liikmed on tõesti õigesti pannud tähele, et me vaatame seda kontekstis vastuvõetud kogumispensionide seadusega. Sellel pinnal on tehtud eelnõusse ohtralt muudatusi, aga nendest mõni sõna hiljem. Küll aga tahaks teile meelde tuletada, et eelnõu algataja esialgselt väljapakutud tähtsamad muudatused olid edasilükatud vanaduspensionide sätestamine (koostöös Riigikoguga on seda muudetud ja see on saanud veel soodsama kuju); riikliku pensioni vähendamist välistava garantii sätestamine (juhul kui indeks ei osutu pensionäridele positiivseks, seadusliku garantii andmine, et nende pensionid mitte kuidagi ei vähene); kolmandaks, et varasema pensioniõiguse puhul, mis on seotud laste kasvatamisega, oleks kord, kuidas lahendada vaidlusi selle üle, kes lapsi kasvatas; ja neljas oluline eesmärk oli haldusmenetlust puudutavate sätete täiendamine, et see vastaks uutele kehtivatele seadusandlikele aktidele. Oluline muudatus eelnõu menetlemise käigus on olnud ka selles paragrahvis, kus on määratud aastahinne. Aastahinne on seaduse vastuvõtmisel 1. jaanuarist 27 krooni 85 senti, mis tähendab väikest muudatust pensionides. Pensionitõus aga toimub järgmisel aastal pärast indekseerimist, alates 1. aprillist. Täna prognooside kohaselt kujuneb selleks tõusuprotsendiks 8,3 või 8,4%, mis tähendaks keskmise pensioni tõusu 123 krooni ja keskmise vanaduspensionide tõusu 137 krooni. Lubage - küll juba mitmendat korda - pöörata tähelepanu ka nendele muudatusettepanekutele, mida Vabariigi Valitsus eelnõu algatajana ei toetanud, ja anda ka kommentaarid nendele küsimustele, mis on tekkinud eelnõu menetlemisel varem. Meie seadus näeb ette soodustusi laste kasvatamise eest. Riigikogu liikmed Mai Treial ja Elmar Truu on esitanud järjekordselt muudatused, mis veelgi vähendaksid seda iga, millal võib pensionile minna. Need on muudatusettepanekud 1 ja 2. Tahan eelnõu algatajana öelda, et on ettepanek jääda nende põhimõtete juurde, mis täna meie seadustes on, ja mitte lisada soodustusi. Kui vaadata eriti muudatusettepanekut nr 2, et me annaks õiguse varem pensionile minna isikutele, kellel on kaks last, siis järgmine samm oleks ilmselt juba üks laps ja õigem oleks langetada otsus pensioniea vähendamisest üldse. See ei ole aga meie tänases demograafilises situatsioonis kuidagi võimalik. Pigem, kui Riigikogu liikmetel jätkub tervist ja poliitilist toetust, saavad nad järgmises Riigikogu koosseisus võib-olla arutada hoopis vastupidiseid küsimusi. Selles Riigikogu koosseisus me neid küsimusi kindlasti arutama ei hakka, aga pensioniea vähendamine selles kontekstis ei oleks ka kuidagi loogiline. Sotsiaalkomisjoni ettepanekul on § 12 täiendatud lõikega 3. Väga mitmed Riigikogu liikmed esitasid küsimuse, miks peab lugema erinevaid seadusi koos, et teada saada, mis on sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa määr. Selle paragrahvi täiendamine on täpsustuse toomine, mitte sisuline muudatus, et oleks võimalus ühest kohast lugeda. Muudatusettepanek nr 6 on esitatud põhjendusega, et eakatel inimestel on rohkem kulutusi ravimitele ja muudele tervise säilitamise vahenditele. See

muudatus on sisuline ja põhjendatud. Aga tahan korrata austatud Riigikogu liikmetele, et sellel otstarbel on Eestis vastu võetud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus, mis peab aitama neid inimesi, kellel on rohkem väljaminekuid ravimitele ja muudele tervise säilitamise vahenditele. Selle seaduse alusel maksame palju suuremaid summasid kui siin ettenähtud 10% rahvapensioni määra - kas 200 krooni, üle 400 krooni või üle 600 krooni -, ei ole ka sõltuvust vanusest. Seda lisa on vaja saada ka inimesel, kes on võib-olla 70 aastat vana või 65 aastat vana. Nii et me toetame seda teise seaduse alusel teistest tululiikidest ja palju tõhusamalt, kui pensionikindlustuse seadus selleks kunagi on võimalusi andnud. Austatud opositsionäärid on teinud ettepaneku pensionide indekseerimisel loobuda lähtumisest sotsiaalmaksu laekumise kasvust ja võtta kasutusele netopalga aastane kasv. Muudatus iseenesest, võrreldes nende muudatustega, mis on varem esitatud, on palju tõsisem ja vajab kindlasti arutamist. Mitmes riigis maailmas seda kasutatakse ja ei oleks mitte midagi selle vastu, kui Eestis seda kasutada. Ainult siin on üks probleem. Nimelt, netopalga aastane kasv on võimalik ja kasutusel igal pool seal, kus riiklik pensionikindlustus on puhas palgasaajate kindlustus ja rohkem mitte kellegi teise kindlustus. Nendes riikides on see olnud võimalus talumehele, vabakutselisele, kõigile neile, keda me oma seadustes sotsiaalmaksuseaduse mõttes nimetame füüsilisest isikust ettevõtjaks. Neil on aastakümneid olnud võimalus vabatahtlikult oma vanaduspäevi kindlustada. Meil ei ole inimestel seda võimalust olnud ning meie riikliku pensionikindlustuse kindlustatute ring on palju laiem, sinna kuuluvad ka talumehed, mitmete teiste kutsealade esindajad, kes töölepingu alusel palka ei saa. Seetõttu oleks sellise mõiste sissetoomine põhimõtteliselt ja sisuliselt vale, ehk meil peaks pensionide indekseerimisel lähtuma sellest kindlustatute ringist, kes meil sinna kuuluvad. Sotsiaalmaksu aastane kasv arvestab kõiki kindlustatuid, mitte ainult palgasaajaid. Seega ei oleks ka sisuliselt õige selle muudatuse arvestamine. Mitmel puhul on siin - küll infotunnis ja mujal - võetud küsitluse alla Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi põhimõtted, mis räägivad 40%-st. Tahan tuua teile ühe väikese õiendi, mida olen ka komisjoni liikmetele lubanud. Võttes aluseks need värsked andmed, mis meie statistika aastaraamatus saadaval on, teeks teiega kiire ekspertiisi meie pensionikindlustusstandardi vastavusele Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi standardile. Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi kohaselt peab 30-aastase staažiga isiku vanaduspension moodustama vähemalt 40% tavalise täiskasvanud meeslihttöölise netopalgast. Seejuures tavalise meeslihttöölisena käsitletakse isikut, kes teeb tüüpilist mitteoskustööd tööstuses. Statistikaameti väljaande "Tunnipalk. 2000" alusel - neid andmeid saab hinnata aasta 2000 kohta - oli 2000. aasta oktoobris Eestis tootmise meeslihttöölise (ametialakood 9320) keskmine brutopalk 3582 krooni, keskmine netopalk seega 2859 krooni. Samal ajal oli 2000. aasta oktoobris 30-aastase pensioniõigusliku staažiga inimese vanaduspension 1197 krooni. Need on numbrid, mida rahvusvaheliselt võrreldakse. Seega moodustas 30-aastase staažiga isiku vanaduspension 41,9% tavalise meeslihttöölise netopalgast. Seega vastasid aastal 2000 Eesti vanaduspensionid Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi miinimumstandardile. Kui nendel teemadel on veel Riigikogu liikmetel soovi ettepanekuid esitada, siis oleks otstarbekas lähtuda nendest põhimõtetest, mis koodeksis on. Liatigi arvan, et järgmise aasta alguses me jõuame teiega Riigikogus arutada teemat "Sotsiaalkoodeksi ratifitseerimise kohta Eestis". Ma tõin selle näite, selleks et kommenteerida muudatusettepanekuid 11, 12 ja 13, mis lähtuvad samast koodeksist, küll mitte sellest keskmisest pensionist ega keskmisest palgast, vaid räägitakse keskmisest pensionist ja keskmisest netopalgast. Tahaks öelda, et muudatus 11 võib ju olla ilus, kuid vaadake, head inimesed, pension ei ole keskmine. Pensioni makstakse igale pensionäriale sõltuvalt tema staažist, tööpanusest vastavalt valemile, mis on samuti riikliku pensionikindlustuse seadusega sätestatud. Ning metoodika iseenesest on selline. Kõigepealt indekseeritakse pensione, selle alusel selgub, kui suur on keskmine pension. Selle alusel me saame võrrelda näiteks ka oma pensionistandardi vastavust Euroopa sotsiaalkoodeksile. Muudatusettepanek 11 töötab tagurpidi. Juhul kui see arvutustulemus ei anna nõutavat taset, siis tuleb see kuidagi tagada, kusjuures muudatusettepanek nr 12 ütleb, et selleks tuleb riigieelarvest kanda vahendeid üle pensionikindlustuse eelarvesse. Aga muudatus 13 millegipärast teatab, et sellisel juhul pensione ei indekseerita. Nende muudatuste sissehääletamine sellisel kujul on äärmiselt ohtlik ja pensionäridele kahjulik, sellepärast et me tekitame olukorra, kus selle 40% või 41% mittersaavutamisel me kanname riigieelarvest pensionikindlustuse eelarvesse raha üle. See ühegi pensionäri pensionini ei jõua ja lisaks veel pensione ei indekseerita, nad jäävad sama suureks. Ma arvan siiski, et muudatusettepanekute esitajad ei pidanud seda silmas, kui nad neid muudatusi tegid, nad mõtlesid midagi pensionäridele soodsat, aga praegu küll paistab, et välja tuli natukene teistmoodi. Nende muudatuste sissehääletamine ei ole mingil juhul mõistlik ja on pensionäridele kahjulik, tähendaks

pensionide külmutamist. Austatud Siiri Oviir kahjuks lahkus praegu. Palun vabandust, väga hea, et austatud Siiri Oviir on kohal. Me korraldasime lesepensioni teemal lausa uuringu ja võrdlesime kõiki meile kättesaadavaid Euroopa riikide erinevaid variante. Ja peab ütlema, et sellisel kujul lesepensioni sisseviimist, nagu Siiri Oviir välja pakkus, ei ole Euroopas kuskil leida. Selle variandi põhimõte on selline, et näiteks kui üks abikaasast sureb, siis sellel abikaasal, kelle pension on väiksem, oleks õigus pärida abikaasa pension, kes on surnud. See on selle asja põhimõte. Ma pean ütlema, et reeglina lesepensioni nime all me leiame igal pool seadustest meie toitjakaotuspensioni, mis lähtub täpselt samadest põhimõtetest. Ainult tema nimi on teine ja makstakse teda põhiliselt sellele lesele, kes tõesti on kaotanud oma toitja, kuna ta ei tööta, tal ei ole staaži. Sellist pärandatavat riiklikku pensionikindlustust ei ole. Ega see ei takistaks meil midagi sellist välja mõtlemast, küll aga soovitab eelnõu autor jääda meie toitjakaotuspensioni süsteemi juurde ja sellist vanaduspensioni õiguste ülekandmist lesele, mis on välja pakutud muudatusettepanekus nr 15, meie seadusesse mitte sisse kanda. Meie pensionisüsteem on individuaalne ega lähtu perekonna kuludest. Individuaalne on ta ka seetõttu, et maksukoormust ei kanna pensionisaaja ise, vaid seda makstakse tema töötasu pealt, ning nende sätete sisseviimine oleks ebasoovitav järgmistel põhjustel. Kõigepealt, me tekitaksime sõltuvuse isikust, kelle kaudu pensioniõigus omandatakse. Sellega looksime võimaluse naiste tõrjumiseks tööturult, vähendaksime naiste motiivi töötada. Kolmandaks, see on sotsiaalselt küsitav, kuna lesepension tagab pensioni vastavalt kadunud abikaasa tööpanusele ja kindlustusmaksetele, sõltumata sellest, kas ja kui palju lehest pensionisaaja ise on töötanud. Neljandaks, eeltoodu muudab ka meie solidaarsuspensionikindlustuses jaotusprintsipi. Kui praegu toimub ümberjagamine kõrgepalgalistelt madalapalgalistele ning meestelt naistele, siis sellisel kujul lesepensioni sisseviimine tähendaks ümberjagamist keskmise sissetulekuga töötajatelt kõrgepalgaliste töötajate ülalpeetavatele ehk nende leskedele. Nendel põhjustel võiks piirduda nende põhimõtetega, mis meil on toitjakaotuspensionisse toodud, ja seda uut mõtet mitte sisse tuua. Muudatusettepanek nr 21, millega tehakse ettepanek muuta pensioni baasosa suurust ja rahvapensioni määra suurust, maksaks riigieelarvele 438 miljonit krooni. Seetõttu ei saa kahjuks selle muudatusettepanekuga mitte kuidagi nõustuda. Austatud Riigikogu liikmed! Ma tänan teid, nii koalitsioonisaadikuid kui opositsioonisaadikuid, meeldiva ja sisulise koostöö eest selle eelnõu menetlemisel. Arvan, et eelnõu on küllalt hea selleks, et teda võiks täna lõpphääletusel vastu võtta, kas või üks ainult sellel põhjusel, et mitmed tema muudatused peavad rakenduma 1. jaanuarist. Probleemid, mis on seotud nende muudatuste sisseviimisega pensionide arvestamisse, võtavad ka oma aja. Nii et mida varem seadus vastu võetakse, seda kiiremini ja korrektsemalt me jõuame neid muudatusi teha. Täna tähelepanu eest!

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Kolleegidel on rohkesti küsimusi. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma pean kõigepealt ütlema - kuigi mulle kunagi ei meeldi rääkida siin isiklikke mälestusi ega teiste omasid kuulata -, et minu esimene ettekujutus lääne- või välisriikidest aastakümneid tagasi seostus just selle nõndanimetatud lesepensioniga. Minus tekitas sügavat hardumust ja imestust, kuidas tegelikult väärtustati inimeste kooselu ja samuti kooselu lõpuperioodi. Nüüd ma paluksin teie selgitust, mida te peate silmas, kui te väidate, et naiste motiiv töötada väheneb lesepensioni kasutamisel. Ma ei tahaks niivõrd rääkida naise ja mehe teemal, aga põhimõtteliselt ikkagi, miks te niimoodi väidate, millel see baseerub?

13:00 E. Nestor

Väga lihtsal põhimõttel. Meie pensionikindlustuse süsteem on individuaalne, põhineb sellel, et me tulevase pensionäri, tänase kindlustatu suhtes rakendame nende personaalset osalust ja vastavalt sellele leiame nende pensioni suuruse. Kogumispensioni puhul on kogutud osakute pärandamine igapidi mõistlik ja mõistetav, ei pruugi sugugi olla lesk, kes selle päranduse omanikuks saab. Riikliku vanaduspensioni süsteem ei ole rajatud säästule, vaid on rajatud solidaarsuspõhimõttele ehk jagamispõhimõttele. Seejuures selle süsteemi sees me kanname kulusid ühelt poolt teisele üle. Ühed on solidaarsed teistega. Kui me loobume sellest personaalsuse printsibist ja muutume näiteks perekeskseks ja kui kas või austatud Riigikogu liikmete või tulevaste eripensionäride abikaasad selle õiguse saavad, siis nende huvi selles mõttes oma personaalse panuse vastu on hoopis teistsugune. Siit

võivad tekkida kõikvõimalikud muud probleemid, kaasa arvatud see, et mõnel inimesel võib tekkida küsimus, kas ta peaks ausalt tööl käima või ta võiks käia tööl kuskil ümbrikupalga eest, kuna sisuliselt tema sotsiaalses staatuses sellest mitte midagi ei muutu, kui ta abikaasa on näiteks kõrgepalgaline. Kunagi saab ta õiguse pärida oma abikaasa pensioni.

13:00 Aseesimees

Täna! Liia Hänni, palun!

13:00 L. Hänni

Aitäh, härra minister! Muudatusettepanek nr 15, mille autoriks on Siiri Oviir, on siiski puudutatud väga olulist teemat ühiskonnas. Nimelt seda, et pensionäridest abielupaar veel saab hakkama, aga kui jäädakse üksinda, siis langetakse kohe alla toimetulekupiiri või toimetulekuvõime jääb väga väikseks. Paljudes riikides on minu teada sisse seatud teatud täiendav pension just nimelt nendeks puhkudeks. Kas see on lesepension või mõnel muul moel, on iseküsimus. Hiljuti sain ma uurida, kuidas see Belgias on korraldatud. Seal saavad üksinda jäänud pensionärid suuremat pensioni. Nüüd ma tahaksin küsida, kas sinu kui ministri vastuseis 15. ettepanekule tuleneb sellest ettepanekust, nii nagu ta on esitatud, või oled sa üldse selle vastu, et me hakkaksime kaaluma, kuidas lahendada üksinda jäänud pensionäride sotsiaalset toimetulekut?

13:00 E. Nestor

Eelmisel lugemisel ma seletasin teist põhimõtet, mida on võimalus kasutada ja mille eestikeelne nimetus võiks olla kohanemispension. Belgias mõeldakse selle lesepensioni all toitjakaotuspensionit, toitja ülalpidamisel olnud abikaasale 80% toitja pensionist. See, mis oli Riigikogu liikme Liia Hänni küsimuses, oleks kohanemistoetus pensionikindlustuse kaudu. Sellist ettepanekut esitatud ei ole. See oleks midagi muud. See oleks teatud ajaks - ka seda rakendatakse mitmel pool - täiendav lisamaksmine sellele inimesele, kes on jäänud üksinda.

13:00 Aseesimees

Täna! Janne Reiljan, palun!

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Rahvusvaheliselt võrrelda saab ainult seda, mis on võrreldav. Te seletasite siin, et keskmise netopalka puhul tuleks meil võtta aluseks meeslihttöölise palk jne. Teate, see kehtib Euroopa riikides, kus keskmine meeslihttöölise saabki ligikaudu keskmist palka. See ei kehti sellises diferentseeritud ühiskonnas, nagu on meil Eestis. Meie räägime keskmisest netopalgast just nimelt sellepärast, et meil on teatud jõud ühiskonnas praegu kogunisti võimu juures, kes teeb kõik mis võimalik, et rikkad muutuksid võimalikult rikkamaks ja vaesed jääksid vaesemaks, ja see vaene meeslihttöölise saab tõepoolest väga madalat palka, mis õigustaks ka pensionäridele madala pensioni maksmist. Ei, räägime ikka keskmisest palgast, kus lähevad kõik palgasaajad arvesse, ja seda saab rakendada täpselt kõigi inimeste suhtes. See on ainult indekseerimise alus, mitte millegi muu alus. Seletage, miks te tahate meil rakendada euroopalikku normi, kui meie ei ole selline euroopalik riik?

13:00 E. Nestor

Austatud küsija! Ma jätan endale vabaduse mitte anda hinnangut teie antud hinnangule. Euroopa sotsiaalkoodeks on teema, mida te ka ise olete siin korduvalt küsinud ja umbes vastupidise suunaga. Ma tõin näite Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksist ja nendest hindamiskriteeriumidest, mis seal on. See näide oli toodud selleks, et teil oleks võimalus võrrelda. Meie teiega jõuame arutada selle sotsiaalkoodeksi ratifitseerimist järgmisel aastal. Siis on kõik need teemad igapidi asjakohased. Küll aga tahaks Rahvaliidu saadikutele öelda, et teie ettepanekute traagika on see, et räägitakse mingist keskmisest pensionist. See ei jõua konkreetselt mitte ühegi pensionäri pensioni suurusesse sellisel moel. Seda ei ole võimalik rakendada, seda ei saa sellisel teel rakendada. See on tühi ettepanek, see on loosung.

13:00 Aseesimees

Täna! Mai Treial, palun!

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Härra sotsiaalminister, ma tahtsin esialgu küsida küll midagi muud, aga ma loodan, et ma jõuan täna seda veel teha. Ma vaidlen teile vastu, et see ei ole sugugi tühi loosung, kuid selles osas lähevad meie poliitilised vaated kindlasti lahku. Ma tahaksin jätkata härra Janno Reiljani poolt küsituga. Ma arvan, et kindlasti on Eestis väga tõsiseks probleemiks see, et meil ei ole ühtset palgapoliitikat. Ja kui vaadata keskmise meeslihttöölise palga väärtust Eestis ja Euroopa riikides, siis need on erinevad väärtused. Aga Eestis on ikkagi mingisugune arvestus tehtud. Kuidas seda päevatasu on arvestatud ja kui suur see päevatasu siis on?

13:00 E. Nestor

See on värskes väljaandes "Tunnipalk. 2000" ja selle alusel oli 2000. aasta oktoobris - ma siis kordan - tootmise meeslihttöölise (ametiala kood 9320) keskmine brutopalk 3582 krooni. Keskmine tunnipalk (20 krooni 35 senti) korrutatud 2000. aasta oktoobrikuu normtöötundide arvuga (176). Siit keskmine netopalk tulumaksuvaba miinimumi puhul (eelmisel aastal 800 krooni kuus) on 2859 krooni. Eelmise aasta oktoobris kehtinud aastahinde puhul oli 30-aastase pensioniõigusliku staažiga inimese vanaduspension 1197 krooni. Need on need koodeksi näitajad, millega võrreldakse vastavust standardile, ja selle järgi tegi see protsentuaalselt 41,9% meeslihttöölise keskmisest palgast. Kui me koodeksi ratifitseerime, siis selle järgi hakatakse võrdlema aastal 2003 seda, kuidas Eestis täitis neid kohustusi aastal 2002, ja aastal 2004, kuidas ta täitis neid aastal 2003 jne. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Minu hea kolleeg Tõnu Kauba küsis teilt lesepensionide kohta ja teie vastus tingiski praegu minu küsimuse. Te kasutasite vastuses sõna "solidaarsus" ja rääkisite solidaarsuspensionide poliitikast pensionisüsteemi rakendamisel. Selles kontekstis tahaksin härra ministrile esitada poliitilise küsimuse ühe väga poliitilise probleemi kohta, mis on tõusetunud selle seaduse ellurakendamise seisukohalt. Nimelt, Eesti Tööandjate Liidu suur soov võimul olevale valitsusele panna sotsiaalmaksu maksmise koormus töövõtjate õlgadele tähendaks kolksti sellesama sotsiaalmaksu summa vähenemist, mis ei annaks võimalust härra Nestoril seda seadust ellu rakendada. Härra minister, kuidas teie poliitilise ministrina hindate Tööandjate Liidu provokatiivset ettepanekut panna sotsiaalmaksu maksmise kohustus tööandja õlgadelt üle töövõtja õlgadele?

13:00 E. Nestor

Aitäh, austatud Tiit Toomsalu! Ma luban endale ühe sissejuhatuse, et me ei räägiks Tõnu Kaubaga teineteisest mööda, võib-olla tema esimene kogemus lesepensionide asjus oli ka seotud mingi pensionikindlustuse liigiga, kus tegemist oligi kogumispensioniga, mitte riikliku pensionikindlustusega, mille seadust meie täna arutame. Kogumispensionide skeemide puhul on mitmel pool maailmas, Lääne-Euroopas eriti, juba aastakümneid sellise pensioniliigi olemasolu täiesti normaalne, õige ja põhimõtteliselt vajalik. Ma kardan, kas me ei räägi erinevatest asjadest. Mis aga puudutab austatud Tiit Toomsalu küsimust, siis ma ei kuule seda ettepanekut esimest korda. Selle ettepaneku on teinud Tööandjate Keskliit, kui me oleme kolmepoolselt arutanud tulupoliitilist kokkulepet kui sellist, mis võiks olla selle sisu, millest koosneda ja kõike muud sinna juurde kuuluvat. Ma arvan, et ettepanek iseenesest on praegu selgelt eitava vastuse saanud. Ka näiteks ideed, et selle osa, mis praegu nende pealt sotsiaalmaksu kantakse, võiks kanda töötajate palka - palju väiksemas ulatuses, mitte 33%, vaid 1-2% -, oleme tööandjatega ja töötajatega arutanud ning minu teada on mõlemad siiaamaani olnud veendunud, et selle sisseviimine on väga keeruline. Nii et ma arvan, kui tööandjate ametiühingute omavaheline sotsiaalne dialoog areneb, kui nad näiteks üle-eestisel tasandil jõuavad esimese tulupoliitilise kokkuleppeni, mille sisu oleks kõigi palgasaajate palga üheaegne tõstmine Eestis, siis võib hakata arutama midagi sellelaadilist. Sinnamaani, kuni sellist mehhanismi ei ole, mis tagaks selle palgatõusu kõigile, ei ole mõtet seda isegi arutada, vaid pigem kutsuksin tööandjaid üles praktikas proovima oma

võimeid korraga kõigi inimeste tulupoliitikat mõjutada paari aasta jooksul ja siis võib alustada ka seda dispuuti. Nii et vastus küsimusele, kas toetan või mitte, on ei.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister, mind hämmastab see, et te kas tahtlikult või tahtmatult praegu eksite või eksitate meid. Mis tähendab, et ei ole niisugust asja nagu keskmine pension? Kas te tahate siis väita, et see, mis te olete riigieelarve seletuskirjas ehk kollases raamatus kirjutanud ja pannud isegi tabelipeasse "Keskmine pension kuus", ja see, mida te räägite keskmise vanaduspensioni kasvust ja keskmise pensioni kasvust üldse - konkreetsed arvud, 124 krooni jne -, on siis mingisugune udu või milles asi on? Kui meil on teada pensionisaajate arv, sealhulgas vanaduspensioni saajate arv ja neile makstav pensionisumma kokku, siis on keskmine pension tuletatav ja milles probleem on? See, et seda ei maksta või makstakse, ei ole siinkohal absoluutselt oluline, see on arvestuse aluseks ja kogu arvestus laieneb kõigile pensionisaajatele vastava arvutusmetoodika algoritmide alusel. Milles küsimus on?

13:00 E. Nestor

Küsimus on selles, et inimesed ei saa keskmist pensioni, vaid inimesed saavad omaenda pensioni. Pension arvutatakse valemi järgi: baasosa pluss staažiaastad korrutatud aastahinde suurusega kuni 1. jaanuarini 1999, pluss pärast seda kogutud koefitsiendid korrutatud aastahindega. Need arvutatakse välja iga inimese jaoks üksikult. Antud suurused, näiteks 1. aprillist keskmise pensioni tõus 137 krooni, on arvestuslikud suurused. Te ei ole teinud ühtegi muudatusettepanekut selle kohta, kuidas see number jõuab inimese pensioni. Jüri, Jaani, Tiiu, Maali pensioni. Tema tahab pensioni saada. Ei ole keskmist pensionäri, on olemas hulk pensionäre, kes tahavad pensioni. See on täiesti lahendamata ehk teisisõnu, te teete aritmeetikat tagurpidi.

13:00 Aseesimees

Täna! Siiri Oviir, palun!

13:00 S. Oviir

Täna, härra juhataja! Kuna mul on võimalus palju vähem rääkida kui ministril, siis ma kasutaksin siiski oma kahe küsimuse õiguse ära. Lugupeetud minister! Miks te eksitate saali? Koalitsiooni olete te oma arvamustega juba ära eksitanud, sest ta on saalist ära põgenenud? Opositsioon on nagunii teadlik, missuguseid parandusettepanekuid me tegime. Ma ei ole teinud ettepanekut lesepensionile, see tähendab uue pensioniliigi sissetoomise kohta. Minu tehtud ettepaneku subjekt on lesk, objekt on vabanduspension. Ja sisuliselt on tegemist pensionilisaga. Kui te süvenete mu ettepaneku sisusse, siis on pensionärist isikul, kelle pensionärist abikaasa sureb, õigus surnud abikaasa vanaduspensionile, loobudes omaenda vanaduspensionist. Pärimisest ei saa juttu olla, pärimine on siis, kui talle jääb oma ja saab teise juurde. Seda õpetatakse õigusteaduskonnas esimesel kursusel, te olete küll insener, te ei pruugi seda teada. Teiseks, mulle kirjalikult vastates toote te näite, et Euroopas on pensionilisasid. See ongi ju lisa, ta loobub oma 1500-st ja saab mehe 1700, st ta saab 200 krooni lisaks. Esiteks, Euroopale viidata pole ka päris korrektne, sest Euroopa pensioni sisu ei saa sätestada mitte ühelegi riigile, selles osas on riigid suveräänsed. Miks te olete koalitsioonipoliitikud viinud täiesti valele teele, et tegemist on mingi lesepensioniga, mis parandatakse?

13:00 E. Nestor

Kui me oleme juriidiliselt täpsed, siis loomulikult on tegemist lisaga. Aga on ka tegemist õigusega oma surnud abikaasa pensionile tingimusel, et ta loobub omaenda pensionist. Näiteks, kui kellegi pension on 1500 krooni ja tema abikaasa pension on 15 000 krooni, omandab ta õiguse saada 15 000 krooni pensioni. See on võimalik, meil on eripensionärid ju olemas. Me käsitleme riikliku vanaduspensioni seadust. Siin ei ole kuskil ettepanekuid, millist pensioni saavad inimesed juurde. Nii et põhimõtteliselt need süsteemid ei erine meie toitjakaotuspension süsteemist mitte millegi poolest.

13:00 Aseesimees

Tänan! Urmas Laht, palun!

13:00 U. Laht

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud juhataja, ma teen ettepaneku, et minister võtab väikse vaheaja ja puhkab, sest ta ei suuda enam Riigikogu liikmete sisulistele küsimustele vastata.

13:00 Aseesimees

Ministrilt ei ole sellist soovi laekunud.

13:00 E. Nestor

Aitäh, härra juhataja! Ma ei soovi seda vaheaega, tegemist on keerulise seadusega.

13:00 Aseesimees

Tänan! Janno Reiljan, teine küsimus, palun!

13:00 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Ma saan aru, et insenerina te ei saa võib-olla majandusasjadest päris täpselt aru. Kuidas on võimalik, et te ei saa aru sellest, et kui tuleb tagada mingisugune keskmine pensioni tase, siis see ei puuduta üleüldse individuaalse pensioni arvutamise mehhanismi? Neid algoritme ei ole ka teie üheski seaduses esitanud, neid algoritme ei peagi üheski seaduses olema sel väga lihtsal põhjusel, et seadus annab põhimõtte, ning määruste ja kõigi muude dokumentidega fikseeritakse selle põhimõtte täitmise konkreetne mehhanism. Mis alusel te julgete väita, et ei saa konstrueerida indeksit, kui on teada, et pension peab vastama keskmisele netopalga tasemele ja sellest võime välja arvutada, mitu protsenti peab pension tõusma, sealhulgas iga üksik pension, olgu baastase, olgu aastatase, ükskõik milline tase, tõuseb just nimelt selle protsendi võrra, niikaua kuni me ei otsusta muuta proportsioone, kuidas pension jaguneb. Niikaua kuni me seda otsustanud ei ole ja meile on teada, milline peab keskmine olema, on indeksi arvutamine äärmiselt lihtne ja selle indeksiga iga osa kindlakstegemine, muutuse kindlakstegemine on ju äärmiselt lihtne. Millest te siin aru ei saa, härra minister?

13:01 E. Nestor

Juba mitmed on muutunud isiklikuks. Vist tõesti olen insener ja mind huvitab, kuidas mehhanism töötab. Mina vaatan kõiki teie muudatusettepanekuid koos. Kui, härra Reiljan, teie muudatusettepanek vastu võtta, siis tekib selline olukord, et kui ei saavutata seda teie ettepandud keskmist, kantakse riigieelarvest teatud arv miljoneid pensionikindlustuse eelarvesse, kusjuures kui võtta teie järgmine muudatus arvesse, et indekseerimist ei teostata, siis pensionid külmutatakse ja neid ei saa ka välja maksta. Tekib olukord, kus pensionid jäävad kogu aeg sama suureks, aga teie kannate igal aastal pensionikindlustuse eelarvesse raha üle. Nii et teie masin ei tööta mitte kuidagi. Ka majandusteaduses minu teada ei ole loosungitega midagi teha, sealgi on vaja natuke majanduslikku mõtlemist.

13:01 Aseesimees

Tänan! Mai Treial, teine küsimus, palun!

13:01 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Härra sotsiaalminister! Ei need pensionid Rahvaliidu pakutud mudeli järgi külmu kuskile, vaid pigem tõusevad. Minu küsimus on sellest ajendatud, et möödunud aastal teatavasti tegid TTÜ Majanduse Instituudi teadurid ühe analüüsi. Nad analüüsisid pensionikindlustuse reformi majanduslikke ning sotsiaalseid aspekte. Selles on analüüsitud võimalust, et kui 1993. aastast kuni 1999. aastani oleks kasutatud seda indekseerimise mudelit, mis teie soovi kohaselt möödunud aastal seaduseks sai, siis 1999. aasta keskmine pension - 1545 krooni - oleks indekseerimise korral olnud 1037 krooni. Ma arvan, et sellega on vastus indekseerimise olemuse kohta väga selgesti välja öeldud. Miks te ei ole seda analüüsi võtnud tõsiselt või on teil mõned muud vastuväited?

13:01 E. Nestor

Kui vaadata, mis toimus meie hindade ja palkadega teie mainitud aastatel, siis ma arvan, et oli põhimõtteliselt õige, et Eestis indekseerimist ei kasutatud. Küll võib indekseerimise puhul arutada toodud näitajate vahekorda selles indeksis. See mõjutab sisuliselt pensioni suurust palju rohkem kui see, kas me võtame arvesse keskmise sotsiaalmaksu laekumise või netopalgat. Nii et see, et nendel aastatel seda ei kasutatud, oli igati õige. Täna seisus võib juba indekseerimise juurde minna.

13:01 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus, palun!

13:01 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Väga austatud härra minister, mina muretsen ikka selle pärast, kuidas teie seaduseelnõu kenasti ja reaalselt toimima hakkab. Tuleksin pensionide indekseerimise probleematika juurde. Oma sõnavõttus te mainisite, et mitte kuidagi ei saa pensioni baasosa tõsta opositsiooni kavandatud ja esitatud parandusettepanekute raames, kuna raha ikka ei jätku ja kuskilt tulemas ei ole. Mina tahaks küsida, kas Sotsiaalministeerium on teinud ka vajalikud uuringud ja prognoosid, kui palju ja millistes proportsioonides sotsiaalmaksu laekumine lähiaastatel tõuseb, seda enam et minister on teinud avalikkusele teatavaks, et juba tuleval aastal peaks pension tõusma keskmiselt 130 krooni võrra. Nii et, härra minister, kas on tehtud uuringuid eeldatava ja oodatava sotsiaalmaksu laekumise kasvu kohta? Kui suur see võiks olla 2002., 2003. ja 2004. aastal, selleks et me ei saaks öelda, et pensionid on kinni külmutatud?

13:01 E. Nestor

Pensionid kindlasti ei ole kinni külmutatud. Need uuringud on üldiste majandusuuringute raames. Pensioni indekseerimise mõte kannab kahte kandvat ideed. Esimene on viia pensioni suurus sõltuvusse nendest näitajatest, millest ta sõltuma peab ja mis teda reaalselt mõjutavad, ühtpidi tagada pensionitõus, kui hinnad tõusevad, ja teistpidi vaadata, et pensionide suhe palkadesse oleks sotsiaalselt õiglane. Teine indekseerimise põhimõte on asjaolu, et kogumispensioni sisseviimisel tekib aastast 2003 vaieldamatult vajadus maksta pensioni eelarvesse raha juurde riigieelarve vahenditest, ning teiseks ei tohiks tänaste pensionäride pension olla sõltuvuses sellest, kas oma õigust liituda kogumispensioniga kasutab õiguslikest pool, 25% või 75%. Seetõttu on need suurused omavahel eraldatud ja selles on tema mõte. Neid arvutusi on tehtud erinevate variantide puhul seoses kogumispensioni sisseviimisega, neid on päris ohtrasti, kaasa arvatud ka need arvutused, mis tuginevad kogumispensioni fondide tootlusele, kui palju tulevikus näiteks esimene ja teine samm võib kokku pensioni anda, nii et need on kõik olemas. Kui nende vastu on huvi, võin ma austatud Riigikogu liikmele need kättesaadavaks teha. Minu teada olid need pikka aega üleval Rahandusministeeriumi koduleheküljel.

13:01 Aseesimees

Täna! Anti Liiv, palun!

13:01 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister, ma sõnastaksin Siiri Oviiri küsimuse ümber nn lesepensioni suhtes. Kui palju on Euroopa riike - kui võimalus, siis ka loetleda -, kus on selline võimalus, et nad maksavad oma kodanikele pensioni põhimõtteliselt analoogilise seaduse mõtte alusel, nagu on meie eelnõus 828? See tähendab, et on olemas võimalus - oletame, et eakast abielupaarist üks, ütleme mammi, saab 1300 rahaühikut, aga papi saab 1700 rahaühikut, ükskõik, kuidas seda nimetatakse -, et kui papi ära sureb, hakkab mammi saama sama palju rahaühikuid (1700) kuni oma ajaliku elu lõpuni? Ma vältisin teadlikult vaidlusaluseid termineid, aga sisuliselt saab üksinda jäänud mammi kogu oma ajaliku elu - mitte sotsiaaltoetusena paari kuu jooksul - sellesama rahakoguse kätte nagu tema äsja lahkunud abikaasa.

13:01 E. Nestor

Süsteem ise on võimalik ja kasutusel kogumispensionide puhul. Teatud juhtudel, minu teada näiteks Suurbritannias, makstakse ühekordset toetust. Aga see ei ole see. Sellist näidet, nagu on toodud muudatusettepanekus nr 15, ei suutnud eksperdid Euroopast leida.

13:01 Aseesimees

Täna! Siiri Oviir, palun, teine küsimus!

13:01 S. Oviir

Täna, härra juhataja! Ma ei küsi midagi kinemaatika seadustest, mida teie teate paremini kui mina. Ma küsiksin seaduseelnõu § 54 "Pensionikindlustatu informeerimine" kohta. Kõik töötajad saavad aasta alguses koju kätte paberi, kus on märgitud päris suur summa, palju nad on ära maksnud sotsiaalmaksu. Minu meelest ei ole selle summa teadasaamisega muud teha, kui see tõstab vererõhku, eriti siis, kui me arvutame tagurpidi, ära maksad iga aasta sada tuhat - sada tuhat tuleb mitte kõige kõrgema palgalistel, vaid sutsuke üle keskmise palga saajatel - ja pensioni hakkad saama poolteist tuhat kuus ehk 18 000 aastas. Selle kõige väljaarvutamisega tegeleb hulk ametnikke, neil on arvutid, kirjad margistatakse ja saadetakse inimestele teadmiseks. 30 aasta pärast, kui inimene läheb pensionile, on koefitsiendid hoopis teised ja tal ei ole sellega mitte midagi teha, mis oli 30-40 aastat tagasi. Ma küsin: kui palju kogu see protseduur maksma läheb, mitukümmend miljonit see maksab?

13:01 E. Nestor

See ei maksa mitukümmend miljonit mitte mingil juhul, kuna Sotsiaalkindlustusametil endal ongi selle teate saatmise kohustus, see põhineb nendel andmetel, mis tulevad Maksuametist isikute pealt makstud sotsiaalmaksu kohta. Sotsiaalkindlustusameti üks ülesanne on arvutada selle põhjal välja aastakoefitsient. Ma arvan, et see on äärmiselt vajalik dokument kõigepealt kõigile neile inimestele, kelle tööandjad mingil põhjusel ei ole maksnud nende pealt sotsiaalmaksu. Inimene teab selle põhjal, et tema pealt on pensionikindlustusse raha tasutud. Kui ta saab andmed selle kohta, et seda tehtud ei ole, on tal hiljemalt järgmisel aastal võimalus õigus jalule seada. Juhul, kui ta hakkab selgitama oma selle aasta tööpanust siis, kui ta 30 aasta pärast läheb pensionile, võib see osutuda täiesti võimatuks. Nii et selle kõige suurem efekt on inimeste õigus teada saada, et nende pealt on korralikult sotsiaalmaksu makstud, ja nõuda õigust juhul, kui seda tehtud ei ole. See kulutus, mida ma peast ei oska krooni pealt öelda, on selle kõrval küllalt väike. Minu teada on see lihtsalt ühekordne postikulu. Võib-olla peaks nendes teatistes inimestele paremini seletama, mida see number endast kujutab. Kui kellelgi oli see aasta 1999 kohta 1 ja aasta 2000 kohta näiteks ka 1, siis ta peab need liitma kokku ja teab, et selle kahe aasta eest on tal õigus järgmisel aastal pensionile suuruses 2 korda 27 krooni 80 senti kuni 1. aprillini ja pärast seda 2 korda 30 krooni 19 senti kõigi eelduste kohaselt. Nii et dokumendi enda tähtsus on sisuliselt see, et inimene oleks õigel ajal informeeritud sellest, kuivõrd ta on kindlustatud.

13:01 Aseesimees

Täna! Tõnu Kauba, teine küsimus, palun!

13:01 T. Kauba

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul on ühelt poolt konkreetne küsimus, teiselt poolt ei puuduta see niivõrd kroone, mida me siin ei jaga. Olge nii kena, härra minister, öelge umbkaudugi, kui suur on subjektide hulk, keda see seaduseelnõu puudutab?

13:01 E. Nestor

See seaduseelnõu puudutab kõiki neid, kes täna on pensionil, ja kõiki neid, kes tulevikus lähevad pensionile. Ma arvan, et ei olegi kedagi, kes siit välja jääb. 370 000 pensionäri praegu, 600 000 inimest käib tööl, uued inimesed tulevad tööle, nii et ta puudutab kõiki, ta puudutab nii tänaste töökäijate pensioniarvestust kui ka nende pensioni arvestust, kes juba on pensionil.

13:01 Aseesimees

Aitäh! Elmar Truu, palun!

13:01 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Austatud sotsiaalminister! Pean tunnistama, et teie sõnavõtus toodud võrdlus - 30-aastase staažiga tüüpilise meeslihttöölise pension, mis peab Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksi alusel ulatuma 40%-ni palgast, ja Eesti lihttöölise pension - on ausalt öeldes demagoogia, neid ei saa niimoodi võrrelda. Esiteks, pensionisüsteemid on Euroopa Liidu maades ja meil olnud erinevad. Teiseks, meil puudub statistika selle kohta, milline oli meie lihttöölise palk, kes täna pensionil on, neid ei saa võrrelda. Kuid minu küsimus puudutab muudatusettepanekut 6 ehk jälle tuttavat teemat, s.o üle 80-aastaste pension. Eelmine kord, kui me sel teemal rääkisime, ei meeldinud teile meie põhjendus või seletus. Täna, kui ei meeldi, öelge otse välja, te lihtsalt ei taha nendele üle 80-aastastele taastada seda pensionilisa. On ju nii?

13:01 E. Nestor

Ma arvan, et inimesed, kellel on lisakulud ravimitele ja muudele abivahenditele seoses nende tervisega, vajavad abi. Ma arvan, et pensionilisa 10% rahvapensioni määrast ehk 80 krooni on selleks abiks liiga vähe. Seda abiraha me maksame puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel palju suuremas ulatuses, sõltuvalt puude astmest kas 200, üle 400 või üle 600 krooni. Ja ma arvan, et on õigem maksta seda inimestele sellest sõltumata, kas ta on 80 aastat või 78 aastat või 58 aastat vana.

13:01 Aseesimees

Tänan! Laine Tarvis, palun!

13:01 L. Tarvis

Suur tänu! Lugupeetud minister, minu küsimus puudutab § 28 lõike 1 punkti 4, kus on öeldud, et pensioniõigusliku staaži hulka arvatakse samuti õpiaeg kutseõppeasutuse päevases õppevormis või ülikooli või rakenduskõrgkooli statsionaarses õppevormis või nendega võrdsustatud õppevormides. Mis on need "nendega võrdsustatud õppevormid"? Ma toon ühe näite. Kui keskkooli päevases õppevormis omandati kalatöötleja amet ja saadi sellekohane ametitunnistus, kas see kuulub selle võrdsustatud õppevormi hulka või ei kuulu?

13:01 E. Nestor

Ma heameelega lepiks Laine Tarvisega kokku, et seda võiks konkreetselt uurida, ma jään vastuse võlgu. Ma küll kipun arvama, et kuulub, aga seda peab täpsustama.

13:01 Aseesimees

Tänan! Arvo Haug, palun!

13:01 A. Haug

Lugupeetud minister! Augustis vaidlustas puudega inimene otsuse, nüüd saab kolm kuud täis. See moment ei ole täpselt reguleeritud. Mis teha, kui komisjon venitab oma vastusega? Ega puudega inimene kaota õigust pöörduda kohtusse, kuna kohtusse pöördumise aeg on sätestatud kolm kuud?

13:01 E. Nestor

Ei kaota. Selle seadusega, austatud Arvo Haug, me teeme hoopis ühe tõsise muudatuse. Nimelt, meil on praegu arstliku töövõimetuse ekspertiisi puudutavate vaidluste ja puuetega inimeste sotsiaaltoetuste määramist puudutavate vaidluste läbivaatamine erinevates komisjonides. Selle seaduse alusel me teeme ühe komisjoni. See peaks vähendama bürokraatiat ja asju kiirendama. Nii et ei peaks kaotama.

13:01 Aseesimees

Tänan! Arvo Sirendi, palun!

13:01 A. Sirendi

Suur tänu! Okupatsiooniajal olid eriti vanad inimesed võimu juures. Ega te ei oska umbes öelda, milline oli keskmise töötasu suhe keskmisse pensioni okupatsiooniajal Eestis?

13:01 E. Nestor

Ei oska öelda, te ka ei täpsustanud, millist okupatsiooni te mõtlesite.

13:01 Aseesimees

Tänan! Andres Varik, palun!

13:01 A. Varik

Tänan, härra juhataja! Härra sotsiaalminister, riikliku pensionikindlustuse seadust oleme siin arutanud mitmel korral ja üks väikseid muudatusi on olnud, aga põhimõtteline ülesehitus on jäänud samaks. Vaidleme ikkagi ühe ja sama asja üle: kuidas indeksit arvestada, et see õiglasem oleks. Ja on veel paljusid teisi küsimusi. Minu küsimus on selline. Korralik valitsus austab ka mittetulundusühinguid. Kui palju te mittetulundusühingutega seda eelnõu olete arutanud ja mis on nende seisukohad? Neid on üpris palju, võib-olla mõningaid te oskate nimetada. Kuidas nemad suhtuvad sellesse seaduseelnõusse?

13:02 E. Nestor

Austatud härra Varik! Riikliku pensionikindlustuse seaduse põhimõtted oma põhiparameetrites on vastu võetud Riigikogu eelmises koosseisus. Viimase kahe aasta jooksul on toimunud rida täpsustusi, mis on üldise pensionireformi kontekstis. Kõik sotsiaalkindlustusreformi küsimused on läbi arutatud tema osapooltega. Kõigepealt on need Eesti tööandjate ühendused ja Eesti töötajate ühendused. Selle eelnõu põhimõtteid oleme mitu korda arutanud näiteks Eesti Pensionäride Ühendusega, Eesti Pensionäride Liiduga. Seda on tehtud nii kolme mehe kohtumistel kui ka vanuripoliitika nõukogus ja kus iganes. Minu meelest ei peaks olema kellelgi raskusi oma sõnumi saatmisega eelnõu algatajale või eelnõu arutajatele Riigikogus.

13:02 Aseesimees

Tänan! Arvo Sirendi, teine küsimus, palun!

13:02 A. Sirendi

Suur tänu! Esimesest vastusest jäi mulje, nagu te teaksite võrdlemisi hästi kõigi okupatsioonide aegseid pensione, ainult täpsustada on tarvis. Ma siis täpsustan, 1988. aastal või perioodil 1985-1990. Teatavasti on teil enam-vähem aimu, milline okupatsioon võis siis olla, et ma ei peaks seda kordama.

13:02 E. Nestor

Ma arvan, et selleaegsed andmed on olemas. Ma uurin selle välja, teatan teile, kui teil on neid andmeid vaja.

13:02 Aseesimees

Tänan! Elmar Truu, teine küsimus, palun!

13:02 E. Truu

Aitäh! Minu küsimus puudutab meie muudatusettepanekut 21 ehk pensioni baasosa suurendamist 410 kroonilt 500 kroonile ja rahvapensioni suurendamist 800 kroonilt 900 kroonile. Teatavasti ei ole pensioni baasosa tõstetud juba 1995. aastast ja oleks vaja tõsta. Härra minister, miks meie muudatusettepanek ei sobi teile?

13:02 E. Nestor

Pensioni baasosa tõuseb järgmise aasta 1. aprillist, kuna ta on ka üks suurus, mis läheb indekseerimisele ja hakkab tõusma igal aastal. Miks konkreetne muudatusettepanek ei sobi, seda ma juba ütlesin: selle jaoks ei ole rahalist katet.

13:02 Aseesimees

Tänan! Andres Varik, teine küsimus, palun!

13:02 A. Varik

Tänan, härra juhataja! Härra Nestor! Ma ei tee pikka sissejuhatust, muidu viin teid jälle eksiteele, sellepärast et oma küsimusele ma vastust ei saanud, ja ma küsingi nüüd konkreetselt. Missugune on Tööandjate Liidu, töövõtjate, Pensionäride Ühenduse ja Pensionäride Liidu arvamus selle eelnõu kohta?

13:02 E. Nestor

Pensionireformi põhimõtted on leidnud suures osas heakskiitu, nii need, mis on selle seaduse raames, kui ka need, mis on kogumispensioni raames. Tööandjatel ja ametiühingutel on kõige suurem huvi pensionikindlustusreformi selle osa vastu, mis on veel tegemata ja mille alustamine on võimalik pärast seda, kui tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuses on seisukoht võetud. Meie sotsiaalpartnerite selge arvamus oligi, et soodustingimustel väljateenitud aastate pensioni problemaatikaga ei tohi ega saagi enne hakata tegelema, kui tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustus on vastu võetud. Selle eelnõu kohta on oma ettepanekud läkitanud Pensionäride Ühendus ja Pensionäride Liit, nende ettepanekud lähtuvad teatud protsendi saavutamisest keskmisest palgast. Viimati arutasime neid küsimusi sellel esmaspäeval ja esitasin ka omapoolse küsimuse, kas nad teevad ettepaneku tõsta Eestis pensioniiga. Nad ütlesid, et ei tee. Küsimusele, kas nad teevad ettepaneku tõsta Eestis sotsiaalmaksu, vastasid nad, et neil seisukohta ei ole. Nii et ma arvan, austatud Riigikogu liikmed, et selliste küsimuste pinnal tuleb tulla päris alustõdede juurde tagasi. Pensioni suurus selles mõttes, nagu ka opositsioonisaadikud on ette pannud, sõltub kahest suurusest, see on tööealiste ja pensioniealiste vahekorra ja sellest, kui suur on sotsiaalmaks.

13:02 Aseesimees

Tänan! Toomas Varek, palun!

13:02 T. Varek

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus puudutab § 54 "Pensionikindlustatu informeerimine". Te vastasite proua Oviirile, et see summa on tühine, mis kulutatakse pensionikindlustatu informeerimiseks. Ma arvan, et see ei ole tühine. Kõigepealt, mark maksab, ümbrik maksab, töökohal töötajale tuleb maksta, tööd tuleb teha. Millistest vahenditest see summa ära makstakse? Kas makstakse sotsiaalmaksu summadest?

13:02 E. Nestor

See, mis summadest laekuvad vahendid pensionikindlustuse kassasse, on selles seaduses sätestatud. Kui suur see summa on? Pärast paari päevakorrapunkti on mul võimalus teie ees esineda, lepime nii kokku, et ma ütlen siis need numbrid täpselt välja.

13:02 Aseesimees

Tänan! Endel Paap, palun!

13:02 E. Paap

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud minister! Teatavasti on 20. novembril Lossi platsil suur pensionäride protestiaksioon. Nad teatavad, et nende elu on väga vilets ja pension on väike. Mis te arvate, kas uus pensioniseadus on nii hea, et pensionärid ütlevad ära sellest protestiaksioonist?

13:02 E. Nestor

Ma arvan, et otsuse selle kohta, kas teha aktsioone või mitte, langetavad pensionärid ise ja mul oleks kohatu nendele selles osas mingeid soovitusi anda.

13:02 Aseesimees

Tänan! Valentina Võssotskaja, palun!

13:02 V. Võssotskaja

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud härra minister! Paragrahvi 9 lõikes 3 on öeldud: "Pensioni vähendamist 0,4% võrra rakendatakse ka juhul, kui vanaduspensionieani on jäänud vähem kui üks kalendrikuu." Mis loogikat te kasutate selles paragrahvis?

13:02 E. Nestor

Austatud küsija! Paragrahv 9 käsitleb ennetähtaegset vanaduspensiononi ehk inimese õigust enne pensioniiga minna pensionile. Sellisel juhul väheneb tema pension 0,4% iga kuu pealt, mis ta varem pensionile läheb. See säte on meil seaduses juba aastast 1998. Paragrahvis 8 me räägime uuest mõistest, see on edasilükatud vanaduspension ehk iga kuu võrra, mis inimene oma pensioniikka jõudmisest hiljem pensionile läheb, tõuseb tema pension - esialgu oli 0,6% - Riigikogu ettepanekul 0,9%. Nii et see ongi see loogika. Kui te kasutate oma õigust pensionile minna hiljem, siis seda me seadusega soodustame, ja kui kasutate õigust varem, siis seda piiratakse.

13:02 Aseesimees

Täna! Olev Raju, palun!

13:02 O. Raju

Aitäh! Ma tahaks tagasi tulla Rahvaliidu ettepaneku juurde. Härra Nestor, kui on teada jagatis ja jagaja, siis jagatavat saab ju tagurpidi arvutada. Kui on teada keskmine pension ja valem, mille alusel keskmine leitakse, siis komponentide leidmine on koolimatemaatika. Kuidas saab siis väita, et sellel pole alust?

13:02 E. Nestor

Austatud küsija! Valemi järgi leitakse iga konkreetse inimese pension.

13:02 Aseesimees

Täna! Olev Raju, teine küsimus, palun!

13:02 O. Raju

Aitäh! Ma rääkisin teisest valemist, mitte sellest kurikuulsast indekseerimisest, vaid keskmise pensioni puhul kasutatakse kaalutud keskmise leidmise aritmeetilist valemit.

13:02 E. Nestor

Küsimust ei olnud. Vaadake, austatud Olev Raju, põhimõtteliselt peavad muudatusettepanekud tegema süsteemi paremaks. On ju nii? Osa Rahvaliidu ettepanekuid teevad seda vähemalt ettepaneku autorite seisukohalt paremaks, näiteks ettepanek asendada indeksis sotsiaalmaksu laekumine netopalgaga. See on, nagu öeldakse, kõigi valemite puhul rakendatav. Aga osa muudatusettepanekuid ei tööta selles skeemis, kaasa arvatud see muudatusettepanek.

13:02 Aseesimees

Suur tänu, härra minister, ettekande ja vastuste eest! Kuulame ära sotsiaalkomisjoni kaasettekande, mille esitab meile kolleeg Kalev Kotkas. Palun!

13:02 K. Kotkas

Austatud härra juhataja! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas Vabariigi Valitsuse algatatud riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu pärast selle teise lugemise katkestamist oma 8. ja 12. novembri istungitel. Eelnõu algatajaid esindasid ja küsimustele vastasid ning selgitusi andsid sotsiaalminister Eiki Nestor, Sotsiaalministeeriumi nõunik Pille Liimal, sotsiaalministri nõunik Heljo Pikhof ja sotsiaalkindlustusekspert härra Lauri Leppik. Komisjonis keskenduti põhiliselt laekunud muudatusettepanekute arutamisele. Enamik Riigikogu liikmete esitatud muudatusettepanekuid olid komisjonile esitatud juba teistkordselt. Ka seekord ei pälvinud komisjoni heakskiitu soodustingimustel pensioni saamise võimaluse laiendamine sõltuvalt laste arvust peres, kunagise 80-aastastele ja vanematele 10% rahvapensiononi määrast pensionilisa maksmise taastamine, indekseerimisel sotsiaalmaksu kasvu asendamine netopalgaga kasvuga, samuti nn lese pensioni temaatika. Arutati ka riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu kooskõla täna vastuvõetud tõestamiseseaduse eelnõuga just selles osas, mis puudutab pensionide väljamaksmist volikirja alusel. Sotsiaalkomisjon (poolt 6, vastu 0 ja erapooletuid 0) teeb Riigikogu täiskogule ettepaneku riikliku pensionikindlustuse seaduse eelnõu pärast muudatusettepanekute läbihääletamist täna seadusena vastu võtta. Täna!

13:02 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Jaak-Hans Kuks, palun!

13:02 J.-H. Kuks

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud kaasettekandja! Kas üks lause, nimelt § 7 lõige 3, ei tekitanud komisjonis kelleski küsimusi? See lause pidevalt kummitab mind. Siin on öeldud, et vanaduspension määratakse eluajaks. Kas see tähendab, et läks uksest sisse, keerati uks lukku ja kogu lugu? Tähendab, ei ole õigust enam loobuda sellest pensionist?

13:02 K. Kotkas

Täna küsimuse eest! Komisjonis seda teemat ei arutatud ja tõele au andes on seesama säte sees ka praegu kehtivas pensionikindlustuse seaduses. Sellest tuleb aru saada niimoodi, et vanaduspensioni ei määrata tähtajaliselt, selles mõttes, et ei määrata kas viieks või kümneks aastaks. Kui isikule on vanaduspension korra määratud ja tal tekib aja möödudes õigus mõnele teisele riiklikule pensionile, näiteks parlamendipensionile, siis on tal õigus vanaduspensionist loobuda selle teise pensioni kasuks. Kahte riiklikku pensionit korraga ei maksta. Tõsi küll, väike mööndus seaduses on, see puudutab kuni 24-aastasi orbusid, kellele võib maksta õppimise ajal kahte toitjakaotuspensioni või siis ühte toitjakaotuspensioni ja ühte rahvapensioni.

13:03 Aseesimees

Täna! Toivo Tootsen, palun!

13:03 T. Tootsen

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kaasettekandja! Kas te peatusite pikemalt muudatusettepanekul nr 15 ja kas te ikka saite aru, et siin on tegemist vanaduspensioniga, mitte eripensioniga? Nii nagu ilmselt ministeeriumi eksperdid aru said, kui nad ütlesid, et sellisel juhul võiks näiteks lesk saada 15 000-kroonise vanaduspensioni. Ma tahaks küll teada, kui suur peaks olema siis tööstaaž, et saada 15 000 krooni vanaduspensioni.

13:03 K. Kotkas

Täna küsimuse eest! Komisjoni liikmed said kindlasti aru, et jutt käib vanaduspensionist. Kuna nimetatud muudatusettepanek oli esitatud juba teistkordselt, siis oli valitsus selleks korraks väga hoolikalt ette valmistanud ja ette loeti lausa kolmel lehel õiend. Komisjoni arvamus jagunes täiesti pooleks: 3 poolt, 3 vastu, 1 erapooletu. Paraku napilt ei läinud see uuendus läbi.

13:03 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

13:03 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kaasettekandja! Kas pärast seda, kui komisjon oli maha hääletanud Eestimaa Rahvaliidu ettepanekud tagada pensionäridele euroopalik talutav miinimum pensioni näol, otsustas ta siiski panna eelnõu lõpphääletusele? Kas oli arutusel ka see, et isegi valitsuse prognoosi järgi nn kollases raamatus on tuleval aastal keskmine pension 37% keskmisest netopalgast? Kui seda ei arutanud, kas poleks siiski mõistlik täna lugemine katkestada, juhul kui saal ei kiida heaks Rahvaliidu muudatusettepanekuid?

13:03 K. Kotkas

Täna küsimuse eest! Komisjoni arutelul tõesti nimetati ära need numbrid, milline on perspektiiv pensioni suurendada järgmisel eelarveaastal, küll ei käinud sealt kordagi läbi number 37%. Nii nagu ma oma etteaste lõpus ütlesin, oli komisjon seaduse vastuvõtmise osas suhteliselt - et mitte öelda absoluutselt - üksmeelne: 6 poolt, vastu 0, erapooletuid 0.

13:03 Aseesimees

Suur tänu, Kalev Kotkas! Lugupeetud kolleegid, avan läbirääkimised. Kolleeg Siiri Oviir, kõne puldist, palun!

13:03 S. Oviir

Lugupeetud kolleegid, kuna meil seisab ees hääletamine, siis tahaksin selgitada veel kord oma parandusettepanekuid, sest nagu ma aru saan, on minister neid koalitsioonile hoopis teistmoodi põhjendanud. Ma mäletan, kui me 1990. aastate alguses arutasime represseeritutele mõeldud teatud lisasid või soodustusi, ükskõik kuidas me neid nimetame, ka siis oli vastuseisu, kuid mõne aasta pärast võeti see kui enesestmõistetav vastu. Samamoodi oli 1993. ja 1994. aastal ennetähtaegse vanaduspensioniga, arvati, et see on mõeldamatu. Nüüd on see meil olemas ja me ei kujutagi ette, et teistmoodi võiks olla. Praegu räägime sisuliselt lisa maksmisest vanaduspensionärile, kelle abikaasa, kes samuti oli vanaduspensionär, on siit ilmast lahkunud. Kuna me teame, et mehed elavad meil 13 aastat vähem kui naised, siis üksikuid pensionieas naisi on rohkem kui mehi. Me teame ka seda, et naiste palk on üle 30% madalam kui meeste palk. Järelikult on ka nende pension madalam. Sotsiaalmaksu võetakse töötasu pealt. Sisuliselt on tegemist rahaga, mis jääb töötamise ajal kätte saamata, sest tööandja kannab ta sotsiaalmaksuna üle. Abielupaaril jääb see osa pere eelarvesse lisandumata. Nüüd on abielupaar jõudnud pensioniikka, nad elavad kahekesi ja üks nendest sureb ära. Kui see on mees, siis sureb ära see pool perebüdjeti täitjast, kelle pension on suurem. Minu ettepanek sisaldabki seda, et kauem elaval abikaasal on õigus valida, ta loobub oma pensionist ja saab surnud abikaasa pensioni. Kui naine saab 1500 krooni ja mees saab 1700 krooni - vahed on 200-, 300-, 400-kroonised, mitte suuremad -, siis saab ta sisuliselt ju pensionilisa 200 krooni. See ongi pensionilisa, see ei ole lesepension. Kui te vaatate minu parandusettepanekut, siis subjektiks on vanaduspensionär, ei ole uue pensioniliigi sissetoomine. Jutt käib abielupaarist, kes on mõlemad vanaduspensionil, ja lisaks on veel üks positsioon, nad peavad abielus olema olnud vähemalt 15 aastat. Tähendab, nad on koos kogunud, koos kulutanud. Nii et asi on loogiline ja lihtne ning ka õiglane, arvestades meie tänast situatsiooni. Sest kui vanaduspensionäril - eriti linnas elaval - abikaasa kõrvalt ära kaob, siis jääb ta üksi oma 1500-kroonise pensioniga, korteri kommunaalmaksud ja üür on 1000 krooni või rohkemgi veel. Ja kuhu ta pöördub? Ta pöördub sotsiaalosakonda, saamaks toimetulekutoetust. Kas meie siht ongi see, et me kõik eakad inimesed suuname sotsiaalosakondadesse sappa, avaldus näpu vahel, saama mõnesajakroonist toetust? Peame seal samal ajal üleval ametnike armeed, kellele maksame palka, kes vahendavad sedasama raha. Käitugem ikka mõistlikult. Ma kutsun üles toetama seda ettepanekut. Täiesti arusaamatud olid mulle sotsiaalministri põhjendused, miks see ei ole võimalik. Toon mõned välja. Nimelt väitis ta, et see tõrjub naisi tööturult välja. Vabandage, missugune noor naine ei tööta sellepärast, et äkki tema mees 65-aastaselt sureb ja siis ta saab pensioni? Kuulge, see on täiesti eluvõõras ... Ma palun lisaaega!

13:03 Aseesimees

Palun, kuni kolm minutit.

13:03 S. Oviir

... eluvõõras lähenemine, et see vähendavat motivatsiooni töötada. Täpselt samuti põhjendus, et võimaldatakse kõrgepalgaliste abikaasadel töötamata saada teiste arvel pensioni. Ma rõhutan, jutt on vanaduspensionärist, tähendab, ta peab olema pensioni välja teeninud, st ta peab olema töötanud. Sotsiaalmaks on individualiseeritud. Nende imelike põhjenduste reast puudus ainult see, et äkki see sunnib, üldreeglina naisi, mõrvamõtetele, et saada kätte mehe pension. See veel puudus. Vabandage selle näite toomise pärast! Toitjakaotuspensioniga ei saa seda võrrelda. Toitjakaotuspension on sellele, kes ei ole pensioni välja teeninud, ta saab 40% toitja pensionist, kui on kaheliikmeline perekond. 1500-st 40%. Kuulge, meil ei olegi nii väikse pensioniga pensionäre. Nii et see võimalus on vanaduspensionil olemiseks ainult teoreetiline, seda keegi ei kasuta. Nüüd tahaks rääkida veel ühest asjast. Minister rääkis täna positiivselt n-ö kohanemispensionist, et see võimalus on Euroopas olemas. Minu esimese lugemise järel tehtud parandusettepanek käsitleski n-ö kohanemispensionist. See on nendele inimestele, kes ei ole pensionieas, noortele inimestele, kelle eakam abikaasa sureb ära, ja ta ei ole töötanud. Ta saab teatud kuud tema pensioni, et ta suudaks ennast taas tööturule viia. Mina ei esitanud seda nii uhkelt, nagu on Austrias, kus noor naine saab 30 kuud mehe pensioni. Ma esitasin 12 kuud. Tookord

vastas minister: see on lubamatu, see on võimatu, kusagil maailmas seda ei tunta. Täna on minu ees tema kirjalik vastus 8. novembrist ja te kuulsite ka tema ettekannet, kus ta ütles, et vaat kui oleks see, siis võiks toetada. Nii et ma ei saa enam aru, mida valitsusliikmed siin ette kannavad ja mismoodi nad nendes seadustes, mida ma - julgen teile öelda - tunnen, ma tunnen Euroopa pensionikindlustust, koalitsiooni püüavad mõjutada, sest see mõjutamine lõhnab pettuse järele. Aitäh!

13:03 Aseesimees

Suur tänu! Kolleeg Tiit Toomsalu, kõne puldist.

13:03 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud kolleegid, meie ees on mahukas ja sisukas seaduseelnõu, mis pakub huvi peaaegu kolmandikule Eestimaa elanikkonnast. Eestimaal on pensionisaajaid pisut alla 400 000 inimese. Kui kokku võtta selle eelnõu uudsed momendid, need momendid, mis peaks olema edasiarenduseks praegusele pensionisüsteemile, siis võime need markeerida ühe väga konkreetse terminiga, see on pensionide indekseerimine. Ja püüdes võimalikult mahedalt kritiseerida oma sotsiaaldemokraatlikku oponenti rahvaerakonnast Mõõdukad, tahaksin öelda, et nii nagu oli üks Vana-Kreeka jumal, kes oli kahe näoga, nii on ka minu poolt väga austatud härra minister püüdnud siia eelnõusse kätkeka kaks teineteisega ühitamatut asja. Kõigepealt, kirjutada seadusse, et pensione hakatakse pidevalt tõstma, ja teistpidi maskeerida ära tõe, et see pensionide tõstmine võib olla vägagi illusoorne. Miks ma sellest räägin? Toosama indekseerimise põhimõtte, et kui elukallidus kasvab, siis tuleb pensionile juurde panna, on samas elimineeritud selle lihtsa tõega, et kui sotsiaalmaksu laekumise kasv ei ole küllaldane, siis pensionitõus aset ei leia. Ja kõige olulisem: kui ma küsisin härra ministri käest, kas härra minister võiks prognoosida, milline saab olema see sotsiaalmaksu laekumise kasv, siis härra minister laiutas käsi ja viitas kogumispensioni seaduse raames tehtud pisteliste uuringutele, kui palju keskmine tulude kasv on kuskil muutunud, eelkõige noorema põlvkonna hulgas, ja jäi vastuse võlgu. See tähendab, et vaatamata sellele, kas 2002. aasta alguses leiab aset pensionide kasv, kas eelarvesse kätketud ressursid pensionikindlustuse eelarves võimaldavad esimese sammuna pensioni pisut tõsta, on kaugem tulevik äärmiselt ähmane. Ja nüüd ma tahaksin sellesama indekseerimisega pisut jätkata ja rääkida sellest, kuivõrd kategooriliselt härra minister lükkas tagasi, viidates Euroopa sotsiaalharta rakendamise erinevale praktikale Euroopa riikides, tollesama pensioni suuruse - 40% netopalgast. Samas ma usun, et härra minister päris teadlikult pigistas suu kõvasti kinni, kui hea kolleeg Arvo Sirendi küsis, milline oli keskmise palga ja keskmise töötasu suhe tol paljukiidetud või -kirutud nõukogude ajal. Ma olen päris kindel, siis oli see suhe umbes 80% keskmisest palgast. Nii et, härra minister, tagasimineku ja langus mõõdukliku sotsiaaldemokraatliku pensionipoliitika hoovustes on olnud kümne aastaga äärmiselt tormiline. Austatud kolleegid! Härra minister nimetas, et Pensionäride Liidu ja Pensionäride Ühendusega sai arutatud asjalikult seda, mida selle pensioniseaduse ja -süsteemiga üldse peale hakata, ja härra minister olevat küsinud, kas pensionärid on nõus pensioniiga tõstma või on nad valmis maksukoormust tõstma, mille peale vaesed vanainimesed loomulikult ei osanud öelda ei ühte ega teist. Minule igatahes on nii Pensionäride Liit kui Pensionäride Ühendus läkitanud rea aastate jooksul väga põhjalikke arvutusi, kust võtta raha juurde, selleks et pensioni tõsta. Härra minister seda millegipärast nende käest ei küsinud. Ma usun, ta oleks saanud kindlasti vastuse, et juba täna menetletava riigieelarve seaduse raames leida need rahad, et tõsta §-s 61 fikseeritud baasosa aastahinnet ja rahvapensioni, mis on kuni uue kunstliku süsteemi, indekseerimise süsteemi käivitamiseni, kuni 1. märtsini 2002 - või oli see 1. aprill 2002 - jäetud samale tasemele, nagu on praegu. Ja seda vaatamata opositsiooni ettepanekutele juba praegu näha ette selle tõstmist. Austatud kolleegid! Ma tahaksin peatuda veel ühel väga pisikesel nüansil, mis ometi illustreerib seda eelnõu. (Ma palun lisaiega!) Kui käesoleva eelnõu menetlemiseni praktikas juba toimis selline institutsioon nagu ennetähtaegsed pensionid, s.o pensionileminek enne pensioniikka jõudmist miinuskoefitsientide süsteemiga, siis nüüd on reformi elemendina juurde toodud edasilükatud pensionid. See tähendab, et kui sa hiljem, kui on ette nähtud, lähed pensionile, siis vastava koefitsiendi võrra kasvab sinu pensioni suurus. Vaatleme, mille jaoks on üks ja mille jaoks on teine. Võime öelda nii, et ennetähtaegsele pensionile minek on vastutulek, soodustus inimesele, kes, vaeseke, on töö kaotanud ja saab ometigi mingisuguse sissetulekuallika selleks, et elada. Samas on edasilükatud pension vastutulek sellele inimesele, lihtsale inimesele, et juhul kui tal töö on, siis ta saaks endale pensioni juurde kasvatada. Samas võetakse palju nooremalt inimestelt ära võimalus asuda nendele ametikohtadele, mis võiksid

vabaneda, kui inimene läheks pensionile normaalses eas. Ja tahaks öelda, et tegemist on järjekordselt ainult jooksvate pensionikulutuste minimeerimise kavadega, sest kui inimene läheb pisut hiljem pensionile, siis ei pea talle praegu pensioni maksma. Austatud kolleegid! Selles eelnõus on väga vähe uut. Seetõttu ei vääriks see eelnõu sellisel kujul tervikuna üldse siin menetlemist. Põhilised momendid, millest sõltub pensionäride turvalisus, on jäetud eelnõus lahendamata, mistõttu - juhul kui võimukoalitsioon ei suhtu opositsiooni parandusettepanekutesse konstruktiivselt - on väga raske leida midagi sellist uut ja edasiviivat, et seda eelnõu kogu hingega toetada. Tänan teid tähelepanu eest!

13:03 Esimees

Tänan, Tiit Toomsalu! Järgmisena kolleeg Tõnu Kauba, kõne puldist.

13:03 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Head kolleegid! Mul on käes üks pisike raamat, kuhu on kirjutatud: sa pead oma isa ja ema austama, et su elupäevi pikendataks sellel maal jne. Need on sõnad Vanast Testamendist. Kui me mõtleme sellele, kuidas täna eelnõule lisatud muudatusettepanekuid on kõrvale lükatud, siis tekib tunne, et neil kõrvalelukkajatel vist ei ole vanemaid, keda nad peaksid või tahaksid austada. Ma loen ühte teist teksti. See on põhiseaduse § 28, kus on öeldud: Eesti kodanikul on õigus riigi abile vanaduse, töövõimetuse jne korral. Märkus tuleks peaaegu sama. Jääb mulje, et neid piiblis, põhiseaduses või kuskil mujal kirjutatud põhimõtteid osa inimesi, kes siin saalis riikliku pensionikindlustuse seadust menetlevad või selle menetluse käigus tehtud ettepanekuid kõrvale lükkavad, vist ei tea. Üldiselt on niimoodi, et pension on ühiskonna hinnang vanemaealistele inimestele ja teistele, kellel on õigus pensioni saada. Ja see, kuidas me täna hindame neid vanemaealisi inimesi ja teisi, vaatab meile siit seadusest vastu. Loomulikult, ühelt poolt isikute ring ja teiselt poolt meie riigi rahakott panevad paika selle, kas ühte või teist pensionilisa või pensionivormi muudetakse, tõstetakse jne. Aga ometigi vaatas meile täna siit puldist vastu selge hoolimatus, ükskõiksus pere suhtes. Sedasama tendentsi oleme me ka varem täheldanud, aga täna on seda jälle põhjust konstateerida. Näiteks muudatusettepanek nr 15, mille autor on Siiri Oviir, kelle selgitust ei olnud ministril, nagu alati, aega kuulata. Selle muudatusettepanekuga tegelikult tähtsustatakse mitte lihtsalt vanadusikka jõudnud inimest, vaid ka seda, et tal on olnud pere, et ta on olnud pereliige. Missugusest ühiskonnast me tulevikus räägime, kui me täna ei propageeri, ei toeta neid, kes on loonud pere. Ma ei räägi sellest, miks mõnedel ei ole pereloomine õnnestunud, see on ilmselt ühe teise tänase eelnõu teema. Abortidest ja muust me siinkohal praegu ei räägi. Küll aga räägime sellest, et selle eelnõu ja tehtud muudatusettepanekuga 15 on võimalik tähtsustada ka peret. Ma usun muidugi, et ministri isiklik nõunik viib tänase arutelu ministrini, sest nagu me oleme korduvalt täheldanud, minister ei suuda jälgida seda, mida Riigikogu liikmed puldist räägivad. Ometigi loodan, et saalis ukse pool istuvad kolleegid on jälginud, kas siin saalis või monitoride ees, kuivõrd oli tegelikult põhjendatud 15. muudatusettepaneku ideoloogia. Ja need üksikud desinformatsioonid, mis ministri suust kõlasid, loomulikult väärivad unustamist. Ma loodan, kolleegid, et te võtate kas või stenogrammi välja ja vaatate, millega on tegemist. Kui me hindame piisavalt vanaduspensioniiikka jõudnud inimesi, siis me tegelikult hindame sellega ka iseenda tulevikku. Loomulikult, ma saan aru, et sotsiaaldemokraate mängivatel inimestel, olles liberaalses koalitsioonis, on väga raske toetada neid ideid. Kuid ma siiski usun, et kõik ei ole päris ühesugused ja et mõnel inimesel on ka vastutustunnet Eesti vanemaealiste inimeste ees. Kutsun üles toetama mitmeid muudatusettepanekuid, aga eriti muudatusettepanekut nr 15, mis sätestab lisapensionii. Aitäh!

13:03 Esimees

Tänan, Tõnu Kauba! Järgmisena kolleeg Jaanus Männik, kõne puldist!

13:03 J. Männik

Austatud juhataja! Härra minister! Head kolleegid! Eestimaa Rahvaliid on teinud kuus muudatusettepanekut. Meie kindel seisukoht on, et riikliku pensionikindlustuse võtmeküsimuseks ongi see, kas, kuidas ja millise pensionide taseme me tagame inimestele, kes on oma elutöö teinud, oma panuse andnud ja sisuliselt eluaeg töötanud, selleks et vanaduspäevil oleks võimalus normaalselt toime tulla. Kuidas riik neisse suhtub? Praegu on olukord muutunud talumatuks. Pensionärid ise ei varja seda ja ühiskonna tundlikumad hulgad saavad sellest väga hästi aru. Statistika näitab seda, et praegu on keskmine vanaduspension langenud Pensioniameti enda andmetel ja Pensionäride Liidu poolt

väljaarvutatuna 35%-le keskmisest netopalgast. Me ei saa seda lõplikult öelda, sellepärast et aasta tulemused selguvad hiljem. Aga meil on kindlasti aluseks 2002. aasta riigieelarve seletuskirja tabelid, kus valitsus ja Sotsiaalministeerium ise prognoosivad neid seisundeid. Nähtavasti ei ole põhjust kahelda ka praegustes Pensioniameti andmetes, et keskmine vanaduspension on tõesti kukkunud juba 35%-le keskmisest netopalgast. Aga selle kollase raamatu järgi on seis selline, et kui prognoositakse 2002. aastaks keskmist brutopalka 5955 krooni, siis sellest tuletatud keskmine netopalk on 4667 krooni, ja kui sama kollane raamat näitab tulevaks aastaks prognoositavaks keskmiseks vanaduspensioniks 1741 krooni, siis - 1741 jagada 4667-ga - saame 37,3%. See tähendab, keskmine valitsuse poolt rehkendatav vanaduspension tuleval aastal oleks keskmisest netopalgast 37,3%. Kui me räägime euroopalikust ja talutavast miinimumist - minu mäletamise järgi on sellest siin rääkinud eelmistel kordadel ka sotsiaalminister -, siis see ei tohiks olla allapoole 40% keskmisest netopalgast. Täna oli härra minister leidnud endale abi ja tuge euroopalikest aktidest, aga nii nagu siin juba räägiti, ei ole meil neist abi selles mõttes, et me ei ole keskmine euroopalik riik ja meie palgatasemed ja üldse elatustase on ühiskonnas nii talumatult diferentseerunud, et me euroopalikke redutseeritud kriteeriume siinkohal mingisuguseks aluseks võtta ei tohiks. Ma kordan veel kord, eelmistel kordadel on ka härra minister sellega nõustunud, et siiski on põhjendatud, et meie talutavaks miinimumiks keskmise vanaduspensionih puhul saaks olla ja peaks olema 40% keskmisest netopalgast. Aga see tähendab, et tuleval aastal tuleks valitsuse oma prognoosi kohaselt tõsta keskmist vanaduspensionit veel 126 krooni võrra, sest valitsuse prognoositav keskmine vanaduspension on 1741 krooni ja 40% 4667 kroonist, keskmisest netopalgast, on 1876 krooni, 1876 - 1741 = 126 krooni, mis jääb puudu.

13:03 Esimees

Kas kõneleja soovib lisaaega?

13:03 J. Männik

Jah, ma palun veel kolm minutit! Niisiis oleme talumatult raskes olukorras ja selle lahenduseks on vaja loomulikult eeskätt ja peamiselt poliitilist tahet. Sellepärast et ei saa öelda seda, et me ei oska ega taha midagi teha sel puhul, kui oma elutöö ära teinud inimese suhteline elamisvõimalus igal aastal ühiskonnas halveneb. Nende olukord keskmiste töötajatega võrreldes pidevalt halveneb. Sellest kantult on Rahvaliit teinud ettepanekud, mis n-ö teeksid asja selgeks ja sirgeks selles mõttes, et me seostaksime seaduse jõuga keskmise pensioni keskmise netopalgaga. Muudatusettepanekud 7, 8, 10 just sellest räägivadki. Muudatusettepanek 11 tähendaks seda, et kui 2002. aastal tuleks tagada keskmise pensioni tase vähemasti 40% keskmisest netopalgast, siis igal järgneval aastal see protsent peaks ühe võrra suurenema selliselt, et 2007. ja järgnevatel aastatel ei tohiks olla keskmine vanaduspension mitte väiksem kui 45% keskmisest netopalgast. Ja selleks on muudatusettepanek nr 12, millega tagatakse, et neil juhtudel, kui pensionikindlustuse vahenditest ei jätku, tuleks lihtsalt selles saalis leida täiendavad vahendid riigieelarvest. Me oleme veendunud, et see on just see, mida meil ei ole mitte ainult õigus teha, vaid mis on meie kohustus teha oma eakate inimeste heaks. Nii kehv see Eesti riik küll ei ole, et me sellega hakkama ei saa, kui me nii otsustame. Niisiis kutsun üles toetama Eestimaa Rahvaliidu fraktsiooni muudatusettepanekuid ja loomulikult, kui need toetust ei leia, siis meie fraktsioon ei saa toetada ka selle seaduse vastuvõtmist. Pigem oleks vägagi mõistlik täna lugemine katkestada. Aitäh!

13:03 Esimees

Täna, Jaanus Männik! Järgmisena kolleeg Mai Treial.

13:03 M. Treial

Austatud juhataja! Head kolleegid! Olen kolme viimase aasta jooksul, tehes kas üksi või koos mõttekaaslastega Eestimaa Rahvaliidust muudatusettepanekuid pensionireformi seaduse eelnõusse, lootnud, et Riigikogu hakkab otsima poliitilist kokkulepet, et kindlustada pensionäridele legaalne ja moraalne õigus saada õiglast osa riigis loodavast rahvatulust. Kahjuks oleme rohkem kuulnud ikka neid jutte ja peamurdmist selle üle, kuidas ei saa inimväärselt elu tagavat pensioni seadustada. Valiku tegemine ei ole kerge, see nõuab teadmisi ja vastutustunnet. Olen otse ja ajakirjanduse vahendusel pidanud pikemat aega väitlust valitsusjuhi ja sotsiaalministri ning tema esindajatega, tõestamaks oma ettepanekut maksta 80-aastastele ja vanematele 10% pensionilisa, põhjendades seda eakate kõrvalabi vajadusega ning nende suuremate väljaminekutega ravimitele. Seda ettepanekut tehes tuginesin eakate

tervise kohta 2000. aastal korraldatud küsitlusele. Küsitluses peavad umbes 2/3 eakatest oma tervislikku seisundit rahuldavaks. Samas selgub, et kui nooremas eas on tervise edendamine suunatud ennekõike haiguste vältimisele, siis inimese vananedes nihkub esiplaanile toimetulekuvõime säilitamine. Kui eakate hinnangul igapäevaeluga toimetulekul ei vaja teiste abi 43% eakaist, siis alates 80. eluaastast kõrvalabi vajadus pesupesemisel, sisseostude tegemisel, trepist käimisel jne suureneb märgatavalt. Ka on selles vanuses enim lastetuid eakaid, suureneb leskede osakaal. Sotsiaalminister on selgitanud, et riigilt saab toetust senisest rohkem inimesi. Seda on muidugi rõõm kuulda, kuigi Mõõdukate liitlased valitsuskoalitsioonis, Isamaaliit ja Reformierakond, väidavad, et nende suund on sellele, et üha vähem inimesi saaks toetust, nad peaksid ise toimetulekutoetusetä hakkama saama. Toimetulekutoetused ja nendega seotu on omaette jutt. Ma ei ole nõus sotsiaalministriga, et 80-aastaste ja vanemate inimeste lisakulutusi aitavad kompenseerida toetused, mida makstakse kehtima hakanud puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel. Kas siis ealised iseärasused on puue? Miks peaks eakate suuremaid väljaminekuid kompenseerima samadel alustel puuetega inimestega? Ega see, kui väikelaps või kõrgesse ikka jõudnud inimene ei suuda noorte ja keskealistega võidu joosta, ei tähenda, et neil oleks mingi puue. Jään oma arvamuse juurde: 80-aastastele ja vanematele tuleb endine pensionilisa taastada. Sellepärast, head kolleegid, kutsun teid ka üles toetama muudatusettepanekut nr 6. On tähelepanuväärne, et sotsiaalministri nõunik Heljo Pikhof kinnitas ühes meievahelises väitluses, et ka võimul olevale koalitsioonivalitsusele pole saladuseks, et praegune vanaduspension on napp ja et kellelgi ei ole midagi selle vastu, et seda suurendada. Aga kas küsimus on siis poliitilises tahtes? Nagu selgub TTÜ Eesti Majanduse Instituudi teadurite poolt möödunud aasta lõpul läbiviidud uurimusest, pensionikindlustuse reformi majanduslike ja sotsiaalsete aspektide analüüsimisest, on rea aastate jooksul keskmise vanaduspensionini kasv olnud veidi kiirem kui reaalpalga kasv, kuid ei ole suudetud heastada 1990. aastate alguse pensionäride elatustaseme langust. Väljamaksed pensioni sihtkapitalist on küll kasvanud aastatel 1993-1999 neli kuni kuus korda, kuid reaalset ostujõudu arvestades vaid 1,36 korda. Uurijad on arvutanud välja ka selle, et kui pensionide indekseerimine sellise valemi järgi, mis koalitsioonisaadikute tahtel möödunud aasta detsembris seaduseks vormiti, oleks rakendunud aastatel 1993-1999, oleks tulem olnud järgmine. Kui tegelikult kasvas keskmine vanaduspension 1999. aastal 1993. aastaga võrreldes 4,86 korda, siis indekseerimisel oleks kasvuks olnud 3,26 korda. Arvuliselt oli keskmine pension 1999. aastal 1545 krooni, indekseerimise korral oleks see olnud 1037 krooni.

13:03 Esimees

Kas kõneleja palub lisaaega?

13:03 M. Treial

Jah, palun! Nii et vastus on indekseerimise mõjust. Valitsus on läinud sihilikult pensionide vähendamise teele ja sellele juhtisid Eestimaa Rahvaliidu Riigikogu liikmed tähelepanu juba eelmisel aastal. Täna on Eestimaa Rahvaliidu muudatusettepanekud käsitletava seaduseelnõu kohta väljendamas meie pensionipoliitika põhimõtteid. Need on kirjas eelkõige muudatusettepanekutes 8, 10, 11, 12, 13, 19 ja 21. Ma väidan, et ükski nendest ettepanekutest ei kahjusta pensionäride huve. Siiski tahaksin veel ühest momendist rääkida eespool nimetatud uurimuse põhjal. See on madalapalgaliste töötajate suur osatähtsus. 1999. aasta andmetel oli 41% neid inimesi, kelle töötasu oli alla 1500 krooni, ja see sundis uurijaid juhtima tähelepanu sellele, et pensionireform, kus pensioni suurus on seostatud saadud sissetulekuga, ei loo pensionäride toimetulekuks senisest paremat olukorda. Samuti sunnivad tähelepanelikkusele suured erinevused palkades riigi eri piirkondades. Probleeme on veel teisigi. Valitsuse juhtfiguurid kutsuvad suurt osa elanikkonnast üles püksirihma pingutama, samal ajal ise loobivad raha vasakule ja paremale, küll ülisuurteks vallandustoetusteks, küll ärastamise supernõustajatele jne. Head kolleegid, riigi arengu sotsiaalse tasakaalu seisukohalt on oluline hinnata tänase Eesti ühiskonna küpsust või ebaküpsust. Aitäh!

13:03 Esimees

Täna, Mai Treial! Järgmisena kolleeg Kalev Kotkas.

13:03 K. Kotkas

Austatud juhataja! Head kolleegid! Riikliku pensionikindlustuse seaduse uue redaktsiooni ettevalmistamisel püstitatud eesmärgid - parandada seaduse struktuuri ja selle sätete loetavust ning viia sisse kogumispensioni süsteemi rakendamisest tulenevad muudatused - on täidetud. Lisaks nimetatule on pensionisüsteem saanud uue pensioniliigi edasilükatud vanaduspensioni näol. Sisse on toodud täiendav garantii, et indekseerimist ei teostata, kui seaduse alusel arvutatud indeksi väärtus osutub väiksemaks kui 1,0. Väheneb samuti bürokraatia ja töövõimetuspensioni saajate jooksumine invaliidsusgruppide töövõimekaotuse astmeteks ümbervormistamisel. Eestimaa Rahvaliidu fraktsiooni pakutud uuendused keskmise pensioni sidumiseks keskmise netopalgaga on esmapilgul sümpaatsed, kuid siiski populistlikud ja pealiskaudsed. Rahvaliidu muudatusettepanekud 7, 8, 10, 11, 12 ja 13 koosmõjus moodustavad ühe nägemuse sellest, kuidas panna keskmine pension sõltuma keskmisest netopalgast. Minu arvates on selle nägemuse miinusteks alljärgnevad momendid. Netopalgaga kasvu arvestamine indekseerimisel on ebaõiglane palgasaajate suhtes. Teiseks, netopalgaga kasv tulenevalt tulumaksuvabamiinimumi kasvust ei taga sotsiaalmaksu laekumise kasvu. Kolmandaks, matemaatilisel on keeruline võtta aluseks keskmine pension ja selle järgi arvutada iga pensionäri pension eraldi, arvestades kõikvõimalikke soodustusi ja lisasid pensionistatavate arvestamisel, olgu siis ajendiks kas laste arv, represseerimise fakt või kas või tuumakatastroofi tagajärgede likvideerimisel osalemine. Ning neljandaks, süsteem miskipärast ei arvesta toitjakaotus- ja töövõimetuspensionäridega, kuigi neid on meil üle 20 000. Samuti ei saa ma pidada mõistlikuks ühtele pensionäridele täiendavate soodustuste andmist teiste pensionäride arvel, nii nagu seda soovivad oma muudatusettepanekutega teha kolleegid Truu ja Treial. Kuna seadus peaks jõustuma 1. jaanuarist 2002 ja see eeldab paljude alamastme õigusaktide kehtestamist, aga ka arvutiprogrammide ümberhäälestamist, on mõistlik pensionikindlustuse seaduse eelnõu praeguses sõnastuses täna seadusena vastu võtta. Aitäh!

13:03 Esimees

Suur tänu, Kalev Kotkas! Järgmisena kolleeg Arvo Sirendi, kõne puldist. Mai Treial, milles on probleem?

13:03 M. Treial

Ma tahan paluda sõna repliigiks. Eelkõneleja mainis minu ja kolleegi nime ja ma tahan kolleegi kahtlusi hajutada, et me sugugi ei taha vähendada pensioni, vaid oleme pakkunud riigieelarve muudatuste kaudu võimalikke lahendusi, mis pensioni suurendaksid.

13:03 Esimees

Aitäh! Teie repliik oli teretulnud. Arvo Sirendi, palun!

13:03 A. Sirendi

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Me oleme siin pikka aega kuulnud, kuidas meie majandus on läinud õitsele. Me oleme Ida-Euroopa üks paremaid riike ja viimase nädala jooksul on juhtunud isegi see, et ükskõik kes midagi räägib, räägib Eesti hiiglaslikust majandusedust, mis on lihtsalt hämmastav postsotsialistlikus olukorras. Sellepärast ma küsisingi, missugune see õudne olukord siis sotsialistlikus ühiskonnas oli. Härra Nestor ei suvatsenud vastata, vaid küsis, mis okupatsiooni ma mõtlen või mis asi see on. Aga küsimus on lõppude lõpuks selles, kuidas see majanduslik edu mitte kuidagi ei mõju soodsalt nende inimeste olukorrale, kes on selle majandusliku edu aluse, selle vundamendi loonud, millel tänapäeva ühiskond elab. Teiselt poolt me kuuleme siin, et pensioni tuleb kuidagimoodi, ääri-veeri tõsta. Kuid kui võtta arvestuse aluseks needsamad näitajad, siis tuleb välja, et pensionitõusu ei ole. Tekibki küsimus, kuidas on see vastuolu võimalik, et olukord järjest paraneb, aga pensionäride olukord läheb päevast päeva viletsamaks, sest pension on ju langenud juba seitse-kaheksa protsendipunkti, võrreldes selle ajaga, kui oli võimul veel endine KMÜ valitsus. Aga väga lihtsalt. Kui me vaatame riigi liberaalset majandust, siis me näeme, et näiteks 80 miljonit makstakse GIBB-ile. Hea küll, maksti ära, aga see raha on läinud täielikult kaduma, sellest ei tule head nõu ega pensioni, sellest ei tule midagi muud, kui et see läks lihtsalt välismaale. Kui sedasama tarka nõu oleks andnud mõni Eesti firma, siis suurem osa sellest oleks ilmselt läinud töötasudeks, töötasudele sotsiaalkindlustus juurde arvestatud, fondidesse oleks tulnud raha. Selle raha pealt, mis oleks makstud neile, kes selle keerulise probleemiga tegelesid, et välja valida üks kolmest konkureerivast firmast, oleks võetud 26% tulumaksu. Ja kui ülejäänud rahaga oleks seesama palka saanud Eesti inimene läinud siia Eesti poodi ja

ostnud kaupa, siis oleks 18% võetud maha käibemaksuks. Tuleb välja, et peaaegu poole raha oleks tagasi saanud sel juhul, kui nõustaja oleks olnud Eesti firma, aga nüüd on see raha täielikult lihtsalt läinud. Ja see on ainult üks näide. Neid näiteid, mille eest meid kogu maailmas kiidetakse, on palju. Tuleb välja, et me olemegi täiesti kontrollimatult asunud raha mööda ilma laiali loopima, tasuta jagama nendesamade pensionäride poolt loodud vara mis tahes firmale, kellest enamik, kui vaadata nende firmade tagapõhja, tegeleb musta raha pesemisega või on seal mõni Sposato. Peaks olema mingisugune enesekriitiline mõtlemine selleks, et enne mõelda, kuhu raha läheb ja kellele see majandusedu siis mõjub, kas see läheb üksikute inimeste taskusse, kes selle arvel rikastuvad, või on kogu elanikkonnal õigus sellest vähemalt osa saada, mille loomisele nad on ise aktiivselt kaasa aidanud. Tänan!

13:03 Esimees

Tänan, Arvo Sirendi! Järgmisena kolleeg Tiit Sinissaar.

13:03 T. Sinissaar

Austatud härra esimees! Lugupeetavad kolleegid! Kui te lubate, siis ma ei räägiks siin eelkõneleja moodi Giovanni Sposatost, vaid Eesti Vabariigi riikliku pensionikindlustuse seadusest, täpsemalt, eesmärgi ja selle saavutamise vahendi vahetusest. Kui Eesti taastas oma iseseisvuse, siis me pärisime väga palju asju, mis elus toimusid, Nõukogude Liidust, sh ka kogu pensionisüsteemi, kus sõnal "kindlustus" ei olnud mingit osa. Nii seda küll nimetati, aga see on tõlkimise probleem. Praegu me võiksime tagantjärele öelda, et tollal oli pensionide tagamise seadus, mitte kindlustusseadus. Kui riigi ehitamisega oldi Eestis nii kaugele jõutud, et suudeti hakata muutma ka väga suuri süsteeme, tegelema asjadega, millel on väga pikaajalised mõjud, ja ehitama meie pensionisüsteemi üles nii, nagu see on üles ehitatud teistes turumajandusega demokraatlikes riikides, siis sai see alguse eelmise Riigikogu koosseisu ajal, kui peaministriks oli veel Tiit Vähi, sai hoogu juurde eelmise Riigikogu koosseisu ajal, kui peaministriks oli Mart Siimann ja Riigikogu pensionireformi ideoloogia väljatöötamise töögrupi üheks vaimseks juhiks oli tollane Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees Endel Eero, kes jätkuvalt pensioniasjade vastu huvi tundes on ka praegu Riigikogu hoones. Nende pikki aastaid, palju tööd ja vaeva nõudnud ning ühiste jõupingutustega tehtud töö tulemusena oleme me üles ehitanud, vähemalt seaduste vormis, kolmesambalise pensionisüsteemi, mille tegelikke tulemusi ja vilju me hakkame nägema alles väga pikkade aastate pärast, sest need süsteemid on nii rasked ja suured, et neid ühe poliitilise tahtega kiirelt juba ei muuda. Üheks selle reformi oluliseks elemendiks oli ka pensionide vabastamine valimisvõitluse objektiks olemisest. Ehk mida rohkem üks või teine erakond valimistele minnes väga suurele ja väga aktiivsele osale valijaskonnast, pensionäridele, lubab, mida suuremat pensioni lubatakse, seda rohkem häält loodetakse saada. See on siin saalis sätestatud indekseerimisena, mis vabastaks just pensionid poliitilise kemplemise objektist. Miks ma tegelikult tulin täna siia pulti sellest teemast rääkima, on Rahvaliidu esitatud muudatusettepanekud, mille kontsentratsiooniks on ettepanekud nr 11 ja 12. Kolleeg Mai Treial, Koonderakonna fraktsiooni aseesimees, ütles, et need on Rahvaliidu ametlikud poliitilised seisukohad. Kui te vaatate, head kolleegid, muudatusettepanekuid nr 11 ja 12, siis nr 11 fikseerib eesmärgi. Ta sätestab, kui suur peaks olema pension ühel või teisel või kolmandal aastal. Ja nr 12 annab selle eesmärgi saavutamise vahendi: kui sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osast välja ei tule, siis ülejäänud peab katma riigieelarve. Mis on nende ettepanekute poliitiline sisu?

13:04 Esimees

Kas kõneleja palub lisaaega?

13:04 T. Sinissaar

Palun kaks minutit, härra esimees! Nende ettepanekute poliitiline sisu on see, et me võiksime riikliku pensionikindlustuse seaduse ümber nimetada riikliku pensioni seaduseks, sest sellisel juhul ei ole kindlustamisega enam mingit tegemist. Riik määrab, kui palju ta pensioni annab. Kolleeg Kalev Kotkas juba põgusalt puudutas seda hämmastavat asja, kuidas siis arvutatakse iga inimese konkreetne individuaalne pension keskmisest pensionist lähtuvalt. Keskmisi arvutatakse ju alati vastupidi. Aga see ei ole enam tõsine küsimus, sellepärast et nende ettepanekute poliitiline sisu on märksa huvitavam ja

see varjutab kõik. Minu arvates on siin tegemist kogu seni tehtud tööle kriipsu pealetõmbamisega ja ettepanekuga minna tagasi samasugusele pensionisüsteemile, nagu seda rakendati Nõukogude Liidus. Ja see on põhjus, miks vähemalt mina sellist ettepanekut toetada küll ei saa. Aitäh!

13:04 Esimees

Suur tänu, Tiit Sinissaar! Järgmisena kolleeg Elmar Truu.

13:04 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Head kolleegid! Kuulates Isamaaliidu fraktsiooni esimehe kõnet, meenus mulle Isamaaliidu esimehe viimases televäitluses öeldu ehk tulevase peaministri Mart Laari öeldu: "Kui on vaja, me vähendame pensione." Ja oletegi vähendanud kahe ja poole aasta jooksul juba üsna kenasti. Iga riikliku pensionikindlustuse seadus, millega te Riigikokku tulete, kindlasti vähendab kellegi pensioni või selle saamise võimalust, võtab kelleltki ära. Täpselt nii te oletegi teinud. Pensionärid on seda märganud ja nad hindavad teid selle järgi ka vastavalt. Mis aga puutub siin öeldud väidetesse meie ettepaneku kohta, mida me Mai Treialiga oleme juba mitmendat korda teinud, ehk muudatusettepaneku nr 6 kohta, mis võtvat ära kellegi pensioni või tegevat teiste pensionäride pensioni väiksemaks, siis see on demagoogia, hea kolleeg. Pensionilisasid ei maksta pensionikassast, vaid riigieelarvest. Küll olete teie seda vähendanud ja teinud seda pidevalt. Rahvapensioni maksti varem riigieelarvest, teie viisite ta tänastele pensionäridele pensionikassa arvele, maksate sealt, vähendate sellega nende pensionisaamise võimalust. Oleme teinud mitu korda ettepaneku viia ennetähtaegne vanaduspension, mis on tegelikult töötu sotsiaalse kaitse otstarvet täitev, riigieelarvesse. Ei kavatse te seda teha. Ja neid näiteid võib tuua küll ja küll ja küll. Vägisi tahaks lõpetada oma kõne Bertolt Brechtiga. Kas poleks siis lihtsam, kui valitsus saadaks rahva laiali ja valiks uue? Nii vähemalt tundub, rahvas on selles süüdi, et ta tahab siiski normaalselt elada. Ja pensionärid, kes on andnud oma panuse riigi arengusse, tahate järjest viletsamale pajukile jätta. Aitäh!

13:04 Esimees

Aitäh, Elmar Truu! Järgmisena kolleeg Ants Ruusmann.

13:04 A. Ruusmann

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Sõna võtma ajendas mind hea kolleegi Tiit Sinissaare kõne. Härra Sinissaar laitis maha Rahvaliidu parandusettepanekud 11 ja 12. Ma tahan rõhutada, et need ettepanekud on mõlemad head ettepanekud. Seda liini, et keskmine pension peaks järjekindlalt tõusma, on pidevalt järginud ka Keskerakond. Kui me vaatame protsente parandusettepanekus 11, siis ei ole nad midagi nii väga raskesti saavutatavad, ja tegelikult on meie lähiajaloos olnud momente, kus see suhe on selline olnudki. Ettepanek 12 sätestaks, et kui pensionikassas ei jätku raha nende eesmärkide elluviimiseks, siis tuleb ikkagi ka riigieelarvet puudutada. Kui me jääme sellele pinnale, et raha ei jätku, siis on selge, et me võime oma praegused pensionid külmutada teab kui kauaks tasemele, kus nad on praegu. Ma saan asjast nõndamoodi aru, et praegune koalitsioon tahakski asja suunata ainult nii kaugele, et pensionid võiksid tõusta inflatsiooni võrra. Keskerakond ei saa sellega leppida. Sellele joonele jäädes võiks ka pärast järgmisi valimisi pensionid jääda külmutatuks. Ma arvan, et erakondade valimiseelsetes programmides antakse uus lähenemine ja selline külmutatud olek, mille kolmikliit on suutnud oma valitsemisperioodil siimaani säilitada, siiski muutub, et uued valitsused suudavad selle jää lahti sulatada. Aitäh!

13:04 Esimees

Täna, Ants Ruusmann! Järgmisena kolleeg Janno Reiljan, kõne puldist.

13:04 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Pensionipoliitika on üks tähtsamaid poliitikaid ja seda väga mitmel põhjusel. Siin on liialt palju tõstetud esile raha küsimust. Kahtlemata igasugune poliitika vajab raha ja pensionipoliitika vajab palju raha. Kuid see ei ole kõige tähtsam küsimus. Alustame lihtsamast küsimusest. 2000. aastal kulus pensionideks 7,7% Eesti sisemajanduse koguproduktist. Sellega me oleme muidugi kaugel maas Euroopa riikidest, ärme räägime tasemetest, vaid räägime suhtarvust. 7,7%

on küllaltki vähe Euroopa Liiduga võrreldes, näiteks Soomeski on 10,4%, kuigi sealne rahvastik on tunduvalt noorem, Saksamaal 12% ja Euroopa Liidu keskminegi on üle 10% sisemajanduse koguproduktist, meil on sellest oluliselt väiksem. Loomulikult, kuivõrd me sisemajanduse koguproduktist oma pensionäridele vähem eraldame, siis on igal juhul meie pensionitase väga madal. Ükskõik, arvuta sa seda lihttöölise, kõrge kvalifikatsiooniga töölise, mehe või naise palga suhtes, keskmise palga suhtes, midagi välja ei tule. Kui sa ikka raha pensioniks ei eralda, siis see suhe on kehv. Kuhu see pensioniseadus sellisel kujul vastuvõetuna, mis jätkab täpselt eelmise seaduse traditsiooni, meid viib? Kui seda seadust täht-tähele ja selliselt järgitakse, siis on 2008. aastaks pensionideks eraldatava sisemajanduse koguprodukti osa ainult 6%. Me kujuneme juba väga edukaks arengumaaks, aga arengumaades suhtutakse tõesti vanadesse inimestesse, töövõimetutesse inimestesse võimalikult halvasti, nendele midagi ei eraldada. 6% on juba ligikaudu 50% vähem kui Euroopas pensionideks eraldatakse. Tõepoolest, parandusettepanekud, mis Rahvaliit on teinud, on hoopiski teistsuguse poliitika esindajad. Meie ettepanek on poliitikat pensionäride suhtes radikaalselt ja kardinaalselt muuta. Loomulikult peavad pensionid olema mingis suhtes riigi jõukusega. Selle jõukuse kõige üldisemaks näiteks on keskmine palk. See on kõige üldisem sissetuleku näitaja, sest suurem osa inimesi on töötavad inimesed, palgasaajad ühiskonnas ja selle suurema ühiskonnagrupiga tulebki võrrelda pensionäride väga suurt ühiskonnagruppi. Viies pensioni järk-järgult tasemele 50% keskmisest netopalgast, tähendab see, et me kulutame pensionideks 10-10,2% sisemajanduse koguproduktist. Niisiis mitte 1,7% praegusest tasemest vähem - nagu on kavatsenud valitsuskoalitsioon -, vaid praegusest tasemest 2-2,5% rohkem. See võib tunduda mõnele inimesele õudusunenäona. Kuidas tohib küll pensionäridele anda niipalju raha, mis nad oskavad sellega teha? Ilmselt lähevad rikkusest lolliks. Olge rahulikud, ei lähe. Praeguse tasemega võrreldes, ütleme niiviisi, kui me kohe rakendaksime selle põhimõtte, oleks pension ainult 2200-2300 krooni kuus. See oleks just nimelt see, mis tagabki pensionäri iseenesega toimetuleku. Seda soovime me teha pikema aja jooksul, selleks et majandus saaks sellega kohaneda. See on selle asja majanduslik pool. 10%, kordan veel kord, või natuke üle 10% SKP-st ei ole Euroopa Liiduga võrreldes palju ega vähe, vaid ongi umbes keskmisel tasemel. Just täpselt sellisena olemegi oma parandusettepanekuid kavandanud ja sellist poliitikat kavatseb Rahvaliit igal juhul ellu viia. Nüüd aga võtame asja sisulise poole. Selleks et üks rahvas, üks ühiskond oleks tervik, tuleb hoolitseda selle ühiskonna kõigi osade eest. On selge, et kõige paremad võimalused enda eest ise seista on ettevõtjatel, jõukatel inimestel, vara omanikel. Olge rahulikud, nad on selle eest ka väga hästi seisnud. Nende rikkuse tase ühiskonna keskmisega võrreldes on väga kiiresti oluliselt kasvanud.

13:04 Esimees

Kas Janno Reiljan palub lisaaega?

13:04 J. Reiljan

Jah, aitäh! Kolm minutit. Enda eest on võimalus seista ametnikel, tippametnikel, kõigil nendel. Nende eest on hästi hoolitsetud, ka järgmise aasta riigieelarves on palganumbrite tõus ametnikel vägagi priske, pensionide tõusust protsentuaalselt mitmeid kordi suurem. Päris head võimalused on enda eest seista ka tööinimestel, sellepärast et ilma tööinimesteta ei ole paraku võimalik kellelgi oma rikkust suurendada. Nüüd jäävadki alles kaks kontingenti ühiskonnas, kelle arvel võib ühiskond, kui tal moraal puudub, kokku hoida. Ühed on pensionärid ja teised on lapsed. Nende kahe ühiskonnagrupi arvel ongi meie tubli kolmikliit senini kokku hoidnud ja tõepoolest selles ka suurt edu saavutanud. Seda poliitikat tuleb muuta. See muutmine maksab. Kuid me tahame üles ehitada Eesti riiki Eesti rahvale, mitte mõnele välisinvestorile, kes soovib, et siin oleks võimalikult odav tööjõud, et siin pensionärid pensioni ei saaks, lapsed võivad olla tänaval, olla narkomaanid, ükskõik mis. See neid ei huvita. Selle seaduse raames soovimegi astuda selle sammu pensionäride huvides. Pension peab olema inimväärne, selleks et nad tunneksid ennast selle riigi kodanikena, toetaksid seda riiki, kasvataksid oma lastest ja lastelastest selle riigi ustavad kodanikud. Kui vanemad inimesed, vanad inimesed on vaenulikud selle riigi suhtes, siis on seda ka järgnevad põlvkonnad. Ja see on pensioniseaduse mõte Rahvaliidu parandusettepanekute näol. Ma soovitan kolmikliidul tõsiselt järele mõelda selle ühiskonna lõhestamise poliitika üle, mida ta on ajanud, ja sellest loobuda. Aitäh!

13:04 Esimees

Täna, Janno Reiljan! Järgmisena Olev Raju, palun!

13:04 O. Raju

Lugupeetud Riigikogu! Me kuulsime, kes on pensionäride viletsuses süüdi - punased. Kui on vaja mingi eelnõu läbi suruda, siis kisatakse: appi, punased tulevad, appi, venelased tulevad! Aga selle ideoloogia kandjate käest tahaks küsida ühte asja: kas Läti tuleb teisest ühiskonnast või tuleb samast ühiskonnast? Lätis on koguprodukt väiksem kui Eestis, aga pensionid suuremad kui Eestis. Vahe ei ole küll väga suur, aga ta on olemas. Järelikult on asi tahtmises, mitte selles, kas raha on või ei ole. Ja eriti ilus on seda asja vaadata selles plaanis, kui meil on tekkinud riigis topeltraamatupidamine. Lugesin just eile veel kord üle Eesti Vabariigi valitsuse liitumiseelse majandusprogrammi, mida on lubatud euroliidule, ja võrdlen seda siis selle seaduseelnõuga. Ei lähe nagu kokku. Euroliidule lubatakse märksa suuremaid pensione, suuremat palka, väiksemat inflatsiooni, kiiremat koguprodukti kasvu, kui nüüd on riigieelarve projektis järgmiseks aastaks. Ilmselt on väga hästi ära õpitud vähemalt vanast "heast" vene ajast üks asi - kuidas ehitada Potjomkini küla. Ainult et Potjomkini külas meie pensionärid söönuks ei saa.

13:04 Aseesimees

Suur tänu, Olev Raju! Lugupeetud kolleegid, ekraan on tühi. Enam sõna võtta soovijaid ei ole. Kalev Kukk, sõnavõtt kohalt.

13:04 K. Kukk

Suur aitäh! Head kolleegid! Kahest viimasest kõnest kumas läbi vaid üks idee ja üks mõte. See oli see, et tõstame sotsiaalmaksu. Palun, ütleme selle idee otse välja ja hakkame siis selle üle diskuteerima, vaidlema. Täna te kahjuks ei ole sellest, millest rääkida tuleks, üldse rääkinud. Ilma raha juurde saamata ei ole võimalik pensione tõsta.

13:04 Esimees

Olev Raju, milles on küsimus?

13:04 O. Raju

Ma kasutaksin ära võimaluse repliigiks.

13:04 Esimees

Ei ole mõtet repliiki paluda, teie nime ei kõlanud.

13:04 O. Raju

Faktiliseks õienduseks, tõesti minu nimi ei kõlanud, aga fakti oli moonutatud.

13:04 Esimees

Siis tuleb küsida õiget asja.

13:04 O. Raju

Okei.

13:04 Esimees

Villu Reiljan, palun!

13:04 V. Reiljan

Aitäh! Ka mina tahan ütelda repliigi. Ma usun, et Kalev Kukk on nii kvalifitseeritud, et ta oskab näiteks 33 miljardist 10% võtta.

13:04 Esimees

Lugupeetud kolleegid, kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud ning me asume läbi vaatama muudatusettepanekuid. Ma palun kolleeg Kalev Kotkase tagasi kõnepultilt, et koos kolleegidega võtta ette muudatusettepanekute tabel. Esimene muudatusettepanek on kolleegidelt Mai Treialilt ja Elmar Truult, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Mai Treial, palun!

13:04 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda hääletada. Selgituseks niipalju, et seda muudatusettepanekut oleme korranud päris mitmel korral. Ma pean ka seda ütlema, et selline muudatusettepanek sündis 1998. aastal. Enamik saalis küll ei toetanud, aga head kolleegid toonasest Mõõdukate fraktsioonist toetasid seda. Ja ma loodan, et ka täna on Mõõdukad sellel lainel, nii et me suudame selle muudatusettepaneku seadusesse sisse hääletada. Samas on mul üks märkus. Sotsiaalkomisjonis võtsin ma ühe muudatusettepaneku tagasi ja sellega seoses on ekslikult muudatusettepanekute 1 ja 2 juures põhjendus, mis siia ei sobi. Ma palusin sotsiaalkomisjonis selle välja jätta ja palun ka siin neid kahte põhjendust kahe muudatusettepaneku juures mitte arvestada.

13:04 Esimees

Aitäh! Komisjon, palun!

13:04 K. Kotkas

Komisjon jäi sellise korrelatsiooni juurde: viis ja enam last - viis aastat, neli last - kolm aastat, kolm last - üks aasta. Soodustuste laiendamine pakutud kujul tuleb teiste pensionäride arvel. Hääled jagunesid: 2 poolt, 4 vastu ja 1 erapooletu.

13:04 Esimees

Täna! Tõnu Kõiv, palun!

13:04 T. Kõiv

Aitäh! Mõõdukate fraktsiooni nimel palun viis minutit vaheaega enne hääletust.

13:04 Esimees

Viis minutit vaheaega, vaheaeg lõpeb 19.04. V a h e a e g

13:04 Esimees

Austatud Riigikogu! Kell on 19.04, Mõõdukate fraktsiooni palutud vaheaeg on lõppenud ning me asume hääletama muudatusettepanekut nr 1. Lugupeetud kolleegid! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 34 Riigikogu liiget, vastu on 43, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Ka teine muudatusettepanek on samadelt autoritelt, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Elmar Truu, palun!

13:05 E. Truu

Aitäh, härra esimees! Palun panna see muudatusettepanek hääletusele. Selle ettepaneku mõte on sama humaanne nagu esimese oma: väärtustada laste kasvatamist ja võimaldada emadel, kes on lapsi kasvatanud - selles ettepanekus kaht last - üks aasta varem minna pensionile. Ma tuletan meelde, et Isamaaliit on oma programmis kirjutanud, et laste kasvatamist väärtustatakse riiklikult tähtsa tööna.

13:05 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Põhjendus on sama, mis eelmise muudatusettepaneku juures. Hääletustulemus: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1.

13:05 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele teise muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Muudatusettepaneku poolt on 34 Riigikogu liiget, vastu on 43, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Kolmas, neljas ja viies muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Kuues muudatusettepanek on Mai Treialilt ja Elmar Truult, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Mai Treial, palun!

13:05 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda hääletada. Ma põhjendasin selle vajadust väga põhjalikult oma kõnes ja arvan, et meil on saalis siiski toetajaid. Kutsun kõiki üles seda muudatusettepanekut toetama, nii et 80-aastastele ja vanematele isikutele oleks võimalik taastada 10%.

13:05 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Komisjon on seisukohal, et puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus võimaldab probleemi lahendada vanusest sõltumata. Vanus iseenesest ei ole puue. Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste rahad tulevad samuti riigieelarvest ning on suuremad kui 80 krooni kuus. Hääletustulemus: poolt 3, vastu 4, erapooletuid 0.

13:05 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele kuuenda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 35 Riigikogu liiget, vastu on 39, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Ma püüan olla viisakas Tõnu Kauba suhtes, kes peab telefoniläbirääkimisi. Järgmine, seitsmes muudatusettepanek on Eestimaa Rahvaliidult, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:05 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada.

13:05 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1. Põhjendus on täna mitu korda kõlanud, ei hakkaks kordama.

13:05 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele seitsmenda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 28 Riigikogu liiget, vastu on 42, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Ka kaheksas muudatusettepanek on Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Probleeme ei näi olevat. Üheksas muudatusettepanek on Rein Järvelillelt, on arvestatud sisuliselt. Kümnes muudatusettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:05 J. Männik

Aitäh! Ma palun hääletada kümnendat ettepanekut.

13:05 Esimees

Palun, komisjon!

13:05 K. Kotkas

Komisjon seda muudatusettepanekut ei toetanud: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1. Põhjendus on täna mitu korda kõlanud. Aitäh!

13:05 Esimees

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele kümnenda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 33 Riigikogu liiget, vastu on 43, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek 11 on Eestimaa Rahvaliidult, on jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:05 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada.

13:05 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1.

13:05 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 11. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 32 Riigikogu liiget, vastu on 43, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 12 on Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:05 J. Männik

Aitäh! Ma palun ka seda hääletada.

13:05 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud muudatusettepanekut: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1.

13:05 Esimees

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 12. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 33 Riigikogu liiget, vastu on 41, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 13 on Rahvaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Probleeme ei ole. Muudatusettepanek 14 on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Muudatusettepanek 15, autor on Siiri Oviir, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Siiri Oviir, palun!

13:05 S. Oviir

Täna, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Kuna nüüd on saalis rohkem rahvast, kordan põhimõtte veel üle. Tegemist ei ole uue pensioni sissetoomisega, tegemist on n-ö pensionilisaga. Ja nimelt, lesk võib valida omale surnud abikaasa pensioni, kui see on suurem. Nii et ta saaks sisuliselt juurde pensionide vahe. Pension ei ole pärandatav, sest enda pensioni talle sellisel juhul ei maksta. Kuna on tegemist isikustatud maksuga, mida on perekonnas koos elades palkade pealt võetud, on sellel ka oma loogika. Sellist pensionilisa kasutatakse Euroopas mitmetes riikides. Selle võimaluse sissetoomisega seadusesse vähendaksime nende inimeste arvu, kes peavad seisma iga kuu esimesel kuupäeval sotsiaalabiosakondades toetuse saamise järjekorras. Kutsun veel kord kõiki seda toetama!

13:05 Esimees

Aitäh! Aeg on täis! Komisjon, palun!

13:05 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud ettepanekut: poolt 3, vastu 3, erapooletuid 1.

13:05 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 15. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 38 Riigikogu liiget (Aplaus.), vastu on 35, erapooletuid ei ole. Ettepanek leidis toetust. Muudatusettepanekud nr 16, 17 ja 18 on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Muudatusettepanek nr 19, autorid on Mai Treial ja Elmar Truu, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Elmar Truu, palun!

13:05 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Me paneme selle muudatusettepaneku hääletusele ja leiame, et ennetähtaegne vanaduspension on ette nähtud töötutele pensionieelses eas olevatele isikutele, iseäranis naistele, mistõttu on see sisuliselt töötu abiraha ja tuleks maksta riigieelarve muudest vahenditest.

13:05 Esimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:06 K. Kotkas

Komisjon on seisukohal, et pensionär on pensionär ja saab pensioni sotsiaalkindlustusvahenditest, töötu on töötu ja saab töötu abiraha riigieelarvest. Komisjon ei toetanud ettepanekut: poolt 2, vastu 4, erapooletuid 1.

13:06 Esimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 19. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 35 Riigikogu liiget, vastu on 42, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Järgmine, 20. muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Ettepanek 21, autorid Mai Treial ja Elmar Truu, on jäetud arvestamata. Mai Treial, palun!

13:06 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Me palume seda hääletada. Põhjenduseks on see, et kui valitsuskoalitsioon soovib pensione indekseerida, siis oleks väga kahetsusväärne, kui indekseeritakse nii madalalt baaspensioni tasemelt, mis on juba 1997. aastast. Nii et meie ettepanek on tõsta baasmäära 410 kroonilt 500-le ja kindlasti tõsta ka rahvapensionimäära 800-lt 900-le.

13:06 Esimees

Aitäh! Komisjon, palun!

13:06 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud ettepanekut: poolt 3, vastu 4, erapooletuid 0.

13:06 Esimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 21. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 35 Riigikogu liiget, vastu on 41, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek 22 on juhtivkomisjonilt. Ja viimane, 23. muudatusettepanek on Siiri Oviirilt. Juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Siiri Oviir, palun!

13:06 S. Oviir

Tänan, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Selgitan, mis on tema mõte. Ettepanekuga lisatakse sotsiaalmaksuseadusesse need isikud, kes ei ole töötanud ja on kasvanud emana või ema puudumisel või ema töötamise ajal isana või eestkostjana lapsinvaliidi või alla 7-aastast last. Miks ma selle mõtte siia sisse toon? Töötu sotsiaalse kaitse seaduse järgi ja tööturuteenuste seaduse järgi on eelnimetatud tegevus, st lapse kodus kasvatamine, võrdsustatud tööga. Ja kuni 7-aastase lapsega kodus olnud inimene, kes läheb tööhõiveametisse, saab töötu abiraha ja tööturuteenuseid. Järelikult oleme ühe seaduse järgi võrdsustanud selle tegevuse tööga. Seadused peaksid olema loogilises vastavuses. Minu käes on ...

13:06 Esimees

Siiri Oviir, seletuseks on aega üks minut.

13:06 S. Oviir

Kohe lõpetan. Minu käes on sotsiaalministri põhjendused nimetatud asjadele. Ta ütleb, et ebavõrdsust saab kahel moel vähendada ja üks ongi seesama moodus, mida mina välja pakun, nimelt laste

kasvatamise aastate eest riigi poolt makstava sotsiaalmaksu baasi suurendamine. Nii et minister on selle ka omaks võtnud. Ma kutsun teid üles ettepanekut toetama ja see on ka õiguse loogikaga vastavuses.

13:06 Esimees

Aitäh! Ma loodan, et kolleegid vabandavad. Komisjon, palun!

13:06 K. Kotkas

Komisjon ei toetanud ettepanekut: poolt 3, vastu 4, erapooletuid 0.

13:06 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 23. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 35 Riigikogu liiget, vastu on 39, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Suur tänu! Täiskogu on läbi vaadanud kõik laekunud muudatusettepanekud. On lõppsõnavõimalus. Härra minister, palun!

13:06 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Oma lõppsõnas ma tahaks kõigepealt kiita Eesti Pensionäride Ühendust ja Pensionäride Liitu, sest nende aktiivsus on oluliselt aktiveerinud ka Riigikogu liikmeid. Ja kui pensionikindlustuse seadusega on tänuväärset pidanud võimalikuks kaasa mõelda Mai Treial, Siiri Oviir ja Elmar Truu, siis seekord oli isegi sõnavõtjaid rohkem. See on üldiselt hea, kui probleemi peale mõeldakse. Küll aga tahaksin kõigi nende n-ö poliitiliste sõnavõttude kohta öelda üht, et hoolimata SKP protsentidest, sõltub pensioni suurus kahest asjaolust. Üks on tööaliste ja pensioniealiste vahekord ning teine on sotsiaalmaksu suurus. Need on mõjutavad näitajad ja mitmed muudatused, mis täna siin kõlasid, on hoopis lahendatavad - osa küll pensionikindlustuse seaduse sees, aga ühtegi sellist muudatusettepanekut ei esitatud - tõesti nii, nagu ütles Kalev Kukk, sotsiaalmaksuseaduse muutmise teel. Nii et ütleks veel üht. Ka loosungid ei kõlba väljamaksmiseks, pensioni saab välja maksta ainult rahas. Aitäh!

13:06 Esimees

Täna, härra minister! Juhatajale on laekunud Eestimaa Rahvaliidu fraktsiooni ettepanek katkestada seaduseelnõu arutelu. Panen selle hääletusele. Austatud Riigikogu! Panen hääletusele Eestimaa Rahvaliidu fraktsiooni ettepaneku katkestada seaduseelnõu 828 arutelu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 13 Riigikogu liiget, vastu on 42, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Kui keegi enam lõppsõna ei soovi, siis seisab ees lõpphääletus. Janno Reiljan, palun!

13:06 J. Reiljan

Aitäh, härra esimees! Ma tahaksin öelda kõigi nende poliitiliste sõnavõttude lõpetuseks, et kui minister ei saa isegi sellest aru, et SKP tekib sõltumata sellest, palju neid töötajaid on, ja sellest 10% jääb alati 10% -ks, siis tööpoolest ei ole siin mõtet praegu sisuliselt arutada, sellepärast et valitsuskoalitsioonis ei ole ühtegi inimest, kes oleks võimeline aru saama, mis asi on SKP, mis asi on sellest protsent ja kuidas seda pensionideks maksta.

13:06 Esimees

Täna! See oli Janno Reiljani lõppsõna Rahvaliidu fraktsiooni nimel. Mai Treial, palun, Koonderakonna fraktsiooni nimel!

13:06 M. Treial

Austatud juhataja! Head kolleegid! 1997.-1998. aastal riikliku pensionikindlustuse seadust menetledes lähtuti põhimõttest, et pensioniseadus peab ajahambale vastu pidama ning seda ei peaks tihti muutma. Hea kolleeg härra Sinissaar oli sel ajal sotsiaalkomisjonis ja toetas seda põhimõtet komisjonist alates kuni täiskogu saalis seaduse vastuvõtmiseni. Kahjuks Isamaaliidu, Reformierakonna, Mõõdukate koalitsioon, saades 1999. aastal riigitiüri juurde, asusid kohe pärast negatiivse lisaeelarve Riigikogus

läbisurumist "hakkima" riikliku pensionikindlustuse seadust. Seda on tehtud 1999., 2000. ja 2001. aastal. Igal aastal on need muutmised kaasa toonud teatud negatiivseid tagajärgi, liikunud karmistamise suunas. Ilmselt on tööpoolest lähtunud oma peaministri juhtumõttest, et kui vajalik, vähendame ka pensione. Pensionireformi kontseptsioonist ei ole tänase seisuga väga palju järele jäänud. Jutt on nimelt sellest kontseptsioonist, mille kinnitas KMÜ valitsus. Mida siis on muudetud, võrreldes selle kontseptsiooniga? Täna on vähendatud töövõimetuspensioni suurust. Täna on vähendatud toitjakaotuspensioni suurust. Kui varem liideti täisorvule mõlema vanema pensioni saamise võimalus, siis täna on sellest alles jäänud ainult üks. Vähendati baaspensioni osatähtsuse protsenti. Indekseerimisega lahjendati pensioni suurust. Võiks veelgi näiteid tuua. Kahtlemata on olnud ka positiivseid muudatusi, kuid ma arvan, et neid tehes oleks tulnud alles jätta eelnev hea. Moonutatud on pensionireformi kontseptsiooni, KMÜ valitsuse põhimõtteid, nii nagu väitis härra Sinissaar, veel mitmel muul juhul. Nii et oluline on olnud poliitiline tahe. Veel tahan kolleegile meelde tuletada seda, et Mai Treial ei ole kunagi kuulunud Koonderakonda ega kuulu ka praegu. Ma olen Eestimaa Rahvaliidu liige. Aitäh!

13:06 Esimees

Aitäh! Kalle Jürgenson, palun, Isamaaliidu fraktsiooni nimel!

13:06 K. Jürgenson

Austatud juhataja! Lugupeetud ettekandjad! Aruteludest natuke kõrvale jäänuna oli väga huvitav neid jälgida ja ehkki siin oli juba ka juttu võimalikest pensioni suurustest, tahaksin lõpetuseks siiski ära markeerida mõningad väljaütlemata asjad. Rahvaliidu ettepanekud, kus pensionid tulevikus seotaks netopalgaga, on küll omast kohast õiged, kuid mitte lõpuni välja arendatud. Ma ei näe kuskil väidetavat kindlust pensionide tõusu kohta. Võib muidugi mõista selle saali teatud hingelist ja eriti omataskulist lähedust keskmise palgaga. Ma ei hakka meenutama arutelu meie pensionide üle, see ei ole võib-olla päris kohane, aga mõni võiks seda meenutada. Kuid lõpuni arendamata on need väljaütlemised väga lihtsal põhjusel. Härra minister oma lõppsõnas juba mainis - kuid ma käiks selle veel kord üle, et ikka hästi meelde jääks -, et probleemi võimalikuks lahendamiseks on kaks teed. Üks on sotsiaalmaksu tõstmise kaudu ja teine töötajate arvu suurendamise kaudu. Olgu ääremärkuseks öeldud niipalju, et siin saalis kõlanud väide - et mitte kutsuda esile repliike, jätan nime mainimata -, et SKP tekib sellest sõltumata, kas töötajaid on või ei ole, väärib ilmselt suurt ja punast plagu, ning saab varem või hiljem realiseerumise korral Nobeli preemia. Kuid töötajate arv on meil suhteliselt nõrk, võrreldes muude arenenud riikidega. Kõikide nende ettepanekute puhul ma markeeriksin lugupeetud Rahvaliidu, kelle ettepanekutes see kõige eredamalt sisaldus, ja kõikide teiste kriitikute ettepanekut, mida me võime arutada: tõsta sotsiaalmaksu. Ma käsitlen seda arutelu sellisena, et opositsioon on selle ettepaneku sisuliselt teinud. Ma palun jääda kindlaks ja varem või hiljem, kui see võimalus on, vastav eelnõu algatada. Selle üle oleks tööpoolest kosutav arutleda. Aitäh!

13:06 Esimees

Suur tänu, Kalle Jürgenson! Järgmisena palun Tiit Toomsalu, Ühendatud Rahvapartei nimel!

13:06 T. Toomsalu

Täna, austatud juhataja! Austatud kolleegid! Ma tahaksin teha kokkuvõtte Eestimaa Ühendatud Rahvapartei fraktsiooni nimel tänastest selle eelnõu aruteludest siin saalis. Ma isegi ei tahaks peatuda neil ideoloogilistel debattidel, mis täiesti loomulikult tõstatusid nii ühelt kui teiselt poolt äärest, võimendatult oma ideoloogilisi arusaamu esitades. Ma tahaksin avaldada sügavat veendumust, kogu fraktsiooni veendumust, et käesolev eelnõu ei too kaasa selliseid olulisi positiivseid muutusi, mis eristaksid teda oluliselt praegu kehtivast seadusest. Selles kontekstis tahaksime loomulikult tervitada täna saali käitumist Siiri Oviiri esitatud paranduse eelnõu teksti sissehääletamisel. See on kaheldamatult positiivne moment. Kuid tervikuna ei ole eelnõul uut kvaliteeti. Sellesama konstateeringuga tahaksimegi lõpetada ja öelda, et ilmtingimata poolt hääletada ja toetada eelnõu, mis ei too kaasa uut kvaliteeti, aga püüab seda esitada uue kvaliteedi pähe, on mõeldav, kuid see ei ole ilmtingimata otstarbekohane. Täna tähelepanu eest!

13:06 Esimees

Täna, Tiit Toomsalu! Järgmisena palun Olev Raju, Keskerakonna fraktsiooni nimel!

13:06 O. Raju

Ma tahaks kõigepealt öelda, et opositsioon ei ole teinud ettepanekut sotsiaalmaksu suurendamiseks. Opositsioon ei ole öelnud ka seda, et koalitsioonis on kretiinid. Opositsioon ei ole öelnud seda, et siin saalis on kõik haiged või terved. Opositsioon on öelnud seda, mis ta on öelnud. Ja kui mõne inimese fantaasia on natuke liiga elav, on see eelkõige tema asi. Milles on asi? Kuidas on võimalik neid rahasid leida ilma maksu tõstmata? Ärge palun unustage, lugupeetud koalitsioon, makroökonoomika ühte ABC-d. Üks protsent tööpuuduse kasvu on vähemalt kolm protsenti koguprodukti vähenemist. Teie valitsuse ajal on tööpuudus tublisti kasvanud ja ainult sellest vahest piisaks selle asja lahendamiseks õige mitmeks aastaks. Kui me aga saame tööpuuduse maha normaalsele 5%-le, siis arvutage, mis see summa on, ja poleks mingit probleemi. Küsimus on ainult milleski muus, küsimus on tahtmises. Kui siin vihjatakse sellele, et Lätit ei kõlba näiteks tuua, et asi sõltub hoopis töövõimeliste ja mittetöövõimeliste vanuselisest struktuurist, siis Lätis on see halvem kui Eestis.

13:06 Esimees

Suur tänu, Olev Raju! Lõppasoonasooovid on rahuldatud. Härra minister, kas teil on Riigikogule midagi öelda? Algatajal on midagi öelda. Algataja võib teha ka katkestamisetpaneku, ta ei saa seda ilma pulti tulemata teha. Nii et ma soovitan saalil ta ära kuulata.

13:06 E. Nestor

Austatud Riigikogu liikmed! Kuna siin nii ettekandja kui ka teiste hariduse kohta oli võimalikult palju märkusi ja kommentaare, siis mul on üks kommentaar. Nimelt, sissehääletatud muudatus nr 15 räägib riikliku pensioni maksmisest lesele pensionäri surma korral ja siin kasutatakse mõistet "õigus vanaduspensionile". Austatud muudatusettepaneku tegija sai sellest aru ühtemoodi, mina sain sellest aru teistmoodi. Kuna - ma palun väga vabandust - parlamendiliikmete pika nimega seaduses (kaasa arvatud sotsiaalsed tagatised) toodud märksõnad ei olnud kõik täpselt mees, siis me kontrollisime need värskelt üle. Ka parlamendiliikmele makstavat pensioni nimetatakse vanaduspensioniks. Nii ta ongi seal seaduses kirjas, see on parlamendiliikme vanaduspension. Seetõttu, et täpsustada toodud muudatust, mis võib põhjustada meie pensionikindlustuse eelarvele väga suuri kulusi, teen ettepaneku siinkohal eelnõu lugemine katkestada.

13:06 Esimees

Lugupeetud kolleegid, algatajal on õigus katkestada arutelu igal etapil. Lõpphääletust veel olnud ei ole. Niisiis on algataja ettepanek katkestada seaduseelnõu arutelu. Ma palun juhtivkomisjoni esimehel komisjoniga kokku leppida muudatusettepanekute esitamise tähtaeg. Juhataja vaheaeg viis minutit, vaheaeg lõpeb 19.38. V a h e a e g

13:06 Esimees

Lugupeetud Riigikogu, kell on 19.38, juhataja palutud vaheaeg on lõppenud. Ma palun sotsiaalkomisjoni esimehel teatada muudatusettepanekute esitamise tähtaeg.

13:06 T. Vilosius

Austatud härra juhataja! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjoni konstruktiivse koosoleku tulemusena selgus, et muudatusettepanekuid me ootame teilt esmaspäevaks, 19. novembriks kella 12-ks.

13:06 Esimees

Suur tänu, Toomas Vilosius! Sellega on meie neljas päevakorrapunkt ammendatud.

13. 13:00 Toiduseaduse, veterinaarkorralduse seaduse, loomatauditõrje seaduse ja loomakaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (836 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud toiduseaduse, veterinaarcorralduse seaduse, loomatauditõrje seaduse ja loomakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu teist lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti põllumajandusminister Ivori Padari!

13:00 I. Pader

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Toiduseadus, veterinaarcorralduse seadus ja loomatauditõrje seadus võeti Riigikogus vastu 1999. aastal ja need jõustusid 1. jaanuarist 2000. Loomakaitseadus võeti aga vastu 2000. aasta detsembris ning see jõustus k.a juulis. Täna teisel lugemisel oleva toiduseaduse, veterinaarcorralduse seaduse, loomatauditõrje seaduse ja loomakaitseaduse muutmise seaduse eelnõu peamiseks eesmärgiks on lahendada muudetavate seaduste rakendamise käigus esilekerkinud küsimused. Kuna rakenduslikke probleeme tekitanud valdkondade regulatsioonid tuleks lahendada seadustes ühesuguselt, samuti tuleks ühtlustada seaduste terminoloogiat, siis on nelja seaduse muudatused esitatud korraga ühes eelnõus. Veel võib mainida ka seda, et seadustesse tehtavad täiendused ja muudatused võimaldavad hiljem harmoneerida Eesti õigusakte uute või muudetud Euroopa Liidu direktiividega. Pärast seaduseelnõu esimest lugemist laekus kokku 24 muudatusettepanekut, eelnõu algataja toetab neid kõiki. Enamik tehtud muudatusettepanekutest on redaktsioonilist laadi, millega ei ole taotletud seaduseelnõu põhimõttelist muutmist. Kõik esitatud muudatusettepanekud on ka algataja esindajate osavõtul maaelukomisjonis põhjalikult läbi arutatud ning eelnõuga on tehtud tõsist tööd. Seetõttu loodan, et pärast tänaste muudatusettepanekute seaduseelnõu tekstiks saamist on võimalik ka seaduseelnõu heakskiitmine teie poolt. Täna ja soovin jõudu eelnõu arutamisel!

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Riigikogu liikmetel on teile küsimusi. Jaan Põõr, palun!

13:00 J. Põõr

Aitäh, härra esimees! Härra minister! Mõni aeg tagasi oli lugeda ajalehest, et meie veterinaararstid on millegipärast nagu maha käinud, kuigi minu teada oli EPA kõige tugevam teaduskond just veterinaariateaduskond ja kõige kõrgema kvaliteediga spetsialistid tulid just sealt. Kas see seaduseelnõu, kui me selle vastu võtame, aitab, et me ei peaks hakkama veterinaararste tooma sisse väljast, kui me Euroopa Liitu kunagi juhtume saama?

13:00 I. Pader

Täna küsimast! Veterinaararstide õpet see eelnõu ei puuduta. See, mis puudutab veterinaararstide õpet ja probleeme selle ümber, on seotud selle eriala akrediteerimisega, usaldusvärsuse kinnitamisega Eesti Põllumajandusülikoolis. Et Eestis oleks jätkuvalt võimalik kõrge tasemega veterinaararste koolitada, tuleb just eelkõige lähiaastatel teha vajalikud investeeringud Põllumajandusülikoolis.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Jaanus Marrandi.

13:00 J. Marrandi

Täna, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Menetlemise käigus tõime siia lisaks toiduseadusele, veterinaarcorralduse seadusele, loomatauditõrje seadusele veel ka loomakaitseaduse. See on tingitud sellest, et alles äsja, pool aastat tagasi jõustunud loomakaitseaduses olid liiga karmid nõuded loomapidamisele, karmimad kui Euroopa Liidus, mida me ei suuda täita. Nüüd me leevendame neid. Millest niisugune ülepingutus oli tingitud? Järsku on siin ka teisi niisuguseid tähtaegu ja me peame poole aasta pärast jälle tulema tagasi selle juurde, et me oleme liiga karmid nõuded endale püstitanud ja peame hakkama neid ümber hindama? Millest on põhjustatud niisugune valearvestus seaduse koostamisel?

13:00 I. Pader

Ma tänan! Aja möödudes võivad muutuda arusaamad nii Euroopa Liidus kui ka Eestis selles suhtes, kuidas ühte või teist õigusakti või normatiivi rakendada. Ma ei näe selles mitte midagi halba, kui aja jooksul neid normatiive täpsustatakse ja korrigeeritakse.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Viive Rosenberg.

13:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud põllumajandusminister! Siin oli juba tõstatatud küsimus Põllumajandusülikooli veterinaararstide kohta. Me teame seda, et aastal 2004, mis on üsna lähedal, peaks läbima atesteerimise loomaarstiteaduskond ja kui ta seda ei läbi, siis ei tunnustata meie diplomeid. Selleks on tõesti suur hulk raha tarvis, sellega ollakse nõus. Ma olen näinud palju kirju, kõik on sellest aru saanud ja lubanud, aga kahjuks järgmise aasta riigieelarves ei ole selleks ühtegi senti. Kuidas te arvate, kas on võimalik sel aastal siiski midagi ära teha, et meil oma loomaarstide koolitus ei lõpeks?

13:00 I. Padar

Ma tänan! See on väga õige märkus ja ühtlasi ka väga terav probleem. Ma ütleksin veterinaaride kõrgtasemel koolituse ja veterinaarkoolituseks vajalike investeeringute kohta eelkõige seda, et minu arusaamist mööda on see praegu kõige kuumem ja kõige olulisem teema, mis tuleb lahendada. Mul on täna veel kokkusaamine härra haridusministriga sellel teemal, et siiski 2002. aasta eelarves leida vahendid selleks, et alustada nende investeeringute teostamist. Ma olen teiega täiesti ühel meelel.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Urmas Laht.

13:00 U. Laht

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud minister! Ma tuleksin sama probleemi juurde, mida käsitles juba kolleeg Marrandi. Nimelt on küsimus selles, et te nentisite, et te olete kahe-kolme kuuga kiiresti arenenud ja targemaks saanud, et nüüd saate aru, et teatud tähtajad on esitatud meile siin parlamendis liiga lühikestena. Paragrahv 64¹ ütleb, et registreerimisele kuuluvad loomakasvatushooned ja -rajatised ning loomade pidamiseks piiritletud alad peavad olema registrisse kantud hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks, ja sama paragrahvi punkt 2 ütleb, et need tingimused peavad olema nõuetega vastavusse viidud samamoodi 2003. aasta 1. jaanuariks. Ma saan aru, et suurem probleem on praegu loomaaias, kuid samamoodi kajastab see säte kõiki teisi loomafarme. Kas te saaksite anda praegu maatootjale selgituse, kas 2003. aasta 1. jaanuariks peavad olema veterinaarnõuetega vastavusse viidud ka kõik linnufarmid, sigalad, veiselaudad jne? Just selles valdkonnas, mis puudutab Euroopa Liidu nõudeid.

13:00 I. Padar

Ma tänan! Kui tohib, annaksin lähemaks kommentaariks sõna kaasettekandjale härra Hendrik Kuusele.

13:00 Esimees

Jah, kui järg temani jõuab. Kolleeg Viive Rosenberg, teine küsimus, palun!

13:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister, mul on tõesti väga hea meel, et te olete samal arvamusel, kuigi ma vaatasin § 44 täiendust, kus on veterinaararsti tegevusloa taotlemine isiku poolt, kes on omandanud veterinaararsti hariduse välisriigis. See tegi mind natukene valvsaks. Kui te olete sama meelt, siis ma loodan, et loomaarstiõpetus meil Eestis jätkub, sest oleks väga kahetsusväärne, kui võõra riigi kodanikud peaks siin nii tähtsa asja üle valvet. Ma tahaks küsida hoopis selle kohta, et kahetsusväärset on tekkinud olukord, kus Põllumajandusülikool on teise ministeeriumi all, ka tema

allasutused, teadusasutused. Öelge, kas sellest on tekkinud kahe ministri vahel probleeme, et loomaarstiteaduskond küll teenib otseselt põllumajanduse huve, aga kelle oma ta siis ikkagi on ja kes selle asja eest hoolt peab kandma?

13:00 I. Padar

Ma tänan! See on laiem teemakäsitlus, mis puudutab seda, kes kureerib Eestis haridussüsteemi üleüldiselt. Ma pean seda õigeks, et üldine haridussüsteemi kureerimine ja selle eest vastutamine toimub ikkagi Haridusministeeriumis. Kuigi riigiti on see erinev ja põllumajanduserialade õpetamine on olnud ka Eestis Põllumajandusministeeriumi haldusalas ning mitmes riigis võib see olla ka täna niimoodi seatud. Siiski arvan, et haridussüsteem peaks olema ühtne, ja me ei kujuta ka ette, et näiteks treialite koolitamine peaks toimuma Majandusministeeriumi juures. Ilmselgelt tuleb põllumajandusministril ja haridusministril saavutada kompromiss lahendite leidmisel, et Eestis ikkagi täna, homme ja tulevikus tuleks veterinaararste juurde, sest ka toidukontroll on valdkond, mis muutub järjest aktuaalsemaks, ehk mida enam läheneb meie eluolu heaoluühiskonnale, seda rohkem pannakse tähele neid probleeme, mis toidukontrolli ahelat puudutavad.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Jaanus Männik.

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra minister! Toidutoore on sisuliselt muidugi põllumajandussaadus, aga ma saan aru, et te olete ta toonud terminina sisse seetõttu, et kõik põllumajandussaadused ei ole toidutoore. Nähtavasti on see asi nii. Kas see termin on sünkroonis ka muudes põllumajandust puudutavates seadustes defineeritud põllumajandussaadusega ja kas siin probleeme ei teki? Kas me vahel ei pinguta üldse nende asjadega üle? Millegipärast on töötlejad hakanud piima nimetama toorpiimaks, kuigi see, mida töötlejad väljastavad, on pigem lõss ja see, mida lehm annab, on piim, mitte mingisugune toorpiim. Aga kas niisugune n-ö moodne või tont teab mis lähenemine on alati põhjendatud?

13:00 I. Padar

Ma tänan! Igal juhul vajavad sellised terminid nagu toidutoore ühtset ja ühest arusaamist kogu protsessis. Ma ei näe siin probleemi ka teistes õigusaktides, mis reguleerivad põllumajandust ja toidutööstust, toidutoore on üheselt mõistetav. Kui rääkida ühest olulisemast seadusest, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadusest, siis selle seaduse muutmise eelnõuga me sellel nädalal tuleme välja ning tahame selles seaduses korrigeerida ja ühtlustada ka terminoloogiat.

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Kas ma tohin paluda Riigikogu kõnepulti Põllumajandusministeeriumi veterinaaria- ja toiduosakonna juhataja härra Hendrik Kuuse, selleks et ta vastaks talle delegeeritud küsimusele?

13:00 H. Kuusk

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma vastan lugupeetud Riigikogu liikme härra Urmas Lahe esitatud küsimusele. Küsimus kõlas, kui ma õigesti aru sain, et kas kõik loomakasvatushooned, kus kasvatatakse loomi või peetakse loomi, peavad vastama loomakaitsehoonetele 2003. aastaks. Kui ma seda resümeerin, siis otsene vastus kõlab, et ei pea. Miks see vastus on selline? Sellepärast et seadus küll sätestab, et nõuded hakkavad kehtima 2003. aasta 1. jaanuarist, aga nende loomakasvatushoonete puhul, mida hakatakse ehitama seaduse jõustumise momendist, tuleb teha investeeringud õigetele põhjendustele rajatuna. Ülejäänutele annab seadus volitusnormi, mille järgi põllumajandusminister sellekohases määruses, millega ta kehtestab nõuded vastavatele hoonetele, kehtestab reaalse vastuvõetava aja.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Urmas Laht, teine küsimus.

13:00 U. Laht

Suur tänu! Nüüd ma olen natukene kimbatuses, sest härra Kuusk vastas ära sellele, et 2003. aastal peavad nõuetele vastama need hooned, mida praegu ehitama hakatakse, kuid jättis vastamata küsimuse sellele, kuidas saab nendega, kes tänasel päeval peavad farme, millal peavad nemad viima nõuetega vastavusse oma loomakasvatustingimused, ma lugesin üle, kolmes erinevas valdkonnas. Ma saan aru, et te delegeerite selle vastuse ministrile, te ütlesite, et minister oma määrusega alles kehtestab?

13:00 H. Kuusk

Aitäh! Ma ei delegeeri seda ministrile, ma olen võimeline sellele ise vastama. Selleks on küllaltki konkreetsed tähtajad antud, need tähtajad kõiguvad meie tööplaanides alates aastast 2004, 2006 kuni aastani 2012, olenevalt loomakasvatushoonest.

13:00 Esimees

Suur tänu, härra Kuusk! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti maaelukomisjoni aseesimehe Vambo Kaalu!

13:00 V. Kaal

Austatud esimees! Lugupeetud kolleegid! Komisjon arutas seaduseelnõu kolmel korral, 23. oktoobril, 5. ja 8. novembril. Ettepanekuid laekus üks, Rein Voogilt. Komisjon on teinud 23 ettepanekut. Põhimõtteliselt on algatajatega kõigis punktides saadud meeldiv kokkulepe. Täname hea koostöö eest! Komisjoni ettepanek on pärast muudatuste läbihääletamist eelnõu täna seadusena vastu võtta. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Vambo Kaal! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Jaanus Männik, palun, teine küsimus!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra Kaal, millal eelnõus sätestatavad veterinaarnõuded, nii nagu nad siin on, sealhulgas muidugi veo veterinaarnõuded - kõigepealt palun vabandust, et ma ei ole aru saanud -, jõustuvad? Üks asi. Ja kas nende nõuete täitmine on jõukohane enamikule või siis pigem keskmisele loomakasvatajale või paneme jälle osadele n-ö paela kaela või sätestame neile siinkohal pankroti ja lõpetamise?

13:01 V. Kaal

Aitäh küsimuse eest! Muudatused tähtaegades on kõik pikendamise suunas või annavad variandi, kus nõuded kehtestab minister, nagu kaasettekandja ütles, sest ka Euroopa Liidus ja teistes riikides on teatud väga pikad üleminekuajad aastateni 2006 kuni 2012. Praegune kehtiv redaktsioon oleks meilt hakanud nõudma tunduvalt varasemaid tähtaegu ja seetõttu teevad muudatused tootjatele ja loomapidajatele ülemineku kergemaks ja samaväärseks teiste riikidega.

13:01 Esimees

Tänan! Jaanus Marrandi, teine küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Tänan, härra esimees! Lugupeetud kolleeg! Ma küsiksin ka sinu käest loomakaitseseaduse muutmise seaduse kohta, kus me pikendame seda tähtaega loomade pidamisel, mis käis ennekõike loomaaedade nõuetega vastavusse viimise kohta. Mäletatavasti tõesti alles pool aastat tagasi jõustus loomakaitseseadus. Ma ei mäleta - võib-olla sa värskendaksid mu mälu -, miks me tookord võtsime loomakaitseseaduses vastu n-ö paavstist pühamad reeglid ja kehtestasime lühema tähtaja, kui Euroopa Liit seda oleks nõudnud. Sa vedasid ka tookord seda seaduseelnõu. Miks me siis seda asja ei märganud ja nüüd pidime menetlemise käigus hakkama neid tingimusi leevendama? Kas see on meie komisjoni

töö praak või sinu kui kõige paremini meil komisjonis veterinaariaküsimuste, loomakaitse ja loomaaedadega natuke kursis oleva inimese möödalask? Millest see tingitud oli? Võib-olla sa värskendaksid mu mälu.

13:01 V. Kaal

Aitäh! Põhimõtteliselt võin värskendada küll. Küsimus oligi selles, et arutati liiga loomaaia-keskselt ja mõeldi, et küll loomaaed hakkama saab ja kui ei saa, ei ole probleem. Tegelikult puudutas see muudatus juba tookord palju laiemalt kogu sektorit ja loomapidamist. Kahjuks hääletati komisjonis nii sisse, olgugi et komisjonil olid materjalid, kus me taotlesime pikemaid üleminekuaegu. Nii et me tulime sama teema juurde tagasi ja tookordsed ettepanekud läksid nüüd läbi, eelmine kord kahjuks ei läinud.

13:01 Esimees

Suur tänu, Vambo Kaal! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Austatud Riigikogu! On võimalik avada läbirääkimised. Kas keegi soovib avaldada oma arvamust? Sooviavaldusi ei ole. Läbirääkimisi ei avata. Vambo Kaal, ma palun su tagasi kõnepulti, et koos kolleegidega läbi vaadata laekunud muudatusettepanekute tabel. Austatud kolleegid, me alustame. Esimene ja teine muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Kolmas muudatusettepanek on Rein Voogilt, juhtivkomisjon on arvestanud sisuliselt. Rein Voog on sellega rahul. Juhtivkomisjonilt on muudatusettepanekud 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ja viimane, 24. Täiskogu on nõustunud kõigi muudatusettepanekutega. On lõppsõnavõimalus. Härra minister? Ei soovi. Kaasettekandja? Samuti mitte. Fraktsioonide esindajad? Kas võime alustada lõpphääletust? Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud toiduseaduse, veterinaarkorralduse seaduse, loomatauditõrje seaduse ja loomakaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Seaduse vastuvõtmise poolt on 36 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Seadus on vastu võetud.

14. 13:00 Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (835 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu, võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Me alustame selle teist lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti põllumajandusminister Ivari Padari!

13:00 I. Padar

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! On tehtud ettepanek täiendada haldusõiguserikkumiste seadustiku § 80 "Veterinaarnõuete rikkumine" uue halduskaristusega, mis on analoogne juba mainitud loomatauditõrje seaduse uue halduskaristusega. Nimelt, veterinaarnõuete rikkumise eest viisil, mis ohustab inimese või looma tervist või keskkonda, määratakse rahatrahv kuni kaheksa trahviühiku ulatuses. Uue halduskaristuse seadusesse lisamine annab võimaluse, et juhul kui on ohustatud inimese, looma tervist või keskkonda, määrata rangem karistus ja sel puhul saab kohaldada ka erikonfiskeerimist. Kehtiva haldusõiguserikkumiste seadustiku veterinaaralaste halduskaristuste raames ei ole võimalik kohaldada erikonfiskeerimist. Ülejäänud muudatusettepanekud on normitehnilist laadi. Täna teid ja soovin jõudu eelnõu arutamisel!

13:00 Aseesimees T. Kelam

Suur tänu! Küsimusi? Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister, palun võhikule öelda, mis asi see trahviühik on?

13:00 I. Padar

Trahviühik on kokkulepitud määr, mis praegu peaks olema 60 Eesti krooni.

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Küsimusi ei näi rohkem olevat. Kas soovitakse valitsuse kaasettekannet? Ei soovita. Kaasettekandeks maaelukomisjoni nimel on sõna kolleeg Vambo Kaalul, palun!

13:00 V. Kaal

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleegid! Komisjon arutas ka seda eelnõu kolmel korral: 23. oktoober, 5. ja 8. november. Muudatusettepanekud on maaelukomisjonilt, autor on nendega nõus. Komisjoni ettepanek on eelnõu täna seadusena vastu võtta.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi? Jaanus Männik, palun, teine küsimus!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra Kaal! Kas komisjon süvenes ka sellesse, kuidas need trahvid trahvitavatele mõjuvad? Kui paljud neist trahvitavatest n-ö ära lõpetatakse nende trahviühikute kaudu?

13:00 V. Kaal

Komisjon vaatas väga hoolikalt normid läbi ja on seisukohal, et need on igati sobilikud, ja ma ei arva, et need kellegi tegevuse peaks lõpetama. Rikkumised, mis on seoses toidutoorme ja toidukvaliteediga, on üldiselt väga tõsised rikkumised ja nad ohustavad kõiki inimesi.

13:00 Aseesimees

Täna! Näib, et küsimusi rohkem ei ole. Lugupeetud kolleegid, kas on soovi avada läbirääkimisi? Arvamusavalduse soove ei ole registreeritud. Läbirääkimised jäävad avamata. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Muudatusettepanekuid on kolm ja kõik on maaelukomisjonilt. Esimene ettepanek on maaelukomisjonilt, algataja toetab. Teine muudatusettepanek on maaelukomisjonilt, algataja toetab. Kolmas ettepanek on samuti maaelukomisjonilt, algataja toetab. Probleeme ei ole. Vambo Kaal, kas võiks kolleegidele veel nimetada seaduse vastuvõtmise tingimused. Kas see nõuab koosseisu häälteenamust?

13:00 V. Kaal

Kuna on tegemist haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmisega, siis nõuab seaduse vastuvõtmine koosseisu häälteenamust, st 51 häält.

13:00 Aseesimees

Täna! Enne lõpphääletamist on lõppsõnavõimalus. Härra minister? Ei soovi. Komisjon, fraktsioonid? Alustame lõpphääletuse ettevalmistusi. Nagu te kuulsite maaelukomisjoni esindajalt, nõuab selle seaduse vastuvõtmine koosseisu häälteenamust. Lugupeetud kolleegid! Sooritame kohaloleku kontrolli. Kohalolijaks registreerus 46 Riigikogu liiget. Härra minister, palun!

13:00 I. Padar

Ma täna! Algataja nimel palun katkestada selle eelnõu edasine menetlemine.

13:00 Aseesimees

Täna! Algatajal on õigus eelnõu arutelu katkestada. Nüüd ma küsin maaelukomisjonilt, kas arutelu jätkamiseks on muudatusettepanekud valmis? Vambo Kaal, kas on vaja vaheaega, et komisjon saaks arutada? Juhataja võtab kaks minutit vaheaega. Vaheaeg lõpeb 20.10. V a h e a e g

13:00 Aseesimees

Palun, Vambo Kaal, vaheaeg on lõppenud!

13:00 V. Kaal

Muudatusettepanekute tähtaeg on esmaspäev, 19. november kell 11.

13:00 Aseesimees

Maaelukomisjon pakub muudatusettepanekute tähtjaks 19. novembri kella 11. Seega on eelnõu 835 teine lugemine katkestatud.

15. 13:00 Seaduse "2002. aasta riigieelarve" eelnõu (852 SE) teine lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud seaduse "2002. aasta riigieelarve" eelnõu nr 852. Alustame teist lugemist. Ettekandeks on sõna rahandusministril. Palun!

13:00 S. Kallas

Austatud härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! 2002. aasta riigieelarve eelnõu on olnud esimesel lugemisel, kus ma tutvustasin eelarve põhikontseptsiooni, ülesehitust ja tähtsamaid ridu. Kahe lugemise vahepeal on esitatud hulgaliselt parandusettepanekuid ja on toimunud ka mõningaid muutusi üldises lähenemises eelarve kasvu numbritele. Ma tahaksingi puudutada kahte teemat. Esiteks, majanduskasvu ootuste küsimus. Majanduskeskkond maailmas halveneb selgesti, aset on leidnud igasugused ebameeldivad sündmused. Kuid viimasel ajal on majanduskasvu ootustes tehtud numbriliseltki mitmesuguseid korrektiive, seda eriti meie naaberriikide majanduses. Soome on langetanud oma majanduskasvu ootust 3,3%-lt 2,4%-le, kusjuures 2001. aasta ootust on langetatud koguni 3,9%-lt 1,5%-le. Rootsi on langetanud oma järgmise aasta majanduskasvu ootust 2,5%-lt 2,2%-le. On loogiline, et Eesti ei saa oodata ega loota sellist majanduskasvu nagu varem. Ka meie enda mitmed viimase aja näitajad sunnivad ettevaatlikkusele. Augustikuus oli meie eksport 17% väiksem kui eelmisel aastal, septembris 9,5% väiksem. Import oli augustis 3,8% ja septembris 8,8% väiksem. Me oleme põhjalikult kaalunud võimalikke muutusi majanduses ja vastupidiselt varasemale tavale, kus me majanduskasvu prognoosi käsitlesime ja väljastasime ainult kaks korda aastas, kusjuures viimane prognoos sai ametliku kinnituse enamasti augustis - tänavu 13. augustil -, et see oleks stabiilne alus eelarve koostamisele, on valitsus teinud otsuse, lähtudes majanduskeskkonnast, vähendada majanduskasvu ootusi. Numbrites on reaalkasvu ootust vähendatud 5%-lt 4%-le. Varasemad majanduskasvu ootused, mis olid veel augustis täiesti põhjendatud, ei saa enam olla eelarve koostamise aluseks. Valitsus on seisukohal, et ka 2002. aasta eelarve numbraid tuleb muuta. Valitsus on otsustanud vähendada eelarve mahtu ligikaudu 500 miljoni krooni võrra. Kui vähenevad tulud, tuleb loomulikult otsida adekvaatset vastust ka kulude poolelt ja praegu on valitsus ette valmistamas parandusettepanekut, mis kärbib eelarve kulusid adekvaatsel määral, suurusjärgus kuni 500 miljonit krooni. Me esitame selle parandusettepaneku enne eelarve eelnõu teise lugemise jätkamist. Meie taotlus on, et kavandatavad kärped ei puudutaks valitsuse heakskiidetud prioriteete eelarves. Teine teema, millel ma sissejuhatuses tahaksin peatuda, on tulemusjuhtimine. Kui vaadata parandusettepanekuid, siis rõhuv enamik parandusettepanekuid puudutab ühel või teisel viisil juba teises eelarve eelnõus kajastamist leidnud tulemusjuhtimise põhimõtteid. Opositsioon või osa sellest on eelarves juurutatavate tulemusjuhtimise põhimõtete suhtes jätkuvalt eitaval seisukohal. Ausalt öeldes, ma ei saa aru, miks. On kaks lähenemisviisi. Üks lähenemisviis on, et seda pole üldse vaja. Ma tahaksin natuke tuletada meelde neid ideid, millest me oleme lähtunud. Riigieelarve kulud on järgmisel aastal oletatavasti suurusjärgus 33 miljardit krooni. See on nii suur raha, et ükski erafirma Eestis ei kuluta nii suurt raha, ei tee nii suuri kulutusi. Peab olema mingi süsteem, kuidas neid kulutusi määratleda, teha kindlaks, kas nad on põhjendatud või mitte. Üheski erafirmas ei jagata allüksustele või tütarfirmadele raha lihtsalt sel põhimõttel, et nad on olemas, ja et nad olid olemas eelmisel aastal, siis järelikult peavad nad ka sel aastal olemas olema ning neile lihtsalt peab vastava kasvu tagama, lähtudes inflatsioonist või mõnest muust näitajast. Ikka töötatakse tõsiste plaanide kallal, tõsiste arengukavade kallal, miks selline struktuuriüksus vajalik on, mis on tema olemasolu mõte ja missuguse tulemuse ta terviku jaoks annab. Samasuguseid põhimõtteid juurutatakse eelarvete koostamisel maailma rahanduses. Seda, et asutusele x tuleb lihtsalt taotluse põhjal raha eraldada, ei peeta tänapäeval mõistlikuks ja ei pea ka meie mõistlikuks. Me otsime teid, kuidas püstitada väga selged ülesanded, kuidas panna kirja oodatav tulemus, mis ühiskond võiks selle raha eest saada. See on üks lähtekoht, miks me oleme jätkuvalt tulemusjuhtimise põhimõtete sisseviimise poolt, ja me loodame, et need põhimõtted võimaldavad riigi

raha edaspidi tõhusamalt kasutada. Teine lähenemisviis on, et seda oleks küll vaja, aga see peaks kohe, hetkel olema valmis ja selles mõttes lõpetatud, et niipea, kui me mõtleme välja ülesande, peab kohe olema ühtlasi tagatud ka selle täitmine ja täitmisele hinnangu andmine. Paratamatult võtab selline lähenemine aega, me panime tulemused esimest korda kirja, koostades 2001. aasta eelarvet, ja me hakkame neid analüüsima 2002. aasta kevadel. Selle aasta eelarve seletuskirjaks olev raamat, kus on sees oletatavad ja oodatavad tulemused riigi elu mitmes valdkonnas, on kolm korda mahukam kui eelmise aasta oma ning on ka palju täpsem ja detailsem. Selle täitmist me hakkame analüüsima 2003. aasta alguses. Need tulemuse püstitused on muidugi veel kaugel täiusest, aga alustama peab ja kindlasti on aastatega võimalik tulemusi palju selgemini kirja panna ning seda indikaatorit või määratlust, missugune see tulemus peaks olema, palju selgemini ka numbriliselt kirjeldada. See kõik võtab aega, aga ma arvan, et meil ei ole põhjust sellelt teelt tagasi pöörduda. Seetõttu valitsus loomulikult ei toeta neid massilisi ettepanekuid, et just nimelt tulemusjuhtimise printsiipidest ühel või teisel viisil loobutaks. Siit tuleb küsimus, kas nn tulemusjuhtimise reserv sellisel kujul on vajalik või mitte. Ma kordan veel seda, mida ma ütlesin eelmisel aastal kõigil lugemistel ja selle aasta esimesel lugemisel: tulemusjuhtimise reserv ei ole tekkinud tühjalt kohalt, vaid see on üks osa ministeeriumi valitsemisala töötasuvahenditest, mis on koondatud ühte kohta, et kuidagiviisi saaks avaldada mõju ja tunnustada seda, kui mõni allasutus on saanud parema tulemuse või täitnud selle ootuse, mis talle selles paksus raamatus kirja pandud on. Juhul kui me ütleme, et siin on tulemus, siis selle tulemuse kirjeldamine, mida täpselt tahetakse, ei ole lihtne. Kui küsimus on näiteks avaliku korra tagamine Viru tänaval, siis kuidas seda kirjeldada? Kas see on see, et seal ei tohi üldse midagi juhtuda, või peab seal teatud ajal käima politseinik? On päris keeruline küsimus, kuidas seda kirja panna. Kui te mõtlete, et suur osa asutusi ongi need, mis tegelevad mitmesuguse järelevalvega, siis te saate ülesande keerukusest aru. Oli küsimus, kas on kuidagiviisi võimalik ka põhjendada või asutusele öelda, mis siis saab, kui ta selle ülesande täidab ja sellega toime tuleb, kas siis järgneb lihtsalt niisama moraalne heakskiit või kaasnevad sellega ka mingid materiaalsed stiimulid. Me leidsime, et me eraldame osa töötasufondist tulemusjuhtimise reservi. Niisiis pidasin veel kord vajalikuks korrata üle selle süsteemi põhialused, vastavad määrad, kuidas kõike teha ja kuidas seda raha välja maksta, on välja töötatud. Mitmes kirjutises on küsimus isegi niimoodi püsti pandud, et see on mingisugune arusaamatu tegevus, et siis tuleb jällegi hakata koostama tööplaane ja tööplaanide täitmise järgi hakatakse hindama. Aga kuidas siis teisiti. Peab olema mingisugune plaan ja peab olema võimalus seda hinnata. Nii et ma olen tulemusjuhtimise kui süsteemi pooldaja, tulihingeline pooldaja ja ka valitsus toetab seda. Seetõttu ei leidnud toetust need parandusettepanekud, mis ühel või teisel viisil selle põhimõtte kahtluse alla panevad. Nagu ma veel kord rõhutan, täiuseni on pikk maa ja võtab aastaid, enne kui see süsteem kujuneb kõiki rahuldavaks ja tõsiselt toimivaks, kuid selles suunas tuleb liikuda. Need olid kaks momenti, mida ma tahtsin kommenteerida oma sissejuhatavas sõnavõtus. Parandusettepanekuid oli palju. Ma pidasin vajalikuks kommenteerida just seda osa, mida puudutab väga suur osa parandusettepanekuid. Sissejuhatuseks kõik. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Riigikogu liikmetel on küsimusi. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra rahandusminister! Minu küsimus puudutab osalt küll menetlust Riigikogus, kuid ma näen, et siin on tegemist koalitsiooni põhimõttelise otsusega. Olete sellega kindlasti hästi kursis ja võib-olla olete ka ise selle ettepaneku autor. Nimelt on koalitsioon sisuliselt võtnud opositsioonilt võimaluse esitada uuesti oma ettepanekuid riigieelarve eelnõu kohta, vähemalt esitada nii, et neid saaks ka kaitsta. Sellega seoses ma küsingi, miks te ei pea võimalikuks, et vähemalt pooled või võib-olla isegi üle poole Eestimaa valijatest ei saa olla esindatud eelarve menetlemisel? Kas tõesti on soov juhtida Eesti Vabariiki nagu aktsiaseltsi Eesti Vabariik ikka nii suur ja võimas, et ei ole mingisugustki tahtmist näha, et peale selle väikese Eesti on olemas veel tegelik ja suur Eesti, kellel on rohkem probleeme kui aktsiaseltsi juhatusel?

13:00 S. Kallas

Aitäh! Mina olen siin täitevvõimu esindaja ja teen seda, mida Riigikogu ootab: esitan riigieelarve eelnõu sellisel kujul, nagu me seda vajalikuks peame. Ma ütleksin, et pigem ei ole see küsimus mulle.

Tõepoolest, seda arutati üsna pikalt. Ma saan aru, et härra Kauba küsis siiski tänavuse aasta eelarve menetlemise kohta, sest seda, kuidas see seaduses on üldiselt heaks kiidetud, vist ei peaks praegu vaidlustama. Küsimus on selles, kas see parandusettepanek, mida me ette valmistame ja mis tõesti kärbib ka kulusid, peaks tulema arutelule ja mismoodi ta peaks arutelule tulema. Tõepoolest, paari viimase päeva jooksul on arutatud, kas ei oleks mõistlik täna seda arutelu üldse mitte pidada ja käsitleda seda ettepanekut järgmisel lugemisel. Koalitsioonis oli selle üle väga elav arutelu ja ma loodan, et rahanduskomisjoni esimees ka kommenteerib seda. Kuid lõpuks jäi peale arvamus, et meil ei ole ratsionaalne muuta eelarve menetlemise traditsiooni. Peale jäi see arvamus, et kui me täna oleksime mingitel põhjustel eelarve eelnõu päevakorrast välja võtnud, siis tekiks rohkem küsimusi kui vastuseid. Ja see menetlustava, et on kaks teist lugemist ja eelarve lugemine saab enne jõule lõpetatud, on ka omaette väärtus. Kahtlemata on see, et me muudame prognoosi ja kärbime kulutusi, väga tõsine muudatus. Kuid ma ütleksin ka seda, et kõikidel varasematel aastatel on valitsus samuti teinud muudatusettepanekuid kõikides eelarve menetlemise faasides. Tõsi, see on nüüd kaalukam ettepanek. Kuna aga otsustati nii, et täna see lugemine toimub, siis olen mina siin teie ees vastamas teie küsimustele ja kommenteerimas parandusettepanekuid, mida on esitatud ja mille kohta soovitakse kommentaari.

13:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

13:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Paneb imestama üks asjaolu. Võib-olla ei saagi enam öelda, et paneb imestama, sest teie valitsusel on seaduste vaba tõlgendamine kombeks ja koalitsioon Riigikogus talub seda ka. Nii et tegelikult ei ole imestada midagi. Küsimus on niisugune. Härra ministril on ilmselt teada riigieelarve koostamise seadus ja põhiseadus, mis ütlevad, et 1. oktoobriks peab valitsuse roll eelnõu koostamisel olema täidetud ja eelnõu antakse üle Riigikogule. Edasine on n-ö statisti roll ehk menetluse käigus kas heaks kiita või vastu olla. Kuidas te seletate meile oma väidet, et valitsus on otsustanud kärpida? See võimalus oleks siis, kui te võtaksite eelnõu menetlusest tagasi, teeksite ta ümber ja esitaksite uuesti. Ainult nii saab valitsus asja seaduslikult lahendada. Miks te seda ei tee? Miks te rikute seadust ja afi_eerite seda rikkumist veel pressile, et valitsus teeb eelarvet? Kuidas te seda kommenteerite?

13:00 S. Kallas

Selle kommentaariga ma ei ole kindlasti nõus, sest kõikide eelnõude menetluse käigus tehakse mitmesuguseid parandusettepanekuid ja neid võib teha ka algataja, see iseendast ei ole seadusvastane. Seaduses on öeldud, et valitsus annab eelarve eelnõu Riigikogule üle enne 1. oktoobrit ehk kolm kuud enne eelarveaasta algust, ja kuskil ei ole öeldud, et see eelnõu on niisugune, kuhu algataja ei või enam mingeid parandusi teha. Ja ma arvan, et see ei oleks loogiline. Ega me ei ole praegu sellises olukorras, kus me oleksime väga õnnelikud selle üle, et me tahame prognoose vähendada ja kulusid kärpida. See on paratamatus, millele me peame adekvaatselt reageerima. Kui me seda ei tee, siis tekiks hulk muid küsimusi, et mis siis nüüd on, miks vaadatakse mööda nendest arengutest, mis viimasel ajal on maailmas küllalt intensiivselt toimunud. Seetõttu ei saa sellega ilmselt nõus olla, selline paindlikkus peab siiski olema, et ka eelarve menetluse jooksul sündmustele adekvaatselt reageerida.

13:00 Aseesimees

Täna! Olev Raju, palun!

13:00 O. Raju

Aitäh! Mul oleks hea ettepanek. Kui üldiste ja mitte millekski kohustavate kõlavate ning tühjade fraaside pildumine siin tänaseks lõpeb, siis mul on konkreetne küsimus muudatusettepanek nr 200 kohta, millega Keskerakonna fraktsioon teeb ettepaneku anda raha pensionäride hambaproteesideks. Tänases Sõnumilehes on muide tervelt leheküljeline jutt, millises olukorras see asi on. Valitsus ei toetanud seda ettepanekut. Nüüd on kaks võimalust: kas valitsus ei pea seda vajalikuks või valitsus ei olnud nõus katteallikaga, mida me pakkusime? Kumb on õige?

13:00 S. Kallas

Valitsus ei ole pidanud vajalikuks sellises mahus hambaproteeside jaoks raha eraldada.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Mina tulen 200. parandusettepaneku juurest tagasi parandusettepaneku nr 2 juurde. See ei puuduta mitte raha kulutamist, vaid härra rahandusministrile lausa pakutakse maast leitud 100 miljonit. Seda enam, et 100 miljonit on jooksva aasta eelarvest välja kanditud jumal teab kellele ja kuhu. Austatud härra minister! Minu nr 2 all tehtud muudatusettepanek on ettepanek suurendada 135 miljoni krooni ulatuses lootsitasude kaudu eelarvet ja samas finantseerida umbes 20%-lise kulude kasvuga AS Eesti Lootsi ning järele jääb veel 75 miljonit, et heastada ülekohus, mis tehti kohalikele omavalitsustele, pannes nende peale sotsiaalhädade finantseerimise riigieelarvest mitte miskit andmata (kas või näiteks nendelesamadele õnnetutele Akadeemia tee ühiselamust väljatõstetutele uue elamispinna muretsemiseks). Härra minister, miks te ei taha maast leitud raha eelarvesse tagasi tuua ja lasete selle kõrvale kantida? Miks te ei pea võimalikuks kasutada raha, mis tegelikest riigi aktsiaseltsi kulutustest üle jääb, nn sotsiaalsetel eesmärkidel?

13:00 S. Kallas

Aitäh! Lootsiteema on olnud arutusel korduvalt. Ma võin illustreerida seda numbritega. Me arutasime seda ka esimese lugemise ajal. Kui riiklik lootsiteenistus reorganiseeriti eraäriühinguks, siis jäeti see tervikuna riigieelarvest välja. Mitte ainult tulud ei jäänud laekumata, vaid ka kulud jäid välja. Kui 2001. aastal reorganiseeriti üks asutus, mis täitis seda funktsiooni ja mille nimi oli vist Laevaliikluse Juhtimise Keskus, siis läks kuludest välja 51 miljonit krooni. Kui te vaatate riigieelarve seletuskirjast Teede- ja Sideministeeriumi osa, siis te näete, et seal ei ole enam riigi poolt ostetavate tööde ja teenuste hulgas lootsiteenust, mis oli veel 2001. aasta eelarves, see on 57,5 miljonit vähenemist. Terve see teenus on läinud riigieelarvest välja ja see on olnud üks otsus, mida mina kindlasti toetan. Selle tõttu on summa läinud maha mõlemalt poolt ja seda tagasi tuua tähendaks võrdlemisi olulist seaduse muudatust, mida praegusel ajal plaanis teha ei ole.

13:00 Aseesimees

Täna! Laine Tarvis, palun!

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Austatud minister! 2002. aasta riigieelarve eelnõus on § 12, mis lubab valitsusel suurendada riigieelarve kulude osa 139 peatükis 02 kajastatud summat Maksuametile ja Tolliametile täiendavaks tulemustasuks kuni 20% ulatuses summast, mis ületab nende tehtud ettekirjutuste tulemusel viie aasta keskmisena laekunud summat. Kuidas see praktiliselt välja näeb, sest eelarve kulude poolel on ju Maksuameti ja Tolliameti tulemusjuhtimise jaoks null?

13:00 S. Kallas

See on riigieelarve eraldi paragrahv ja seal on öeldud, et valitsus töötab selle korra täpsemalt välja. Aga idee on, nii nagu te ütlesite, investeerida rohkem Tolliametisse ja Maksuametisse ning luua ka seal mingid stiimulid paremaks töötamiseks. Sellisel juhul see ongi riigieelarve seaduses paragrahvina sees, ma ei oska rohkem midagi öelda. See kord, kuidas seda raha makstakse ja mismoodi need parameetrid täpselt kirja pannakse, on oma esialgsel kujul olemas ja ma arvan, et see süsteem läheb käima. Küsimus on selles, kas ettekirjutused on ainuke asi, mille järgi nende tegevust saaks suunata. Kõigil muudel parameetritel on aga muud probleemid, näiteks kontsessiooni ei saa käsitleda kui maksude kogumist, et maksta lihtsalt teatud protsent maksudest maksukogujatele. See on ajaloos läbi proovitud asi ja on toonud rohkem probleeme kui lahendusi. Meie idee on eelnõus välja pakutud. See süsteem hakkab kindlasti toimima.

13:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Marrandi, palun!

13:00 J. Marrandi

Tänan, härra juhataja! Härra rahandusminister! Majanduskasvu prognoos on selles eelarves arvestatud augusti lõpu seisuga. Eelarve esitati 25. või 26. septembril. Pärast 11. septembrit esines peaminister siin üsna naiivse võitu hüüatustega väga heast majanduskasvust. Muijal maailmas oldi juba ammu teadlikud, et majanduskasv ei saa olla niisugune. Praegu me oleme olukorra ees, kus te vähendate eelarvet 500-600 miljoni krooni võrra. Kas te tunnistate, et valitsuse või koalitsiooni niisuguse võimetu tegevuse tõttu ja ebaadekvaatsete hinnangute tulemusena kannatab praegu terve eelarve menetlemise demokraatlik protsess ja opositsiooni võimalus eelarve menetlemisel oma sõna kaasa öelda?

13:00 S. Kallas

Aitäh! Ei tunnista, sellele ma juba vastasin. Me oleme paratamatuse ees. Kõik, kes eelarvega tegemist on teinud, nii riigi, valitsuse poole pealt kui ka Riigikogu poole pealt, teavad, et see on keeruline protsess. Tegelikult peab ta olema augusti lõpupoole valmis ja seetõttu enam suuri muudatusi teha ei saa. Sel hetkel olid prognoosid põhjendatud, augustikuu prognoos oli ka juba alla aprillikuu prognoosi. Me juba võtsime esialgseid prognoose allapoole ja oleme paratamatuse ees. Ma jätaaksin suure heameelega selle prognoosi samaks, aga siis süüdistaks avalikkus meid ebaadekvaatses käitumises. Me analüüsisime neid numbreid, eeldades, et tuleb niisugune küsimus, et kus te siis augustis olite, miks te siis ei teadnud. Kui me oleksime tulnud nende numbritega, nendesamade prognoosidega, mis meil praegu on, välja augustis, siis oleks meid põhjendatult võidud süüdistada, et me oleme olnud liiga pessimistlikud, oleme teinud liiga väikese eelarve, et tegelikult ei ole selleks mingit alust. Ja sel hetkel ei olnud meil numbriliselt mingit alust. Prognoosimine on üks väga keeruline tegevus, mis loomulikult ei ole kunagi päris täpne, paljugi sellest asjast põhineb hinnangutel. Pärast 11. septembrit ei olnud mitte mingisugust faktilist alust hakata kohe kõiki prognoose ümber tegema. Selleks pidi enne tulema mingisugune indikatsioon protsessidest maailmas. Emotsioonide ja tunnetuse põhjal oleks loomulikult võinud öelda, aga tunnetuse põhjal sa ei saa öelda, et võtame prognoosi 5%-lt 4%-le, tunnetusest on selleks vähe. On vaja andmeid ja andmeid sel hetkel veel ei olnud.

13:00 Aseesimees

Tänan! Koit Pikaro, palun!

13:00 K. Pikaro

Tänan, härra juhataja! Härra rahandusminister! Alustan kahe remargiga. Esiteks, te võrdlesite riigi juhtimist ja erafirma juhtimist. Ütlen, et see ei ole praktikas eriti õnnestunud. Jüri Mõis proovis ka juhtida Tallinna linna nagu pank ja ei õnnestunud tal üks ega teine. Teiseks, mulle meeldib näha teid endale heas mõttes rusikaga vastu rinda löömas ja ütlemas, et te olete tulemusjuhtimise tulihingeline pooldaja. Aga palun seletage mulle mehhanismi, millega Siseministeeriumis tekkis tulemusjuhtimise rea peale summa 29 467 000. Ja seletage või õigemini kommenteerige, miks see tekkis nii, et Siseministeeriumi haldusalas olevatest ametitest neljas võeti teatud osa töötasufondist tulemusjuhtimise jaoks, viiendas ametis mitte. Kas viiendas ametis sellist süsteemi ei rakendata või ei ole seal stiimulit vaja või on seal stiimul niigi olemas? Oma ettekandes te lubasite lisaks küsimustele vastamisele anda ka kommentaare. Palun kommenteerige mulle mehhanismi, millega Siseministeeriumis tekkis tulemusjuhtimise suur summa.

13:00 S. Kallas

Summa tekkimine on üldiselt kõigil ühesugune. See on protsent töötasufondist, millest formeeritakse tulemusjuhtimise reserv, ja idee kohaselt peab see olema kõikidest valitsemisala asutustest kokku koondatud. Ma saan aru, et jutt puudutab üht väga spetsiifilist ametkonda, kelle tulemusi on mõnevõrra keeruline kirja panna. See oli siseministri valik, et teha see sellisel kujul. Valitsus ei ole seda valikut vaidlustanud. Kui härra Pikarol on häid ideid, kuidas panna kirja tulemused, mida peab saavutama see ametkond, keda teie kindlasti silmas peate ja kelle kohta on muuseas selles raamatus öeldud, et ülesanded on salastatud, siis me oleksime muidugi valmis huvitavaks diskussiooniks. Ilmselt on mõnel

asutusel teatud spetsiifika, mida ei ole võimalik ühise loogikaga siduda, aga kindlasti oskab siseminister teile selle koha pealt põhjalikumalt vastata.

13:00 Aseesimees

Täna! Viive Rosenberg, palun!

13:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Pikka aega on oodatud teadusstrateegiat ja seda on ka mitu aastat tehtud. Eilegi arutasime kultuurikomisjonis seda koos mitme ministeeriumi inimestega. Üks põhiline probleem, mis seal praegu veel on, on see tabel - te ju teate seda tabelit -, kus on sellised summad, mis ei tundu näiteks järgmisel aastal reaalsed olevat. Seal on ka kirjutatud, et prognoos oli tehtud märtsikuus. Ilma selle tabelita ei ole mõtet teadusstrateegiat üldse vastu võtta. Möödunud korral, esimese lugemise ajal ma meelega ei esitanud traditsioonilist küsimust, kui palju eelarves teadusele raha on. Ma lootsin, et saate aega vaadata ja koguda. Eile selgus, et Majandusministeeriumi ja Haridusministeeriumi esindajad küll ei oska sellele vastata ega teagi seda. Kas te võite öelda, kui suur see summa ikkagi on?

13:00 S. Kallas

Minul on siin number 495,7 miljonit krooni, kasv 27,9%. See on selles eelnõus, mis praegu teile on esitatud.

13:00 Aseesimees

Täna! Arvo Jaakson, palun!

13:00 A. Jaakson

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Ma olen teinud parandusettepanekus nr 44 ettepaneku rahastada valla lasteaia remonti ja põhikooli jätkuvaid kapitaalremonditöid. Valitsus ei ole seda ettepanekut toetanud. Kas on see põhimõte, et ei ole vaja rahastada, või on ebaõige katteallikas, mille oleme valinud, st katta need kulud valitsuse reservfondist? Kas valitsuse reservfond on selline asi, mida te ise ka ei puutu ja mille kallale te ei lähe?

13:00 S. Kallas

Aitäh! Ühe muudatuse puhul on juba aktsepteeritud, et see kaetakse valitsuse reservfondist. Komisjon hääletas üksmeelselt selle poolt, et sealt võetakse 31 miljonit maha ja lisatakse kohalike omavalitsuste toetusfondi. Nii et reservfondi on selle summa võrra juba vähendatud. Katteallikana on reservfond loomulikult nagu iga teinegi allikas, teoreetiliselt võib teha ettepanekuid sealt raha ümber tõsta, kuid mingi piir tuleb ette, kust enam kaugemale ei saa minna. Aga mis puudutab neid objekte, siis ma vaatasin ja mõtlesin ka, et spetsiaalselt peaks käsitlema umbes 30 parandusettepanekut Haridusministeeriumi rea pealt ja umbes sama paljusid Kultuuriministeeriumi rea pealt, mis puudutavad objekte eraldi. Haridusministeeriumil on seletuskirjas sajakonna objekti finantseerimine mitmesuguste investeeringutega. See loetelu seal on seletuskirja osa, selle peab valitsus kinnitama siis, kui eelarve on vastu võetud. Tungivaid ettepanekuid valitsus kindlasti arutab. Küsimus, mida siin on mõtet arutada, on see, kas üldist summat saab sinna lisada või mitte, see sõltub muudest valikutest. Mis aga puudutab konkreetseid objekte, siis neid ettepanekuid valitsus kindlasti kaalub. Ma ütlesin ainult niipalju, et kõik objektid on kooskõlastatud kohalike omavalitsuste ja omavalitsuste liitudega ning võetud arvesse maakondlikke prioriteete. Selle kohta, et valitsus kohalikke prioriteete ei arvesta, ei ole suuri kaebusi olnud. Ühe või teise objekti valik on olnud kooskõlastatud kohalike omavalitsustega ja olnud nende üks või teine eelistus.

13:01 Aseesimees T. Kelam

Täna! Toomas Varek, palun!

13:01 T. Varek

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Minu küsimus puudutab muudatusettepanekut 210, mille on esitanud Eesti Keskerakonna fraktsioon. Me soovime muudatusettepaneku kaudu tuua riigieelarvesse uuesti tagasi rea, mis näeb ette toetuse pensionäridele ja invaliididele ravituusiku ostmiseks. Teame, et viimasel ajal tuleb toimetulekutoetuse saajaid üha rohkem ja rohkem juurde, pensionid pole ka kasvanud ja nõudmine ravituusikute järele on pidevalt suurenenud. Teame, et eelmise ja üle-eelmise aasta riigieelarves olid need read sees. Millest on tingitud, et seda rida sees ei ole, miks ei ole sees rida, mis näeb ette pensionäridele ja invaliididele toetuse ravituusiku ostmiseks? Või on meie muudatusettepaneku katteallikas valesti valitud? Me oleme teinud ettepaneku võtta see kümme miljonit Vabariigi Valitsuse reservist.

13:01 S. Kallas

Ravituusikute küsimust on arutatud ja praegu ma saan öelda, et tervishoiupoliitika kujundamisel peab valitsus õigemaks kulutada rohkem raha ravimise peale ja mitte ravituusikute peale. Seda suunda ei peeta väga perspektiivikaks ja seetõttu ei toetata ka selleks raha eraldamist. Peetakse mõistlikumaks kasutada tervishoiuks ettenähtud raha teistes valdkondades ja teisel otstarbel, mitte ravituusikuteks.

13:01 Aseesimees

Täna! Liina Tõnisson, palun!

13:01 L. Tõnisson

Täna, härra eesistuja! Lugupeetud härra rahandusminister! Ma ei hakkagi rääkima sellest õnnetust eelarvest, mis minu arvates oli kell pool kaks kõvasti haige ja hetkeks on juba ära surnud, sest te tunnistate ise ka, et eelarve tuleb lihtsalt ümber teha. Ma räägiksin mõnest printsiibist. Nimelt huvitab mind tulemusjuhtimine. Tulemusjuhtimise summad on siiski suhteliselt suured. Paraku mina ei saa aru, kust see tulemus tuleb, mille alusel neid summasid välja makstakse. Majandusministeeriumi töötajad kinnitavad, et nende kantsleri väitel on tulemusjuhtimise summad, mis makstakse persooniti välja, väga tugevasti sõltuvuses sellest, kui palju need persoonid võtavad osa sotsiaalsest suhtlemisest. Majandusministeeriumis mõistetakse selle all näiteks tööajal Tallinna hipodroomil personaliosakonna juhtimisel totalisaatoril töötama õppimist või neljapäeva varahommikul Pakri saarele või Pranglile siirdudes mitmesuguste veinide proovimist. See on Majandusministeeriumi sotsiaalne suhtlemine. Siit ka minu küsimus. Kui palju tulemusjuhtimise vahendeid makstakse tulenevalt sotsiaalse suhtlemise kriteeriumist, kui palju tulenevalt tööülesannetest? Kas Majandusministeerium on milleski eksinud, ja kui on eksinud, kas Rahandusministeeriumil on selles suhtes siis ka seisukoht või teil ei ole seda?

13:01 S. Kallas

Aitäh! Teil oli hulk küsimusi. Majandusministeerium on kindlasti eksinud, kui ta on neid rahasid selleks otstarbeks kulutanud. Rahandusminister võtab selle kindlasti teadmiseks ja teeb selle koha pealt oma tähelepanekud. See ei pea nii käima ja see ei ole tulemusjuhtimise mõte, et keegi peaks selliste asjade eest raha saama. Aga kogu rahasaamine on ju läbipaistev ja näha. Riigikassast võite näha kõiki väljamakseid, mis tehakse. Nii et ma arvan, et teie väide kujuneb maiuspalaks kõikidele kontrollivatele instantsidele, kaasa arvatud Rahandusministeeriumile.

13:01 Aseesimees

Täna! Ants Käärma, palun!

13:01 A. Käärma

Suur tänu! Lugupeetud härra Kallas! Riigieelarve peaks olema see vahend või hoob, mis oluliselt mõjutab ka riigi eri piirkondade arengut tasakaalustatuse suunas. Kas te olete analüüsinud, kuidas riigieelarve vahendid jaotuvad maakonniti näiteks elaniku kohta? Kuidas see on asja mõjutanud ja kas te võiksite sellise analüüsi kaudu nimetada n-ö enamvarustatud maakonnad ja vähemvarustatud maakonnad?

13:01 S. Kallas

Sellele on väga raske vastata. Mul on siin isegi mingisugused andmed ja võrdlused selle koha pealt, kuid näiteks investeeringutest on väga suur osa niisuguseid, mida ei saa üldse maakonniti laiali jagada, kuigi neid võib-olla peaks saama laiali jagada. Ma jään selles mõttes vastuse võlgu, et me ei suuda kuidagiviisi lokaliseerida kõiki investeeringuid, mis tegelikult on ühes või teises regioonis, edendavad selle regiooni elu. Oleme püüdnud seda teha ja paraku tuleb ikkagi välja nii, et kui kõik riigi investeeringud kokku võtta, siis suur osa nendest läheb piirkondadesse, kus rahvaarv on suurem - Tallinna, Harju- ja Tartumaale. Kuid ka Virumaa osatähtsus on suur, sest näiteks suurte keskkonna- ja mitmete infrastruktuuriinvesteeringute rahad on läinud viimasel ajal eelistatavalt Ida-Virumaale. Ma üritasin sellele küsimusele saada adekvaatset vastust, kus kõik oleks ilusti arvestatud, aga kuna me ei investeeri mitte piirkonniti, vaid eelkõige haruti, kõige suuremad summad investeeritakse haruti, siis on seda teinekord väga raske välja arvutada, näiteks kas või teede puhul. Näiliselt on see lihtne ülesanne, on ju selge, kus tee on, kuid finantseerimine toimub hoopis teist skeemi pidi, lähtudes lepingu sõlmimisest ja teede tegemisest, ja siis on seda juba raske jagada. Nii et probleem on. Aga ma võin teile tutvustada neid andmeid, mis meil olemas on.

13:01 Aseesimees

Täna! Janno Reiljan, palun!

13:01 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra Kallas! Te väitsite, et kohalikele omavalitsustele suunatavad investeeringud on kohalike omavalitsustega kooskõlastatud. Mul seisab reedel ees kohtumine Võru maavanemaga ja sealsete kohalike omavalitsuste juhtidega. Võru maavanem kutsus nimelt Riigikogu liikmeid kohtuma, teatades, et riigieelarvesse on RIP-st eraldatud Võrumaa jaoks ainult 1,2 miljonit. Võru maavanem ega omavalitsused ei ole selle tulemusega rahul. See on midagi hämmastavat, kui mõelda, millises raskes olukorras Võrumaa on. Niisiis palun teie selget sõna, mida ma edastan Võru maavanemale ja omavalitsusjuhtidele: kuidas ja millal te kooskõlastasite investeeringute programmi kohalike omavalitsustega? Kuidas Võrumaa oli tol ajal sellega väga nõus, andis sellele kooskõlastuse ja nüüd ollakse millegipärast hämmingus ja tahetakse Riigikogu liikmetega kohtuda, nagu saaksime meie veel midagi muuta? Paraku on riigieelarve siin ja seda te ühegi koha pealt muuta ei lase. Palun selgitage mulle Võrumaa investeeringute programmi. Mis ma räägin Võru maavanemale ja omavalitsusjuhtidele?

13:01 S. Kallas

Aitäh! See, et kõikjal on neid, kes sooviksid saada riigieelarvest rohkem raha, on üks ja üsna arusaadav fakt. Et seda raha ei jätku, on teine fakt. Selleks, kuidas raha jaotada, on olemas valitsuse määrus, mille kohaselt ministrid, eelkõige need ministrid, kelle ministeeriumil on kohalikke investeeringuid - Haridusministeeriumil, Kultuuriministeeriumil -, peavad arvestama kohalike omavalitsuste paikapandud prioriteete. Meie teada on nad neid ka arvestanud. Üks küsimus on, et raha on vähe, mille kohta ma vaevalt oskan teile midagi head öelda. Aga see, et raha on jaotatud vastavuses kohalike omavalitsuste taotlustega ja nende enda paikapandud prioriteetidega, peaks küll vett pidama. Kui selle koha pealt on teisi seisukohti, siis oleks ka minul neid huvitav teada, st kui seda ei ole kooskõlastatud. Aga vähemalt Haridusministeerium on väitnud, et kõik prioriteedid, kõik jaotused on tehtud kooskõlas maakondade endi järjestusega.

13:01 Aseesimees

Täna! Jaanus Marrandi, palun, teine küsimus!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Härra rahandusminister! 2002. aasta eelarve projektis on jäetud eristamata nn maakondlik toetusfond, millest toetatakse ühisüritusi ja õpilastransporti. Tont nende ühisüritustega, aga õpilaste transpordiküsimus on üpriski keeruline. Sest kui kõik need summad on ühes pajas, ühel real eraldistena valla- ja linnaeelarvetele ja summade jaotamine käib ühtse tasandusvalemi kaudu, mis ei arvesta tihe- ja hajaasustuse eripära, siis on ilmselge, et kannatavad vallad ja võidavad linnad, kus tegelikult on tihti hõlbus hoopiski jalgsi kooli kõmpida. See tekitab regionaalpoliitilise ebaõigluse. Kui võtta näiteks Järvamaa, siis kõige parema tulubaasiga omavalitsusüksus Paide linn võidab seeläbi

700 000 krooni, kui võtta aluseks selle aasta summa 81,5 miljonit krooni üle Eesti. Üks suhteliselt väiksema tulubaasi ja suure territooriumiga vald, näiteks hajaasustusega Albu vald, kus transpordirahasid oleks väga vaja, kaotab aga 240 000 krooni. Kas te peate niisugust regionaalpoliitilist tegevust eelarve kaudu õigeks, ausameelseks? Kas tõesti ei ole võimalik leida niisugust võtit, et raha läheks riigieelarve kaudu ikkagi nendele valdadele ja omavalitsusüksustele, kus õpilastranspordi raha tõepoolest kõige rohkem vaja on, mitte aga ei toetataks lisarahaga neid omavalitsusüksusi, kus tulubaas on niigi suhteliselt kõrgem ja kus näiteks sedasama õpilastranspordi raha ei ole võib-olla üleüldse nii palju vaja?

13:01 S. Kallas

Aitäh! Vastaksin alustuseks küsimusega: miks te arvate, et selle raha jaotamine tsentraliseeritult kajastab adekvaatselt kõiki neid vajadusi, mis sellel suunal tekivad? Möödunud aastal oli maakondliku toetusfondi üle intensiivne väitlus. Eri maakondades on väga erinev lähenemine. Sealt on finantseeritud arendusprojekte, sealt on finantseeritud ühisüritusi ja on finantseeritud õpilastransporti, kuid väga erineval moel. Kohalike omavalitsustega peeti mitu väga pingelist läbirääkimiste vooru, kus selle jaotusega, ka pakutud valemiga oldi väga rahulolematud. Lõpuks olid kõik väga rahul selle lahendusega, et see liidetakse toetusfondiga, kusjuures argument oli see, et sõidusoodustused ja õpilastranspordi toetamine lepatakse kokku omavahelises koostöös. Siamaani ei ole keegi teinud ettepanekut, et see võiks olla teisiti. Summa on meeletult väike, pahandus selle jagamisel on suur, ja kui omavalitsused leiavad võimaluse need probleemid koostöös lahendada, siis oleks see kindlasti eelistatavam. Ma väidan, et juhul kui me selle ka uuesti teeksime, siis ei tuleks meil mitte vähem probleeme ja ei ole sugugi kindel, et me sellega sõidusoodustuste küsimuse lahendaksime. Sest ka sel juhul oli põhikriitika just selles, et süsteem ei toimi ja raha ei jõua sinna, kus sõidusoodustusi vaja on.

13:01 Aseesimees

Tänan! Kalev Kallo, palun!

13:01 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Vaatasin praegu üle 2001. aastal kehtiva eelarve arutelu stenogrammid. Selgus, et tol korral olid vastused kas sihilikult valed või demagoogilised, igatahes täna need enam õiged ei ole, kui fakte kontrollida. Aga nüüd siit edasi. Tulenevalt teeseadusest - seletuskirjas on see ilusti toodud - peab 2002. aasta 1. jaanuarist suunama tehoiu rahastamiseks üldsummas vähemalt 65% kütuseaktsiisi kavandatud laekumisest ja 100% mootorsõidukiaktsiisist ehk kokku üks miljard 336 miljonit. Kõigist arvudest on näha, et selle eelarve projektis tehoiu rahad, isegi võrreldes 2001. aasta eelarvega, vähenevad 80 miljonit. Möödunud aastal antud vastustes oli, et oo jaa, see summa tuleb täis laenudega. Möödunud aastal öeldu järgi pidi see olema selleks aastaks üks miljard 26 miljonit. Täna on selge, et realselt ei tule 800 miljonit täis, tähendab, 200 miljonit oli lausvale. Muidugi võib leida põhjendusi, et laene ei õnnestunud õigeaegselt vormistada jne. Praegu ei ole ka mingeid garantiisid, et need laenu 2002. aastaks vormistatakse. Millest lähtuvalt on võetud selline kurss, et tehoiurahasid vähendatakse, kuigi nii materjalide kui kõige muu hinnad pidevalt tõusevad? Uute teede ehitamine laenude abil seda ei vabanda, sest kui teid ei hoia, siis lagunevad nad kiiresti ja lõpuks ei jõua neid uusi enam ehitada. Miks ei nähta jälle ette teeseaduses sätestatud vahendeid järgmise aasta tehoiuks ja teeremondiks?

13:01 S. Kallas

Aitäh! Tehoiuvahendite eraldamisel teeseaduse alusel ei käsitleta teehoidu eraldi, seal on käsitletud teehoidu ja -ehitust kokku ja tõepoolest 200 miljonit kandub järgmisse aastasse üle, see ei kao kusagile ära. Nii et järgmise aasta kogumaht on märkimisväärne, kõik kokku läheb teede peale 1 miljard 375 miljonit krooni. Me oleme siin juba korduvalt vaielnud ja arutlenud sel teemal, kas laenud peaksid olema kajastatud või mitte, kuid ühiskond kulutab järgmisel aastal riigieelarvest koos välisabiga ligi 1,4 miljardit krooni. See on päris märkimisväärne summa, ligemale 1,3 miljardit. Nii et selle summa katab igal juhul ära.

13:01 Aseesimees

Tänan! Olev Raju, palun, teine küsimus!

13:01 O. Raju

Aitäh! Valitsus põhjendab eelarvekärbet üheprotsendilise koguprodukti kasvu vähenemisega, vähenemisega ühe protsendipunkti võrra, mitte üheprotsendilise vähenemisega, kui täpne olla. Eile lugesin, kui palju on valitsuse arvates üheprotsendiline koguprodukti kasvutempo aeglustumine Euroopa Ühendusele saadetud liitumiseelse majandusprogrammi järgi ja kui palju selle õhukese kollase raamatu järgi, mis seletuskirjana meile anti. Peale selle on veel see arv, mis praegu on ajakirjanduses liikunud. Summade vahe on üle 200 miljoni. Kõik kolm arvutust on tehtud Rahandusministeeriumis. Missugune neist on õige?

13:01 S. Kallas

Ei tea, millistest summadest on jutt. Struktuurid on, peab siis võrdlema, praegu on igatahes ...

13:01 Aseesimees

Palun vabandust! Olev Rajul on käsi püsti, kas te tahate küsimust täpsustada? Palun, Olev Raju!

13:01 O. Raju

Jah, summad ulatuvad 412-st 623 miljonini.

13:01 S. Kallas

Eelarve kärped?

13:01 O. Raju

Eelarve tulude vähenemine, kui koduprodukt väheneb ühe protsendipunkti võrra. Kõik kolm on täpselt sama asi, kõik arvutused on tehtud 2002. aasta tingimustes ja kõik on tehtud Rahandusministeeriumis.

13:01 S. Kallas

Esiteks, prognoosid kindlasti täpsustuvad kogu aeg. Teiseks ei saa unustada, et maksuseadustes on vahepeal tehtud mitmesuguseid muudatusi, ja ka need leiavad selles kajastust. Me oleksime kindlasti nõus võtma aluseks ka selle suurema numbri, kuid praegu oleme võtnud aluseks selle, et meil tuleb teha kärbet umbes 500 miljonit.

13:01 Aseesimees

Tänan! Tiit Toomsalu, palun, teine küsimus!

13:01 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Härra minister! Oma esimeses küsimuses ma pakkusin teile 100 miljonit tulusid juurde. Oma järgmises parandusettepanekus, mis kannab numbrit 14, ma pakun välja, kust leida 100 miljonit ja kuidas seda ökonoomsemalt ja efektiivsemalt kasutada. Härra rahandusminister nimetas, et tema on tulemusjuhtimise fänn, kuigi kõik ministrid vist fännid ei ole, sest härra sotsiaalminister loobus tulemusjuhtimise tasude maksmisest ja rahade küsimisest oma ministeeriumi personalile. Kuid ma tahaksin härra rahandusministri maailmavaadet selles küsimuses natukene täpsemalt tundma õppida, sest tõepoolest, Tööpartei ja Reformierakonna maailmavaade on vastandlik. Härra minister, teie tahate maksta 100 miljonit mingisuguste teenete eest kellelegi kuskil riigiparaadis, samas kui töötu abiraha küsijad - kuni 100 000 inimest tänavusest aastast - on muutumatus seisus, iga inimene saab 400 krooni. Kui minu pakutu juurde panna, siis nad saaksid peaaegu rahvapensioni kätte, natuke alla 800 krooni, mis ka päriselt elatusmiinimumi ei kata. Härra Laar, teie peaminister, püüdis tõestada, et 500 krooniga saab ära elada. 400 krooniga ei saa kindlasti ära elada. Härra minister, minu küsimus: miks te eelistate maksta preemiat jumal teab millisele riigiametnikule jumal teab millise teene või parema väljanägemise eest ega soovi tõsta töötu abiraha mingisugusegi äraelamise piiri peale?

13:01 S. Kallas

Me oleme praegusel hetkel niiviisi otsustanud. Töötu abiraha tõstmise võimalus oli üks ettepanek, mida eelarve koostamisel ka valitsuses arutati. Seekord otsustati seda mitte teha. Mis puudutab võimalikku valikut, kas töötu abiraha tuleb just palkade vähendamise teel või mõne muu toetuse arvel, siis me võime eelarves teha neid valikuid väga ja väga palju. Ma ei pea enam mõistlikuks veel kord üle rääkida tulemusjuhtimise skeemi, põhimõtteid ja ideid, mida ma räägin siin juba teist aastat, aga mida me saame analüüsima hakata alles paari aasta pärast, kui see süsteem on lõpuks toimima hakanud.

13:01 Aseesimees

Tänan! Koit Pikaro, palun, teine küsimus!

13:02 K. Pikaro

Tänan, härra juhataja! Härra rahandusminister! Teie lahkelt loal alustan jälle kahe remargiga. Esiteks, minu teine küsimus ei puuduta minu lemmikteemat, Pärnu haiglat. Ma lihtsalt loodan, et te olete jäänud oma varasemate lubaduste juurde ja peate neist kinni, kuigi ajalugu on toonud ka teistsuguseid näiteid. Teiseks, Siseministeeriumi tulemusjuhtimise summa 29 miljonit on suurusjärgus võrreldav Tiesenhauseni kinnistu väärtusega ja Siseministeeriumi haldusalas olevad organid on selles asjas isegi eeluurimise peatanud. Ma arvan, et sealt on võimalik leida summasid ka õnnetu kannatanu kahjude hüvitamiseks. Aga küsimus on palju lihtsam. Siseminister on pühalikult vandunud, et Riigikogus heaks kiidetud nn politseinike eripensionide jaoks leitakse 35 miljonit krooni. Teie olete selle puhul kahtlust avaldanud. Minu küsimus on: kui eelarvet kärbitakse ca pool miljardit, kust leitakse siis 35 miljonit politseinike eripensionide jaoks?

13:02 S. Kallas

Praegu on lahendus ainult üks: olemasolevate vahendite piires. Siseministeeriumi töötasufond on päris suur, te saate sedasama ka eelarvest vaadata. Siseministeeriumi eelarve on üle kahe miljardi. Nii et struktuurilised muudatused tuleb ette näha olemasolevate vahendite piires, kui nendeks ei ole nähtud ette teisi vahendeid. Muid lahendusi praegu ei ole.

13:02 Aseesimees

Tänan! Värner Lootsmann, palun!

13:02 V. Lootsmann

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Te olete oma vastustes täna korduvalt väitnud, et RIP-i raames kohalike investeeringute planeerimisel ja nende rahastamisel on lähtutud, igal juhul peaks lähtuma kohalike omavalitsuste liitude prioriteetidest. Ma väidan vastupidist, on näiteid, kus mitte ainult ei lähtuta prioriteetidest, mis omavalitsuste liidud on kinnitanud, vaid ministeerium ei ole pidanud vajalikuks arvestada isegi prioriteeti nr 1. Näiteks Harjumaa Omavalitsuste Liidu prioriteeti nr 1, milleks on Kehra spordi- ja kultuurikeskus, ei ole pandud isegi 2002.-2005. aasta arenguplaani. Kuidas siin toimida ja kuidas saab üldse nii olla? Milleks siis üleüldse kohalike omavalitsuste liidud ja nende prioriteetid? Kas nad on asjaomasele ministeeriumile mingisuguseks suunanäitajaks või pole tegelikult neid prioriteete vajagi?

13:02 S. Kallas

Ministeerium on kohustatud neid arvestama, aga see ei ole automaatne. See tähendab, mingisugust seaduslikku alust või seaduslikku jõudu, et kohaliku omavalitsuse või kohalike omavalitsuste liitude arvamus on lõplik ja ainukohustuslik, ei eksisteeri. Nii et ma arvan, et ministrid üritavad neid prioriteete silmas pidada. Ma ei oska öelda selle konkreetse objekti kohta, mis olid need põhjused, miks seda ei ole lülitatud investeeringuplaanidesse, kuid see ei muuda üldist süsteemi.

13:02 Aseesimees

Tänan! Toomas Varek, palun, teine küsimus!

13:02 T. Varek

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Minu küsimus puudutab rahaeraldisi investeeringuteks valla- ja linnaeelarvetesse Haridusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi real. Me teame, et omavalitsuste eelarved on viimastel aastatel olnud väga pingelised ja uue eelarve koostamine on ka eriti pingeline. Me oleme siin eelarvet menetledes aastaid arutanud muudatusettepanekuid, mida on tehtud hulgaliselt, ja käsitletud pooleliolevaid objekte ning te olete andnud lubadusi, et küll järgmisel aastal saab neile investeeringud peale. Millest on tingitud, et eelarves on Haridusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi real investeeringud valla- ja linnaeelarvetele vähenenud? See tekitab küllaltki palju pingeid omavalitsuste eelarvetes, näitena kas või Tallinna eelarves, kus tahetakse poolteist miljardit laenu võtta. Nii püüavad ka paljud teised omavalitsused laenu võtta ja see võib tekitada omavalitsuses tõsisemaid pingeid ja probleeme.

13:02 S. Kallas

Ministeeriumid saavad eelarve koostamisel oma koondnumbri ja peavad selle piires leidma lahenduse väga paljudele küsimustele. Nii on neid valikuid tehtud. Ministrid tutvustavad teile täna nagunii oma valikuid ja Haridusministeeriumi valikud on olnud suunatud mitmesugustele palgatõusudele, sealhulgas ka kõrgkoolide õppejõudude palgatõusule, samuti on need olnud Kultuuriministeeriumi valikud. Järelikult kuskilt kärbitakse.

13:02 Aseesimees

Tänan! Endel Paap, palun!

13:02 E. Paap

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Juba kolmandat aastat olen ma taotlenud investeeringuid Sillamäe ujula remondi lõpetamiseks ja Kohtla-Järve lastekodu remondi lõpetamiseks. Mulle on ka igal aastal lubatud need rahad leida, sest need pole eriti suured. Millegipärast on lubadused jäänud lubadusteks. Sillamäe ujula rahastamise puhul on isegi kollases raamatus tehtud viga. Ma küsiksin, miks näiteks Tilsi lastekodu saab iga aasta raha, aga Kohtla-Järve lastekodu ei saa üldse? Kas Sillamäe peab oma 1998. aastal alustatud remondi lõpetama teiste sotsiaalobjektide arvel? Ehk on siiski võimalik need tagasihoidlikud probleemid lahendada.

13:02 S. Kallas

Aitäh! Mul on tõepoolest raske vastata iga objekti kohta konkreetset, mis on see või teine põhjendus, miks üht või teist objekti ei ole seletuskirja sellesse ossa pandud. Ma ütlen, et valitsus analüüsib kindlasti neid ettepanekuid enne, kui hakkab otsustama lõplikku nimekirja selle kohta, mis hakkab toimuma pärast eelarve vastuvõtmist, ka neid teie tungivaid taotlusi. Selles mõttes ei saa öelda, et lootust ei ole, aga objekte on palju, taotlusi on palju ja millegi vahel tehakse valikud. Ma ei oska öelda konkreetsete objektide kohta, miks just see või teine objekt on sisse võetud või välja jäetud. Kõigi kohta ma ei suuda seda öelda.

13:02 Aseesimees

Tänan! Liina Tõnisson, palun, teine küsimus!

13:02 L. Tõnisson

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud härra rahandusminister! Ma saan aru, et teil on parlamendi valitsuskoalitsiooniga suur lahkeli, sest mitte keegi ei austa teid siin oma kohalviibimisega, välja arvatud proua Lauristin. Isegi teie oma erakond on teid vist maha jätnud. Aga eks see ole rohkem teie probleem kui minu probleem. Mind huvitab eelarve. Esitatud eelarve projekt on surnud, te olete ise ta surnuks kuulutanud, 500 miljonit tuleb maha võtta. Me loeme selle kohta ajakirjandusest, meid ei ole õnnistatud võimalusega diskuteerida selle eelarve ridade vähendamise üle. Te olete oskuslikult siirdanud selle küsimuse kuhugi tagatubadesse ja me loeme sellest ajalehtedest seetõttu, et te vaidlete seal, et ühtedel on ühed arvamused ja teistel on teised arvamused. Aga te unustate ära, et siinses saali osas istuvad ka rahvasaadikud, ja oh üllatust, oh üllatust, nende taga on rohkem hääli kui puuduvate rahvasaadikute taga. Seda näitasid viimased valimised. Sellest tulenevalt on meil seadusandlik ja ammugi moraalne õigus saada siiski teada, mida te plaanite, mida te kavatsete. Nii et palun, kust,

missuguselt realt kavatseb valitsus selle 500 miljonit maha võtta? Meid ei huvita, mida teie koalitsioonipartnerid või parlamendi fraktsioonid arvavad, me küsime, millised on valitsuse ettepanekud, sest paraku te meid võimalusega selles diskussioonis osaleda ei õnnista. Niisiis palun vastata ja mitte öelda, et te ei tea, te olete ju rahandusminister.

13:02 S. Kallas

Valitsus esitab järgmiseks lugemiseks parandusettepaneku, kus see kõik on kirjas. See ei ole täna veel valmis. Kui see oleks valmis, siis oleks see juba esitatud. Rohkemat ei saa ma praegu midagi vastata.

13:02 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun, teine küsimus!

13:02 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Ma tuletan veel meelde, et riigieelarve menetlemisel on muudatusettepanekute esitamise õigus Riigikogu liikmetel, fraktsioonidel ja komisjonidel. Valitsusel seda õigust ei ole. Kui te soovite eelarvet muuta, siis võtke see eelnõu tagasi, tehke ta korda ja tooge uuesti siia. Aga minu küsimus on teistsugune, mitte teile seadus teksti selgeks õpetamine. Nimelt läheb tänavu riigieelarve kohaselt tervenisti 233 miljonit infotehnoloogia kulutusteks. Tulevaks aastaks kavandate kogunisti 337 miljonit krooni. Kas minister peab põhjendatuks sellist poolteisekordset hüppelist kasvu olukorras, kus me räägime, et igal pool peaks püksirihma pingutama? Ma esitan isegi veel niisuguse alaküsimuse: kas ministeeriumil on ülevaade, kuidas käib infotehnoloogia väljavahetamine ja kuhu see n-ö ukse taha visatav või väljavahetatav tehnika läheb, mis sellest saab? Kas see müüakse maha või viiakse koju või müüakse töötajatele maha? Kas selline ülevaade on olemas?

13:02 S. Kallas

Siin oli kaks küsimust. Üks oli, kas infotehnoloogia kasv on põhjendatud või mitte. Infotehnoloogia kasvu me oleme pidanud üheks prioriteediks ja tõepoolest sellist kasvu aktsepteerinud. Mis puudutab vanade arvutite kasutamist, siis iga ministeerium vastutab riigivara valitsejana selle eest ise. Neid niisama lihtsalt maha kanda ei ole võimalik, selleks on küllalt tõhusad kontrollisüsteemid ja maha kanda saab neid siis, kui nad enam tõesti ei kõlba. Mida üks või teine ministeerium teeb, seda otsustab ta ise. Praktikast vananevad infotehnoloogiavahendid küllalt kiiresti. Erilist turuväärtust neil ei ole. Ministeeriumil ei ole konkreetset ülevaadet varast selles mõttes, et kui palju arvuteid on ja mis just täpselt nendega tehakse. Aga me jälgime seda, kuidas varaga ümber käiakse, ja meie kontrolliallüksused kontrollivad seda. Kui on konkreetseid pretensioone, siis saab neid alati menetleda.

13:02 Aseesimees

Tänan! Janno Reiljan, palun, teine küsimus!

13:02 J. Reiljan

Aitäh, härra eesistuja! Härra minister! Ega teie käest mingeid sisulisi vastuseid oodata ei ole, aga püüda tuleb. Mul seisavad ees kohtumised Võrumaa ja Valgamaa pensionäridega. Me just lõpetasime siin saalis pensionikindlustuse seaduse arutelu, kus teie koalitsioonipartnerid väitsid, et pensioni ei saa tõsta sellepärast, et siis tuleks tõsta sotsiaalmaksu. Teie võtate sotsiaalmaksust 312 miljonit ära. Niisiis te saate pensioni alandada küll, pensionäridelt sotsiaalmaksusummasid ära võttes. Mis ma pean ütleva Võrumaa ja Valgamaa pensionäridele nende pensioni tuleviku kohta seoses sellega, et valitsuskoalitsioon, teie, härra rahandusminister, esitate eelarve, kus nendelt konfiskeeritakse 312 miljonit sedasama vähest, õnnetut sotsiaalmaksu, mida pidavat tõstma selleks, et pensioni tõsta?

13:02 S. Kallas

Aitäh! See on küsimus, mille üle on siinsamas saalis juba nii palju vaieldud ja arutatud, et ega ma midagi uut ei suuda öelda. Ma ei arva, et nendel, kes maksavad raha solidaarsuspensionifondi, ei oleks õigust kanda teatud osa, kui seadus on nii sätestanud, oma tuleviku arvele, ja see ei ole mitte väga suur

summa. Need pensionärid, kes saavad pensioni vastavalt pensionikindlustuse seadusele, saavad seda selles suurusel, mis on ette nähtud. Nii et teise samba kujunemine ei mõjuta esimese samba pensionide suurust.

13:02 Aseesimees

Täna! Kalev Kallo, palun, teine küsimus!

13:02 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Vastates minu esimesele küsimusele, püüdsite selle asemel, et asjast rääkida, mulle õpetada, et teeseaduses ei ole summat jaotatud. Seda ma tean isegi, aga sellest väiksest summast tulenevalt on teehooldus lihtsalt kõige vähem finantseeritud. Eks mu esimene küsimus viitaski sellele, et möödunud aastal kõlasid sama kindlad kinnitused, et koos laenuga on summa täis. Ainult et laenu jäid vormistamata ja see aasta jäi üle 200 miljoni kasutamata. Kusjuures kõik need ametnikud, kes tegelesid laenuga - nii Rahandusministeeriumis kui ka Teede- ja Sideministeeriumis -, on tulemusjuhtimiseks ettenähtud töötasuvahendid kätte saanud. Aga tulemust ei ole, tulemus jäi tulemata. Ja natuke te panite mööda ka sellega, et 200 miljonit tuleb selleks aastaks ja kokku tuleb 1,3 miljardit. Juba 2002. aasta maht peab olema 1,336 miljardit ja sellele tuleb 200 miljonit otsa. Niisiis peaks see olema kaugelt üle 1,5 miljardi. Minu küsimus on: milline on teie garantii või kinnitus, et 2002. aastal tänu tulemusjuhtimise rakendamisele need rahad ikkagi kätte saadakse ja selles mahus teetöid tehakse? Et aasta pärast ei juhtuks jälle niimoodi, et jah, näe, ei saanud.

13:02 S. Kallas

Mitte kõikide rahade eraldamine ei sõltu minust. On üksainus asi, mis ei tulnud plaanikohaselt: ei rakendunud Euroopa Liidu eelstruktuurivahendid, ISPA rahad - väga pikk ja keeruline protsess, milles kindlasti võib süüdistada ka asjaosalisi ametnikke, aga pigem olid siin probleemid mujal. See oli esimene seda sorti projekt ja seda lihtsalt uuriti ja puuriti nii kaua, kuni selle rakendamine jäi juba hiljapeale. Probleem on olemas, möönan, et see oli meile pettumus. Kuid järgmiseks aastaks on nii raha kui võimsused rakendamiseks valmis ja ei peaks tulema mingeid tõrkeid. Ka kõik laenu, mis on Riigikogus ratifitseeritud, kaasa arvatud Põhjamaade Investeeringuspanga laen, on ju selleks otstarbeks mõeldud. Nii et rahalised ressursid peaksid küll olema nõutavas mahus tagatud, nüüd on küsimus nende praktilises rakendamises.

13:02 Aseesimees

Täna! Kullo Arjakas, palun!

13:02 K. Arjakas

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud härra rahandusminister! Enne küsimust ma lubaksin endale ühe väikese nendingu. Teie üsna selge, kindel ja otsekohene vastus, et valitsus ei pea vajalikuks sotsiaalabi tõstmist 50 miljoni krooni ulatuses proteeside, sh hambaproteeside toetuseks, on vastus, mis minu arusaama järgi teie kaliibriga poliitikule kindlasti mitte au ei tee. Sest tavaliselt vastatakse selliste küsimuste peale üsna ähmaselt ja jäetakse otsad lahti, et valitsusel on mõni teine ja hoopis parem idee selle juhtumise lahendamiseks. See on üsna tõsine möödalaskmine, mida meil paraku kõigil juhtub. Nendingu juurest tuleksin küsimuse juurde, mis puudutab ühte parandusettepanekut. Ma panin tähele, et valitsus ei taha toetada tööd repressiivpoliitika uurimisel. Ja kui valitsus tõepoolest arvab, et tööd meie ajaloo kallal, vähemasti mitte selles vormis, mida okupatsioonide repressiivpoliitika uurimise riiklik komisjon on teinud, ei ole vaja, kas siis ei oleks teie arvates viisakas ja korrektne öelda seda aasta ette, anda töötajatele võimalus pooleliolevad asjad ära lõpetada, uusi asju enam mitte algatada ja viia see komisjon n-ö loogilisse finišisse? Miks see lõpetamine tuleb nii järsku ja tõesti väga lühikese etteteatamisajaga? Ehk te püüaksite seda situatsiooni, mis selle komisjoni ümber on, natuke kirjeldada.

13:02 S. Kallas

Komisjon, millest juttu on, on Riigikogu Kantselei juures olev komisjon, okupatsioonipoliitika uurimise komisjon, mis pidi oma töö lõpetama, nagu me hästi teame, 1995. aastal ja mille töö on siiani lõpetamata. Seega on oodatud tulemus tulemata. Niipalju kui mina tean, on see küsimus tõstatatud igal

eelarve menetlemisel ja alati on öeldud, et siis peaks ette teatama ja et võtab natuke aega ning tulemus tuleb. Seda tulemust ei ole aga tulnud. Seekordse eelarve tegemise juures oli selline arvamus, et selle komisjoni tegevus tuleks nüüd lõpuks ikkagi lõpetada. Pealegi eksisteerib meil Presidendi Kantslei juures veel üks inimsusvastaste kuritegude uurimise komisjon, mis saab ka märkimisväärset raha. Kas ei oleks otstarbekas neid asju omavahel ühendada? Selles eelarves kirjas oleva summa suurusjärg on küllalt väike. Teie parandusettepanekus pakutud summa on küll suurem kui see, mis oli eelmisel aastal ja mis algselt oli küsimuse all, aga ka siiski küllalt väike. Ma võiksin viidata võimalusele, et kui tõesti esitatakse valmis töö - ma saan aru, et see peab olema üks koguteos -, siis on võimalik rahastada seda ka muudest vahenditest ja maksta see töö kinni valitsuse reservist või kasutada mõnda muud varianti. Me oleme teistegi asjadega niiviisi teinud, et kui on konkreetne töö, siis makstakse. Ja see on niisugune suurusjärg, mis on valitsuse reservile ka jõukohane. Kindlasti ei tähenda see, et Kallas lubas siit puldist 680 000, aga ma kujutan ette, et see võiks olla üks lahendus, ja siis oleksime me selle komisjoniga tõepoolest ühel pool. See on minu vastus sellele kohale.

13:02 Aseesimees

Täna! Villu Reiljan, palun!

13:02 V. Reiljan

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra Kallas! Euroopa Liidu eduaruandes, millest meie koalitsioonil kohe silmad särada läksid, on siiski mõned märkused, mis peaks natuke mõtlema panema. Üks on regioonide väga ebaühtlane areng. Oled sa, mu kunagine kolleeg valitsusest, nõus, et selles eelarves ei ole näha regionaalpoliitikat?

13:02 S. Kallas

Ma saan ainult vastata, et ma ei ole nõus. Aitäh!

13:02 Aseesimees

Täna! Kullo Arjakas, palun, teine küsimus!

13:03 K. Arjakas

Aitäh, härra eesistuja! Kõigepealt, mis puudutab riiklikku repressiivpoliitika uurimise komisjoni, siis eri põhjustel algas see töö hiljem, aga meil ei ole mõtet seda praegu analüüsida. Kahtlemata on see töö ka tunduvalt mahukam, kui see ehk esimesel hetkel või kõrvalt vaatajatele paistab. Teie vaatevinklist tulemust pole, aga ilmselt on põhjus see, et väga selgelt pole keegi selle komisjoni ette ülesannet üldse püstitanudki, mis võib ka olla selline üldine tulemusjuhtimise teooria ja praktika vastuolu. Kuna keegi ei suuda selgelt ülesannet formuleerida, siis teeb komisjon midagi oma kõige parema arusaama järgi ja teil on üsna raske seda ka hinnata. Siit ma läheksin edasi natuke üldisema küsimuse juurde.

Tulemusjuhtimisest on erinevas kontekstis täna väga palju juttu olnud nii teie ettekandes kui ka seoses parandusettepanekutega. Võib-olla te võiksite seda natuke lühemalt kirjeldada, jättes kõrvale skeemid, ideed ja teooria. Ma esitaksin sellise küsimuse, mida opositsiooni esindaja vahel üldjuhul ei küsigi, aga ma panen tähele, et ka koalitsioonist väga paljud ei kuule teie väga head vastust ja ega keegi neid stenogramme tagantjärele ei loe. Proua Tõnisson tõi mõned negatiivsed näited, mis on ministeeriumides seoses tulemusjuhtimise praktikaga. Ehk te võiksite tuua mõned selged, lühikesed positiivsed näited, jättes kõrvale keeruka teooria ja ideeraamistiku. Mis on siiani teie hinnangul olnud positiivset?

13:03 S. Kallas

Aitäh! Ma väidaksin, et praegusel hetkel on tulemusjuhtimise reservist raha makstud väga üksikutes ministeeriumides. Näiteks Rahandusministeeriumis ei ole seda veel üldse menetlemagi hakatud. Nii et selles mõttes on väga vara midagi öelda. Õige analüüsimise aeg on, nagu ma alguses ütlesin, järgmise aasta märtsis-aprillis, kui me saame terve aasta tulemused kätte. Siis me saame analüüsida, kas see, mis pandi kirja 2001. aasta eelarvet kinnitades, on mingil moel ka tegelikult töös kajastamist leidnud või

mitte. Me oleme võtnud ette päris suure ülesande ja me ei olegi püstitanud ülesannet nii, et meil oleks juba täna tuua näiteid. Kui me saame positiivseid näiteid tuua, siis arvatavasti selle aasta analüüsi põhjal.

13:03 Aseesimees

Täna! Villu Reiljan, palun, teine küsimus!

13:03 V. Reiljan

Aitäh, härra juhataja! Härra Kallas! Omavalitsuse tootlusfond väheneb - seda te ei saa vaidlustada -, investeeringud haridusse vähenevad, omavalitsuse teedele, valla teedele ei ole üldse raha ja regionaalprogrammide all on Eesti nime muutmise programm, millele tahetakse panna 40 miljonit. Üritage natuke põhjendada, kust see regionaalpoliitika välja paistab.

13:03 S. Kallas

Aitäh! Regionaalpoliitika on kindlasti valikutes ja valikuid on siin tehtud ohtralt. Raha on vähe, see on kindlasti tõsi. Suur osa investeeringutest, nagu ma juba enne ütlesin, läheb haruti, mitte piirkondade järgi, aga lõpuks jõuavad nad siiski mõnda piirkonda. See on ulatuslik küsimus. Regionaalpoliitika on problemaatiline küsimus, ja nagu me oleme siin viimastel aegadel väidelnud - seda on ka ajakirjandus piisavalt valgustanud -, on Eesti kõige problemaatilisem regioon ehk hoopis Tallinn, kes on seni jäänud paljudest ressurssidest ilma. Ma olen valmis möönma, et Tallinn on igal juhul väga problemaatiline piirkond. See on pigem keeruline küsimus, aga ma ei tahaks vastamisega nii pikale minna, sest kindlasti on täna veel pikk päev ees ja sellel teemal on võimalus arutada ka siis, kui siin esineb regionaalminister, kes selgitab regionaalpoliitika prioriteete laiemalt.

13:03 Aseesimees

Täna! Värner Lootsmann, palun, teine küsimus!

13:03 V. Lootsmann

Täna, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Minu küsimus puudutab ühte muudatusettepanekut ja on seotud juba varem mainitud Kehra kultuuri- ja spordikeskusega. Mingi aeg tagasi olid Kehra volikogu esimees ja Kehra linnapea ühe ministri kabinetis tutvustamas selle objektiga seotud probleemi ja said sellise vastuse, et jah, inimesena ma saan sellest küsimusest aru, ministrina ei saa ma midagi lubada, aga olge tublid edasi ja käige ikka peale, küll te siis ükskord küsimuse lahendate. Härra rahandusminister, mis te täna arvate, kui kaua peaksid näiteks Kehra linnapea ja volikogu esimees ning Kehra Linnavalitsus selle küsimusega tegelema? Kuidas teie kui rahandusministri arvates oleks õige, kas oleks vaja hakata finantseerima pooleliolevat objekti ja vähem alustada uusi objekte või jätta ta aastateks seisma?

13:03 S. Kallas

Aitäh! Rahandusminister on ilmselt ametimees, kelle juures käib selliste taotlustega väga palju inimesi. Siinkohal võiksin meenutada tuntud ütlemist rahandusministrite kohta, et ta ütleb jah ainult üks kord - siis, kui talt küsitakse, kas ta on juba öelnud ei. Nii et amet on selline. Mina ei saa kindlasti niisugustes asjades kellelegi mingeid erilisi lubadusi anda. Mis puudutab konkreetset objekti, siis tuleb visalt edasi taotleda. Ma ei oska muud midagi öelda.

13:03 Aseesimees

Täna! Ma saan aru, et on ka kirjalikke küsimusi. Esimesena jõudis need esitada vist Tiit Toomsalu ja siis Olev Raju.

13:03 S. Kallas

Härra Toomsalul on küsimus: "Välisministeerium on saanud eelarvest Teie toetusel kaks miljonit krooni riigitellimuse vormis altkäemaksuks välismaal asuvalle äriühingule NATO-suunaliste teenuste eest. Parandusettepanek 251 soovib summa ka teenuseks suunata, aga lihtinimesele osutatava tasuta õigusabiteenuse kinnimaksmiseks. Miks Te toetate poliitilist altkäemaksu?" See ei ole kindlasti poliitiline

altkäämaks, selle kulutuse tegemine võib olla meile väga efektiivne. Mina ei paneks seda kahtluse alla. Ma toonitan, et need summad on väga selgesti kirjas, ja sellisel juhul on seda alati võimalik ka analüüsida. Kindlasti on võimalik teha seda ka hoopis muudest allikatest, aga me pidasime õigeks igal juhul näidata, et niisugune plaan on, ja ma arvan, et see on hea plaan. Hulgaliselt on küsimusi härra Rajult. Esimene küsimus: "Vastates minu küsimusele, kõlas väide, et valitsus ei pea võimalikuks suurendada hambaproteeside raha nii palju. Arstide andmeil vajab neid umbes 100 000 inimest, kellest 40-45% ehk 45 000 ei suuda nende eest maksta. Me taotlesime raha ca 2500 inimesele ehk umbes 6%-le vajajatest. Mitmele inimesele sellest 45 000-st on siis valitsus nõus raha eraldama hambaproteesideks, kui 2500 on liiga palju?" Rahandusministeeriumis ei ole arutatud selle üle, kui paljud inimesed peaksid riigieelarvest saama raha hambaproteesideks. Minu valdkonnas pole seda küsimust olnud ja ma ei oska vastata. Aga ma võin öelda niipalju, et valitsuse üldine tervishoiupoliitika seisukoht on suunata kõige rohkem raha raviteenuste toetuseks. Ma arvan, et hambaproteesid on sellega kindlasti seotud. Praegu on raha jaotatud niiviisi. Teine küsimus: "Kas härra minister jagab valitsuskoalitsiooni esindajate poolt rahanduskomisjonis kõlanud küünilist avaldust: pole hambaprotee vaja, kui raha ei jätku, pistku ID-kaart hammaste vahele ja närigu!" Ei oska kommenteerida. Ei ole olnud sellel komisjoni istungil, kus midagi taolist on öeldud. Kolmas küsimus: "Kui palju ravikindlustuse rahadest läheb 2002. aastal ravimifirmade tasku?" Võib ainult öelda need numbrid, mis on siin kirjas ja mida te saate ka ise haigekassa eelarve alt vaadata. Seal on umbes öeldud need numbrid, kui palju läheb ravimite peale. Pean ütleva, et ravimite raha on praegu suur probleem. Ma loodan, et te toetate ravikindlustusseadust selle koha pealt, sest haigekassa nõukogu, kuhu kuulub ka teie fraktsiooni esindaja ja teisigi avalikkuse esindajaid, on väga mures, et ravikindlustuse rahadest lähevad suured summad just nimelt ravimite eest maksmiseks. See on probleem, sellega tuleb tegelda. Nii et summad on eelarves olemas. Neljandaks: "Praegu saab tööhõive ümberõpperahadest anda ümberõpet ühele-kahele protsendile 90 000 inimesest, kes otsivad tööd. Härra sotsiaalminister alles hiljuti lausa nõretas meie ees, rääkides töötute ümberõppevajadusest ning meie lubaduse tähtsusest Euroopale selles valdkonnas. Kas seda ühte-kahte protsenti saab pidada ministri poolt meile antud lubaduste ja valitsuse poolt EÜ-le antud lubaduste täitmiseks?" 90 000 inimest ei otsi tööd, see number on teine. Tööotsijaid on märgatavalt vähem. Mõistagi oleks töötute ümberõppeks rohkem raha vaja, aga praegu on võimalused niisugused, nagu nad on. Pealegi pole see kinni mitte ainult rahas. Ma toetan igati töötute ümberõppe programme. Valitsus on eraldanud selleks täiendavalt raha ka tööhõive programmide alt, omandireformi reservfondist, nagu seadus lubab. See on tähtis valdkond. Aga siin on küsimus ka selles, et peab olema suutlikkust seda raha absorbeerida ehk siis ümberõppeprogramme tõesti ellu viia, ja see ei ole ka mitte väga piisav. "Kas valitsus peab seda ühte-kahte protsenti piisavaks, kuna ta ei pidanud vajalikuks toetada ühtegi täiendavat rahaeraldust töötuse probleemi lahendamiseks, või ei sobinud katteallikas?" Ütlesin vastuses eelmisele küsimusele: kindlasti tahaks rohkem, aga praegu on teised vajadused olnud eelistatumad. Viiendaks: "Vastus minu küsimusele SKT 1% tähendusest riigieelarvele kõlas: muudetud on maksuseadusi. Kuna vahe on pea 50%, kas siis maksuseadust on mõne viimase kuuga muudetud pea 50% ulatuses?" Prognoos ei ole mingi niisugune asi, kus kõik asjad on alati arvestatud absoluutse täpsusega, ja ka arvestus erineb. Ma ei arva, et lahkkelid oleks liiga suured. 1% SKT-st ja eelarve suhe on struktuurne suhe, see ei ole automaatne ega alati kindel protsent. See sõltub paljudest asjadest. Kuuendaks: "Kuna SKT on ca 100 miljardit krooni ja riigieelarve osa on 36%, siis kuidas saab ühe punkti muutudes olla mitte ligikaudu 360 miljonit, vaid 530 või isegi 620 miljonit?" See ongi vastus. Eelarve muutumise struktuur ei ole automaatselt sama, mis on sisemajanduse kogutoodangu struktuur. Ma olen valmis härra Rajule tutvustama oma kolleege, kes on võimelised väga pikalt, kõigi numbrite ja tabelite abil seda seletama, kuidas tuleb just niisugune number ja missuguseid parameetreid muudetakse.

13:03 Aseesimees

Täna! Suuline küsimus Anti Liivilt. Palun!

13:03 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimus käib parandusettepaneku nr 197 kohta, mille ma olen teinud. Nimelt on kõigis üleminekumaades täheldatud, et kõigil neil, kes rabelevad majanduse ülesehitamise nimel, kannatab suuresti tervis. Ka härra ministri tuttavatest on lähiminevikus hukkunud selle tagajärjel vähemalt üks pankur, üks akadeemik ja mitmed teisedki. Eesti kaotab aastas tõenäoliselt

umbes 300-500 noort meest eri tasanditelt. Tallinnas on üks vanamoodne aparaat, mis on moraalselt kulunud ja vajaks asendamist - see nõuaks 20 miljonit -, mis 5-10 aastat pikendaks nende inimeste, nende meeste-naiste elu, kuigi nad nagunii surevad sellesse hätta. Kas ei leiaks kuidagi seda 20 miljonit, et pikendada Tallinnas nende ühiskonna ülesehitajate eluiga, produktiivset iga kolm, neli, viis aastat?

13:03 S. Kallas

Aitäh! Lugesin seda parandusettepanekut ja kujutasin umbes ka ette seda küsimust. Ma ei arva, et sellise aparaadi ostmise oleks mõistlik riigieelarvesse sisse kirjutada, sest aparatuuri ostmise on üldse väga suur küsimus. Eestis on ostetud aparaate liiast, pole tehtud valikuid. Praegu on tervishoiu juhtkond nii ministeeriumis kui haigekassas selles suhtes hästi kriitiline ja võtnud hoiaku nn võidurelvastumise vältimisele. Ma arvan, et siin ei ole koht, kus tegelikult otsustada ühe või teise aparaadi ostmise üle. Teema on loomulikult tõsine ja haigekassa nõukogus me oleme ka arutanud, kuidas tõhustada haigekassa tegevust haiguste ennetamisel, sealhulgas just südame-veresoonkonnahaiguste ennetamisel, mis on tõesti suur probleem. Aga ma põhimõtteliselt arvan, et me ei peaks siin eelarve arutamise käigus lahendama niisuguseid küsimusi, kas ostame ühe aparaadi või ei osta seda.

13:03 Aseesimees

Täna! Tiit Tammsaar, palun!

13:03 T. Tammsaar

Täna, härra juhataja! Lugupeetud rahandusminister! Esitaksin ka ühe küsimuse, õigemini, kordaksin oma küsimust, mis ma esitasin esimesel lugemisel. Kui me räägime tõsistest asjadest, siis minu meelest on väga tõsine puudus eelarves see, et Kaitseliit on alafinantseeritud. Kas te olete saanud selgust, mispärast Kaitseliidule eraldatud vahendite arv on suurenenud ainult 6-7%, võrreldes kõigi teiste väeliikidega ja kõigi teiste investeeringutega, kus suurendatakse 20% ulatuses, ja arvestades seda suurt kaitse-eelarvet, mis tervenisti tuleb järgmise aasta riigieelarvel kanda? Kas teile ei tundu, et Kaitseliidu alafinantseerimine võib meile ükskord väga valusalt kätte maksta, eriti viimaste sündmuste valguses ja tänase sündmuse valguses, Venemaa välisministeeriumi avalduse alusel? Kas teile ei tundu, et asi on veidi paigast ära?

13:03 S. Kallas

Ma ei tahaks võtta seisukohta ühe või teise konkreetse kulutuse asjus Kaitseministeeriumi eelarves, sest seal on igal aastal väga suuri struktuurimuudatusi. Sel aastal keskendutakse investeeringutele. On ka struktuurilised ümberkorraldused staapides, nagu te väga hästi teate. Praegu on leitud, et ressursside kasutamine nende vajaduste peale on eelistatum ja et Kaitseliidu ressursid on sellised, nagu nad on. Ei oska rahandusministrina võtta seisukohta ühe või teise konkreetse valdkonna, ühe või teise eelistuse kohta.

13:03 Aseesimees

Täna! Toivo Tootsen, palun!

13:03 T. Tootsen

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Palju on kirjutatud sellest, et saite kokku Tallinna linnapea härra Paltsiga. Minu teada olete kohtunud ka Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsiooni juhtidega (muide, Palts kuulub ka sinna). Kas kõne all oli ainult Tallinna laenuvõtmine investeeringuteks või arutasite ka seda, et riik võiks võtta rohkem laenu riigi investeeringute tegemiseks? Ja kui see oli kõne all, siis millised olid seisukohad?

13:03 S. Kallas

Ei, seda küsimust ei püstitatud ega arutatud, keegi ei püstitanud riigi laenuvõtmise suurendamise küsimust.

13:03 Aseesimees

Täna! Anti Liiv, palun, teine küsimus!

13:03 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Järgmine, viimane küsimus on kiirabi kohta (ettepanekud 198, 199). Kiirabi on selline teenistus, mis funktsioneerib tsiviilelanikkonna ja Eestis võimaliku relvakonflikti puhul tõenäoliselt ka kaitsejõudude tarvis. Hiljutine metanoolikonflikt Pärnumaal näitas, et üks paremini funktsioneeriv süsteem oli Pärnumaal kiirabi, mis töötas korrektselt, korralikult. Nüüd toimuv reorganiseerimine toob kiirabisüsteemis kaasa muutusi, mis iseendast eeldavad, et kiirabikulud hakkavad kasvama, või teine võimalus, et kiirabi ei tule kohale. Kiirabile oleks vaja natuke raha juurde lisada. Kas härra minister võib ümber tehtud eelarve mõningates osades leida ka midagi täiendavalt, et olla kindel, sest kiirabi on midagi väga tähtsat?

13:03 S. Kallas

Aitäh! 2001. aasta eelarves me suurendasime mõnevõrra, võrreldes 2000. aastaga, kiirabi rahasid. Sel aastal jäävad nad 139 miljoni peale, umbes samale tasemele. Mõistan täielikult seda muret, ideed, et kiirabi on vaja tugevdada. Sel aastal tehakse väga tugev panus päästeametite tugevdamisele, kasv üle 20%. Kiirabi on jäänud tänavu tõesti väiksema summa peale, kuid kiirabi teema on kahtlemata väga aktuaalne ja loodame, et 2003. aastal saame leida selle jaoks ressursse. Praegu sellist lisaressurssi ei ole.

13:03 Aseesimees

Suur tänu, härra minister, ettekande ja vastuste eest! Ja nüüd ma palun kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe. Kalle Jürgenson, palun!

13:03 K. Jürgenson

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Pärast esimest lugemist siin Riigikogu saalis käesoleva aasta 17. oktoobril arutas rahanduskomisjon laekunud 186 parandusettepanekut oma istungil 6. novembril. Arutelu tulemus on teile tabelis kõikide parandusettepanekute kujul toodud. Räägiksin ainult ühest parandusettepanekute paketest, mille esitaja oli Rahvaliit ja mis puudutas juba eelmisel aastal käsitletud teemat, seekord ühe laiendiga. Analoogiliselt varasematele ettepanekutele oli üks paranduste pakett esitatud investeringute lahtikirjutamiseks, teine ülalpidamiskulude lahtikirjutamiseks ja kolmas tulemusjuhtimise ümbersuunamiseks. Neid parandusettepanekuid me ei toetanud analoogilistel põhjustel nagu eelmiselgi aastal. Tänavu lisandus veel üks pakett parandusettepanekuid, mis puudutas avalik-õiguslike isikute eelarvete lahtikirjutamist eelarves. Ma mainin neid parandusettepanekuid vaid seetõttu, et kõigist parandustest oli nendesse pakettidesse kuuluvate paranduste arv kaugelt üle poole. Ülejäänud muudatusettepanekud olid rohkem üksikute objektide kaupa. Täna seisuga on rahanduskomisjon jõudnud tulemuseni, kus parandusettepanekutest ei toetatud ühtegi. Küll aga formuleeris komisjon ühe omapoolse ettepaneku, mille me ka eelarvesse sisse viisime - see oli ettepanek suurendada omavalitsuste toetusfondi. Tõsi, tuleb märkida, et mitmeid Riigikogu liikmete esitatud parandusettepanekuid see üks komisjoni ettepanek ühel või teisel kujul ka katab. Oma 6. novembri istungil otsustas rahanduskomisjon teha pärast parandusettepanekute läbivaatamist Riigikogule ettepanek täna teine lugemine katkestada. Parandusettepanekuid ootab rahanduskomisjon sellisel juhul 21. novembriks kella 12-ks. Selle poolt oli 10 komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi, üks jäi erapooletuks. Lõpetuseks tahan mainida veel ühte mõtet, mis tuli pähe siinsamas saalis, kuulates arutelusid ja rääkides ka mõningate Riigikogu liikmetega. Tõepoolest on kujunenud situatsioon, kus me oleme tõsiselt arutamas võimalust eelarve tulude poolt vähendada. Sellest on olnud juttu koalitsiooni fraktsioonides ja ma usun, et ka opositsiooni fraktsioonides. Sellest on täna siin juttu olnud. Komisjonil istungil me seda teemat eraldi ei puudutanud, sest konkreetseid parandusi meil praegu veel ei ole. Annan endale selgelt aru, et tegemist on mõnevõrra ebaseaduse olukorraga mitte ainult rahanduskomisjoni jaoks, vaid ka Riigikogu jaoks tervikuna, ja seda eriti arvestades erikorda, mida meie riigieelarve seadus riigieelarve menetlemiseks sätestab. Sestap tahaks rahanduskomisjoni esimehena öelda, et me arutame komisjonis kindlasti võimalust toimida natuke ebaseaduselt kui seni riigieelarve menetlemisel ja korraldada pärast konkreetsete tulukärbete ettepaneku saamist valitsuselt enne eelnõu teise lugemise jätkamist suures saalis veidi laiemat arutelu kui tavaliselt. Ma ei julge praegu lubada, milline selle arutelu vorm võiks olla, aga võib-olla peaks me enne teise lugemise jätkamist suures saalis parandusettepanekuid natuke põhjalikumalt vaagima. See on nii koalitsiooni poole kui ka opositsiooni poole ühine huvi. Sest uskuge

mind, ka meie Riigikogu liikmetena ja koalitsiooni fraktsiooni liikmetena ei ole praegu veel saanud selle küsimusega süvitsi tegelda. Ma usun, et see seisab meil ees, ja kui me saame seda teha natuke laiemalt kui ainult rahanduskomisjoni liikmete ja rahanduskomisjoniga, siis me proovime seda teha. Aga seda teemat tahaks komisjoni liikmetega arutada ja ma usun, et mingi võimaluse me siin leiame. See on minu poolt kõik. Aitäh!

13:03 Aseesimees

Suur tänu! Kolleegidel on küsimusi. Ants Käärma, palun, teine küsimus!

13:03 A. Käärma

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud härra Jürgenson! Teie komisjon ei ole toetanud kahte ettepanekut, mis taotlesid raha eraldamist okupatsioonide repressiivpoliitika uurimise riiklikule komisjonile, et komisjon järgmisel aastal lõpetaks oma töö. Selle komisjoni asutas teatavasti 1993. aastal koalitsioon, kuhu kuulusid needsamad poliitilised jõud, kes tänagi on koalitsioonis, st teie koalitsioonikaaslased. Siis püstitati ka sellele komisjonile ülesanne. See töö on jõudnud nõnda kaugele, et järgmisel aastal oleks lõppeesmärk saavutatud, aga teie komisjon otsustas korraldada repressiivpoliitika uurimise riiklikule komisjonile enne tegevuse lõppu niisuguse vägivaldse surma. Kas te võiksite valgustada meid, mis oli see põhjus ja miks te ei taha, et komisjon oma töö lõpule viib?

13:03 K. Jürgenson

Aitäh! Jah, selline parandusettepanek tõesti oli, ja kui mu mälu ei peta, siis oli neid koguni mitu. Rahandusministrile esitati samasugune küsimus. Tänapäevaks on algselt mahapandud komisjoni tegutsemise aeg juba ümber ja mis puutub tulemusse, mis komisjonist oleks võinud tulla, või mis võib juhtuda tegevuse pikaleveninud lõpetamise tõttu, siis mul ei ole rahandusministri öeldule midagi lisada. Aga kui leiab kinnitust fakt, et mõnda tööd saab kas siis projekti vormis või mingit muud moodi lõpetada, siis ma usun, et sellega on võimalik tegelda, sest minu arusaamise järgi ei ole selle komisjoni töö, eriti ühe konkreetse töö lõpetamise puhul tegemist suurte summadega. Nii et kui see peaks erinevalt senistest seisukohtadest olema siiski otstarbekas, siis ma usun, et siin on võimalik ka lahendust leida. Aga praegu on erinevalt senistest soovidest seisukoht, et see komisjon oleks pidanud tänapäevaks juba oma tegevuse lõpetama, ja me oleme ka sellisel seisukohal.

13:03 Aseesimees

Täna! Viive Rosenberg, palun, teine küsimus!

13:03 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud härra Jürgenson! Ma ei tea, kas ma kuulsin valesti või oli see teie keelevääratus, kui te ütlesite, et on 186 muudatusettepanekut - neid on 286. Te ütlesite ka seda, et mitte ühtegi nendest ei arvestatud. Ma arvan, et nende taga on väga paljude inimeste töö. Ma ei tea, kas te arvate, et need on väga halvasti tehtud, rumalasti tehtud või on veel mingi muu otsus nende kohta. Mis mõte on siis üldse menetlustel siin saalis, kui me täna lugemise katkestame ja seda edaspidi jätkame, kui nagunii keegi ei arvesta ettepanekuid, mis siin saalis tehakse? Kuidas sellesse siis suhtuda? Nagunii öeldakse ka, et see ei ole hea eelarve. Kui oleks ideaalne eelarve, siis ma saaks veel aru, siis poleks põhjust tehagi parandusettepanekuid. Mis mõte on niisugusel juhul menetlustel siin saalis?

13:03 K. Jürgenson

Aitäh! Kui ma paranduste arvuga eksisin, siis palun vabandust, neid on tõepoolest 286 ja nad on kõik tabelis. Mis puudutab minu arvamust paranduste, nagu te väljendusite, rumalusest või mitte, siis praegusel hetkel ei ole see ilmselt aramus, mida ma peaksin siit väljendama. Ma olen komisjonipoolne kaasettekandja ja vastavalt kodukorraseadusele on komisjon kõikide paranduste suhtes oma seisukoha kujundanud. Kui palju sellel kõigel mõtet on? Komisjon kujundab oma seisukohad hääletamisega ja kõikide üksikute hääletuste puhul on tegemist argumentidega, mida seejuures on arvestatud. Kas eelarve on ideaalne või halb - ma arvan, et see hinnang johtub rohkem tahtmisest hinnata. Täna on raske mõõta seda eelarvet objektiivselt skaalal "Halb/hea" ja samamoodi ka parandusettepanekuid. Ma usun, et parandusettepanekuid teha on kindlasti mõttekas, ja ma soovitaksin neid siiski teha.

13:04 Aseesimees

Tänan! Elmar Truu, palun!

13:04 E. Truu

Aitäh, härra juhataja! Austatud rahanduskomisjoni esimees! Osalen nüüd seitsmenda riigieelarve arutusel ja tunnistan ausalt, et nii rumalat olukorda nagu käesoleval aastal 2002. aasta riigieelarvega ei ole veel olnud. Leian, et selle riigieelarve edasine arutelu on mõttetus ja muudatusettepanekuid ei ole mõtet isegi hääletama hakata, sest valitsuselt tulevad nagunii kärped ja praegu ei ole asjal mõtet. Kas te ei võiks valitsuse esindajaga, rahandusministriga arutada, et jätame täna selle asja pooleli?

13:04 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjoni ettepanek on, ma ütlen seda juba kolmandat korda, täna teine lugemine katkestada. Täpselt nii see on.

13:04 Aseesimees

Suur tänu, Kalle Jürgenson! Küsimusi rohkem ei ole! Meil on võimalus avada läbirääkimised. Enne seda tutvustan ühte täiendust läbirääkimistes: nimelt on meie kodukorraseaduse täienduse, § 84 lõike 2¹ alusel ka valitsuse liikmetel õigus esineda läbirääkimistel kõnega ja valitsuse esindaja on teatanud, et valitsuse liikmed soovivad seda teha. Mul on siin nimekiri valitsuse liikmetest, kes tahaksid seda teha. Olev Raju, kas on küsimus protseduuri kohta?

13:04 O. Raju

Jah, härra juhataja! Kuna rahandusministrit valitsuse esindajana saalis ei ole, siis kodukorraseaduse § 186 alusel ma palun arutelu katkestada. Valitsuse esindaja peab kogu aeg kohal viibima.

13:04 Aseesimees

Ma vastaksin sellele, et eelarve taga seisab kogu valitsus ja valitsuse esindajaid on saalis piisavalt. Olev Raju, palun!

13:04 O. Raju

Palun siis veel kord lugeda eelarve kui eriseaduse menetlemise seadust, kus on kirjas, et ainult peaminister ja rahandusminister saavad selleks olla.

13:04 Aseesimees

Jah, teil on sisuliselt õigus. Teeme väikese vaheaja ja ootame saali rahandusministrit. Rahandusminister ongi siin. Tänan! Palun, Koit Pikaro!

13:04 K. Pikaro

Tänan, härra juhataja! Protokolli jaoks palun teie hinnangut, kas istung katkes praegu või mitte, kuna valitsuse esindaja ei olnud kohal.

13:04 Aseesimees

Istung ei katkenud, sest valitsuse esindaja oli nähtavasti siin ukse peal ja ilmus saali esimesel nõudmisel. Palun! Niisiis, lugupeetud kolleegid, ministrid on avaldanud soovi esineda läbirääkimistel kõnega ja valitsuse esindajal on soov, et nad esineksid läbirääkimiste algul. Tundub, et see on mõistlik, sest siis saavad Riigikogu liikmed võtta läbirääkimiste käigus ka sõna ja avaldada arvamust valitsuse liikmete esinemise kohta. Valitsuse pakutud ministrite sõnavõttude järjekord on niisugune: Signe Kivi, Katrin Saks, Tõnis Lukas, Ivari Padar, Tarmo Loodus, Toomas Hendrik Ilves, Jüri Luik, Toivo Asmer, Heiki Kranich, Toivo Jürgenson, Henrik Hololei, Märt Rask, Eiki Nestor. Ma palun kõigepealt kõnepulti proua Signe Kivi!

13:04 S. Kivi

Austatud Riigikogu juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kultuuriministeeriumi järgmise aasta eelarve projekti maht on 1 141 888 800 krooni, mis moodustab pisut üle 3% Eesti riigieelarvest. Ministeeriumi

2002. aasta eelarveprioriteet on investeeringud kultuuri kinnisvarasse. Sellel on lihtne põhjus. Riigi ülesanne on luua tingimused kultuuri säilitamiseks ja arenguks. Praegu ei suuda meie investeeringud katta isegi hoonete amortisatsiooni kulusid. Paljude kultuuriobjektide, rahvamajade, raamatukogude, spordisaalide ja staadionide, muuseumide, mõisate ja kirikute seis on kriitiline. Lõhet vajaduste ja võimaluste vahel demonstreerib kujukalt fakt, et tänavu esitati riiklike investeeringute taotlusi Kultuuriministeeriumile 752 miljoni krooni ulatuses. Eelarve projekt võimaldab kulutada vaid 160 miljonit krooni. Vahe on peaaegu viiekordne. 2001. aasta eelarvega võrreldes on õnnestunud investeeringutele suunatud summat siiski 17 miljoni krooni võrra suurendada. Oleme põhjalikult tegelnud oma haldusala vajaduste kaardistamise ja täpsustamisega, kohustanud riigilt toetust saavaid kultuuriasutusi koostama pikaajalisi arengukavu. Süsteemne lähenemine on märksõnaks ka konkreetseid valdkondi käsitlevate programmide väljatöötamisel. Nii kiitis Eesti Vabariigi valitsus heaks mõisakoolide kultuuriloolise säilitamise ja kaasaegseks õpikeskkonnaks arendamise programmi, mis on üks põhjalikumaid ja mahukamaid dokumente selles valdkonnas. Järgmise aasta eelarve projektis on mõisakoolide programmi alustamiseks ette nähtud 2,7 miljonit krooni. Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse otsusele oleme alustanud ka riikliku programmi "Kirikute kultuurilooline säilitamine ja areng" väljatöötamist. Käivitamist ootavad regionaalsete kultuuri- ja tervisespordikeskuste programm, mis võimaldaks igas Eesti maakonnas aasta ringi sportlikult vaba aega veeta. Suurimat investeeringut nõuab Kunstimuuseum. Kuid Kunstimuuseumi ehitamine pole mitte ainult kunstirahva soovunelm, vaid 1998. aastal Riigikogus vastuvõetud otsus ning koalitsioonilepingus fikseeritud prioriteet. Kultuuriministeerium on võtnud kõigutamatuks põhimõtteks, et Kunstimuuseumi ei saa ehitada ühegi teise valdkonna arvel. See omakorda tähendab, et rahastamiseks tuleb leida uusi, seni kasutamata ressursse. Kultuuriministeerium näeb hetkel reaalse Kunstimuuseumi finantseerimise võimalusena järgmist skeemi: ehitust rahastatakse 70% ulatuses hasartmängumaksu kasvikut, 20% ulatuses Kunstimuuseumi ehitamise sihtasutusele üleantud vara müügist ja 10% ulatuses eraannetustest ning välisfondidest. Ehitamist alustatakse järgmisel aastal. Hasartmängumaks on püsinud muutumatuna alates 1995. aastast. Kultuuriministeeriumi ettevalmistatud hasartmängumaksu seaduse eelnõu võimaldab tõsta Rahandusministeeriumi prognoosi kohaselt hasartmängumaksu laekumisi 105 miljonilt kroonilt 162 miljonile kroonile aastas. Selline laekumine on piisav, et kümne aastaga tasuda Kunstimuuseumi ehitamiseks võetud laen. Samas ei vähene, vaid pigem kasvab toetus nendele valdkondadele, mida hasartmängumaksust seni on finantseeritud. Kunstimuuseum saab olema esimene hasartmängumaksu kasvikut finantseeritud kultuuriobjekt. Edaspidi toetatakse hasartmängumaksust ka teisi riiklikult olulisi kultuuriehitisi ja riiklike muinsuskaitseprogramme. Kokkuvõtteks. 2002. aasta eelarve projekt võimaldab meil tõsta kõrgharidusega kultuuritöötajate palka, kompenseerida Eesti Televisioonile ringhäälinguseaduse muutmise seadusest tingitud reklaamist loobumise ja pea kahekordistada seni alafinantseeritud kunstiliigile, filmile mõeldud summat. Rõhutan, et täna Riigikogus menetletav eelarve on kava, mis peab enne uut lugemist läbima täiendava kriitilise analüüsi.

13:04 Esimees

Aega on 30 sekundit.

13:04 S. Kivi

Meie kõigi ülesanne on riigieelarves kärpida ligi pool miljardit krooni. Valitsus on seisukohal, et seda ei tehta meie ühiste prioriteetide arvel. Loodan, et Riigikogu liikmed on selles vastutusrikkas protsessis meie koostööpartnerid, ainult nii saame kujundada Eesti riigile ja rahvale tulevikuvisiooni järgmiseks ja järgnevateks aastateks. Täna tähelepanu eest!

13:04 Esimees

Suur tänu, proua kultuuriminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti minister Katrin Saksa!

13:04 K. Saks

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Seoses järgmise aasta riigieelarve eelnõuga peatuksin ühel, praegu vägagi aktuaalsel küsimusel, mis on ka siin saalis erakordselt elavat arutelu tekitanud ja ilmselt tekitab jätkuvalt. Nimelt eesti keele kui riigikeele edendamine Eesti riigis. Käesoleval hetkel jätkuv vaidlus kohalike omavalitsuste ja Riigikogu liikmekandidaatide riigikeele oskuse nõude kaotamise

eelnõu üle näitab, et Eesti riigi panus eesti keele õpetamisse vajab tähelepanu ja ilmselt vajab ka suurendamist. On tõsiasi, et riigikeeleoskus on paljude mitte-eestlaste jaoks probleem. Vastavalt 2000. aastal tehtud uuringule väitsid pooled mitte-eestlased, et oskavad eesti keeles hästi või keskmiselt suhelda, 25% ehk 1/4 kinnitas, et nad ei oska üldse riigikeelt. Siinkohal konkreetsetelt saadikukandidaate silmas pidades pole see siiski nii suur probleem, sest Eesti venekeelsetest kodanikest leiab vaid 10% ehk kokku arvestuslikult ca 16 000 mitte-eestlast, et nad ei suuda üldse eesti keeles suhelda. Muuseas, võrdlus 1990. aastate algusega näitab üsna tublit edasiminekut. Sõltumata sellest nüansist on aga selge, et kõigi nende sihtgruppide riigikeeleoskuse suurendamine on kahtlemata väga tähtis, võimaldamaks neil osaleda täisväärtuslikult ühiskonnaelus. Senini on Eesti riigi rahaline toetus eesti keele õpetamisele olnud 99,9% koolisüsteemi kaudu, st suunatud peamiselt mitte-eestlaste kasvavale põlvkonnale. Osalt on see ka õigustatud, sest noored õpivad keelt kiiremini ja kergemini, pealegi on kooliharidussüsteemi kaudu seda lihtsam teha. Samas on see aga tähendanud, et täiskasvanud venekeelne elanikkond on jäänud keeleõppes tagaplaanile. Nii on näiteks riikliku integratsiooniprogrammi raames käesoleval aastal riigi panus venekeelse koolihariduse kvaliteedi tõstmiseks ca 13 miljonit krooni, seda nii Haridusministeeriumi kui Integratsiooni Sihtasutuse eelarves kokku, täiskasvanute eesti keele õppe toetamiseks aga vaid 1,3 miljonit krooni. Vahe on seega kümnekordne. Eesti keele kursus aga maksab keskmiselt 3000 krooni, mis pole enamikule Eesti elanikest sugugi väike raha. Samas rahastatakse muukeelse elanikkonna eesti keele õpet siiski suuremas matus, kui seda võimaldavad Eesti riigi eelarvelised summad. Seda tehakse eeskätt välisdoonorite abil, aga välisdoonorid ootavad juba pikisilmi, millal Eesti riik nende tegevuse üle võtab. Kui sel aastal on riigipoolne Integratsiooni Sihtasutuse toetus 8 miljonit, siis järgmisel aastal on eelarves ette nähtud 8,5 miljonit. Kokkuvõtlikult leian, et kui riik nõuab seaduste kaudu etnilistelt vähemustelt riigikeele oskust, siis on riigil nende nõuete täitmiseks ka kohustus anda soovijatele võimalus eesti keelt õppida. Loodan, et selles kontekstis toetab Riigikogu ka edaspidi ühiskonna integratsiooni, sealhulgas keeleõppele suunatud vahendite eraldamist, mille puhul oleks loogiline, et tulevikus peaks välisrahastajate panus kahanema ja riigi osa kasvama, sest tegu on ju Eesti riikluse jaoks ülimalt olulise eesmärgiga. Täna tähelepanu eest!

13:04 Esimees

Suur tänu, proua minister! Järgmisena palun kõnepulti haridusminister Tõnis Lukase!

13:04 T. Lukas

Austatud juhataja, lugupeetud Riigikogu liikmed! Väga austatud stenogramm! Käesolev aasta on olnud tähelepanuväärne selle poolest, et on saavutatud laiapõhjalisi kokkuleppeid pikaajalisteks arengusuundadeks pea kõigis haridus- ja teaduselu valdkondades. Järgmine aasta peaks saama tähelepanuväärseks seeläbi, et me hakkame kõik koos neid seni hariduspoliitilistes dokumentides olevaid kokkuleppeid, ainult kokkuleppeid ka ellu viima. Just sellele eeltööle, koostööle mitmete sihtrühmade ja partneritega tuginebki järgmise aasta hariduseelarve, muidugi rahaliselt võimalikus matus. Loomulikult panevad aeg ja rahalised võimalused tegevuse arendamisele eri valdkondades oma piirid. Kuid oluline sõnum on see, et hariduse ja teaduse eelarve kasvab järgmisel aastal tunduvalt kiiremini, võrreldes sisemajanduse kogutoodangu kasvuga. See näitab nende valdkondade eelisseisu valitsuse esitatud eelarves. Võimalik on see olnud vaid selgete strateegiliste arengukavade esitamise tõttu, muidu poleks Haridusministeeriumi keegi kuulda võtnud. Õpetajate palgatõusuks eraldatavad 200 täiendavat miljonit on edueelarve läbirääkimistel valitsuses võib-olla kõige rohkem kõlanud, kuid lisaksin siia ülikoolide õppekulude olulise kasvu, üliõpilaste õppetoetuste uue süsteemi ja selle rakendamise kulutuste 70%-lise tõusu, ülikoolide investeringute olulise kasvu, sotsiaalselt kehvast olukorras olevatele lastele riiklike internaatkoolide projekti alustamise ja esimese sellise kooli rajamise järgnevatel aastatel Pärnumaal, teadus- ja arendustegevuse rahastamise suurenemise. Kahjuks on teadus- ja arendustegevuse rahastamise kasv küll prognoositust väiksem ja ilma erasektoripoolse loodetud toetuseta. Etteloetu lubab arvestada palgatõusuga mitte ainult üldhariduskoolis, vaid ka ülikoolides, rakenduskõrgkoolides ja kutseõppeasutustes. See lubab muuta kogu õppekeskkonna õdusamaks, jätab rohkem aega enesetäiendamiseks ja lõpptulemusena tõstab õppetöö taset. Ei saa inimestelt ainult nõuda, neile tuleb ka tingimusi pakkuda ja seejärel saab jälgida õpetajatele, õppejõududele, koolijuhtidele, samuti inspektorite tegevusele püstitatud nõuete täitmist. Järgmise aasta üks märksõnadest ongi senisest tõhusam riiklik järelevalve. Hariduse eelarve kasvu protsentide taga on nii haridusasutuste, haridussüsteemi juhtinstitutsioonide kui ka partnerite tõsine sisuline töö. Üld- ja

kutsehariduses on saanud tõsise hoo õppekava arendus ja kvaliteedistandardite väljatöötamine ning rakendamine, et õppekava kohustuslikud nõuded oleksid hästi läbi mõeldud ja võimaldaksid rohkem valikuvõimalusi ning eri koolide õppekvaliteeti saaks analüüsida ühtsetel alustel. Kõrghariduses tähendab sisuline töö väga paljusid muudatusi ja üleminekut väljundipõhisele riiklikule tellimusele ning uuele õppekavasüsteemile. See tähendab väga mahukat õppekavade uuendamist ülikoolides ja nende hindamis- ehk akrediteerimisprotsessi jätkamist riigi poolt. See tähendab järgmisest aastast alates ülikoolidele senisest tunduvalt suurema arvu magistri- ja doktoriõppekohtade riiklikku tellimust, nii nagu see tähendab ka suuremahulise riikliku koolitustellimuse säilimist. Teaduses jätkub teaduse tippkeskuste hindamine ja rahaline toetamine, mis on sellel aastal juba alanud. Haridusministeeriumi uuendatud struktuur ja koosseis, mis võimaldavad senisest enam keskenduda haridus-, teadus-, noorte- ja keelepoliitika analüüsile ja väljatöötamisele, on alustanud ajale jalgu jäänud haridusseaduse ja teiste haridusvaldkonna seaduste uuendamist. See tähendab pikaajalist tööd koos meiega nii Riigikogu sellele kui ka järgmisele koosseisule. Nii nagu haridusseadustiku uuendamine, nii on ka 2002. aasta riigieelarve hariduse summade kasutamine võimalik ainult mitme aasta peale ette mõeldes. See on ühe protsessi osa ega ole suunatud lühiajaliste eesmärkide saavutamisele, vaid rahva ja riigi arengu kindlustamisele.

13:04 Esimees

Kas härra haridusminister palub lisaaega?

13:04 T. Lukas

Üheks lauseks küll: kõige parem majandus- ja julgeoleku- ning muu selline poliitika on suurel määral just hariduspoliitika.

13:04 Esimees

Suur tänu, härra minister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti põllumajandusminister Ivvari Padari!

13:04 I. Padar

Lugupeetud härra esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põllumajandusministeeriumi eelarve järgmisel aastal suureneb esialgu 12,4%. Ma toaksin välja mõningad prioriteedid. Eelkõige on see põllumajandusteadus, põllumajanduse rakendusuuringud, mille peale on mõeldud väidetavalt suuremad vahendid, kui see seni võimalik on olnud. Kindlasti olulisema rolli ja rõhuasetusega on ka kogu toidukontrolli edasiarendamine, eelkõige just järgmise eelarve fütosanitaaria poolel. Kolmas oluline suurenemine on kindlasti tõuaretuses ehk eelmiste aastatega võrreldes soovime märksa rohkem toetada tõuaretust selle nimel, et tuua Eestisse sisse Eesti põllumajanduse jaoks olulisi loomatõugusid, eelkõige just lihavesikasvatuse ja lambakasvatuse seisukohalt. Tänan teid!

13:04 Esimees

Suur tänu, härra minister! Järgmisena palun meie kõnepulti siseminister Tarmo Looduse!

13:04 T. Loodus

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Siseministeeriumi põhiülesanne on tagada Eesti rahvale turvalisus ja selle ülesande täitmiseks kogu see eelarve, mis meile peaks järgmiseks aastaks riigieelarvega kinnitatama - üle kahe miljardi krooni - ka suunatakse. Eraldi toon välja, et üle pika aja on meil selle eelarvega võimalus tõsta politsei- ja päästetöötajate palku. Üle pika aja on meil võimalus suunata rohkem rahalisi vahendeid meie haridusasutustele - Sisekaitseakadeemiale, politseiõppeasutusele, päästeõppeasutusele ja piirivalveõppeasutusele. Üle pika aja alustatakse järgmisel aastal uut dokumenteerimise perioodi Eesti riigis, kus Eesti kodanikud ja mittekodanikud saavad uued, kaasaegsed isikutunnistused ja passid ning muud dokumendid. Lisan juurde veel haldusterritoriaalse reformi eduka jätkamise, sest meile saabunud vastuste järgi võib öelda, et ühinejaid on ja nende jaoks tuleb ka vahendid ette näha. Loodame regionaalpoliitilises tegevuses järgmisel aastal rohkem edu saavutada ja regioone infrastruktuuride ja muude projektide osas tõepoolest järele aidata. Eraldi rõhutan veel kord politseile hoonete ehitamist, Tallinnas kahe politseiosakonna - Põhja ja Ida politseiosakonna - ning maakondadest eraldi Tapa ja Märjamaa politseinike olme- ja tööküsimuste lahendamist. Päästevaldkonnas puudutab järgmine aasta nagu alati kõige rohkem tehnikat, sest tehnika

on meie edu võti. Võru ja Tapa peaksid saama ka päästeliinis oma uued hooned ning võimalused paremaks tööks. Kokkuvõtteks: kui kõik läheb nii, nagu on eelarves ette nähtud, siis usun, et eestimaalaste turvalisus on tunduvalt paremini tagatud kui varem. Aitäh!

13:04 Esimees

Suur tänu, härra siseminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti välisminister Toomas Hendrik Ilvese!

13:04 T. H. Ilves

Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Lugupeetud härra juhataja! Meie välispoliitika prioriteedid on meile ja ka teile, Riigikogu liikmed, ammu teada. Meie selge eesmärk on tuleva aastaga lõpetada liitumiskõnelused Euroopa Liiduga ning saada kutse NATO-sse astumiseks. Usun, et tuleva aasta lõpuks on Eesti välispoliitiline olukord maailmas muutunud väga oluliselt ja positiivses suunas. Et neid eesmärgesid saavutada, on vaja äärmiselt intensiivset tööd nii nende organisatsioonidega kui ka nende liikmesriikidega. On asju, mis sõltuvad kõigist liikmesriikidest tervikuna, on asju, mis sõltuvad vaid osast liikmesriikidest, samuti on oluline organisatsiooni peakorteri seisukoht. Oleme leidnud, et lisaks nendele eelmainitud kahele organisatsioonile on rahvusvaheliste suhete võrgustik nii seotud, et ka esmapilgul asjasse otseselt mittepuutuvad organisatsioonid nagu OECD ehk Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon - palun seda mitte sassi ajada OSCE ehk Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooniga - on kaudselt seotud mõlema meie prioriteetse liitumisprotsessiga. Tänapäeva maailm on omavahel lihtsalt nii läbi põimunud. Ütlema tagi on selge, et suhted tahavad hoidmist ja arendamist ka riikidega, kes nendesse organisatsioonidesse ei kuulu. Olgu need siis riigid, kes on samuti nende organisatsioonide kandidaatriigid, või riigid, kes praegu ei plaani neisse organisatsioonidesse astuda. Meie ülesanne on tegelda ka meie kodanike huvide kaitsega välismaal ehk pakkuda konsulaartenuseid ning rakendada osa piirikaitsest - nimelt väljastada mõnede riikide kodanikele viisasid. Samuti on Välisministeeriumi ülesanne aidata kaasa Eesti väliskaubanduse arendamisele kõige laiemas mõttes ja kogu maailmas. See maksab aga väga palju. Need on meie ülesanded ja neid igaühete eraldi, samas aga terviklikult rahastada on võimatu. Ei saa me ju öelda, et Euroopa Liiduga liitumine maksab x krooni, NATO-ga liitumisel kulutame y krooni ja suhted muude riikidega maksavad z krooni. Viimaste aastate kahetsusväärne trend on olnud, et Välisministeeriumi eelarve kasvab oluliselt aeglasemalt kui riigieelarve tervikuna. Kasv on viimastel aastatel olnud vaid nominaalne, st jäänud reaalkasvu mõistes allapoole nulli, sest nii inflatsioonimäär kui ka tarbijahinnaindeks on olnud kõrgemad kui Välisministeeriumi eelarve kasv. Seetõttu oleme viimastel aastatel olnud olukorras, kus rahalist tegevust on tulnud pidevalt optimeerida ehk kokku tõmmata. See piir, millest allpool hakkab välispoliitika kannatama, kumab meil juba ees. Toon vaid ühe näite, nimelt Eesti Vabariigi välisesindust tegevuskulud. Eelnõus ettenähtud rahaga ei saa tuleval aastal arendada olemasolevaid esindusi, aga suur hulk meie välisesindusi on ka minimaalse väljakujunenud standardi kohaselt (vähemalt kaks diplomaati) alamehitatud. Inflatsioon tähendab reaalkulude 2-5%-list kasvu ka välismaal. Eelarve kasvab aga vaid 1%. Praegune seis paneb meid raske valiku ette. Kui soovime laiendada oma ühe diplomaadiga esindusi Euroopa Liidu ja NATO liikmesriikides, võib see tuua kaasa ühe keskmise või kahe kuni kolme väikese saatkonna sulgemise. Samas aga võib ka see sulgemine olla meie peamiste välispoliitiliste initsiatiivide suhtes ikkagi kontraproduktiivne. Nii et olukord on raske. Aitäh!

13:04 Esimees

Suur tänu, härra välisminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti kaitseminister Jüri Luige!

13:04 J. Luik

Austatud Riigikogu juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Neid täpseid arve, millest koosneb Kaitseministeeriumi eelarve projekt 2002. aastal, olete kindlasti juba lugenud ja nendega põhjalikult tutvunud. Meie eelarve koostamisel lähtuti riigikaitse prioriteetsetest ülesannetest 2002. aastal, mis tulenevad Eesti NATO-ga liitumise aastaplaanist ja Eesti ning NATO vahel kokkulepitud partnerluse eesmärkidest. Ma nimetan lühidalt mõned kõige tähtsamad punktid, mis meil tuleb järgmise aasta eelarve raamides ära teha või mille suunas liikuda. Esiteks, kiirreageerimisvõimekuse loomine. Selle ülesande täitmiseks on loodud ESTBAT, vaja on luua pataljoni staap, käivitada väljaõpe ja õppused. Teiseks, kaitsejõudude operatiivjuhtimissüsteemi väljaarendamine. Lisaks administratiivjuhtimisele on

kaitsejõudude juhtimiseks sõja ajal ja selle ettevalmistamiseks rahu ajal vajalik operatiivjuhtimissüsteem. Kolmandaks, väljaõppekeskuste arendamine. Nimetaksin siin eraldi Kuperjanovi väljaõppekeskust ning Tapa väljaõppekeskust, mis võimaldavad rakendada uut väljaõppesüsteemi ja tõsta selle kvaliteeti. Neljandaks, kaitseväge keskpöügooni väljaehitamine. Pöügoon, nagu me kõik teame, on hädavajalik kaitsejõudude lahingvöime arendamisel. Viierendaks, kaitseväge ladude süsteem. Me oleme saanud juba väga palju varustust, muu hulgas meile sõbralikelt riikidelt, ja selle varustuse ladustamine, tema julgeoleku tagamine, ohutusnöuetele vastava ladustamissüsteemi tagamine on meie oluline prioriteet. Kuuendaks, kaitsejõudude peajõudude suutlikkuse tõstmine brigaadi väljaarendamise kaudu. Te teate, et koostöös Rootsi Kuningriigiga on Eestisse saabunud terve brigaadi jagu jalaväevarustust. Selle varustuse kasutamine, sobiva reservbrigaadi rajamise alustamine on järgmisel aastal üks meie oluline prioriteet. Austatud Riigikogu liikmed! Aasta pärast kogunevad NATO riikide tippjuhid Prahasse, et langetada otsused alliansiga liitujate kutsumise kohta. Meil on suur võimalus olla nende riikide seas. Meie sõnum - 2% sisemajanduse koguproduktist kaitsekulutusteks - on olnud väga tugev, meisse usutakse. See on meie NATO-kölblikkuse tõestamise üks olulisemaid komponente. Austatud Riigikogu liikmed! Ma tänan teid toetuse eest!

13:04 Esimees

Suur tänu, härra kaitseminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti minister Toivo Asmeri!

13:04 T. Asmer

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Viimased paar kuud on meile näidanud, et tahame või ei taha, oleme avatud riigina seotud kogu maailma majanduseluga ja poliitiliste sündmustega. Täpselt niisamuti on iga meie väiksem või suurem piirkond seotud terve Eesti hea käekäiguga. Minu südameasjaks regionaalministrina on hoolitseda selle eest, et Eesti elu edeneks igas külas, igas linnas, igas vallas nii hästi kui parimates neist ja et meil poleks põhjust rääkida ei esimesest, teisest ega kolmandast Eestist. Möönan, et samaväärselt Eesti üldise elu ja arengu planeerimisega sõltub meie kavandatud regionaalpoliitika ka Eesti plaanist liituda Euroopa Liiduga. Liitumise lähenemine ei tähenda ainult välisabi suurenemist Eestile, vaid ka muutusi Eesti-siseselt tehtavas poliitikas. Euroopa Liidu jaoks on Eesti regionaalarengu mõttes üks sihtpiirkond, mis tähendab loomulikult muudatusi meie prioriteetide seadmisel. Näiteks seda, et juba järgmisel aastal tuleb meil üle vaadata nii mõnedki regionaalpoliitiliselt strateegilised dokumendid. Üle vaadata tuleb ka valitsuse regionaalpoliitika instrumendid, institutsioonid ja nende sisu, sest vahendid hakkavad samuti jaotuma uute põhimõtete alusel. Seni aga tuleb meil täita varem püstitatud eesmärgid ja planeerida regionaalpoliitilisi sihte arvestav järgmise aasta riigieelarve. Eesti senise regionaalpoliitika vahetu eesmärk on olnud riigi regionaalarengu tasakaalustamine kohalike arengueelduste tugevdamise kaudu ja nende maksimaalse ärasutamise teel. Eesmärgi saavutamise hindamisel on kestvateks indikaatoriteks elanike keskmised sissetulekud, töötuse määr ja maksumulude laekumine. Lisaks kasutatakse piirkonna eripärast tulenevaid muid näitajaid. Eesti regionaalpoliitika rakendamise oodatav tulemus on regionaalarengu tasakaalustatus aastaks 2003 sedavöürd, et ühegi maakonna keskmine elatustase ei oleks madalam kui 75% Eesti keskmisest, tööpuudus ei ületaks enam kui 35% Eesti keskmisest, kohaliku omavalitsuse maksumulude laekumine ei oleks madalam kui 75% Eesti keskmisest, millest on välja arvatud Tallinna näitajad. Praegu on leibkonnaliikme kohta tuleva kuu keskmise netosissetuleku poolest Eesti keskmisega võrreldes meil problemaatilised Pöüva ja Jögeva maakond. Töötuse määra järgi on võrdluses Eesti keskmisega tõsiseid raskusi Ida-Virumaa ja Pöüvamaaga. Kohaliku omavalitsuse eelarvesse laekuva üksikisiku tulumaksuga on võrdluses Eesti keskmisega probleeme Pöüva ja Jögeva maakonnas. Vöiks öelda, et kui statistiliste näitajate järgi on probleeme ainult kolme maakonnaga 15-st, siis on see isegi väga hea tulemus. Kuid need on statistilised näitajad, mis mitte alati kõige objektiivsemalt ei peegelda tegelikku olukorda. Arvatavasti nõustute siiski sellega, et riigipoolsed mõtestatud jõupingutused arengueelduste ühtlustamiseks peavad jätkuma. Regionaalministrina olen valitsuses alati toetanud seisukohta, et sellist riiklikku abi, mille puhul on eesmärgid ja/vöi tulemus ebaselged, pole Eestis mõtet anda. Me oleme asunud teostama regionaalpoliitikat ettevöütlust toetavate konkreetsete projektide kaudu. Projektide rahastamise kaudu saame aktiivselt mõtlema ja tegutsema panna kohalikud omavalitsused ja ettevöütljad ning jälgida, kuidas ja kas projekt mõjutab piirkonna majandusarengut, näiteks vähendab tööpuudust. Regionaaltoetuste tulemusel peaks arenema kohalik ettevöütlus, see on

peamine. Praegu suuname suurema osa regionaalarengu raha kindlatesse sihtpiirkondadesse Ida-Virumaale, Kagu-Eestisse ja saartele. Nii näeb ette regionaalarengu strateegia. Lisaks ettevõtluse ja infrastruktuuri arendamisele toetame täiendus- ja ümberõpet. Toetame külade haridus- ja kultuurielu kaudu kohaliku omaalgatuse programmi, mille finantseerimine on kasvanud kolm korda. Samas tuleb nõustuda, et arengueelduste loomiseks maapiirkondades võiks riik tuleval aastal eraldada tunduvalt rohkem raha, kui seda seni on tehtud. Viimaste aastate riigieelarvet koostades oleme olnud valiku ees, kas eelistada regionide või sotsiaalsete gruppide toetamist. Valik on seni langenud viimaste kasuks ja regionaalpoliitika kahjuks. Riigieelarve 2002. aasta projektis on ühele peamisele regionaalpoliitika elluviimise instrumendile - Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele - ette nähtud peaaegu 250 miljonit krooni, millest taotleme regionaalarengule üle 130 miljoni krooni. Täna ei tahaks ma rääkida rahast, mida austatud Riigikogu on tahtnud näha lahti kirjutatult, kuidas regionaalarengu agentuur programmide ja ettevõtluse tugisüsteemi vahel raha jaotab. Seda me teeme natuke hiljem, kui me oleme saanud täpsed numbrid.

13:04 Esimees

Kas härra minister palub lisaaega?

13:05 T. Asmer

Kindlasti mitte. Üks ...

13:05 Esimees

Aeg on läbi. Suur tänu, Toivo Asmer! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti keskkonnaminister Heiki Kranichi!

13:05 H. Kranich

Härra esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Keskkonnaministeerium lähtus eelarve koostamisel järgmistest seisukohtadest. Me pidasime vajalikuks lõpetada asutuste ülalpidamiskulutuste finantseerimise Keskkonnainvesteeringute Keskusest, nähes need kulud ette Keskkonnaministeeriumi valitsemisala asutuste eelarves. Vähendasime oluliselt tellitavate uuringute ja muude investeeringutega mitteseotud tegevuste riigipoolset finantseerimist, nähes need jällegi ette Keskkonnaministeeriumi valitsemisala eelarves. Samas vähendasime Keskkonnaministeeriumi eelarves vee- ja jäätmeinfrastruktuuri investeeringuid, nähes need ette võimalike investeeringutena Keskkonnainvesteeringute Keskuse eelarves. Üldise kulude vähendamise olukorras suurendasime infotehnoloogiaalaseid kulutusi, et tagada a) maainfosüsteemi mõõdukas areng ja b) keskkonna ökosüsteemi, sealhulgas keskkonnaregistri ja lubade registri väljaarendamine. Pidasime vajalikuks jätkata oma valitsemisala asutuste ülalpidamiskulude ja tellitavate tööde vaheliste seoste korrastamist eesmärgiga lõpetada ülalpidamiskulutuste varjatud katmine tellitavate tööde kaudu. Samavõrra pidasime oluliseks näha ette vajalik kaasfinantseerimine rahvusvaheliste projektide, esmajoonel tagastamatu abi osas - ISPA, Life ja PHARE puhul -, samavõrra ka bilateraalsete riikidevaheliste lepingute ja abiprojektide osas. Kui rääkida konkreetsemalt, siis võiks siin hulgas rõhutada mõningaid üksikuid projekte. Kindlasti oleme kõik, sealhulgas Riigikogu liikmed, vaadanud Interneti kaudu maainfosüsteemi tänast seisust. Maa-ameti tegevuse tulemusena võivad soovijad Interneti kaudu näha nii oma katastriüksuste piire kui ka selle kohta käivat muud teavet. Lõpetamisel on eeltööd väga vajaliku keskkonnainfo kättesaadavaks tegemisel. See puudutab keskkonnakasutuse lubade väljastamist keskkonnainfo kättesaadavaks tegemisel. See puudutab ka raha laekumist. Eesmärk on, et keskkonnareostamise ja loodusvarade kasutamise info hakkaks jõudma meist igaühe jaoks kättesaadavale tasemele, st Interneti kaudu veebilehtedele juba järgmise aasta algul. Sellise ettevõtmise lõppeesmärk on keskkonnaregistri, mille eelnõu on ka Riigikogusse esitatud, väljaandmine ning see, et nii looduskasutuse ja -kaitse kui ka keskkonnareostuse seire oleksid seotud Eesti kaardiga ning inimesel avaneks võimalus saada kogu info ühe administratiivüksuse kohta. Samavõrra oluline on tegelikult ka ju keskkonnaseire. Keskkonnaseire, mille organisatsioonilised ümberkorraldused toimusid eelmisel aastal, alustab teavet saab nüüd samamoodi jälgida Interneti kaudu, sealhulgas nii seireandmete paiknemist, projekte, mis on seotud keskkonnaseirega, kui ka tulemusi. Keskkonnaseireks näeb meie järgmise aasta eelarve ette 14 miljonit krooni. Siinjuures on koondatud seire alla senini väga erinevate projektide ja programmide kaudu toimunud ja nende koosseisus olnud seireline finantseerimine, sealhulgas ka

Helkomi seire. Loomulikult on keskkonna valdkonnas kõige tähtsam küsimus alati olnud investeringud. Eelnõu, mis teie ees on, on tagasihoidlik, kuid konkreetne. Missuguseks see saab, on lõppkokkuvõttes Riigikogu otsustada. Aitäh!

13:05 Esimees

Suur tänu, härra keskkonnaminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti teede- ja sideminister Toivo Jürgensoni!

13:05 T. Jürgenson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu! Teede- ja Sideministeeriumi eesmärk on mõjutada transpordi- ja sidesektori plaanipärast arengut, suunates sinna riiklikes transpordi- ja sidearengukavades ettenähtud eesmärkide saavutamiseks võimalikult palju pikaajalises perspektiivis kavandatud rahalisi vahendeid. Vaatamata lisandunud funktsioonidele ning teetööde mahu hüppelisele suurenemisele, on Teede- ja Sideministeeriumi eelarve alates 1999. aastast pidevalt vähenenud. Järgmiseks aastaks oleme ette näinud eelarve kasvu, mis võimaldaks lõpule viia infotehnoloogiaga seotud projektid, tagada teedeehituseks võetud laenude kaasfinantseerimise, tugevdada riiklikke tururegulaatoreid ning teostada reisijasõbralikku ühistranspordipoliitikat. Arvestades ühistranspordiseaduse alusel eraldatavate sihtotstarbeliste toetuste külmutamist käesoleval aastal, kavandame nimetatud toetuse kasvu 2002. aastal. Vastavalt Riigikogu otsusele tellitakse teenust AS-ilt Edelaraudtee. Seoses täiendavate bussiliinide avamisega suureneb toetus maakonnasisestele bussiliinidele, oluliselt tõuseb Saaremaa Laevakompaniile kavandatav toetus liinilepingu 2001. aasta kokkuleppes fikseeritud tingimuste täitmiseks. Samas tiheneb lennuühendus saartega, mis samuti nõuab lisadotatsiooni. Haldussuutlikkuse tõstmisel tuleb lõpule viia rahvusvahelises konkurents, vabaturu tingimustes töötavate sõltumatute regulaatorite, Sideameti ja Raudteeameti komplekteerimine. Viimaste aastate jooksul on tulenevalt jõustunud seadustest nimetatud ametitele funktsioone ja ülesandeid lisandunud. Nagu näiteks raudteeseadus, kaabellevisseadus, telekommunikatsiooniseadus, postiseadus, mille täitmise kontrollimisega on regulaatorid edukalt hakkama saanud. Seaduste alusel saab turul opereerivate ettevõtjate üle järelevalvet teostada vaid väga kõrgetasemelise motiveeritud kaadriga. Kui oleme saanud Euroopa Liidu liikmeks, on meil kahe-kolme aasta pärast reaalne võimalus hakata kasutama märkimisväärses mahus Euroopa Liidu struktuurifondidest ja ühtekuuluvusfondist eraldatavat välisabi. Valmistudes eelöelduks, oleme alates käesolevast aastast suuremahuliste infrastruktuuriprojektide finantseerimisallikatena näinud lisaks riigieelarvele ette ka välislaene ja nn eelstruktuurivahenditest - ISPA - eraldatavat välisabi. Pikka aega alafinantseeritud teedemajandus on meie valitsemisalas kõige suuremaid investeringuid nõudev valdkond, mille tegelikud vajadused on fikseeritud valitsuse heakskiidetud tehoiukavas. Laenulepingute käivitamisega oleme jõudmas välja punktist, kus teid remonditi vähem, kui nad kulusid. Edasistel aastatel tuleb tasa teha varasema aja mahajäämus. Seoses laenulepingutega on investeringutes üha suuremat osakaalu omandamas kaasfinantseerimise vahendid. Teede finantseerimiseks kulub ca 73% rahast, mida järgmise aasta vähendatud eelarve võimaldab Teede- ja Sideministeeriumil üldse investeringuteks suunata. Riigi infotehnoloogia koordineerimise raames on ministeeriumil mitmeid ülesandeid, mis ei ole suunatud ministeeriumi haldusalale, vaid kogu avalikule sektorile. Paraku tuleb nentida, et viimastel aastatel on infotehnoloogia finantseerimiseks riigieelarvest tuleva summa protsent kukkunud 1994.-1995. aasta tasemele. Euroopa riikides on see üldjuhul 2-3%. Seejuures sisaldavad IT-kulud 2000. aastast alates ka infokommunikatsiooniteenuste ja infrastruktuuri toimimise korralisi kulusid. Murettekitav on, et arvutite suhteline arv koolides on teiste Euroopa riikidega võrreldes madal. Praegu on Eestis umbes 30 õpilase kohta üks arvuti, Euroopa Liidus peetakse normaalseks numbriks 15. Ei tohi lubada, et see suhtarv veelgi tõuseks. Sel aastal on IKT kulud Teede- ja Sideministeeriumi koordineerimisel suundunud tõusule. Vabariigi Valitsus on kinnitanud prioriteetse IKT projektide nimekirja, millest kõik ministeeriumid on kinni pidanud ka eelarve eelnõu koostamisel. See tagab IKT finantseerimise jätkusuutlikkuse. Täna tähelepanu eest!

13:05 Esimees

Suur tänu, härra minister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti majandusminister Henrik Hololei!

13:05 H. Hololei

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse Riigikogule esitatud 2002. aasta eelarve projektis on Majandusministeeriumi eelarve kulud kasvanud 274,3 miljonilt kroonilt käesoleval aastal 401,3 miljoni kroonini. Kahjuks on selline kasv siiski näiline, sest käesoleval aastal rahastatakse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse tegevust erastamisest laekuvast rahast. Vaatamata tugevatele eelarvelistele piirangutele, on Majandusministeeriumil jätkuvalt täita oluline roll ettevõtluse arendamisel. Majandusministeeriumi 2002. aasta eelarve prioriteedid on seotud tema valitsemisala eripäraga, on vaja tegelda nii tururegulatsiooniga kui ka tagada ettevõtluse tugimeetmete ja institutsioonide piisav väljaarendamine. Esimene oluline suund on turujärelevalve tõhustamine ehk nii tarbija kui ka ettevõtja huvide kaitsmine. See tähendab, et me peame tugevdama mitmesuguseid turujärelevalveasutusi ja -regulaatoreid ning jõudma selleni, et turult kaoksid sellised nähtused nagu solkkütus, praaktooted ja halb teenindus niivõrd, kuivõrd see on võimalik. Eesti haldussuutlikkuse tõstmisele selles valdkonnas on selgelt viidatud ka käesoleva aasta eile avalikustatud Euroopa Komisjoni viimases eduraportis. Majandusministeeriumi valitsemisalas on kolm järelevalveametit, regulaatorit: Energiaturu Inspeksioon, Tehnilise Järelevalve Inspeksioon ja Tarbijakaitseamet. Oleme pidanud oluliseks kõiki neid selle aasta eelarves eraldi välja tuua ja nende eelarve kasvu oluliselt suurendada. Teine oluline suund on Eesti konkurentsivõimelisuse tagamine rahvusvahelisel tasandil. See nõuab eelkõige toote- ja tehnoloogilisele arengule ning innovatsioonile suunatud programmide ja tegevuskavade toetamist. Mul on eriti hea meel selle üle, et Riigikogu menetluses on Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia aastaks 2001-2006 "Teadmistepõhine Eesti" ning et selle fookuses on majanduse konkurentsivõime ja ühiskondliku heaolu kasv tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni kaudu ning selle aluseks olev teadustegevus. Lähtuvalt fookusest on toetamise ja innovatsiooni soodustamise strateegilisteks eesmärkideks teadmiste baasi uuenedmine ja ettevõtete konkurentsivõime kasv. Sellest lähtuvalt keskendutakse tuleval aastal järgmistele tegevussuundadele. Innovatsiooni finantseerimine, innovatsiooni tugisüsteemi arendamine, mis sisaldab endas teadus-tehnoloogiaparkide, Tartu teadusparki, Tallinna tehnoloogiaparki, tehnoloogiaarenduskeskusi Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli juures, tugisüsteemi kõrgtehnoloogilise ettevõtluse süsteemseks toetamiseks. Kolmandaks, inimressursi arendamine, nii teadlikkuse tõstmine, innovatsiooni juhtimine kui ka teadus- ja arendustegevusalase kompetentsi tõstmine. Neljandaks, innovatsioonipoliitika planeerimise ja rakendamise tulemuslikkuse tõstmine. See on siis Eesti tehnoloogiaagentuuri arendamine ja vastava statistika parandamine, poliitikaga seonduvad uuringud selles valdkonnas ja analüüsid ning Teadus- ja Arendusnõukoguga seotud tegevus. Majandusministeeriumi kolmas prioriteetne suund on ministeeriumi roll ettevõtluse toetamisel ja aktiivsete tööturumeetmete rakendamisel. Lähtuvalt Riigikogu menetluses olevast ekspordipoliitikast ja menetlusse tulevast turismi arengukavast ning väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengukavast keskendub Majandusministeeriumi valitsemisalas tegutsev Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus eespool mainitud majanduspoliitiliste dokumentide elluviimisele. Eelarveliste vahendite kasutamine tehnoloogilise arengu toetamiseks, ettevõtluspoliitika elluviimiseks, ekspordi edendamiseks ja Eesti tutvustamine nii välisinvestorile kui ka turistidele aitab kaasa erasektori pingutustele nimetatud valdkondades ja loob eeldused struktuurifondide kaasamiseks pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Ministeeriumi kahe viimase aasta prioriteetide realiseerumist eelarveprotsessis on vahetult seostatud ka Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse rahastamisega. Kuigi nominaalne kasv on eelarve seisukohast suur - 97,1 miljonilt 225,9 miljoni kroonini -, siis selline kasv ei peegelda tegelikku olukorda, kuna käesoleval aastal rahastati sihtasutuse tegevust erastamistuludest. Neljanda märkimisväärse, olulise teemana võib käsitleda ministeeriumi üldise haldussuutlikkuse tõstmist. See on ka üks olulisemaid Euroopa Komisjonis rõhutatud Eesti ees seisvaid ülesandeid. Samuti on lisaks turujärelevalve valdkonnale oluline riigihangete valdkonna korrastamine, hankesüsteemi lihtsustamine ja läbipaistvuse suurendamine ning üldine haldussuutlikkuse tõstmine selles valdkonnas. Tagamaks toodete, teenuste ja protsesside kvaliteedi ja ohutuse märkimisväärset kasvu, on järgmise aasta töödes väga olulisel kohal ka standardimistegevuse ühtlustamine, seda selleks, et edendada kaupade vaba liikumist ja meie ekspordipotentsiaali. On saavutatud edu tsensusstandardite ülevõtmisel, kuid hetkel on katmata elektrotehnika valdkond, millele on tähelepanu juhtinud Euroopa Komisjon. Seetõttu on see meie prioriteetide hulgas. Aitäh, austatud Riigikogu liikmed! Aitäh, austatud Riigikogu esimees!

13:05 Esimees

Suur tänu, härra majandusminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

13:05 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Väga austatud rahandusminister! Tahaksin rääkida kolmest asjast, mis minu arvates peaksid Eesti rahva turvalisustunnet suurendama. Ega millekski muuks seda justiitsiat pole ju tarvis. Nendest esimene on kogu justiitshalduse palgasüsteemi korraldus. Aastaid on räägitud sellest, et kohtuvõim on kolmas võim. Selles eelarves oleme jõudnud selleni, et ette on nähtud raha kohtunike palga tõusuks. Hoopis suurem probleem on tegelikult kohtuametnike palgad. Ei ole võimalik tagada kvaliteetset õigustmõistmist, kui kohtunikku teenindava sekretäri palk on 2500 krooni. Need vahendid ei ole antud Justiitsministeeriumile kingitusena, vaid on loodud kohtutäitesüsteemi erastamise arvel, Vanglate Ameti likvideerimise arvel, vanglate liitmise arvel. Teine palgaprobleemistik on vanglatöötajate palgad, kuid arvestades selle tööjõu kvaliteeti, nende teadmiste taset, arvan, et Eesti riigil on veel võimalik mõnda aega saavutada tulemus, mille puhul kohtuotsuseid täidetakse vanglasüsteemis siiski ka sellise palgataseme juures. Teine oluline moment on IT arendus kogu valitsemisalas. Võib olla ilus unenägu, et kunagi me mõistame õigust elektroonilise toimiku kaudu, kõik andmed on süsteemides. Küll aga tahaksin rõhutada seda, et kogu IT arengu raha Justiitsministeeriumis on ette nähtud eelkõige uute objektide ellurakendamisele, sest vaevalt teie, lugupeetud Riigikogu liikmed, kujutate ette, et järgmisel aastal ekspluatatsiooni minev Tartu vangla antakse ekspluatatsiooni ilma valveseadmeteta. Sellest tulenevalt on rahad väga täpselt sinna paigutatud ja olenemata sellest, kuidas meie eelarve menetlemine edasi läheb, ma soovin, et ükski nendest projektidest ei jääks pooleli, sest siis ei tule ka lõpplahendust. Kolmas väga oluline moment on kohtuhoonete renoveerimise lõpuleviimine. Sellel valitsuskoalitsioonil on võimalus teha ajalooline otsus, et just meie olime need, kes kohtukojad korda tegid. Kohtuhoone on esindushoone ja seetõttu üheski heas majas ei saa halba õigust mõista. Aitäh!

13:05 Esimees

Suur tänu, härra justiitsminister! Järgmisena palun Riigikogu kõnepulti sotsiaalminister Eiki Nestori!

13:05 E. Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Kõigepealt üks väike võlg Riigikogu liikme Toomas Vareki ees, keda küll praegu saalis näha ei ole. Kindlustatute informeerimise kulud kaetakse riigieelarvest ülekande teel pensionikindlustuse fondi. Sotsiaalkindlustusameti nende kulude suurus järgmisel aastal on 5,84 miljonit krooni. Need kaetakse riigi muudest tuludest. 2002. aasta riigieelarve momendid, millel lühidalt peatun, on järgmised. Suurenevad toetused peretoetuste seaduse järgi, s.o kulu suurus on 1 miljard 402 miljonit krooni. Põhiline muudatus on täna arutusele tulevas peretoetuste seaduses: teise lapse toetuse viimine 300 kroonile ja uue toetusliigi, lapsendamistoetuse sisseviimine. Teine oluline muudatus on seotud Riigikogus vastuvõetud ja väljakuulutatud seadusega, mida Vabariigi Valitsus ei saanud riigieelarves tema üleandmise hetkel ja valmistamise hetkel kajastada ning mis praegu on nähtav Sotsiaalministeeriumi kuludes toimetulekutoetuse maksmiseks (376 miljonit). Vastavalt seadusmuudatusele ja kohalike omavalitsustega sõlmitud kokkuleppele on seda otstarbekas näidata osas 59 sellisel moel, et kohalikud omavalitsused saavad need vahendid oma tulubaasi ja täidavad tulevikus seadust. Suurenevad kulutused puuetega inimeste sotsiaaltoetusteks, eelkõige seetõttu, et suureneb nende inimeste hulk, kellel see õigus on. Tänased kulutused on lähtunud arvestusest, et sellise toetuse vajajate hulk Eestis oli suurusjärgus 60 000. Võis arvata, et uue, tõsisema toetuse sisseviimisel huvi selle toetusliigi vastu kasvab, meiesarnastes riikides on üldjuhul nende isikute hulk, kes sellist toetust saavad, umbes 10% elanikkonnast ehk Eesti puhul 120 000 inimest. Kordan, et siis kui seadus vastu võeti, oli nende inimeste arv 60 000. Praegune eelarve on tehtud arvestusega, et järgmisel aastal on neid kõigi eelduste kohaselt 100 000. Oluline muudatus on seotud kogumispensionide sisseviimisega. Tõesti, see on praegu ennustustel põhinev number, kui suur saab olema nende inimeste hulk, kes kogumispensioniga liituvad. Seetõttu, arvestades asjaolu, et liituda on võimalik ka järgmise aasta 1. juulist, on arvestatud, et lisaks inimeste oma panusele vanaduspäevade säästudesse lisatakse 312 miljonit krooni nendest tuludest, mis laekuvad sotsiaalmaksuna. Tahan toonitada, et kulutused Tööturuametile aktiivseks tööhõivepoliitikaks, mis on ka mõnevõrra suurenenud, ei ole ainsad riigi kulutused ja nii nagu sellel aastalgi jätkab Vabariigi Valitsus ka järgmisel aastal mitmesuguste projektide toetamist. Nii et tegelikult on kulutused palju suuremad. Sotsiaalministeeriumi investeeringutes on kaks põhijoont. Esimene on pooleliolevate ehituste lõpetamine ja teine on haiglate arengukava elluviimine

sellisel moel, et riik aitab kõigil, sõltumata sellest, kelle omanduses haigla on, koostada oma arengukava ja oma arenguplaani. Tänan tähelepanu eest!

13:05 Esimees

Suur tänu, härra sotsiaalminister! Jätkavad Riigikogu liikmed. Kolleeg Jaanus Männik, palun, kõne puldist!

13:05 J. Männik

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ma arvan, et pigem ajaloo ja protokollis huvides kui tühjale saalile peame vajalikuks siiski fraktsiooni kaalutlused esitada. Need on järgmised. Kõigepealt, 2002. aasta riigieelarve eelnõu on meie veendumuse kohaselt vastuolus põhiseaduse sätte ja mõttega, mille järgi Riigikogu võtab igal aastal seadusena - rõhutan, seadusena - vastu riigi kõigi tulude ja kulude eelarve. Kavandatud tulude-kulude kasv 12,3% ei ole tagatud majanduskasvu ega tarbijahinnaindeksi kasvuga, vaid reserve kasutuselevõtmisega -700 miljonit krooni Huvitusfondi vahendeid. Seetõttu tuleb nimetada eelnõu kriisieelarveks. Rahvaliidu fraktsioon nõustub nii sotsiaalse kriisi kui ka riigivõimu usalduskriisi olemasoluga Eesti ühiskonnas. Peame aga vajalikuks valitsuse esitatud prioriteete, eeskätt valitsemiskulude kasvu, oluliselt korrigeerida, suurendada sotsiaalkulutusi, lastetoetusi, pensione, samuti arengu finantseerimist - regionaalinvesteeringuid, põllumajanduse arengutoetusi ja omavalitsuste teede rahastamist. Fraktsioon on riigieelarve teiseks lugemiseks esitanud 196 muudatusettepanekut. Neist 144 puudutavad ülalnimetatud põhiseaduse nõuet fikseerida seaduses riigi kõik tulud ja kulud. Teisiti öeldes, need 144 parandusettepanekut muudaksid seaduse teksti ja seega maksumaksja raha kasutamise ülevaatlikumaks, arusaadavamaks, analüüsivamaks ja kontrollitavamaks, moodsat väljendit kasutades - läbipaistvamaks. Maksumaksjal on põhiseaduslik õigus ja seadusandjal põhiseaduslik kohustus vastu võtta just neile nõuetele vastav eelarve. Niisiis on Rahvaliidu fraktsiooni jätkuv ja tungiv soov kirjutada seaduse tekstis lahti kõik investeeringud objektiti ja, teiseks, kõigi ministriumide, ametkondade ülalpidamiskulud, liigendades need töötasuks, sotsiaalmaksuks, töötuskindlustusmaksaks ja majandamiskuludeks. Rõhutan, see ei ole uus mõte, vaid eelmise Riigikogu koosseisu ajal kõigi fraktsioonide aktsepteeritud praktika. Kellelgi, eeskätt neil aastatel opositsioonis olnud Reformierakonnal, Isamaaliidul ja Mõõdukatel ei tulnud siis pähegi delegeerida nende astronoomiliste summade struktureerimise ja ümberpaigutamise õigust täitevvõimule. Miski ei takista meil ka praegu Rahvaliidu fraktsiooni muudatusettepanekute kaudu tõsta riigieelarve seletuskirjast vastavad lahtikirjutused eelnõu põhiteksti ning need seadustada. Liiatigi pole usutav, et 99% eelarvest huvitatuid otsiksid teavet, näiteks riigi suurehitiste kohta, kollasest raamatust, eelnõu mittesiduvast seletuskirjast. Nad otsivad õigustatult riigi raha kulutamise kohta vastust seaduse tekstist. Kordan, põhiseadus ei võimalda seadusandja pädevust täitevvõimule, ametnikkonnale delegeerida. Rahvaliidu fraktsiooni 11 muudatusettepanekut, kogumahuks 124 miljonit krooni, käsitlevad nn töötasuvahendeid tulemusjuhtimise rakendamiseks. Nimelt on meie ettepanek jätta need peatükid seadusest välja ja kasutada 124 miljonit krooni regionaalinvesteeringuteks ja sotsiaaltoetusteks. Riigiametnike töötasustamise alused ja kord on sätestatud riigiametnike palgaastmestiku seaduses. Nimelt on seal seadustatud tervenisti 29 palgaastet, maksimaks igale ametnikule tema tööpanuse kohast palka. Pole mingit seaduslikku õigust ega vajadust ilma mõistlike kriteeriumideta rääkida ametnike tasustamisest n-ö tükitöö, akordtasu või sotsialistliku võistluse printsiipidel. Kui valitsus on veendunud, et kehtiv palgaastmestik ei võimalda ametnikele väärilist palka maksta, tõstkem siis skaala taset. Rahvaliidu fraktsiooni 41 muudatusettepanekut tulenevad vajadusest muuta eelarve eelnõu sisuliselt. Juba sai nimetatud nn tulemusjuhtimiseks mõeldud töötasusummade, kokku 124 miljonit krooni, väljajätmist ning selle raha kasutamist täiendavate sotsiaalkulutuste katteallikana. Teise katteallikana näeme nn muude kulude all kajastatavate infotehnoloogiasummade kärpimist. IT-kulud on kõigil viimastel aastatel hüppeliselt kasvanud. Käesoleval aastal kulutavad ministriumid sellele 233 miljonit krooni, tuleval aastal kavatakse kulutada kogunisti 337 miljonit krooni. Eitamata põrmugi IT-kulutuste tähtsust, teeme ettepaneku käituda isegi siin ratsionaalsemalt ning mitte kasvatada IT-kulusid keskmisest kiiremini. Kokkuhoid oleks kuni 100 miljonit krooni, mille soovime paigutada eeskätt regionaalinvesteeringutesse. Kolmas, 30 miljoni kroonine kärpimine ja regionaalinvesteeringutesse suunamine tuleks teha Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse summade kahe ja poole kordse kasvu sisse peidetud nn Eesti maine 40-miljoniliselt kampaanialt.

13:05 Esimees

Kas Jaanus Männik palub lisaaega?

13:05 J. Männik

Jah, palun 3 minutit! Kui seda reaalsustajuta kulutamise soovi millegagi võrrelda, siis oleks eeskujuks raudtee äpardunud erastamise 75 miljoni kroonine nõustamine. 2,2 korda kasvama planeeritud Vabariigi Valitsuse reservfondist allapoole ehk 50 miljonit soovime eraldada omavalitsuste toetusfondi õpilaste sõidusoodustusteks. Kaitseministeeriumi plahvatuslikult kasvavatest kuludest osa, s.o 40 miljonit krooni soovime eraldada täiendavalt Kaitseliidule, kus pannakse alus rahva reaalsele kaitsetahtele, samuti 3 miljonit krooni Tori Eesti sõjameeste mälestuskiriku taastamiseks. Hädavajalikuks peame põllumajanduse otsetoetuste suurendamist 60 miljoni krooni võrra ja kapitalitoetuste taastamist 50 miljoni krooni ulatuses, eeskätt SAPARD-i programmi rahadeni mittekuündivate talunike toetamiseks. Olles veendunud, et tegemist on kriisieelarvega - seda tunnistab sisuliselt ka valitsus -, soovime suurendada toimetulekutoetusi 40 miljoni krooni võrra ja peretoetusi 124 miljoni krooni võrra. Pensionäride ravituusikute soetamise toetuseks soovime eraldada 10 miljonit krooni. Raskeim olukord on tulevalgi aastal pensionäridel. Keskmine pension tuleb kavandatava 37% asemel tõsta vähemalt 40%-le keskmisest netopalgast. Kuna tegemist on kriisieelarvega, siis peaksime ka siin eraldama puuduva summa. Fraktsioon teeb ettepaneku eraldada omavalitsustele teede ja tänavate korrashoiuks sihtotstarbeliselt 120 miljonit krooni. Täiesti põhjendamatu on valitsuse kava, kus 12,3%-lise keskmise eelarve kasvu juures omavalitsuste toetusfond isegi väheneb. Oleme tänaseks keerukas olukorras. Valitsus, kelle seaduslik roll ja võimalused eelarve eelnõu muutmisel ammendusid 1. oktoobriks, mil eelnõu Riigikogu pädevusse anti, räägib justkui vajadusest oma eelnõu poole miljardi krooni võrra kärpida. Selleks tuleks valitsusel eelnõu menetlusest tagasi võtta, ümber teha ja uuesti Riigikogule esitada. Seda pole tehtud. Samas hääletasid koalitsiooni seitse saadikut rahanduskomisjonis maha kõik 286 eelnõule esitatud muudatusettepanekut, tehes omalt poolt vaid ühe argliku lisanduse. Söandan väita, et Riigikogu selgrootus oma seadusandliku rolli täitmisel, otsuste tegemisel ja vastutuse võtmisel, nagu ka koostöö puudumine ning teerullitaktika koalitsiooni töövahendina - need on põhjused, miks seadusandja reiting on n-ö vabalangemises jõudnud juba 22%-ni. Muutkem seda olukorda, head kolleegid, see polegi nii raske! Aitäh!

13:05 Esimees

Suur tänu, Jaanus Männik! Järgmisena palun Tiit Toomsalu, kõne puldist!

13:05 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud ministrid, austatud kolleegid! Jälginud sügava tähelepanuga härra rahandusministri ettekannet riigieelarve kohta ning kabineti enamiku sõnavõtte eelarve põhjendamise kaitseks, jääb ometi arusaamatuks, miks valitsus sundis täna meid kõiki, ministrite kabinetti ja Riigikogu liikmeid, kiirustades tegelema probleemiga, tegelema eelarvega, mis valitsuse enda jaoks ei ole saanud küpseks. Ei tekita mingeid kahtlusi, et eelarves sisaldub katteta ressurss, et eelarve ei ole tegelikkuses tasakaalustatud, mida ei varja ka härra rahandusminister. Selles kontekstis ei suuda isegi kabineti kõigi ministrite kõned meid veenda, et eelarve on väärt ja küps ning valmis selleks, et pidada tõsisel diskussioone täna selle auväärse kogu ees. Austatud kolleegid! Selle eelarve, kõhkluste eelarve tasakaalustamatus sunnib mõtlema ka sellele, kas eelarvesse ei ole aastaks 2002 juba sisse programmeeritud terve hulk selliseid kulusi, mida võiks nimetada tagasihoidlikult öeldes kaheldavateks ja mis looksid aluse 2003. aasta valimiskampaania finantseerimiseks praegu võimul olevate erakondade poolt. Austatud kolleegid! Igal koalitsioonil - ka võimukoalitsioonil - ja igal riigieelarvel on ja peavad olema oma prioriteedid. Ja need prioriteedid tulenevad selle koostanud poliitilise alliansi paremast äranägemisest. See aga ei tähenda, et eelarve võiks olla üles ehitatud rahva keeles öeldes laristamisele, ja igas laristamises sisaldub ka korruptsioonialement, korruptsioonialemendi olemasolu oht. Täna ma küsiksin: kas käesolev eelarve on korruptsioonimaiguline, kas käesolev eelarve sisaldab võimalusi raha poliitilistel eesmärkidel ja poliitilistes huvides ümber kantada? Me ei saa mitte öelda, et see ei ole nii. Austatud kolleegid! 2001. aasta, käesoleva aasta eelarves sisaldus ligi 130 miljoni krooni ulatuses spetsiaalseid tulusid, lootitasusid, mis on sellest eelarvest tervikuna väljas, jättes need riigi loodud RAS Eesti Loots omatuludeks. Ma küsiksin, kas selle aktsiaseltsi kaudu on võimalik küll dividendide kaudu, küll muul moel suunata osa vahendeid poliitiliste eesmärkide ja poliitilise korruptsiooni finantseerimiseks? Jaa,

kindlasti on. Seda enam, et härra rahandusminister ei soovinud kommenteerida võimalust kanaliseerida nimetatud tulud eelarvesse, esitada RAS-ile Eesti Loots riigitellimus ja finantseerida sellisel kujul mõistlikkuse piires osutatavaid teenuseid. Selle asemel mindi mööda riigi rahade, laekuvate lootsitasude läbipaistva kasutamise võimalusest. Samal ajal on kohalikud omavalitsused jäetud ilma vältimatu sotsiaalse abi rahastamisest, mille üheks näiteks võiks olla ka hiljutine tragöödia Mustamäel Akadeemia tee ühiselamutes, kui Tallinna linnal puuduvad vahendid inimestele peavarju tagamiseks. Ma küsiksin: kas nood üle 100 miljoni krooni ulatuvad tulemusjuhtimise tasud ei sisalda endas poliitilist korruptsiooni ja selle võimalust? Lõppkokkuvõttena ei ole siiani välja kujundatud ühtseid reegleid tulemusjuhtimistasude ja preemiate maksmiseks ning me kõik teame, milline tühine osa 2001. aastaks ettenähtud vahenditest oli 1. oktoobri seisuga kasutatud nimetatud eelarves. Läheksin veel edasi. Välisministeeriumi eelarvesse on ilma häbenemata sisse programmeeritud kaks miljonit krooni selleks, et tellida Ameerika Ühendriikide eraõiguslikelt firmadelt poliitilist lobitööd, poliitilist lobismi Eesti NATO-tee sillutamiseks. Kas me ei või selle näite najal väita, et tegemist on juba rahvusvahelise poliitilise korruptsiooni ilminguga ja selle finantseerimisega riigieelarvest?

13:05 Esimees

Kas Tiit Toomsalu palub lisaaega?

13:05 T. Toomsalu

Ma palun veel mõne minuti.

13:05 Esimees

Palun!

13:05 T. Toomsalu

Aitäh! Austatud kolleegid, läheksime edasi. Kuigi käesoleva eelarve prioriteediks on kaitsekulutused ja prioriteete kui selliseid tuleb austada, on arusaamatu, miks relvastuse, laskemoona ja vormiriietuse soetamiseks ettenähtud kulud suurenevad 237%, kui ei ole ette näha ei isikkoosseisu ega sõjatehnika olulist laienemist. Kui riigiaparaadis keskmiselt on töötasu kasvuprotsent 9,2 ja Kaitseministeeriumi keskaparaadis on see 32,6%, kas ei viita see siis mõistlikkuse piirest väljuvatele rõhuasetustele ja prioriteetidele, mille taha samuti võib peita nii mõndagi? Austatud kolleegid! Käesolevat eelarvet läbib peale nimetatu siiski kaks põhitendentsi. Üks on Eesti militariseerimine ja relvastuskulude kasv, mis on seda kaheldavamad, et rahvusvahelisel taustal on senine julgeolekupoliitika, klassikaline julgeolekupoliitika kaotamas oma aktuaalsust ja mõtet traditsioonilisel kujul. Teine läbiv kriteerium on selle riigieelarve sotsiaalsuse absoluutne puudumine, ja on sügavalt kahju, et ennast sotsiaaldemokraatlikuks nimetav Rahvaerakond Mõõdukad Sotsialistliku Internatsionaali väidetava liikmena - vähemalt ta vist soovib seda olla - ajab poliitikat, mis ei sobi kokku sotsiaaldemokraatia ideaalidega, mille põhisisuks on sotsiaalsus. Tänan teid tähelepanu eest!

13:05 Esimees

Tänan, Tiit Toomsalu! Järgmisena palun Anti Liiv, kõne puldist!

13:05 A. Liiv

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid saalis ja monitoride ees! Veidi ka riigieelarve sotsiaalsest mõõtmest. Hiljuti saime teada, et Eesti on üks edukamaid kandidaate Euroopa Liitu astumisel. Eesti riik on üks kõige vabama majandusega riike maailmas. Muidugi on sellega ahvatlev eputada, kuid paraku on sellel ka hind. Väidan, et selline majandusedukus on saavutatud ennekõike ränkade sotsiaalsete valikute hinnaga. Valikutega, mille tõeline hind Eesti jaoks selgub võib-olla alles sajandi pärast. Juba praeguseks on aga selge, et selle hinnaks on Eesti paljude inimeste jaoks järjest väljakannatamatumaks muutuv elu. Kümme aastat tagasi väideti uhkusega, et inimene saab vabas Eestis asjade mõõduks. Toona lubasid meie tollased juhid: Eesti riigi põhiülesandeks saab väärtustada eestlaseks olekut tema põlisel kodumaal. Lauldi hardunult: "Täitkem Eesti külad lastega!" Ja inimesed uskusid, et see saab nii olema. Selle nimel istus tänane riigikogulane Enn Tarto isegi vanglas. Lootus oli see sotsiaalne kapital, millega hakati minema Euroopasse. Vahepealsed aastad on meid muutnud, tasapisi on inimene asjade

mööduna asendunud põhimõttega: küll turg paneb Eesti riigis kõik paika. Mis see muutus tähendab, mõistab üsna peagi Saaremaa rannikul vanaisa poolt päriseks ostetud lambakarjamaa tagasi saanud vanamemm, kui hingematva maamaksuga tahetakse sundida teda oma esivanemate maad kiiresti maha müüma. Et maakler saaks rahahädas vanamemme esivanemate lambakarjamaad tükeldatult müüa - ikka vahekasuga - uusrikkuri mereäärseks suvilaasemeks. Algas juba tehtud. Eesti Euroopa Liidu eduraporti hind on tegelikult see, et täna hääletatakse välja ettepanek võimaldada pisikese pensioniga vanainimesele riigilt väga sümboolset, piskut toetust saada, et ta saaks enda vanadusest hambutusse suhu riigi poolt armuannina kunsthambad. Traagiline! Oleme küll Ida-Euroopas üks edukamaid riike, aga vanuritele kunsthammast kinkimiseks raha ei jätku. Kas pole see tõdemus tegelikult hirmus? Siinsamas saalis on piisavalt Riigikogu liikmeid, kes väidavad, et Eestil on põletavaid probleeme kui mõnesaja pensionäri kunsthambad. Paraku tõsi: enamikul siin saalis on süda selle valiku langetamisel üsna külm, sest terenduvad ahvatlevad euroliidu jaoks vajalikud valikud. Kahjuks pole Eesti vanainimestel selle tõttu Riigikogult eriti halastust loota. Eesti iive langeb, omamaistest lastest enam ei piisa. Kas me püüame meelitada välismaiseid investoreid siia selle hinnaga, et mõnekümne aasta pärast jääb Eestimaa nii tühjaks, et Eestisse tuleb hakata kaugetest maadest tuhandete kaupa pagulasi meelitama? Läänest naasnud vanaproua Aino Järvesoo esitas üleskutse, et Riigikogu leiaks võimaluse maksta igale lapsele igakuiselt 1000 krooni toetust. Selleks, et ainult algatada arutelu, tegime kolmekesi - romantiline aateinimene Vardo Rumessen Isamaaliidust, majandusliku mõtlemisega Liina Tõnisson Keskerakonnast ja mina - ettepaneku: kui 1000 krooniks lapse kohta raha ei jätku, siis proovime-arutame, et saaks vähemalt poole sellest anda lastele, kes olevat Eesti riigi tulevik. Täna aga peetakse lastesse investeerimist Eestis juba täielikult alpuseks. Narruseks, mida ei vaevuta isegi pikemalt arutama. Sellega on Riigikogu enamus kodumaale naasnud rahvusromantilise mõttelaadiga vanaprouale koha kätte näidanud. Kui 12 000 krooni aastas lapsesse investeerida on parlamendi jaoks nii mõttetu ja ülepingutatud, siis mis on riigi jaoks olulisemad kui nemad, riigikodanike noor põlvkond? Kas tõesti see ersatslik "Estland-imago", millest nüüd viimastel päevadel on räägitud? Isegi sipelgapesa päästab segaduses kõigepealt oma järglased, oma tulevikuvõimalused ega telli PR-firmalt imagokonsultatsioone. Aga Riigikogu eelistab lastesse investeerimise asemel juba täna õhtul arutada, kuidas Eestis pisikestel koolitüdrukutel ladusamalt aborte korraldada. See ka on sümboolne. Euroliitu pääsemise õhinas loobume kergemeelselt oma rahvuskehandi taastootmisest. Laste toetamisest. See on see valik, mida hiljem enam heastada ei saa. Kui me ei näe seda, et laste arvukusest piisaks eesti rahvuse alalhoidmiseks, kui me oma ihnsuses keeldume vanuritele tänutäheks isegi kunsthambaid kinkimast ja oleme rikkusele järelejooksmise kires valmis oma tervist rikkuma, siis mille nimel me üldse tegelikult Eesti majandust korraldame?

13:05 Esimees

Anti Liiv, kas läheb vaja lisaaega?

13:05 A. Liiv

Palun kaks minutit lisaks! Täna näitavad needsamad demokraatlikult valitud Eesti rahva esindajad siin saalis nupu värvi valides oma valikut selles küsimuses. Seetõttu arvan, et täna hääletusnupu värvi valikut tehes tuleks mõelda, miks üllas aade, kunagi nii palju räägitud loosung -asjade mõõt on inimene - on nii kiiresti asendunud äriideega: küll turg paneb kõik paika. Riigieelarve arutelul võiks seda natukene arutada. Siin on põhimõtteliselt võimalik võimendada seni nii ebapiisavat sotsiaalset dimensiooni. Tänan tähelepanu eest!

13:05 Esimees

Tänan, Anti Liiv! Liina Tõnisson, palun, kõne puldist!

13:05 L. Tõnisson

Lugupeetud härra esimees! Lugupeetud vähesed kolleegid! Me oleme siin kuulnud Riigikogu liikmetelt mõnd üksikut kõnet riigieelarve küsimuses, mille üle ju tegelikult ei ole mitte midagi arutada. Andkem endale aru, meie oleme teinud küll 300 parandusettepanekut, aga eelarvet ennast ju sisuliselt ei ole. Härra rahandusminister ütles meile päris ausameelselt ja siiralt, et ega ometi tema ei ole süüdi selles, mis juhtus 11. septembril, ja seetõttu me ei võinudki saada eelarvet, mida saaks täna arutada, tema ei saa selle eest vastutada, et meil ei ole täna ees eelarvet, sest jumal hoidku, koalitsioon ei ole suutnud

kokku leppida. Ja nagu me ajakirjanduse andmeist aru saame, ei ole nad tõesti suutnud kokku leppida, neil on palju eriarvamusi. Kui te tähele panete, siis ma kasutan sõna "neil", sest meid, lugupeetud opositsioonisaadikud, ei ole sellesse arutellusse võetud. Tõsi, meile anti võimalus kuulata ministrite kümneminutisi lootusrikkaid kõnesid, kui mitte kiidukõnesid, aga diskussioonis osalema ei ole meid kutsutud. Kui seda nimetatakse demokraatiaks, siis on maailmas midagi lahti. Aga see muidugi ei ole demokraatia. See on Eesti teerull ja see on lõplikult jõudnud ka siia meile, parlamenti. Kui te kujutlete, lugupeetud opositsioonisaadikud, et te osalete riigieelarve arutluses, siis loobuge sellest kujutlusest. Te ju kuulsite, rahanduskomisjoni esimees ütles, et kahju küll, meie ei saanud teie ettepanekuid arutada, aga meie mõtleme selle üle, kuidas teie saaksite osaleda laiemas diskussioonis. Vaadake, lugupeetud härra Jürgenson, mina senini ei teadnud, et teie siin saalis teete kodukorda. Täna selgitas härra Savi meile, et kodukord on kirja pandud. Nüüd selgub, et kodukorra korraldus on ka koalitsiooni käes. Olgu, see on viimane pettumus, mis mul tuleb üle elada. Nii et ma väidan: selle eelarve arutluse või pseudoarutluse, õigemini -menetlusega on siinses parlamendis, kahju küll, demokraatiaga lõpp. Midagi ei ole parata. Koos selle eelarve projektiga matame ka demokraatia. Kahju küll!

13:05 Esimees

Täna, Liina Tõnisson! Kas keegi soovib veel arvamust avaldada? Kalle Jürgenson, palun!

13:05 K. Jürgenson

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Sellise tähelepanu puhul minu tagasihoidlikule isikule on võimatu mitte vastata. Minu kaasettekandes riigieelarve eelnõu teisel lugemisel väljaõeldud mõtetes ei olnud poole sõnagagi juttu minule omistatud kodukorra ja riigieelarve baasseaduse sätetes sisalduvate nõuete eiramisest, endale usurpeerimisest. Loomulikult, kogu eelarve menetlemine käib vastavalt nendele seadustele ja Riigikogu esimehe juhtimisele. Et tõde sellises valguses paista lasta, selleks peab olema omaette fantaasia. Aga võib-olla selline fantaasia ongi opositsioonile omane. See on võib-olla ka üks opositsiooni ja koalitsiooni mõtteviisi erinevusi. Kui rääkida nüüd asja sisulisest arutlusest, siis tõepoolest, eelkõneleja ütles siit kõnepuldist üsna õigesti, et anti võimalus kuulata ministriumide detailsemaid esitusi oma valdkondadest riigieelarve kaudu. Tuleb täheldada, et ka opositsiooniliikmed ei näidanud üles eriti suurt aktiivsust ministrite kuulamisel. Ma julgen öelda, et huvi selle vastu oli minimaalne. Kui rääkida olukorrast, kus me oleme, siis ma rõhutan veel kord, et tänases olukorras eelarve menetlemine on Riigikogu jaoks mõnevõrra ebastandardne. Jah, on kokku lepitud, et kõige selle tagajärjel, mis on toimunud meist sõltumatutel asjaoludel, oleks mõistlik riigieelarve mahtu vähendada. Olukord on ebastandardne nii meie jaoks, valitsuse jaoks kui ka meie komisjoni jaoks. Tulenevalt nendest võimalustest, proua Tõnisson, mida kodukorraseadus, ja ma rõhutan, rangelt kodukorraseadus, annab minule selle pädevuse piires, mis mul on rahanduskomisjoni esimehena, tahan ma teha kõik, et sellest ebastandardsest olukorrast välja tulla ja arutada võimalikke muudatusi, kus valitsus teeb ettepaneku, ma rõhutan, ettepaneku vähendada riigieelarve tulusid ja vastavalt ka kulusid, niipalju kui võimalik laiemalt, kui seda võimaldavad riigieelarve baasseadus ja kodukorraseadus standardsete protseduuride ehk komisjoni koosolekute näol. Kui tõlgendada eelmist sõnavõttu soovimatusena seda teha, siis see teeb minu olukorra lihtsamaks. See on, kui soovite, hea tahte avaldus. Loomulikult me võime vastavalt parandusettepanekute menetlemise korrale valitsuse esitatud vähendusettepanekud rahanduskomisjonis läbi vaadata ja nad siis sisse viia või mitte sisse viia ning tuua eelnõu siia saali arutellule. Ma usun siiski, et taotlust probleemi natuke laiemalt arutleda võiks aktsepteerida. Püüame sellest ebastandardsest olukorrast koos välja tulla ja ma usun, et sellest võidavad kõik. See on võimalik ja sooviks, et tulevikus selliseid olukordi meil enam ette ei tule. Võib-olla peaks just selliste olukordade lahendamiseks tulema selle küsimuse juurde tagasi siis, kui me käsitleme kunagi järjekordselt kas meie kodukorraseadust või riigieelarve baasseadust. Viimane neist, muide, on meil praegu menetluses. See on olukord, kus me oleme võrdselt teadmatutes, nii koalitsioonisaadikud kui ka opositsioonisaadikud. Kui valitsuse võimalike ettepanekute kaudu hakkab komisjonile mingi selgus saabuma, siis, ma rõhutan veel kord, tahaks anda endast parima, et arutelu võimalike muudatuste üle oleks laiem kui meie komisjoni arutelu ja jõuaks oma nüanssides kõigini juba enne, kui me eelnõu uuesti siia suurde saali toome. Siis on lihtsam teha ka parandusettepanekuid, niipalju kui neid veel võimalik teha on. Aitäh!

13:05 Esimees

Suur tänu, Kalle Jürgenson! Lauri Vahtre, palun, kõne puldist!

13:06 L. Vahtre

Täna, härra juhataja! Austatud Riigikogu! Kui me kõneleme eelarvest, siis me kõneleme tahes või tahtmata rahast. Ma kuulasin eelnenud sõnavõtte ja sattusin natuke segadusse. Paljude sõnavõtjate toon oli vastuoluline. Rahast kõneldi ühtaegu väga suure põlastusega, teisest küljest väga aupaklikult. Põlastusega siis, kui tänasele Eestile heideti ette, et siin mõõdetakse just nagu kõike, väidetavasti kõike ainult rahaga, väga aupaklikult siis, kui juttu oli sellest, kuidas sedasama põlastusväärset raha on vaja lastele, vaestele, invaliididele. Siin on mul väga suur palve: lugupeetud Riigikogu liikmed, olge palun järjekindlad! Kui te põlastate raha, siis ärge küsige seda, ja kui te küsite raha, siis ärge põlastage raha ega neid, kes püüavad seda kokku hoida. Mina ise arvan, et raha ei ole põlastusväärne ega austusväärne, vaid on neutraalne ja sõltub sellest, kes teda kasutab ja mille jaoks. Raha on üks informatsioonikandjatest, raha on nagu veri, mis ühiskonnaorganismis ringi liikudes kannab võimalusi, või nagu bensiin, mis automootoris annab sellele jõudu liikuma hakata. Kui me võrdleme ühiskonda autoga, siis me peaksime aru saama, et ühiskond on võrratult keerulisem mehhanism, kui seda on auto, ja isegi auto puhul pole sugugi ükskõik, kuhu me bensiini valame, kas me valame ta katusele või istme peale või valame ta siiski bensiinipaaki, ja kas meil on olemas ka karburaator - kõik see on väga oluline. Niisama on lugu selle rahaga, mida me täna jagame. Raha on, jah, väga vaja, ainult et ta tuleb panna õigesse kohta ja õigel ajal. Me kordame ise mäletamatagi, mis see tähendab, et me ehitame oma riiki. Aga mõelge sõnade "me ehitame" peale. Ehitamisel on samuti väga oluline, et enne tehtaks vundament, siis seinad ja siis katus, mitte kõike korraga või alustades korstnast. Heidetakse ette, et koalitsioon ei leia võimalust proua Järvesoo ettepanekut ellu viia. Aga siin on just see bensiini näide. Rahaga lapsi ei osta. See peaks olema selge kõigile neile, kes vaevuvad tutvuma Lääne-Euroopa demograafilise statistikaga viimase sajandi jooksul. Iibeprobleemid kummitavad ka väga jõukaid ühiskondi. Järelikult on see siiski midagi muud, mis iivet alla surub. See miski muu on vaieldamatult kultuuriline nähtus. Vaadake endasse, vaadake enda ümber, kuidas meie endi väärtushinnangud ja nõudmised elule on viimase kümne aasta jooksul drastiliselt muutunud. Tänapäeval võib Mustamäel kahetoalises korteris elav perekond väga vabalt välja tulla avaldusega, et sellises kitsikuses nemad küll üle ühe lapse ette ei võta. Täna just rääkisime Kalle Jürgensoniga sellest, kuidas tema umbes kümmekond aastat tagasi elas nelja lapsega ühes ühiselamutoas kuuekesi. Need oleme meie ise, kes me oleme muutnud. Ma ei taha sellega öelda, et meie hädade põhjus on üleliia kõrged nõudmised elule. Ei, kindlasti mitte. Kindlasti on väga palju asju, mida lihtsalt on vaja ja mille puudumine on kahetsusväärne või isegi häbiväärne. Aga tunnistagem, et osa sõltub ka meist - ma ei kõnele ainult siinolijaist, vaid kogu meie ühiskonnast. Me oleme väga lühikese ajaga palju muutunud. Lõpetuseks ja võib-olla selle kõige illustratsiooniks, kuidas meie nõudmised on läinud väga lühikese ajaga väga kõrgeks, tahaksin ma väljendada oma sügavat vastumeelsust selles suhtes, kui kergekäeliselt siin saalis loobitakse sõnu "kriisieelarve" ja "demokraatia matused". Lubage mul öelda siiralt ja südamlikult: see on tänamatuse tipp, kui me selliseid sõnu kasutame, ja andku taevast, et ta ei karistaks meid sellise hooletu sõnadeloopimise eest tõelise kriisi ja demokraatia tõeliste matustega. Siis hakkate seda tänast päeva veel taga nutma. Ma täna!

13:06 Esimees

Suur tänu, Lauri Vahtre! Lugupeetud kolleegid, kas võin nüüd teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud. Kalle Jürgenson, ma palun su tagasi Riigikogu kõnepulti, et alustada koos kolleegidega muudatusettepanekute tabeli läbivaatamist. Kas võime alustada? Esimene muudatusettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:06 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada ja nimelt seetõttu, et toiduteravilja julgeolekuvaru müügist laekuv raha tuleks siiski kasutada uue varu kokkuostmiseks. Pole mõeldav see varu likvideerida ning vastavat raha mujal kulutada. See oleks vastutustundetu.

13:06 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut: 5 poolt- ja 7 vastuhäält ning 0 erapooletut.

13:06 Esimees

Täna! Kalev Kotkas, palun!

13:06 K. Kotkas

Aitäh! Mõõdukate fraktsiooni poolt palun viis minutit vaheaega enne hääletamist.

13:06 Esimees

Palun ka kirjalikult! Viis minutit vaheaega. Vaheaeg lõpeb kell 23.37. V a h e a e g

13:06 Esimees

Austatud Riigikogu! Kell on 23.37. Mõõdukate fraktsiooni palutud vaheaeg on lõppenud. Kalle Jürgenson on kõnepuldis. Kommentaarid on öeldud. Austatud Riigikogu! Panen hääletusele esimese muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 10 Riigikogu liiget, vastu 38, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Teine muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

13:06 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Palun seda muudatusettepanekut hääletada. Sellega tehakse ettepanek suurendada riigieelarve tulusid lootsitasude näol 135 miljoni krooni võrra. Põhjendus: taastada nimetatud tulud 2001. aasta eelarve tasemel, lülitades nad uuesti eelarvesse, mitte jätta erasektoris. Nimetatud tulude arvel finantseerida esiteks Teede- ja Sideministeeriumi rida pidi lootsiteenuste ostu äriühingult Eesti Loots 50 miljoni krooni ulatuses ning ülejäänud 75 miljonit krooni suunata vältimatu sotsiaalabi finantseerimisele. Selline finantseerimine on ette nähtud hiljuti vastuvõetud sotsiaalhoolekande seadusega, kus finantseerimisallikas on jäetud määramata. Palun austatud kolleege toetada seda ettepanekut, sest ...

13:06 Esimees

Tiit Toomsalu, aeg!

13:06 T. Toomsalu

... tegemist on maast leitud rahaga.

13:06 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda parandusettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 1 erapooletu).

13:06 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 2. [Hääletustulemused](#) Teise muudatusettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 40, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Kolmas muudatusettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:06 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Tegemist on sellise väga olulise asjaga, et mõistlik on siiski tõsta investeringud objektiti seletuskirjast seaduse teksti, sest ilmselgelt nõuab põhiseadus meilt seda ja nende siia tõstmises tegelikult probleemi ei ole. Nii et me soovime toetust sellele ettepanekule.

13:06 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda, nii nagu ka teisi analoogilisi ettepanekuid kirjutada investeeringud lahti. Selle ettepaneku poolt oli 5 komisjoni liiget, vastu 7, erapooletuid ei olnud.

13:06 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 16 Riigikogu liiget, vastu 39, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Neljas muudatusettepanek, Ants Käärmalt, on jäetud arvestamata. Viies muudatusettepanek, autor Kullo Arjakas, on jäetud arvestamata. Kullo Arjakas, palun!

13:06 K. Arjakas

Aitäh, härra juhataja! Ma palun panna see ettepanek hääletusele. Mul on tõsine kartus, et valitsus arvab, et tööd meie ajaloo kallal, ma vist pean ennast kordama, vähemalt selles vormis, mis okupatsioonide repressiivpoliitika uurimise riiklik komisjon on siia maani teinud, ei tuleks jätkata, aga siis oleks vähemalt viisakas ja korrektne seda aasta aega ette öelda. Kuulates ministreid ning mitmeid teisi küsijaid, tekkis mul mulje, et seda tööd, vähemalt ühe aasta ulatuses, võiks ja tuleks jätkata. Siis oleks tark see asi meil täna sisse hääletada.

13:06 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 1 erapooletu).

13:06 Esimees

Aitäh! Austatud Riigikogu, panen hääletusele viienda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 26 Riigikogu liiget, vastu 38, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Kuues muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. Vambo Kaal, palun!

13:06 V. Kaal

Ma palun seda hääletada.

13:06 Esimees

Täna! Kuuendat? Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:06 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele kuuenda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 25 Riigikogu liiget, vastu 38, erapooletuid on 1. Ettepanek ei leidnud toetust. Seitsmes muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. Kaheksas, autor sama, komisjoni otsus samuti. Üheksas muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:06 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Meil ei ole mingisugust õigust ega põhjust jätta üle nelja miljardi ülalpidamiskulusid riigieelarve seaduses struktureerimata ja usaldada see töö ametnikele, täitevvõimule. See ei vasta mingil moel põhiseaduse nõuetele.

13:06 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:06 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:07 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele üheksanda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 23 Riigikogu liiget, vastu 36, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Kümnes muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata, probleeme ei näi olevat. 11. muudatusettepanek, autorid Viktor Andrejev ja Valentina Võssotskaja, jäetud arvestamata. Probleeme ei ole. 12. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, jäetud arvestamata. 13. muudatusettepanek, autor on sama, nii nagu ka komisjoni otsus. 14. muudatusettepanek, Tiit Toomsalult, on jäetud arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

13:07 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada. Teen ettepaneku vähendada eelarve eri osades ja alajaotustes esitatud tulemusjuhtimise summat kokku 114 066 000 krooni võrra ning selle arvel finantseerida töötü abiraha suurendamist sama summa ulatuses, mis annaks võimaluse maksta töötü abiraha kaks korda nii paljudele töötutele, kui neid on praegu arvestatud, ja sedagi ainult 50%-le töötutest Eestis tervikuna.

13:07 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:07 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 14. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 19 Riigikogu liiget, vastu 35, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 15. muudatusettepanek on Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:07 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Jutt on tulemusjuhtimise rakendamiseks ettenähtud töötasuvahendite peatüki väljajätmisest, kuna nn tulemusjuhtimise alusel tasustamine on läbi mõtlemata ja vastuolus avaliku sektori töötasustamise kehtiva süsteemi ning seadustega. Maksumaksja palgal oleva avaliku teenistuja tasustamine ei saa toimuda normeerimatult ning ministrite suva järgi.

13:07 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda parandusettepanekut (4 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:07 Esimees

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 15. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 24 Riigikogu liiget, vastu 38, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 16. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. 17. muudatusettepanek, autor sama, sama ka juhtivkomisjoni arusaam. 18. muudatusettepanek. 19. muudatusettepanek. 20. muudatusettepanek, autor Sergei Ivanov, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Probleeme ei näi olevat. 21. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:07 J. Männik

Aitäh! Ma palun 21. muudatusettepanekut hääletada. Asi on vägagi tõsine. See ettepanek võimaldaks eraldada Eesti Põllumajandusülikooli loomaarstiteaduskonna ümberehitamiseks minimaalselt vajaliku summa, selleks et viia see teaduskond 2004. aastaks, mil toimub teaduskonna rahvusvaheline

akrediteerimine, vastavusse euronõuetega. Alternatiiv ehk mitteamvestamine tähendaks loomaarstide väljaõppe lõppemist Eestis, mis oleks ennekuulmatu ja mida ei ole ju ometigi tahtnud mitte keegi, ka mitte valitsev koalitsioon.

13:07 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:07 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 21. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 24 Riigikogu liiget, vastu 37, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 22. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. 23. muudatusettepanek, Mihhail Stalnuhhinilt, on jäetud arvestamata. Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:07 M. Stalnuhhin

Palun hääletada. Tegemist on väga efektiivsete narko- ja HI-viiruse vastaste programmide finantseerimisega.

13:07 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu ja 1 erapooletu).

13:07 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 23. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 28 Riigikogu liiget, vastu 37, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 24. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. 25., autor sama, ka komisjoni arvamus sama. 26. muudatusettepanek. Jaanus Männik, palun!

13:07 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Selle ettepaneku arvestamine aitaks lõpetada sellise absurdse olukorra, kus me sätestame peatükkidena seaduses 100 000-lisi kulutusi ja muid väiksemaid asju. Samas paneme n-ö ühe peatüki artikli alajaotusena kirja 783 miljonit krooni, kogu avalik-õiguslikele ülikoolidele määratava summa 642 miljonit pluss 142 miljonit krooni mingisuguse artikli alajaotuse alajaotusesse. See on esimese hooga öeldes näotu ja teiseks täiesti põhjendamatu. Asetame selle vähemasti peatüki tasemele.

13:07 Esimees

Aeg on täis. Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 6 vastu ja 3 erapooletut).

13:07 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 26. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 17 Riigikogu liiget, vastu 35, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 27. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata, nii nagu ka 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36. ja 37. 38. muudatusettepaneku on esitanud terve rida Riigikogu liikmeid, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:07 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Te vist ei pannud tähele, ma sooviksin panna hääletusele 37. muudatusettepaneku. Nagu näete, on siin kolm lehekülge lahti kirjutatud investeeringuid, ja ka edaspidi tuleb arvukalt Riigikogu liikmete ettepanekuid seadustada täiendavalt mõne objekti finantseerimine, nii et seda tegemata ei saa me rääkida ka muude investeeringute juurdetoomisest objektiti. Nii et ma kutsun kõiki üles toetama seda lähenemisviisi.

13:07 Esimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Komisjon 37. muudatust ei toetanud, selle poolt oli 5 komisjoni liiget, vastu 7, erapooletuid ei olnud.

13:07 Esimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 37. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 27 Riigikogu liiget, vastu 38, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 38. muudatusettepanek, autorid kaheksa Riigikogu liiget, on jäetud arvestamata. Jaanus Männik, palun!

13:07 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Nagu näete, on selle ettepaneku puhul koalitsiooni ja opositsiooni esindajad saavutanud n-ö täieliku üksmeele ja harmoonia. Ma usun, et see võiks olla ka eeskujuks meie töös üleüldse ja suhtlemises siin auväärses täiskogus nüüd ja edaspidi.

13:07 Esimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:07 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda muudatusettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:07 Esimees

Tänan! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 38. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 12 Riigikogu liiget, vastu on 34, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 39. muudatusettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. 40. muudatusettepanek, autorid Viktor Andrejev ja Valentina Võssotskaja, on jäetud arvestamata. Viktor Andrejev, palun!

13:07 V. Andrejev

Tänan, härra juhataja! Ma palun hääletada seda ettepanekut.

13:08 Esimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (2 poolt, 7 vastu, 1 erapooletu).

13:08 Esimees

Tänan! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 40. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 55, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 41. muudatusettepanek, samadelt autoritelt, on jäetud arvestamata. Viktor Andrejev, palun!

13:08 V. Andrejev

Tänan, härra juhataja! Ma palun ka seda ettepanekut hääletada.

13:08 Esimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Ka seda ettepanekut komisjon ei toetanud (poolt 4, vastu 7, 1 erapooletu).

13:08 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 41. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 19 Riigikogu liiget, vastu 36, erapooletuid 2. Ettepanek ei leidnud toetust. 42. muudatusettepanek, autorid Viive Rosenberg ja Harri Õunapuu, jäetud arvestamata. Viive Rosenberg, palun!

13:08 V. Rosenberg

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Siin on tegemist ühe kooliga maapiirkonnas ja meie riigi kohus oleks seda kooli aidata. Ka katteallikas on selline, millest võiks ju loobuda, kui meil on raske olukord.

13:08 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletu).

13:08 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 42. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 28 Riigikogu liiget, vastu 32, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 43. muudatusettepanek, samadelt autoritelt, on jäetud arvestamata. Probleeme ei ole. 44. muudatusettepanek, Arvo Jaaksonilt, on jäetud arvestamata. Arvo Jaakson, palun!

13:08 A. Jaakson

Aitäh! Ma palun hääletada seda ettepanekut, kuna mõlemad objektid on valla arenguks väga vajalikud, ja ma arvan ka, et see katteallikas valitsuse reservfondist võib need investeeringud katta.

13:08 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletu).

13:08 Esimees

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 44. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 26 Riigikogu liiget, vastu 37, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Järgmine, 45. muudatusettepanek, samuti Arvo Jaaksonilt, on jäetud arvestamata. Probleeme ei ole. 46. muudatusettepanek, Urmas Lahelt, on jäetud arvestamata. Urmas Laht, palun!

13:08 U. Laht

Palun seda ettepanekut hääletada.

13:08 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletu).

13:08 Aseesimees T. Kelam

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 46. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt oli 24 häält, vastu 36, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 47. ettepanek, Jaanus Marrandilt, komisjon pole arvestanud. Jaanus Marrandi, palun!

13:08 J. Marrandi

Ma paluksin seda ettepanekut hääletada ja oleks mõistlik, kui haridusala investeeringud, toetus valla- ja linnaeelarvetele, oleksid järgmisel aastal vähemalt sama suured kui sel aastal.

13:08 Aseesimees

Aitäh! Komisjon.

13:08 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:08 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 47. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) 47. muudatusettepanek sai 26 poolthäält, vastu oli 39 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek on tagasi lükatud. 48. ettepanek, Erika Salumäelt, ei ole arvestatud. Kas Urmas Laht teeb ettepaneku selle kohta? Urmas Laht.

13:08 U. Laht

Palun seda ettepanekut hääletada.

13:08 Aseesimees

Kas 48., jah?

13:08 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:08 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 48. ettepaneku. [Hääletustulemused](#) See ettepanek sai 27 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 49. muudatusettepanek, Erika Salumäelt, komisjon ei ole arvestanud. Urmas Laht!

13:08 U. Laht

Palun seda ettepanekut hääletada.

13:08 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:08 K. Jürgenson

Ka seda ettepanekut komisjon ei toetanud (5 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 49. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) 49. muudatusettepanek sai 25 poolthäält, vastu oli 40 Riigikogu liiget, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. 50. ettepanek, autorid kolleegid Värner Lootsmann ja Peeter Kreitzberg, komisjon ei ole arvestanud. Värner Lootsmann, palun!

13:09 V. Lootsmann

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada.

13:09 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 50. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 50. ettepaneku poolt anti 28 häält, vastu oli 40 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 51. ettepanek, samad autorid, Värner Lootsmann ja Peeter Kreitzberg. Komisjon ei ole seda arvestanud. 52. ettepanek, samad autorid, ei ole arvestatud. 53. ettepanek, samad autorid, Värner Lootsmann ja Peeter Kreitzberg, komisjon ei ole arvestanud. Värner Lootsmann, palun!

13:09 V. Lootsmann

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada.

13:09 Aseesimees

Kas on 53.?

13:09 V. Lootsmann

Jah, 53.

13:09 Aseesimees

53. Tänan!

13:09 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Tänan! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 53. ettepaneku.[Hääletustulemused](#) 53. ettepanek sai 26 poolthäält, vastu oli 39 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 54. ettepanek, samad autorid, Värner Lootsmann ja Peeter Kreitzberg, komisjon ei ole arvestanud. Samuti 55. ettepanek. 56. ettepanek on Ülo Tootsenilt, komisjon ei ole arvestanud. Ülo Tootsen, palun!

13:09 Ü. Tootsen

Ma palun seda ettepanekut hääletada, kuna see võimla on kolme ühinenud kooli ja ühe suure valla peale ainus koht, kus noored saavad sporti teha.

13:09 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Tänan! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 56. ettepaneku.[Hääletustulemused](#) 56. ettepanek sai 28 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 57. ettepanek, autor kolleeg Toomas Varek, komisjon ei ole seda arvestanud. Toomas Varek, palun!

13:09 T. Varek

Aitäh, härra juhataja! Palun hääletada 57. muudatusettepanekut. Tegemist on ühisgümnaasiumi väljaarendamisega Kunda linnas, kus eestikeelne keskkool ja venekeelne keskkool hakkasid koos tööle, ning normaalseks eksisteerimiseks oleks hädasti vaja täiendavaid investeeringuid.

13:09 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 57. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) 57. ettepanek sai 28 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 58. ettepanek, Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:09 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Ega me ometi tõesti ei taha seda, et tuleval aastal eraldatakse koolidele investeeringuteks veel vähem raha ehk praegusel juhul siis 10 miljonit vähem? Meie ettepaneku järgi saaks siin olema võrdne kasv eelarve keskmise kasvuga, kui me suurendaksime neid investeeringuid. Ka katteallikas on päris hea.

13:09 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 58. ettepaneku. [Hääletustulemused](#) 58. ettepaneku poolt anti 23 häält, vastu oli 42 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 59. ettepanek, autor samuti Eestimaa Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik!

13:09 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Siin on tegemist ühe habemega remondiasjaga. Jutt on Tõstamaa mõiskoolist, nad ise ajavad seal väga ennastalgavalt seda asja, aga praeguseni on nad sunnitud pooleldi üle tellingute hüppama, et õppetöö käiks. Nii et kutsun toetama.

13:09 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (2 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:09 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 59. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) 59. ettepanek sai 15 poolthäält, vastu oli 40 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 60. ettepanek, Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. 61. ettepanek, samadelt autoritelt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:09 J. Männik

Aitäh! Ma palun sedagi hääletada. Tõstamaad toetas ainult 15 Riigikogu liiget, vaatame, kuidas Kilingi-Nõmmega on. See on väga hea keskkool Pärnumaa linnakoolidest, aga ääretult halvas seisus, nii et paluksin toetada.

13:09 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:09 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (2 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 61. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 61. ettepaneku poolt anti 13 häält, vastu oli 38, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 62. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:10 J. Männik

Aitäh! Ma palun ka seda hääletada, vaatamata sellele et toetus maapiirkondade probleemidele on siin saalis kaduvväike. Siinkohal oleks tegemist Martna põhikooli söökla renoveerimisega, summa on väike, aga eluküsimus sellele koolile, kuna söökla tuleb viia euronõuetega kooskõlla. Euronõuded on seesama saal siin kehtestanud, aitame nüüd siis ühel vaesel koolikesel neid täita.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 62. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 62. ettepaneku poolt anti 10 häält, vastu oli 35, erapooletuid polnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 63. ettepanek, sama autor - Rahvaliidu fraktsioon. Komisjon pole arvestanud. Jaanus Männik.

13:10 J. Männik

Aitäh! Ma palun ka seda hääletada. Oleks tore selgitada välja toetus Tõrvale. Mäletatavasti oli see vist isamaalasest linnapea, kes selle linna eelarve peaaegu pankrotti ajas. Ehk katsume nüüd seda linna abistada.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 63. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 63. ettepanek sai 17 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 64. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei toeta. Jaanus Männik, palun!

13:10 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Siin oleks tegemist ühe tänuväärse asjaga. Me räägime väga pikalt ja suuri sõnu tehes kutsehariduse n-ö soost välja tõmbamisest ja siin oleks üks praktiline näide, kus saaksime oma tegelikku meelsust näidata, andes ühele kutsekoolile tehnoloogilise õppevahendi, mis on sisuliselt kvaliteedi ja eksistentsi küsimus. Paluks toetada!

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:10 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 64. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 64. ettepaneku poolt anti 12 häält, vastu oli 38, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 65. ettepanek, kolleeg Sergei Ivanovilt, komisjon ei ole arvestanud. 66. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei

ole arvestanud, samuti 67., 68., 69. ja 70. ettepanek. 71. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon pole arvestanud, samuti 72. Jaanus Männik, palun! Ei soovi. 73. ettepanek. Jaanus Männik.

13:10 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Ma palun panna see hääletusele. Kui te vaatate, siis lausa riigieelarve seaduse ehteks saaks kirjend "Tartu Vangla 45,3 miljonit", mis on pool haridusinvesteeringute suurusest. Nii et hääletame selle eelarvesse sisse.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 73. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 73. ettepanek sai 6 poolthäält, vastu oli 39 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 74. ettepanek, autor Tiit Toomsalu, komisjon ei toeta. Tiit Toomsalu, palun!

13:10 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Ma teen ettepaneku vähendada Kaitseministeeriumi töötasudeks ettenähtud vahendeid kolme miljoni krooni võrra ja suurendada sama summa võrra Politseiametile ettenähtud töötasuvahendeid. Kaitseministeeriumi keskaparaadi töötasuvahendite kasvuprotsent on 32,6, riigiparaadis keskmiselt 9,2. Politseiametis on see tunduvalt tagasihoidlikum. Ma loodan, et need vahendid aitavad tugevdada võitlust kuritegevuse vastu ja minna üle konstaablivõrgu tugevdamisele, näiteks Paldiskis, kus linna tõepoolest üldse ei turvata.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 74. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 74. ettepaneku poolt anti 6 häält, vastu oli 41, erapooletuid ei olnud. Ettepanek on tagasi lükatud. 75. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei toeta, samuti 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83., 84., 85. ja 86. 87. ettepanek, autorid Toivo Tootsen ja Arvo Jaakson, komisjon ei ole arvestanud. Toivo Tootsen, palun!

13:10 T. Tootsen

Palun seda ettepanekut hääletada. Eraldades üks miljon krooni, saame me testida kutsealustel ka HIV-i ja B-hepatiiti. See on väga vajalik, sest paljud nendest noormeestest isegi ei tea, et nad on sellise ränga haiguse endale külge saanud. See eraldi võimaldaks aastas testida umbes 10 000 noormeest. Need on inimesed, kes alustavad ka oma pereelu. See on terve Eesti rahva tervise tugevdamiseks üsna vajalik asi.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 87. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
87. ettepanek sai 23 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek ei leidnud toetust. 88. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 89. Jaanus Männik, palun!

13:10 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada ja kinnitan teile, et see on väga hea ja põhjendatud ettepanek. Nimelt, me kasvatame tänavu kaitsekulutusi poole miljardi krooni võrra. Kahtlemata ei suuda Kaitseministeerium seda ökonoomselt ja otstarbekalt kasutada. Samas Kaitseliit, kus sisuliselt genereerub selline totaalkaitse tahe, on alarahastatud. Nii et väga mõistlik oleks teha siin selline sisemine ümberpaigutus.

13:10 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:10 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (3 poolt, 9 vastu, 0 erapooletut).

13:10 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 89. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
89. ettepanek sai 16 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 90. ettepanek, autor Tiit Toomsalu, komisjon ei toetanud. Tiit Toomsalu!

13:10 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Ma teen ettepaneku vähendada Kaitseministeeriumi erivarustuse ning vormiriietuse peatüki vahendeid 25 miljoni krooni võrra. Kasv, võrreldes käesoleva aastaga, on 237% ja see ei ole millegagi põhjendatud, sest isikkoosseis ei suurene sama palju. Nimetatud 25 miljoni kohta on tehtud ettepanek viia see üle Siseministeeriumi reale Politsei- ja Päästemeti isikkoosseisule mõeldud erivarustuse, transpordi ja muude sarnaste vahendite muretsemiseks.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 90. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
90. ettepanek sai 6 poolthäält, vastu oli 41 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 91. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 92. ettepanek. Jaanus Männik, palun!

13:11 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Nagu head kolleegid võivad veenduda, on Kaitseministeeriumi investeeringute hulgas näiteks selline väga tänuväärne objekt nagu Laidoneri muuseum, kuus miljonit. Me teeksime väga õige ja põhjendatud sammu, kui me võtaksime Kaitseministeeriumi väga rikkalikest ja väga problemaatiliselt kasutatavatest investeeringutest kolm miljonit ja aitaksime tõhusalt kaasa Tori Eesti Sõjameeste Mälestuskiriku ehitamisele. Nii et ma palun kõigil seda toetada. Seda toetust on deklareerinud väga paljud ministrid ja väga paljud Riigikogu liikmed, ilmselt kõik, kes seda kirikut on näinud.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (3 poolt, 5 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 92. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#)
92. ettepanek sai 6 poolthäält, vastu oli 48 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek ei leidnud toetust. 93. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 94., 95., 96., 97., 98., 99. ja 100. 101. ettepanek, Arvo Haugilt, komisjon ei ole arvestanud. 102. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 103. 104. ettepanek, Mihhail Stalnuhhinilt, ei ole arvestatud. Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:11 M. Stalnuhhin

Palun hääletada.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 104. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#)
104. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 105. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 106. 107. ettepanek, Vardo Rumessenilt, komisjon ei ole arvestanud. Vardo Rumessen, palun!

13:11 V. Rumessen

Ma palun seda hääletada.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 107. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#)
107. ettepanek sai 9 poolthäält, vastu oli 32 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 108. ettepanek, samalt autorilt, Vardo Rumessenilt, komisjon ei ole arvestanud. Vardo Rumessen, palun!

13:11 V. Rumessen

Ma palun seda ettepanekut hääletada.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon seda ettepanekut ei toetanud (2 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 108. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
108. ettepaneku poolt anti 7 häält, vastu oli 35, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
109. ettepanek on Jaanus Männikult, Toomas Vilosiuselt, Väino Lindelt, Trivimi Vellistelt, Tiit Sinissaarelt, Koit Pikarolt, Ants Ruusmannilt ja Andres Varikult, komisjon ei ole seda arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:11 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Nagu te autorite järgi näete, on see ettepanek tunnistus n-ö kõige paremast ja viljakamast koostööst, mida me võiksime siingi teha. Tegemist on David Oistrachhi festivali finantseerimisega. Selle üks eestvedajaid on Neeme Järvi, kes varsti, 23. novembril ilmub taas Detroidi sümfooniaorkestri ette ja on nähtavasti üks kõigi aegade kuulsamaid eestlasi. Seepärast oleks igati mõistlik seda toetada.

13:11 Aseesimees

Suur tänu! Komisjon, palun!

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 109. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
109. ettepaneku poolt anti 30 häält, vastu oli 32, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
110. ettepanek on Koit Pikarolt, komisjon ei ole toetanud. Koit Pikaro, palun!

13:11 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada. See on analoogiline eelmisega. Kuna eelmise ettepaneku puhul unustasid mõned kolleegid, kes olid sellele alla kirjutanud, hääletada õiget nuppu vajutades, siis ma loodan, et minu muudatusettepanek leiab rohkem toetust.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Ka seda ettepanekut komisjon ei toetanud (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:11 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 110. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
110. ettepanek sai 27 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 111. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:11 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Ma olen täiesti veendunud, et meil on võimalus ja me parandame 109. ettepaneku hääletamisel tehtud vea ning teeme sellega teatava kingituse ja anname innustust ka maestro Neeme Järvile.

13:11 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:11 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 111. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 111. ettepaneku poolt anti 29 häält, vastu oli 36, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 112. ettepanek, autorid Viktor Andrejev ja Valentina Vössotskaja, komisjon ei ole arvestanud. Viktor Andrejev, palun!

13:12 V. Andrejev

Täna, härra juhataja! Ma palun hääletada seda ettepanekut.

13:12 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 112. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Ettepanek nr 112 sai 8 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei saanud toetust. 113. ettepanek, autor Koit Pikaro, komisjon ei ole arvestanud. 114. ettepanek, Eestimaa Rahvaliidult, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:12 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Üldiselt ei ole ju meie spordi toetamine mitte väga paha, tulevaks aastaks on olümpiamängude ettevalmistuseks päris tubli summa, vist kuus miljonit, aga samal ajal on n-ö tavalise massispordi toetamist vähendatud ja selleks ei ole nüüd küll põhjust. Nii et meil on võimalus viia selle ettepanekuga maakondliku, regionaalselt harrastatava massispordi toetamine vähemasti selle aasta tasemele.

13:12 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 114. ettepaneku.[Hääletustulemused](#) 114. ettepanek sai 19 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 115., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. 116., autorid Siiri Oviir ja Viive Rosenberg, komisjon ei ole arvestanud. Siiri Oviir, palun!

13:12 S. Oviir

Täna, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Ma põhjendan seda ja seletan, milles ettepanek seisneb. Praegu käib Kultuuriministeeriumi ja Sotsiaalministeeriumi vahel arutelu Tervishoiumuuseumi üleandmiseks Kultuuriministeeriumile. Sotsiaalministeerium ei ole päris heaperemehelikult selle muuseumiga käitunud, aga see on ka haridusobjekt, kus käib väga palju noori. Kuna teatakse, et see kunagi üle läheb, on ta alafinantseeritud. Muuseum peab ukseid sulgema, seal ei ole majandamisrahasid, töötasudest rääkimata. Puudu on ligi pool miljonit. Kuid samas loome me uusi ajakirju. Kas see on nii oluline praegu? Et see muuseum saaks järgmisel aastal normaalselt töötada - lähevad need üleandmised ja vastuvõtmised kuidas lähevad -, selleks ongi ettepanek lisada Tervishoiumuuseumile 450 000, võttes selle raha tulevikus loodava muusikaajakirja arvelt, mille me võime luua hiljem, kui me ...

13:12 Aseesimees

Täna, aeg on läbi!

13:12 S. Oviir

... oleme rikkamad.

13:12 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon 5 poolt- ja 6 vastuhäälega ei toetanud seda ettepanekut.

13:12 Aseesimees

Tänan! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 116. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
116. ettepanek sai 27 poolthäält, vastu oli 31 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 117., autor Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei toeta. 118., sama autor, sama olukord, samuti 119. ja 120. 121., autor Neinar Seli, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:12 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Kolleeg Selil on täiesti asjalik ettepanek.

13:12 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (2 poolt, 7 vastu, 2 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Tänan! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 121. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
121. ettepanek sai 28 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 122. ettepanek, Siiri Oviirilt ja Viivi Rosenbergit. Komisjon pole arvestanud. Siiri Oviir, palun!

13:12 S. Oviir

Tänan, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Vabaõhumuuseum on oluline kultuuriobjekt, seal säilib suur osa meie kultuuripärandist ja samas on ta ka väga oluline turismiobjekt. Me otsime praegu Eesti *brand'i*. Võib-olla on see ka üks osa sellest. Seal käib juurdeehitus või õigemini sisuliselt kapitaalremont ja nendel on see summa puudu. Te teate isegi, et kui ehitamine venib, siis läheb see ainult kallimaks. Nii et palume toetada seda ettepanekut, et see ehitus saaks ilma suurte võlgadeta lõpetatud. Katteallikas on sama kui eelneval parandusettepanekul, mida kahjuks saali enamus ei toetanud.

13:12 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 6 vastu, 0 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Tänan! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 122. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 122 sai 25 poolthäält, vastu oli 31 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 123., autor Mihhail Stalnuhhin, komisjon ei ole arvestanud. Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:12 M. Stalnuhhin

Palun hääletada. Igaks juhaks seletan, et tegemist on Aleksandri kirikuga, mille taastamiseks on vaja finantseerimist. Selgitan, et tegemist on Eesti evangeelse luteri usu kirikuga, ja tuletan meelde, et kõik peaministrid ja president on Narvas käies alati lubanud anda raha selle taastamiseks. Väidan, et praegu

Narva eestlased ei maga, vaid vaatavad lootusega siia Tallinna poole, pisar silmas, ja usuvad, et nende rahvuskaaslased toetavad neid nende raskes elus Kirde-Eestis.

13:12 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:12 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele 123. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt anti 25 häält, vastu oli 28, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 124. ettepanek, autor Endel Paap, komisjon ei ole arvestanud. Endel Paap, palun!

13:12 E. Paap

Ma palun seda ettepanekut hääletada. Neli aastat on remont juba kestnud, viiendal aastal oleks selle rahaga võimalik Sillamäe ujula remont lõpetada.

13:12 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:12 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 124. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) 124. ettepanek sai 25 poolthäält, vastu oli 33 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 125. ettepanek, autorid Viktor Andrejev ja Valentina Võssotskaja, komisjon ei toeta. Viktor Andrejev, palun!

13:13 V. Andrejev

Täna, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:13 K. Jürgenson

Aitäh! Seda ettepanekut komisjon ei toetanud (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 125. ettepaneku.[Hääletustulemused](#) 125. ettepanek sai 20 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 126. ettepanek, autorid Jaanus Männik, Toomas Vilosius, Väino Linde, Trivimi Velliste, Tiit Sinissaar, Koit Pikaro, Ants Ruusmann, Andres Varik, komisjon ei ole arvestanud. Koit Pikaro, palun!

13:13 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Kutsun Riigikogu seda muudatusettepanekut toetama. Juhin tähelepanu, et eriti koalitsioonisaadikud olid aktiivsed Pärnu maavanemale lubadusi andma just nimelt selle objekti rahastamiseks, ja arvan, et nende südametunnistus on suurem kui nende parteiline distsipliin.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:13 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 126. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
126. ettepanek sai 11 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 127. ettepanek, autorid Viive Rosenberg, Sirje Endre, Jaana Padrik, komisjon ei ole arvestanud. Viive Rosenberg, palun!

13:13 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Palun hääletada seda. Mahtra Talurahvamuuseum on meile kõigile väga hästi teada ja ta on väga halvas olukorras. Möödunud aastal me kuigipalju suutsime siin läbi hääletades raha saada toetuseks, aga see oli nii väike osa. Nii et palun nüüd toetada, et saaks seal tööd natukenegi paremale järjele viia.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:13 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele 127. muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#)
127. ettepanek sai 27 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 128. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole seda arvestanud. 129. ettepanek, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Toomas Varek, palun!

13:13 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 129. See puudutab Kultuuriministeeriumi, lisada investeeringuteks linna- ja vallaeelarvetele kuus miljonit krooni. Kuna eelarves on finantseeringuid investeeringuteks vähem ette nähtud, siis sellega on Kehra linna spordi- ja kultuurikeskuse ehitamine seiskunud, kuigi Harjumaa prioriteetsete objektide hulgas on seda nimetatud.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:13 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 129.[Hääletustulemused](#)
129. ettepanek sai 23 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 130., autorid Värner Lootsmann ja Peeter Kreitzberg. Komisjon ei ole arvestanud. Värner Lootsmann!

13:13 V. Lootsmann

Aitäh! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada ja kutsun ka koalitsiooni toetama seda ja eelkõige neid jalgpallureid, kes on selle staadioni head muru juba katsetanud.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:13 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 130. [Hääletustulemused](#)
130. ettepaneku poolt anti 25 häält, vastu oli 37, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
131. ettepanek, Toomas Varekilt, komisjon ei ole arvestanud. Toomas Varek, palun!

13:13 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 131.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:13 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 131. [Hääletustulemused](#)
Ettepaneku nr 131 poolt anti 25 häält, vastu oli 37, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
132., autorid Viktor Andrejev ja Valentina Võssotskaja. Komisjon ei ole arvestanud. 133. ettepanek.
Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:13 M. Stalnuhhin

Palun hääletada 132. ettepanekut.

13:13 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:13 K. Jürgenson

Komisjon 5 poolt- ja 7 vastuhäälega ei toetanud seda parandusettepanekut.

13:13 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 132. [Hääletustulemused](#)
132. ettepanek sai 9 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek ei leidnud
toetust. 133. ettepanek, Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 134., 135.,
136., 137., 138., 139., 140., 141., 142., 143., 144., 145. ja 146. Ettepanek 147, autor Endel Paap, komisjon
ei ole arvestanud. Endel Paap, palun!

13:13 E. Paap

Ma palun seda ettepanekut hääletada. See kaevanduspark-muuseum on unikaalne ja ainulaadne Eestis
ning kui see ükskord valmis saab selle 600 000 krooni abil, siis võiks terve Riigikogu teha sinna
üldekskursiooni ja vaadata, kuidas kaevurid maa all töötavad, et lahendada paremini nende
pensioniprobleeme.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 147. [Hääletustulemused](#)
147. ettepaneku poolt anti 23 häält, vastu oli 33, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
Ettepanek nr 148, Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 149. 150.,
autorid Urmas Laht, Jaanus Marrandi ja Ülo Tootsen, komisjon ei ole arvestanud. Ülo Tootsen, palun!

13:14 Ü. Tootsen

Aitäh! Ma olen kindel, et heast kalast ja veel paremast vähist ei ütle keegi ära ning vähi- ja tiigikalakasvatuse arendamine on üks kõige lihtsamaid viise väikeettevõtluse arendamiseks ja regionaalprobleemide lahendamiseks. Nii et ma palun seda hääletada ja selle poolt hääletada.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 150. [Hääletustulemused](#)
150. ettepanek sai 21 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 151. ettepanek, samadelt autoritelt, komisjon ei ole arvestanud. Ettepanek nr 152, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Toomas Varek, palun!

13:14 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 152.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 152. [Hääletustulemused](#)
Ettepaneku 152 poolt anti 23 ja vastu 35 häält, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 153. ettepanek on Eestimaa Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:14 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Selle ettepanekuga saaks võimalikuks kapitalitoetuste taastamine, küll vähendatud mahu, kuid see lahendaks enamiku põllumeeste, st väiksemate põllumeeste mured, kuna SAPARD-i programmini nende käed lihtsalt ei ulatu.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, ja 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 153. [Hääletustulemused](#)
153. ettepanek sai 21 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 154. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 155. 156. ettepanek, autorid Urmas Laht, Jaanus Marrandi ja Ülo Tootsen, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Marrandi, palun!

13:14 J. Marrandi

Ma palun seda ettepanekut hääletada. Ühtlasi sisaldab see ettepanek seda, et maaparandustöödeks 2002. aastal taastataks sama suur summa, kui on käesoleval aastal.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 156. [Hääletustulemused](#)
Ettepaneku nr 156 poolt anti 21 häält, vastu oli 38, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
157. ettepanek, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon pole arvestanud. Toomas Varek!

13:14 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada 157. muudatusettepanekut.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 157. [Hääletustulemused](#)
Ettepaneku nr 157 poolt anti 21 häält, vastu oli 36, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.
158. ettepanek, autor Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei ole arvestanud, samuti 159., 160., 161., 162.,
163., 164. ja 165. 166. ettepanek, autor Keskerakonna fraktsioon, komisjon pole arvestanud. Toomas
Varek, palun!

13:14 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 166.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (3 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:14 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 166. [Hääletustulemused](#)
166. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 39 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud
toetust. 167. ettepanek, autorid Urmas Laht, Jaanus Marrandi ja Ülo Tootsen, komisjon pole arvestanud.
168. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 169., 170., 171., 172., 173.,
174., 175. ja 176. 177. ettepanek, autor Laine Tarvis, komisjon ei ole arvestanud. Laine Tarvis, palun!

13:14 L. Tarvis

Suur tänu! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada. Kui jätta välja tolli juhtorganid ja vaadata
tollipunkte, kus põhiosa kontrollijaid töötab, siis selgub, et ca 90% tollipunktides töötavatest
tolliametnikest saavad ametipalka alla vabariigi keskmise. Seejuures 75% neist saavad ametipalka
vähem kui 3850 krooni kuus. Tulemusjuhtimine on teadmata, eelarves on selle koha peal null. Selline
olukord on korruptsiooniohu allikas.

13:14 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:14 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu ja 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 177. [Hääletustulemused](#)
177. ettepanek sai 25 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 178. ettepanek, autor Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei ole arvestanud, samuti 179., 180. ja 181. 182. ettepanek, autor Koit Pikaro, komisjon ei ole arvestanud. 183. ettepanek, autor Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei ole arvestanud, samuti 184., 185., 186., 187., 188., 189., 190., 191., 192., 193., 194., 195., 196. Jaanus Männik, palun!

13:15 J. Männik

Aitäh! Palun seda hääletada. Me teeksime väga tänuväärse sammu, kui me selle ettepaneku heaks kiidaksime.

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:15 K. Jürgenson

Aitäh! Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 196. [Hääletustulemused](#)
196. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 197. ettepanek, autor Anti Liiv, komisjon ei toetanud seda. Anti Liiv, palun!

13:15 A. Liiv

Palun hääletada. See raha on mõeldud aparaadi ostmiseks, millega on minu teada juba kuus inimest siit saalistki isiklikult kokku puutunud. Tõenäoliselt sagenevad lähimatel aastatel need kokkupuuted. Hääletage poolt, teid teenindatakse paremini ja teil on suurem ellujäämisvõimalus!

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:15 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 197. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 197 sai 26 poolthäält, vastu oli 34 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 198. ettepanek on samalt autorilt. Anti Liiv, palun!

13:15 A. Liiv

Aitäh, härra juhataja! Palun hääletada selle poolt. See ei nõua raha, ainult selgust, kui palju raha kiirabile kulub.

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:15 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku 198. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 198 sai 24 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget ja erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 199., autor Anti Liiv, komisjon ei toeta. Anti Liiv, palun!

13:15 A. Liiv

Palun hääletada ja võtta arvesse, et järgmisel aastal võib teil endil või teie lapsel seda vaja minna. Kiirabil napib praegu raha, natuke on vaja raha juurde.

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:15 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 199. [Hääletustulemused](#) Ettepanek nr 199 sai 25 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. Ettepanek nr 200, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon pole arvestanud. Toomas Varek.

13:15 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 200, kus me näeme ette eraldada 50 miljonit krooni proteeside jaoks. See oleks eriti vajalik vanematele inimestele.

13:15 Aseesimees

Aitäh! Komisjon.

13:15 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 200. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku nr 200 poolt anti 24 häält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid polnud. Ettepanek ei leidnud toetust. Ettepanek nr 201 on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon seda ei toetanud, samuti 202., 203., 204., 205., 206. Jaanus Männik, palun!

13:15 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. See on meil kriisieelarve, kuigi see sõna võttis kolleeg Lauri Vahtrelt enesevalitsemise, aga sisuliselt on tegemist kriisiga. Ükski mõistlik valitsus ei tee ju 5%-lise majanduskasvu prognoosi ja 3,8%-lise tarbijahinnaindeksi kasvu juures 12,3%-list eelarvet. Peab olema kriisiga tegemist, siis võetakse reservid kasutusele. Nii et võtkem siingi sealt, kus raha laristatakse, ja pangem sinna, kus toetust vaja on.

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:15 K. Jürgenson

Komisjon 5 poolt- ja 7 vastuhäälega seda ettepanekut ei toetanud.

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 206. [Hääletustulemused](#) 206. ettepaneku poolt anti 25 häält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 207. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. 208. ettepanek, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Toomas Varek, palun!

13:15 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut 208. See puudutab toimetulekutoetuste suurendamist 63 miljoni krooni võrra. Praktika näitab, et käesoleval aastal ei tulla planeeritud toimetulekutoetuste

summaga välja. Kui me hääletame poolt, siis järgmisel aastal on kindlustatud, et toimetulekutoetuste summaga tullakse välja.

13:15 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:15 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:15 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 208. [Hääletustulemused](#) 208. ettepanek sai 25 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek ei leidnud toetust. 209. ettepanek, autor Laine Tarvis, komisjon ei ole arvestanud. Laine Tarvis, palun!

13:15 L. Tarvis

Suur tänu! Ma palun seda muudatusettepanekut hääletada. Käesoleva aasta riigieelarves on selleks otstarbeks üks miljon krooni, tuleva aasta eelarve projektis ei ole sentigi eakate inimeste ravitusikuteks. Aga eakad inimesed vajavad sanatoorset ravi.

13:16 Aseesimees

Suur tänu! Komisjon, palun!

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 209. [Hääletustulemused](#) 209. ettepanek sai 26 poolthäält, vastu oli 33 Riigikogu liiget, erapooletuid polnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 210. ettepanek, Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon ei toeta. Toomas Varek!

13:16 T. Varek

Palun hääletada muudatusettepanekut 210.

13:16 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 210. [Hääletustulemused](#) Ettepanek 210 sai 25 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 211. ettepanek, Keskerakonna fraktsioonilt, on jäetud arvestamata. 212., autorid Anti Liiv, Vardo Rumessen ja Liina Tõnisson, komisjon ei ole arvestanud. Anti Liiv, palun!

13:16 A. Liiv

Palun hääletada! See on tänase päeva hiilgavaim ettepanek, konstruktiivne ühisettepanek opositsioonilt ja koalitsioonilt. Peale selle, et ettepaneku vastuvõtmine suurendaks iivet, selgitab see välja, kuidas erakonnad suhtuvad üldse iibesesse ja kuidas suhtutakse väliseestlaste ettepanekutesse. Peale selle aitab see personaalselt välja selgitada, nagu sotsioloogiline uurimine, kuidas Eesti eliit pärast 11. septembri sündmuse iibeprobleemidesse suhtub, ja võimaldab kirjutada mitmeid artikleid sel teemal. Ta võimaldab välja selgitada, kuidas Riigikogu liikmed suhtuvad iibeprobleemi. Järgmistel valimistel saab seda pikalt

käsitleda ajakirjanduses valijate huvides. Seetõttu kutsun üles neid, kes on kategooriliselt iibe vastu, hääletama selle vastu, et oleks selge piir: need, kes toetavad iivet, hääletavad poolt, ja need, kes on eesti rahva säilimise vastu, hääletavad vastu.

13:16 Aseesimees

Täna! Mis ütleb komisjon? Palun vaikust, kuulame komisjoni!

13:16 K. Jürgenson

Aitäh! Ma lubaksin komisjoni nimel ühe täpsustuse. Ise on selle parandusettepaneku üks ja kaudsem külg. Käesolevas eelarves puudutab see aga väga teravalt enam kui poolt miljardit kaitsekulutusi, mille vähendamine on täiesti vastuvõetamatu. Seega komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 212. [Hääletustulemused](#) Ettepanek 212 sai 26 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 213. ettepanek, autor Rahvaliidu fraktsioon, komisjon ei toeta. Jaanus Männik, palun!

13:16 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut samuti hääletada ja selle kirjelduseks ütlen niipalju, et see puudutab mõnevõrra tagasihoidlikumat summat kui härrade Liivi ja Rumesseni ning proua Tõnissoni eelnenud ettepanek, küll aga on siin märksa paremad katteallikad. Nimelt on need nn töötasuvahendid tulemusjuhtimise rakendamiseks. Ma usun, et kõik ametnikud, kes on senini plaaninud tulevaks aastaks sotsialistlikke kohustusi võtta, loobuvad nende võtmisest, kui nad saavad teada, et see raha läheb laste heaks.

13:16 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 213. [Hääletustulemused](#) Ettepanek nr 213 sai 21 poolthäält, vastu oli 40 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 214. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. 215. ettepanek, samad autorid, samuti 216., 217., 218., 219. ja 220. 221. ettepanek, Ants Ruusmannilt, komisjon ei ole arvestanud. 222., sama autor, komisjon ei ole arvestanud. 223. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 224. ja 225. 226. ettepanek, Koit Pikarolt, komisjon ei ole arvestanud, hääletamist ei soovita. 227., sama autor. 228., Koit Pikarolt. 229., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:16 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Tegemist on juba kaks ja pool aastat mädaneva Pärnu Haigla majakarbi edasiehitamisega. Sinna on juba maetud 100 miljonit, nüüd tuleks lõppude lõpuks asi joonde ajada. Ka katteallikas on siin väga otstarbekas.

13:16 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 229.[Hääletustulemused](#)
229. ettepanek sai 20 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 230. ettepanek, samadelt autoritelt, komisjon ei toeta. 231., autor Endel Paap, komisjon pole arvestanud. Endel Paap, palun!

13:16 E. Paap

Aitäh! Siia maani ei ole ükski ettepanek läbi läinud. Loodan, et see ettepanek läheb kindlasti läbi, kõik Riigikogu liikmed toetavad seda ning hääletavad selle poolt, sest nad võiksid ette kujutada, kui raske on olukord selles lastekodus, kus osa ruume on remonditud, seal on tehtud euroremont ja lapsed elavad ilusates ruumides, aga osa on remontimata ruumid okupatsioonialal ehitatud majas. Ma palun seda ettepanekut toetada!

13:16 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 231.[Hääletustulemused](#)
231. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 35 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 232. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 233. 234., autorid Jaanus Männik, Toomas Vilosius, Väino Linde, Trivimi Velliste, Tiit Sinissaar, Koit Pikaro, Ants Ruusmann ja Andres Varik, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:16 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Teatavasti kasvab saartega ühenduse pidamise summa üldiselt hästi jõudsalt, 80 miljonilt 110 miljonile ja siin ei ole tegemist raha võtmisega kusagilt, vaid lihtsalt eraldi välja kirjutamisega ühenduse pidamiseks Kihnu ja Manija saarega. Tegemist on eriolukorraga, kus toetatakse nii lennu-, praami- kui paadiühendust ja selle ettepaneku on n-ö üksmeeles teinud nii koalitsiooni kui opositsiooni saadikud. Siin nagu ei tohiks probleemi olla. Palun toetada!

13:16 Aseesimees

Suur tänu! Komisjon, palun!

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:16 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 234.[Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 234 sai 25 poolthäält, vastu oli 29 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 235., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Samuti 236. 237., autor Kalev Kallo, komisjon pole arvestanud. Palun, Kalev Kallo!

13:16 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Ma palun seda hääletada, sest teedale, eriti teede hoiuks mõeldud raha on järjest vähemaks jäänud ja kui nii edasi läheb, siis tuleb kõigil oma limusiinid maha müüa ning traktorid ja tankid osta. Aga kuna teed on halvad, siis neid limusiine ka keegi ei osta. Kõige kurvem on see, et kohalike teede hoiuks ja remondiks ei ole mitte sentigi ette nähtud. Entusiasmile peaks hääletamise puhul üles kutsuma see, et möödunud aasta eelarve arutelul oli ka kohalike teede hoiuks null, aga pärast kolmandat lugemist ilmus sinna tänu parandusettepanekutele 75 miljonit. Nii et ma palun seda toetada!

13:16 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:16 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 237. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 237 sai 23 poolthäält, vastu oli 38 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 238., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Samuti 239., 240., 241., 242., 243., 244., 245. ja 246. 247., autor Urmas Laht, komisjon ei toeta. Urmas Laht, palun!

13:17 U. Laht

Palun seda ettepanekut hääletada.

13:17 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:17 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 247. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 247 sai 25 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 248., Urmas Lahelt, komisjon ei ole toetanud. Urmas Laht, palun!

13:17 U. Laht

Suur tänu, härra juhataja! Palun seda ettepanekut toetada. Eelmine ettepanek, mis on Riigikogus arutusel olnud 1995. aastast, kahjuks küll toetust ei leidnud. Ma loodan, et see ettepanek, mis puudutab tuulemurru tõttu kahjustatud väljaveoteid, leiab täna toetust, sest viie aasta pärast seal enam teid ei ole.

13:17 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:17 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 248. [Hääletustulemused](#)
248. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 38 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 249. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud, samuti 250. 251., Tiit Toomsalult, komisjon ei ole arvestanud. Tiit Toomsalu, palun!

13:17 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Paluksin toetada seda ettepanekut. Ettepaneku sisuks on võtta kaks miljonit krooni ära Välisministeeriumi eelarvest, kes soovib selle summaga teha lobitööd Ameerika Ühendriikide teatavas erafirmas, ning suunata see summa Justiitsministeeriumi tasuta õigusabi vahendite täiendamiseks. Ma tuletan meelde, et endine Eesti Vabariigi president härra Lennart Meri juhtis eriti tähelepanu sellele, et õigusabi ei ole kättesaadav vaesematele elanikkonnakihtidele, ja ma kujutan ette, et rahapesu välisfirmade kaudu ei ole ehk sedavõrd efektiivne kui õigusabi osutamine Eesti kodanikele.

13:17 Aseesimees

Suur tänu! Komisjon, palun!

13:17 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 251. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 251 sai 26 poolthäält, vastu oli 42 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 252., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei toeta seda. 253., Edgar Savisaarelt, on jäetud arvestamata, samuti 254., 255., 256. ja 257. 258. on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon pole arvestanud, samuti 259., 260., 261., 262., 263., 264., 265., 266., 267., 268., 269., 270., 271. ja 272. 273. on Olev Rajult, komisjon ei ole arvestanud. 274., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:17 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. See oleks ettepanek, mis võimaldaks meil täita selle miinimumnõude ja suurendada tuleval aastal keskmist pensioni 40%-ni keskmisest netopalgast. Ma arvan, et kui me selle tänuväärse asja ära õiendaksime, siis pensionäride mitmetuhandeline esindajaskond ei tuleks 20. novembril Toompeale protestimeeleavaldusele, vaid nad tuleksid n-ö tänuavaldusele. Nii et korraldagem see asi ära.

13:17 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:17 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 274. [Hääletustulemused](#)
274. ettepanek sai 25 poolthäält, vastu oli 43 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 275., samadelt autoritelt, komisjon ei ole arvestanud. 276., rahanduskomisjonilt, algataja ei toeta. Jaanus Männik, palun!

13:17 J. Männik

Aitäh! Härra juhataja, vist ei märganud minu tungivat soovi panna hääletusele juba 275. muudatusettepanek ja ka see ...

13:17 Aseesimees

Jah, palun väga! Kas on soovi kommenteerida?

13:17 J. Männik

Jah, mõne lause ütleksin. Siin on viis miljardit krooni taga ja meil oleks siiski mõistlik see eelarves natuke detailsemalt lahti kirjutada. Selle võimaluse annab meile seletuskirja n-ö õhkõrn andmestik. Aga seadustame selle asja ära, siis me oleme ikkagi mingilgi määral tsiviliseeritud riik, nii nagu me seda tahame.

13:17 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:17 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 275. [Hääletustulemused](#)
275. ettepanek sai 17 poolthäält, vastu oli 41 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 276., nagu öeldud, on rahanduskomisjonilt, algataja ei toeta seda. Meelis Atonen, palun!

13:17 M. Atonen

Aitäh, härra esimees! Ma nii-öelda palun see hääletusele panna.

13:17 Aseesimees

Kas nii-öelda või kindlalt? (Naer saalis.)

13:17 M. Atonen

Kindlalt, nagu härra Männik ütleb.

13:17 Aseesimees

Komisjon.

13:17 K. Jürgenson

Aitäh! Seda parandusettepanekut toetas 12 komisjoni liiget, vastu ega erapooletu ei olnud keegi.

13:17 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 276. [Hääletustulemused](#) 276. ettepanek sai 64 poolthäält, vastu ega erapooletu ei olnud keegi. Ettepanek on aktsepteeritud. 277., autor Toivo Tootsen, komisjon ei toeta. Toivo Tootsen, palun!

13:17 T. Tootsen

Palun seda ettepanekut hääletada. Tallinnas on praegu olukord hull nende inimestega, kes tõstetakse oma korterist välja või kellele linn peaks leidma korteri. Samas on linna enda võimalused kaunis kasinad ja vastavalt elamuseadusele peaks riik sellisel juhul omavalitsusele appi tulema. Palun hääletada ja palun poolt hääletada!

13:18 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 277. [Hääletustulemused](#) 277. ettepaneku poolt anti 27 häält, vastu oli 40 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 278. on Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon on arvestanud osaliselt. Toomas Varek, palun!

13:18 T. Varek

Aitäh! Palun hääletada muudatusettepanekut nr 278, kus nähakse ette suurendada eraldisi valla- ja linnaeelarvele 90 miljoni krooni võrra ning suunata see siis eraldisteks hariduskuludesse. Osaliselt sai see küll toetust muudatusettepanekuga 276. Ma loodan, et täpselt samuti käitutakse 278. muudatusettepaneku hääletamisel.

13:18 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:18 K. Jürgenson

Aitäh! Seda osaliselt arvestatud ettepanekut sellises sõnastuses, nagu see on esitatud, komisjon ei toetanud. Poolt oli 3 ja vastu 7 komisjoni liiget, erapooletuid ei olnud.

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 278. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 278 sai 25 poolthäält, vastu oli 42 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 279., Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon on arvestanud osaliselt. Jaanus Männik, palun!

13:18 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Ma arvan, et kuna need 31 miljonit ei päästa ei kolleeg Atoneni ega ka meist kellegi teise n-ö parkimist vajavat nahka, siis oleks mõistlik eraldada omavalitsustele teede remondiks ja korrashoiuks see minimaalne summa 120 miljonit. Nii et ma palun hääletada ka seda küllaltki head ettepanekut!

13:18 Aseesimees

Täna! Palun, komisjon!

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 8 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 279. [Hääletustulemused](#)
279. ettepaneku poolt anti 24 häält, vastu oli 42, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 280. ettepanek on samuti Rahvaliidu fraktsioonilt, arvestatud osaliselt. Jaanus Männik, palun!

13:18 J. Männik

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Ka siin on tegemist väga õilsa eraldisega, õpilaste sõidusoodustusteks hädavajaliku 50 miljoniga.

13:18 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 280. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 280 sai 23 poolthäält, vastu oli 42 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 281., Rahvaliidu fraktsioonilt, ei ole arvestatud. 282., Mihhail Stalnuhhinilt, ei ole arvestatud. Mihhail Stalnuhhin, palun!

13:18 M. Stalnuhhin

Palun hääletada. Asi on naljast kaugel. Kaks aastat tagasi oli Eestis ja siis nimelt veel Kirde-Eestis 20 HI-viirusesse nakatunud inimest. Praegu on neid üle 6000. Kolm korda on eri eelarvetes hääletatud seda programmi, millest siin praegu juttu on, ja alati on see välja hääletatud. Aasta pärast on neid HI-viirusesse nakatunuid minimaalselt 26 000 ja iga siin saalis punasele nupule vajutanu saab kergesti välja arvutada, mitme õnnetu haiguses hakkab teda südametunnistus süüdistama, ning annaks jumal, et nende hulgas ei oleks tema lapsi ja lapselapsi. Palun mõelge, kolleegid!

13:18 Aseesimees

Täna! Palun, komisjon!

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 282. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek 282 sai 26 poolthäält, vastu oli 33 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. Lugupeetud kolleegid, juhatajal on üks märkus. Kui teil hääletamise protseduuri ajal saalis igav hakkab ja te tahate mõtteid vahetada, siis ma soovitsin lugeda kodukorra § 70 lõiget 3. Ettepanek 283, Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Jaanus Männik, palun!

13:18 J. Männik

Aitäh! Ma palun selle äärmiselt olulise ettepaneku hääletusele panna ja seda toetada. Sellega me nimelt tõstaksime selliseid eelmise koalitsiooni algusest pärit igivanu takse, mis praeguses olukorras on väljakannatamatult väikeseks muutunud. Näiteks toimetulekupiiri viiksime 800 kroonile, see oleks hädavajalik.

13:18 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 283. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek nr 283 sai 22 poolthäält, vastu oli 39 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 284. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole toetanud. Jaanus Männik, palun!

13:18 J. Männik

Aitäh! Palun panna see hääletusele. Me teeksime siis lõpu n-ö töötasuvahenditele tulemusjuhtimise rakendamiseks.

13:18 Aseesimees

Täna! Rahanduskomisjon, palun!

13:18 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (4 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:18 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 284. [Hääletustulemused](#)
284. ettepanek sai 15 poolthäält, vastu oli 37 Riigikogu liiget, 1 jäi erapooletuks. Ettepanek ei leidnud toetust. 285. ettepanek, Rahvaliidu fraktsioonilt, ei ole arvestatud. Jaanus Männik, palun!

13:18 J. Männik

Aitäh! Ma palun ka selle hääletusele panna. Me likvideeriksime olukorra, kus valitsus soovib rikkuda Euroopa kohaliku omavalitsuse harta nõudeid, ahistades kohalikke omavalitsusi.

13:18 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:18 K. Jürgenson

Komisjon 4 poolt- ja 7 vastuhäälega seda ettepanekut ei toetanud.

13:19 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu! Panen hääletusele muudatusettepaneku nr 285. [Hääletustulemused](#)
Ettepanek 285 sai 22 poolthäält, vastu oli 38 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. 286. ettepanek on Rahvaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole toetanud. Jaanus Männik, palun!

13:19 J. Männik

Aitäh! Palun ka seda ettepanekut hääletada. Siin on tegemist selle n-ö riigi kinnisvara aktsiaseltsiga, me välistaksime võimaluse, et valitsus teeb rumalusi riigi kinnisvaradega 10 miljardi ulatuses.

13:19 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:19 K. Jürgenson

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut (5 poolt, 7 vastu, 0 erapooletut).

13:19 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 286. [Hääletustulemused](#) 286. ettepanek sai 24 poolthäält, vastu oli 36 Riigikogu liiget, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. Lugupeetud kolleegid, sellega oleme muudatusettepanekute loetelu ammendanud ja eelnõu arutelu katkestatakse selles staadiumis. Muudatusettepanekute tähtajaks pakuti 21. november kell 12. Eelnõu 852 teine lugemine katkestatakse.

16. 13:00 Meresõiduohutuse seaduse eelnõu (780 SE) teine lugemine

13:00 Aseesimees

Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse eelnõu nr 780. Alustame selle teist lugemist. Ettekandeks palun kõnepulti teede- ja sideministri. Härra Toivo Jürgenson, palun!

13:00 T. Jürgenson

Lugupeetud esimees! Austatud Riigikogu! Meresõiduohutuse seaduse eelnõu muutmiseks on pärast esimest lugemist tehtud 26 muudatusettepanekut. Neist enamik on tehtud eelnõu algataja ja majanduskomisjoni juures moodustatud töörühma poolt ning on valdavalt eelnõu sisu täpsustavad ja korrastavad. Riigikogu liikmetelt on kolm muudatusettepanekut, millest kaks on arvestatud ja üks jäetud arvestamata. Arvestamata on jäetud Meelis Paaveli ettepanek nr 8 laevapere liikme mõiste meresõiduohutuse seadusesse sissetoomise kohta, sest hetkel kehtiv mereteenistuse seadus määratleb laevapere liikme piisava põhjalikkusega ja laevapere liige on mõlema seaduse mõistes sama tähendusega. Mõiste sellisel kujul sissetoomisel arvatakse laevapere liikmete hulka ka näiteks lootsid ja kiirlaevadel lipuriigi kontrolliteostajad, samuti laeva teenindavad töölised, kes tulenevalt sellest, et laev on sadamas väga lühikest aega, teevad tööd reisi ajal. Kui need laeval töid tegevad isikud lugeda laevapere liikmeteks, tooks see reederitele kaasa suuri lisakulusid nende isikute väljaõppeks. Neil on vaja läbida vähemalt ohutusalane baasväljaõpe. Arvestades seda, et mõned sellistest töötajatest viibivad laeval ajutiselt, ei ole otstarbekas neid välja õpetada, kuna nad peatselt laevalt lahkuvad ega pruugi edaspidi laeval töötada. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmist käsitlev § 96 jäeti eelnõust välja, kuna hetkel ei ole teada, mis saab haldusõiguserikkumiste seadustikust ja millal hakkab kehtima uus karistusseadustik. Hetkel kehtiva meresõiduohutuse seaduse rikkumise eest on haldusõiguserikkumiste seadustikus sanktsioonid olemas. Nimetatud paragrahvi aluseks võttes algatame koosõlas majanduskomisjoniga hiljem juba karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu või juhul kui see ei ole jõustunud, haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Muudatusettepanekus nr 22 võttis eelnõu algataja aluseks Eesti Laevaomanike Liidu ettepaneku panna paika reederite auditeerimise eest võetava riigilõivu ülempiiri. See on alalise tunnistuse väljastamisel 25 000 krooni ja ajutise tunnistuse väljastamisel 9000 krooni. Eelnõust jäetakse muudatusettepaneku nr 24 kohaselt välja laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse muutmist puudutav § 100, kuna kokkuleppes Justiitsministeeriumiga viisime nimetatud väikelaevade probleemistikku käsitleva paragrahvi rahvusvahelise merivõlgade ja pantide konventsiooniga ühinemise ja laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse muutmise seaduse eelnõusse nr 846, mis on hetkel õiguskomisjoni menetluses. Nimetatud eelnõu peaks seadusena jõustuma varem kui meresõiduohutuse seadus. See aitab kiiremini lahendada näiteks ühel hetkel eksisteeriva probleemi, kui väikelaevale antakse selle kinnistamisel

merelaevatunnistus, mis on väikelaevaomanikele tekitanud probleeme just välissadamates. Mereteenistuse seaduse muutmist käsitleva 26. muudatusettepaneku puhul oli majanduskomisjonis arutelu rohkem sõnastuse üle, seepärast on täpsustatud § 44 lõiget 3 ja § 45 lõiget 2 puhkeaja osas. Muudetakse ka mereteenistuse seaduse § 3 lõiget 3, kuna munsterrolli vorm on juba kehtestatud Vabariigi Valitsuse 1999. aasta 23. novembri määruses nr 363 "Eesti sadamates toimuva tollivormistuse korra kinnitamine". Selle muudatusega on sisuliselt arvestatud ka Meelis Paaveli ettepanekut nr 25, millega soovitakse mereteenistuse seaduse muutmise paragrahv, mis esimese lugemise redaktsioonis tunnistas nimetatud § 3 lõike 3 kehtetuks, välja jätta. Mereteenistuse seaduse § 45 lõige 2 viidi vastavusse meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooniga ning ILO 180. konventsiooniga, mis sätestavad, et vahiteenistuses osalevate laevapere liikmete vahetide vahelise puhkeaja võib jagada kaheks osaks, millest ühe pikkus peab olema vähemalt kuus tundi. Hetkel kehtivas mereteenistuse seaduses on selleks ajaks kaheksa tundi. Muudatus tehakse, kuna ei ole otstarbekas kehtestada rangemaid nõudeid, kui on konventsioonis. Lisaks tekib näiteks kahe vahetusega vahiteenistuse korral olukord, kus üks laevapere liige peab olema vahis järjest kaheksa tundi, mis ilmselt on väsitav. Selleks, et anda võimalus täiendavate muudatusettepanekute esitamiseks ja eelnõu teksti korrastamiseks, nõustub algataja majanduskomisjoni otsusega katkestada meresõiduohutuse seaduse eelnõu teine lugemine. Täna tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister, eelnõus, mida me arutame, on 13. peatükk pühendatud lootsimisele. See peatükk sisaldab 14 paragrahvi. Kui meelde tuletada, et me kunagi menetlesime lootsiteenistuse seadust, kus oli 60 paragrahvi, siis tekib küsimus, kas lootsinduse kui erilise tegevusalaga seonduv on küllaldast reguleerimist leidnud, kaasa arvatud lootside kvalifikatsioon ja muu sinna juurde kuuluv. Minu küsimus tuleneb sellest, et Eesti Lootside Ametiühing on mulle toonud päris mahuka kokkuvõtte, milles väidetakse, et regulatsioon sellises mahus ei vasta mitte kuidagi rahvusvaheliselt kehtestatud nõuetele ega käsitle kõiki valdkondi, mis lootsinduses tuleks reguleerida. Härra minister, kas lootsinduse ja lootside temaatika on selles seaduses küllaldases mahus reguleeritud?

13:00 T. Jürgenson

Suur tänu! On küll, meie analüüs näitab seda, me oleme eri huvigruppide märkused ka läbi vaadanud ja valikuga, mis selle seadusega on tehtud, on lootsiprobleem üheselt lahendatud. Eesti Vabariigis pakub lootsiteenust riigiomanduses olev aktsiaselts, mis on loodud ja praegu juba toimib.

13:00 Esimees

Täna! Tiit Toomsalul on ka teine küsimus.

13:00 T. Toomsalu

Aitäh, härra minister! Te ehk ei mõistnud minu küsimust sügavuti, ma tundsin huvi, kas lootsindusega ja lootside kvalifikatsiooni ning nende tegevusega seonduv on küllaldaselt reguleeritud selles seaduses. Küsimus, kes või millise omandivormi kaudu osutab lootsiteenust, on lahendatud, mind huvitab lootsindus sisuliselt.

13:00 T. Jürgenson

Vastus sellele küsimusele oli ka eelnevalt antud väga lühidalt ja selgelt: jah, on arvestatud ja meie arust piisavalt.

13:00 Esimees

Härra minister, ma tänan! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Kalev Kallo!

13:00 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Kuna minister rääkis suure usinusega kõik ära, mis komisjonis arutati ja mis tegelikult komisjoni poolt oleks tulnud rääkida, siis loomulikult ei ole mul mõtet seda kordama hakata. Kõige suhtes, mis puudutab probleemi, mis jäi üles selles seaduses või õigemini, sellest välja, s.o lipuõiguse ja laevaregistrite probleemi, lepiti kokku, et see lahendatakse menetluses oleva seaduseelnõu 846 menetlemise käigus. Samuti on käesolevast eelnõust välja jäetud haldusõiguserikkumisi puudutavad paragrahvid. Seetõttu ma ei peatuks pikemalt selle seaduseelnõu juures, sest sellega on tõsiselt tööd tehtud ja muudatusettepanekud on suuremalt jaolt täpsustavad. Teatavasti, kui te mäletate, tuli esimesele lugemisele muudetud tekst, kus suurem töö oli juba tehtud. Kuna seaduse kehtima hakkamise aeg ei ole mitte väga lähedal, tegi komisjon otsuse teine lugemine katkestada, kui muudatused on sisse viidud, ja tekst veel põhjalikult üle vaadata, vältimaks nii redaktsioonilisi kui ka võib-olla lauseehituslikke vigu. Lühidalt oleksid siis komisjoni otsused järgmised: saata eelnõu teisele lugemisele 14. novembril, st tegelikult eile, täna on juba 15., ja pärast muudatusettepanekute läbihääletamist teha ettepanek eelnõu 780 teine lugemine katkestada. Selle ettepaneku poolt oli 8 komisjoni liiget, vastu ega erapooletu ei olnud keegi. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 21. november kell 12. Komisjoni otsusel oli ka veel 4. punkt: algatada majanduskomisjoni poolt haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu, kui see on vajalik.

13:00 Esimees

Suur tänu, Kalev Kallo! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Näib, et ei ole. Austatud Riigikogu, on võimalik avada läbirääkimised. Kas keegi soovib avaldada oma arvamust? Näib, et ei soovi. Kalev Kallo, ma palun sul jääda kõnepulti, et koos kolleegidega läbi vaadata laekunud muudatusettepanekud. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab, nii nagu ka teine, kolmas, neljas, viies, kuues ja seitsmes. Kaheksas muudatusettepanek on Meelis Paavelilt, jäetud arvestamata. Üheksas muudatusettepanek, autor Meelis Paavel, on arvestatud. Kümnes muudatusettepanek, juhtivkomisjonilt, algataja toetab seda, nii nagu ka 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. ja 24. 25. muudatusettepanek, Meelis Paavelilt, on arvestatud sisuliselt. Viimane, 26., on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Sellega on täiskogu läbi vaadanud kõik laekunud muudatusettepanekud. Kordan veel kord üle juhtivkomisjoni ettepaneku katkestada siinkohal seaduseelnõu 780 teine lugemine ja muudatusettepanekud palun esitada majanduskomisjonile 21. novembriks kella 12-ks.

17. 13:00 Toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (853 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 853. Alustame eelnõu teist lugemist ning ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti majandusminister Henrik Hololei!

13:00 H. Hololei

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Toote nõuetele vastavuse tõendamise seadus on loonud aluse protseduuridele, millega Eesti tootjad tõendavad enne müüki nende toodete vastavust õigusaktis sätestatud nõuetele. Lisaks sellele reguleerib seadus ka seda, kuidas tunnustatakse teistest riikidest imporditavate toodete vastavussertifikaate. Seaduse muutmise vajadus tuleneb kolmest põhimõttest. Esiteks, parandada seaduse sõnastust. Vajadus selle järele on tulnud välja seaduse rakendamise käigus. Teiseks, täpsustada volitatud asutusena tegutsemise õiguse andmist, selle õiguse tühistamist ning volitatud asutuse tegevuse suhtes teostatava riikliku järelevalve korraldust. See vajadus on ilmsiks tulnud seaduse rakendamise käigus. Kolmandaks, tuua seadusesse sisse volitatud asutuse akrediteerimise kohustused, muuta nende tegevus usaldusväärsemaks ja

sätestada asutused, kellel on akrediteerimise õigus. Pärast esimest lugemist on algataja teinud seaduseelnõu kohta 15 muudatusettepanekut, millest enamik on selgelt redaktsioonilist laadi. Majanduskomisjon on toetanud kõiki eelnõu algataja esitatud ettepanekuid ühel häälel. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister! Käesolev eelnõu on suunatud Euroopa ühtses majandusruumis toimivate protseduuride unifitseerimisele ja reguleerimisele. See ei ole üllatus, et ka Eesti võtab üle Euroopa Liidus kehtivad standardid. Kuid mind hämmastab selle eelnõu esimeseks lugemiseks ettevalmistamisel tehtud muudatus või täiendus, mis on § 1 punktis 2 ja mille kohaselt laieneb see reglement ka Euroopa Vabakaubandusühendusega liitunud riikide territooriumile. Härra minister, palun öelge, kas selle laiendamine EFTA territooriumile tuleneb Eesti Vabariigi ja EFTA vahelistest vastavatest kokkulepetest?

13:00 H. Hololei

Aitäh küsimuse eest! Selle laienemine EFTA territooriumile on seotud ka sellega, et Euroopa Liidu liikmeks saades saame ühtlasi ka Euroopa majandusruumi liikmeks, kuhu kuuluvad kõik EFTA riigid.

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Kas valitsus loobub kaasettekandest? Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Ülo Tärno!

13:00 Ü. Tärno

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu majanduskomisjon menetles Vabariigi Valitsuse esitatud toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu teist lugemist 3. novembril 2001. aastal. Arutlusele oli kutsutud Majandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Kati Viimne. Eelnõu arutamisel selgus, et esimese ja teise lugemise vahelisel perioodil tehtavad muudatused on valdavalt redaktsioonilist laadi või haldusmenetluse seadusega seotud täpsustava iseloomuga muudatused. Komisjon vaatas läbi 15 majanduskomisjoni ja töögrupi tehtud muudatusettepanekut. Algataja aktsepteeris need kõik ning komisjon hääletas kõigi ettepanekute poolt. Hääletustulemus: 7 poolt, 0 vastu, 0 erapooletut. Komisjon võttis vastu otsuse saata Vabariigi Valitsuse esitatud toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 853 Riigikogu täiskogule teisele lugemisele k.a 14. novembril. Pärast muudatusettepanekute hääletamist teha ettepanek eelnõu 853 seadusena vastu võtta. Selle poolt hääletas 9 majanduskomisjoni liiget, vastu ega erapooletu ei olnud keegi. Suur tänu!

13:00 Esimees

Suur tänu, Ülo Tärno! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei näi olevat. Kas on vaja avada läbirääkimised? Keegi oma arvamust avaldada ei soovi, läbirääkimisi ei avata. Siis ma palun, Ülo Tärno, sinu abi, et koos läbi vaadata kolleegidelt laekunud muudatusettepanekud. Alustame. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, mida eelnõu algataja toetab, nii nagu ka teine, kolmas, neljas, viies, kuues, seitsmes, kaheksas, üheksas, kümnes, 11., 12., 13., 14. ja viimane 15. Sellega on muudatusettepanekud läbi vaadatud. Juhtivkomisjon on palunud panna eelnõu lõpphääletusele. On lõppsõnavõimalus. Härra minister? Ei soovi. Kaasettekandja, fraktsiooni esindajad? Samuti mitte. Sellisel juhul alustame lõpphääletust. Kas võime alustada? Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud toote nõuetele vastavuse tõendamise seaduse muutmise seaduse vastuvõtmise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!Hääletustulemused Seaduse vastuvõtmise poolt on 32 Riigikogu liiget, vastu ega erapooletu ei ole keegi. Seadusmuudatus on vastu võetud.

18. 13:00 Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 6 muutmise seaduse eelnõu (866 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 6 muutmise seaduse eelnõu teist lugemist. Ettekandeks on Riigikogu kõnepuldis majandusminister Henrik Hololei. Palun!

13:00 H. Hololei

Aitäh! Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Käesolev eelnõu sätestab ehitiste ja nende osade vallasasjana võõrandamise lõpptähtsajad. Ehitise reaalselt saab eelnõu kohaselt vallasasjana võõrandada 2003. aasta lõpuni ning ehitist tervikuna ja selle mõttelist osa käesoleva aasta lõpuni, nagu see on sätestatud kehtiva asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõikes 6. Tähtaeg on aastaid teada olnud. Alati on olnud teada, et ehitise vallasasjana tsiviilkäive on ajutine, see ei ole alaline nähtus ja et kunagi lähimas tulevikus peab see ära lõppema. Omandi käsutuspiirangud peavad põhiseaduse kohaselt olema sätestatud seaduses. Ehitise kui vallasasja tsiviilkäibe lõpetamine on kahtlemata käsutuspiirang. Samas, kui piirang loetakse põhjendatuks ja proportsionaalseks, ei saa rääkida vastuolust põhiseadusega. Seadusandja on omanikele nendele kuuluvate ehitiste aluse maa kinnistamiseks piisavalt aega andnud. Seega ei saa asuda seisukohale, et kõnealune regulatsioon on põhjendamatu ja ebaproportsionaalne. Lõpuks, keegi ei keela üldse ehitiste tsiviilkäivet pärast eelnõus nimetatud tähtpäeva. Sellise vallasasja peab kas enne müüki, vahetust või kinget lihtsalt eelnevalt kinnistama. Omanikuks olemine eeldab muu hulgas teatud kohustuste täitmist, omanikul ei ole mitte ainult õigused. Samuti on ehitist võimalik enne kinnistamist pärida, võõrandada pandiga tagatud nõude täitmiseks ning pankroti-, täite- ja sundvõõrandamismenetluse korras. Eelnõu kohta esitati kolm muudatusettepanekut, mida komisjon ei arvestanud ja mis seetõttu eelnõu senist redaktsiooni ei muuda. Esimene ja kolmas parandusettepanek on omavahel tihedalt seotud. Eelnõu esitaja neid ei toeta, sest need ei täida põhjenduses toodud eesmärki. Kohaliku omavalitsuse ostueesõigus realiseerub nagunii vaid siis, kui vara omandaja on teada. Tegemist on samuti kinnisomandi käsutusõiguse ja -vabaduse piiranguga. Ainuke tõsiselt võetav põhjendus omavalitsuse ostueesõiguse säilitamiseks oleks näilise ja varjatud hinnaga tehingute vältimine. Kas omavalitsus peab siinkohal täitma notari, kohtute ja Maksuameti funktsioone, kontrollides tehinguosaliste tegelikku tahet, esitatavate andmete õigsust? Ka teist muudatusettepanekut eelnõu esitaja ei toeta, sest see on vastuolus võrdse kohtlemise printsiibiga. Nimelt, kui on otsustatud, et alates 2002. aasta 1. jaanuarist on kuni kinnistamiseni ehitise kui vallasasja võõrandamise keelu näol tegemist seaduspärase käsutusõiguse piiramisega, siis kehtib nimetatud põhimõte võrdselt nii maa erastamise kui ka hoonestusõiguse seadmise korral. Lisaks tekitab hoonestusõiguse taotlejale menetluse ajaks võõrandamise õiguse andmine võimaluse, et objekt, mille osas on maa erastamise õigus kaotatud, ennistatakse ehitise võõrandamise kaudu maa erastamise tähtaeg. Suur tänu!

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel on küsimusi. Liia Hänni, palun!

13:00 L. Hänni

Austatud minister! Sinu jaoks on omandireformi teema kindlasti veel üsnagi võõras, aga mis parata. Poolteise kuu pärast ei saa näiteks majaomanikud, kellel ei ole õnnestunud maad erastada, oma maja enam võõrandada ega pantida. See muutub mõnes mõttes surnud ja käibest väljasolevaks varaks. Küsimus on selles, et need inimesed satuvad kindlasti halvemasse olukorda. Kui nad ise ei ole olnud piisavalt aktiivsed, et erastamisasju korda ajada, siis on see võib-olla õigustatud. Kuid ma väidan, et on ka selliseid juhtumeid, kus inimene on avalduse esitanud mitu aastat tagasi, aga riigi või omavalitsuse administratiivse suutmatuse tõttu ei ole suudetud maa erastamist lõpule viia. Kas ministeerium suudab meile enne lõpphääletust öelda, kui palju on selliseid juhtumeid, kus maa erastamine ei ole toimunud, ütleme, mitte inimestest olenevalt, vaid näiteks omavalitsuse või riigi tegevusetuse tõttu?

13:00 H. Hololei

Suur tänu küsimuse eest! Mis puudutab võõrandamist pärast 1. jaanuari 2002, siis on see võimalik pärast seda, kui kinnistamine on lõpule viidud. Mis puudutab konkreetselt seda, kas meil on neid andmeid, siis minu teada ei ole.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Liina Tõnisson.

13:00 L. Tõnisson

Tänan, härra eesistuja! Lugupeetud härra noorminister! Te olete tõesti murdmas oma hambaid asjaga, millest te kahjuks, nagu proua Liia Hänni ütles, veel midagi ei tea. Te ütlesite, et võrdse kohtlemise printsiipi on rikutud. Tallinnas on maja kinnistamiseks pooleaastane järjekord ja see ei sõltu absoluutselt majaomanike tahtest. Ma ei hakka rääkima kohtuprotsessidest, mis käivad maaomandi suuruse üle. Siin tuleb sasipundart harutada võib-olla kümneid aastaid. Aga nüüd minu küsimus. Te ütlesite kergekäeliselt, et tegemist on võrdse kohtlemise printsiibi rikkumisega, kui me nendele inimestele anname pikendust, aga mõned on saanud ilma pikenduseta oma maa kinnistatud. Ma olen ajalehtedest lugenud, et valitsus, mille koosseisu ka teie kuulute, on teinud otsuse, et pikendatakse EVP-de kasutamise tähtaega. Seda on, muide, mitmed valitsused ja ka praegune valitsus juba teinud. Kas see on ka teie arusaama järgi võrdse kohtlemise printsiibi rikkumine, sest, vaadake, need, kes oma EVP-d aastaid ja aastaid tagasi ära müüsid, ei teadnud, et EVP-d kehtivad teie valitsuse otsuse järgi veel paar aastat? Me peaksime selle ka vist Riigikohtus vaidlustama. Kas nii, härra minister?

13:00 H. Hololei

Suur tänu küsimuse eest! Ma arvan, et soov seda küsimust vaidlustada ja võimalus selleks on täiesti olemas.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Tiit Toomsalu.

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Härra minister! Eelnõu esimesel lugemisel tõstatasin ma probleemi, et hulk majaomanikke ei ole saanud oma maad ostueesõigusega erastada seoses kohtumäärusega, mis on blokeerinud vastavad protseduurid kohalike omavalitsuste teostatuna. Härra minister oli sellest üllatunud ja lubas järgmiseks korraks selgitada võimalusi, kuidas sellest olukorrast välja tulla. Mõistan aga ministri kommentaarist, et seda ei ole tehtud. Kas nii ja kui ei, siis, härra minister, kuidas te kavatsete lahendada nende inimeste probleemi, kes sõltumatu võimu, kohtuvõimu määruse alusel ei ole saanud lõpetada oma maa erastamise protseduure?

13:00 H. Hololei

Suur tänu küsimuse eest! Ma suunan selle küsimuse kaasettekandjale.

13:00 Esimees

Aitäh! Ma palun kaasettekandjal küsimused üles kirjutada! Kolleeg Tõnu Kauba.

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Härra minister, ma teen siiski veel ühe katse. Kuidas te hindate muudatusettepanekut nr 3, mis püüab võrdse kohtlemise printsiipi siiski taastada, just seda osa, mida esitatud eelnõu püüab rikkuda? Mis te arvate, kas see mõttekäik on loogiline või mitte?

13:00 H. Hololei

Suur tänu! Ma esitasin meie arusaama, miks me kolmandat muudatusettepanekut ei toeta. Ma võin seda veel kord teha. See ei täida põhjenduses toodud eesmärki. Kohaliku omavalitsuse ostueesõigus realiseerub niikuinii vaid siis, kui vara omandaja on teada. Tegemist on samuti kinnisomandi käsutusõiguse ja -vabaduse piiranguga. Me ei taha, et kohalik omavalitsus täidaks nii notari, kohtute kui ka Maksuameti funktsioone, kontrollides neid tehinguid.

13:00 Esimees

Tänan! Kolleeg Arvo Haug.

13:00 A. Haug

Lugupeetud minister! Teatavasti pidid kohalikud omavalitsused nn obrokimaa omanikele üle andma, aga ei ole seda paljudes kohtades senini teinud. Milles siis on nende majaomanike süü, kes sellel obrokimaal olevad majad on ammu tagasi saanud? Kuidas seda probleemi lahendada?

13:00 H. Hololei

Suur tänu küsimuse eest! Kui juhataja lubab, suunan selle küsimuse kaasettekandjale.

13:00 Esimees

Tänan! Arvo Haug, milles on küsimus?

13:00 A. Haug

Härra esimees! Teie abil suunab esineja temale esitatud küsimused kaasettekandjale. Kas kaasettekandja ülesanne ei ole mitte rääkida sellest, mis toimus komisjonis, aga mitte anda sisulisi vastuseid?

13:00 Esimees

Ei, Arvo Haug, te vaatasite natuke hilise tunni tõttu paberites õigest kohast mööda. Kaasettekandjaks on palutud inimene just valitsuse poolt. Kolleeg Liina Tõnisson, teine küsimus.

13:00 L. Tõnisson

Suur tänu, härra eesistuja! Lugupeetud noorminister! Mina siiski soovin, et teie vastaksite, sest, vaadake, kaasettekandja ei vastuta, aga teie vastutate. Siin on sügav vahe. Nii et mina soovin vastuseid teilt. Kolmas parandusettepanek käsitleb omavalitsuste eesõigust osta müügile pandud vara või, õigemini, kinnisvara omavalitsuse territooriumil. Ma tahan teie tähelepanu juhtida asjaolule, et see on peaaegu viis aastat Eesti riigis kehtinud. Ma ei viitsi täpselt arvutada, aga ta kehtib kuni 1. jaanuarini. Äkki te teate, mispärast Eesti riik on sellise suure rumaluse teinud, nagu te äsja meile ette kandsite? Meie siin saalis teame, meie oleme asjaõigusseaduse rakendamise seaduse aastaid tagasi sel põhjusel vastu võtnud, et Eesti riigis käib omandireform. Nii et teie vastus läks mööda, mitte pihta. Omandireform ei ole kahjuks Eesti riigis lõppenud. Härra minister, kas te olete sellest teadlik või ei ole?

13:00 H. Hololei

Suur tänu küsimuse eest! Jah, ma olen teadlik.

13:00 Esimees

Härra minister, ma tänan! Teile Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Ma palun Riigikogu kõnepulti Majandusministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna elamutalituse juhataja Kaie Kunsti! Kolleegid, ma palun tähelepanu! Jürgen Ligi ja Liina Tõnisson, äkki te lõpetate? Ma palun kõigepealt vastuseid küsimustele, mille härra minister teile vastamiseks delegeeris.

13:00 K. Kunst

Esimehe küsimus oli Tiit Toomsalult ja puudutas kaasomandis olevaid elamuid, kui käib kohtuvaidlus. Iga konkreetne juhustingib tegelikult erineva lahenduse. Sõltuvalt sellest, milline on kohtuotsus, on isikutel pärast kohtuvaidluse lõppu alati võimalik jõuda kokkuleppele ja teha ka kinnistamistoiminguid sel juhul, kui tsiviilkäive vallasasjana lõpeb selle aasta lõpus.

13:00 Esimees

See oli üks vastus. Küsimusi oli küll rohkem, aga küll me toime tuleme. Aitäh sellegi eest! Kolleeg Laine Tarvis.

13:00 L. Tarvis

Suur tänu! Küsimus on kolmanda muudatusettepaneku kohta ja nende põhjenduste kohta, mis minister ütles. Ma ei saa aru, mis nüüd hakkab olema teisiti, kui oli 2002. aasta 1. jaanuarini lubatud kinnisasja ostueesõiguse puhul. Minu arvates on olukord ikka seesama.

13:00 K. Kunst

Ma palun vabandust, aga ma ei saanud päris täpselt küsimusest aru.

13:00 Esimees

Kas ma võin arusaamise kergendamiseks ulatada muudatusettepanekute tabeli?

13:00 K. Kunst

Selgituseks, miks me nimetatud ettepanekut ei toeta, ütlen, et põhimõtteliselt oli Majandusministeerium tegelikult juba 1998. aastal seisukohal, et nimetatud piirang ei ole vajalik. Hiljem statistikat kogutud ei ole, kuid sellest ajast on olemas statistika, mis näitab, et seda ostueesõigust kasutatakse äärmiselt vähe. Nagu härra minister juba nimetas, on selle ostueesõiguse kehtimine positiivne ainult selles mõttes, et ta väldib seda, et tehinguid tehakse näilise hinnaga. Samas ei leia ma, et selle kindlustamine oleks kohaliku omavalitsuse asi. Kui tuua veel mõned põhjendused, miks kinnisasja käibe piiramine ei ole õigustatud, siis siin on vastuolu kaupade vaba liikumise põhimõttega, rääkimata sellest, et tegemist on lepingute konfidentsiaalsuse põhimõtte rikkumisega. Samas, nimetatud ostueesõigus tegelikult pikendab kinnisasja võõrandamise protsessi, seda kahe kuu võrra, tekitades ebakindlust näiteks isikutel, kes on ostu-müügilepingu sõlminud ja vastavad toimingud teinud, maksed notari deposiitkontole kandnud, kuid kahe kuu jooksul ei saa nad olla kindlad, et neil õnnestub jääda omandatud vara omanikuks.

13:01 Esimees

Täna! Kolleeg Liia Hänni, teine küsimus.

13:01 L. Hänni

Aitäh! Küsimus peaaegu kordab seda küsimust, mida ma küsisin majandusministrit. Kas ministeeriumil on olemas andmeid selle kohta, kui palju on Eestis praegu kinnistamata ehitisi, mille tsiviilkäibe tekiavad teatud piirangud alates järgmise aasta algusest?

13:01 K. Kunst

Aitäh! Eraldi statistikat ei ole. Statistika on olemas kõikide ehitiste kohta kokku. See tähendab, et see hõlmab nii ehitise mõttelise osa kui ka reaalsosa. Samas on selge, et rõhuva enamiku nendest moodustavad ehitiste reaalsad, mille vallasasjana võõrandamise tähtaega nüüd kahe aasta võrra pikendatakse. On olemas statistika, mis pärineb Maa-ametist ja maaelukomisjonist, mille kohaselt on esitatud avaldused maa ostueesõigusega erastamiseks, mille üldine tähtaeg oli ju 1998. aasta 1. jaanuar, enamikus menetletud. On avaldusi, mis seisavad selle taga, et isik ei ilmu mingil põhjusel kinnistamisavaldust esitama. Samas on kolmandad isikud kõik toimingud teinud ning dokumendid lihtsalt seisavad ja ootavad, et isik tasuks maa erastamise kulud ja esitaks notariaalselt tõestatud kinnistamisavalduse.

13:01 Esimees

Täna! Kolleeg Tiit Toomsalu, teine küsimus.

13:01 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Proua kaasettekandja! Ma tahan rõhutada, et teie vastus mind mitte kuidagi ei rahuldanud. Miks? Seetõttu, et minu küsimusele, mida peab omanik tegema oma hoonete kinnisasjaks muutmiseks, juhul kui riik ise oma organite kaudu on takistanud tal seda teha, vastasite teie, et leppigu kaasomanikuga kokku ja lahendagu see probleem. See tähendab: ta ei saa kasutada neid protseduure, mis on talle soodsad, vaid tal tuleb kasutada neid protseduure, mis pole talle sedavõrd soodsad. Ma küsin siiski järgmist. Kas ei oleks õigem, kui riik, seadusandja teie toetusel pikendaks selliste kaasuste lahendamise tähtaega, sest riik ise kas kohtuorganite, kohaliku omavalitsuse organite või muude organite kaudu on takistanud nende protseduuride normaalset kulgemist?

13:01 K. Kunst

Kui siin vahet teha, siis põhimõtteliselt on asja üks nüanss see, et kui tõesti kolmandad isikud, kas riik või kohalik omavalitsus, on takistanud või venitanud mingisuguste toimingute tegemist, siis on kodanikul olnud piisavalt aega, et nõuda teatud toimingute mõistliku aja jooksul tegemist. Mis puudutab jälle neidsamu kohtus olevaid kaasusi, siis üldjuhul, kui kohtus käivad mingisugused varalised vaidlused, ka ehitise osas, mis on kaasomandis mõttelistes osades, siis on tavaliselt peale pandud käsutuspiirangud. Nii või teisiti võib kohtumenetluse ajal eeldada, et seda vara võõrandada ei ole võimalik. Samas, sõltuvalt kohtuotsuse tulemusest, kui võib eeldada, et omanikud jäävad samaks ja kui tekib mingisuguseid probleeme selles mõttes, et alates 1. jaanuarist on kellelgi neist vaja seda võõrandada, siis peab eelnevalt ikkagi tegema kinnistamistoimingud, kui seda ei ole panditud. Alati on võimalik tagada ehitiste või nende mõtteliste osade vallasasjana võõrandamise võimalus alates järgmise aasta 1. jaanuarist, kui see vara on eelnevalt panditud.

13:01 Esimees

Tänan! Tõnu Kauba, teine küsimus.

13:01 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud ettekandja! Minu küsimus puudutab seda segaputru eeskätt just erastamise poole pealt. Paljud inimesed ei saa tegelikult aru, mida nad erastavad: mõttelist osa, reaalsust. Öelge, palun, kas teie arvates mõne tähtja muutumine poolteise kuu pärast teie eelnõu kohaselt seda segaputru vähendab! Teisiti öeldes: mil määral saab vaidluste hulk poolteise kuu pärast väheneda? Kirjeldage seda mahtu, kui palju vaidluste hulk peaks vähenema.

13:01 K. Kunst

Vaidlused siinkohal tähendavad mingisuguseid tsiviilõiguslikke vaidlusi, mis puudutavad võõrandamistehinguid. Ma eeldan, et selle praegu kehtiva, juba seaduses oleva piirangu jõustumisel võib tõenäoliselt tekkida segadus teatud perioodiks, võivad tekkida vaidlused, võib takerduda tsiviilkäive. Samas, kui me lähtume omandireformi algul vastuvõetud põhimõttest, et ehitis vallasasjana on ajutine nähtus ja teatud hetkel tuleb see kinnistada, rääkimata sellest, et see tähtaeg on seaduses olnud juba aastaid, see on kõigile teadaolev teave, ja lähtudes ka sellest, et omandireform on kestnud juba peaaegu kümme aastat, on see tegelikult teatud mõttes proportsionaalne, kui me hindame vahendit ja eesmärki. Ma tunnistan, et see tekitab mingiks perioodiks teatud määral segadust, aga lõppkokkuvõttes ta ikkagi tagab meile normaalse tsiviilkäibe. Normaalne tsiviilkäive, see tähendab ehitist kinnisasjana ja kinnistusraamatu kaudu.

13:01 Esimees

Tänan! Arvo Haug, teine küsimus, palun!

13:01 A. Haug

Lugupeetud kaasettekandja! Kui inimene sai obrokimaal oleva maja tagasi vallasvarana ja hiljem kohustati omavalitsusi andma obrokimaa üle maaomanikele, kuid vaatamata nõudmistele ei ole omavalitsused seda teinud, siis igal juhul on piiratud süütute inimeste õigusi. Te ütlesite, et nad ei ole isegi omanikud, vaid selgub, et nad on ajutised nähtused. On koguni olnud juhuseid, kus nende kruntide piire, mille omanikud tegid seda oma raha eest, on laiendatud teiste arvel. Milline on siin lahendus?

13:01 K. Kunst

Mis puudutab seda, et omavalitsus ei ole teinud teatud toiminguid, milleks ta on seaduse järgi kohustatud (tuletan veel kord meelde, et teatud seadusest tulenevatele kohustustele vastavad ka teiste isikute õigused), siis siinkohal on kodanikul olnud kohustus pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse, nõudmaks, et omavalitsus teeks teatud toimingud mõistliku aja jooksul. Kohtusse võib pöörduda iga hetk ja lahendi jõustumiseni, kui maa antakse omandisse, tuleb läbi viia kinnistamismenetlus.

13:01 Esimees

Tänan! Kolleeg Harri Õunapuu.

13:01 H. Õunapuu

Aitäh, austatud esimees! Lugupeetud Kaie Kunst! Te olete selle eelnõu ise kokku kirjutanud ja olete selle autor. Kolmas muudatusettepanek näeb ette omavalitsuse ostueesõiguse pikendamist. Ma ei vaidle sellele vastu, et inimene võib jääda teadmatusse, kuid peale selle ei teki vähemalt kaks kuud mingisugust materiaalset kahju. Teine pool on see, et kui kohalikus omavalitsuses keegi ostab, on nn tankist ja tegelikku ostjat varjatakse, siis üldjuhul saadakse valdades sellest aru. Siis kasutatakse ära sedasama ostueesõigust ning püütakse reguleerida, et kohalikele ettevõtjatele vallas oleks ka edaspidi tagatud tootmisvõimalus. Mulle tundub, et te seda poolt ei ole üldse käsitlenud. Kas te teate, et selline probleem üldse riigis praegu on? Kui te seda ei ole kuulnud, siis ma võin teile öelda, et näiteks advokaadifirma Leppik & Partnerid kasutab selliseid tankiste, et niimoodi maad kokku osta. Palun, kas te olete selle probleemiga kursis?

13:01 K. Kunst

Selle konkreetse nüansiga ma, ausalt öeldes, kursis ei ole. Samas, miks mitte eeldada, et selliseid asju võib toimuda. Kuid ma ei näe ikkagi, et see põhjendaks omavalitsuse ostueesõigust selles mõttes, et omavalitsus tegutseb teatud ülekantud tähenduses politseiasutuse õigustes.

13:01 Esimees

Tänan! Küllö Arjakas, palun!

13:01 K. Arjakas

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ühest teie eelnevast vastusest jäi mul mulje, et kui järgneva poolteise kuu jooksul, mis on jäänud aastavahetuseni, teha üks panditehing, siis pärast seda avanevad teatud uued võimalused ja teatud uued juriidilised lähenemisviisid. Kas te võiksite seda ideestikku või neid võimalusi natukene lähemalt ja täpsemalt kirjeldada, kui käsitleda panditehingu vormistamist?

13:01 K. Kunst

Panditehingu vormistamine on omaette notariaalne ja juriidiline tehing. Teisest küljest, nimetatud regulatsioon üldiselt on asjaõigusseaduse rakendamise seaduses juba aastaid sätestatud ja kehtiv. See tähendab, et kui ehitis on panditud enne seaduses toodud tähtaega, siis on võimalik teda vallasasjana realiseerida pandiga tagatud nõude katteks. Pantida saab. See on kokkulepe pandiandja ja pandivõtja vahel.

13:01 Esimees

Tänan! Jaanus Marrandi, palun!

13:01 J. Marrandi

Tänan, härra juhataja! Lugupeetud proua kaasettekandja! Pean tunnistama, et olen vallavolikogus üsna palju niisuguste asjadega tegelnud. Olen vallavolikogu esimees olnud päris mitu aega ja üsna tihti oleme seal ostueesõiguse küsimusi arutanud. Pean tunnistama, et see on väga efektiivne meetod, selleks et tõepoolest püüda vältida niisuguseid tehinguid, mil püütakse kõrvale hoida maksudest, kõikvõimalikest probleemidest, ja maa liigub ühelt omanikult teisele. Ennekõike näiteks metsatehingute puhul on see äärmiselt oluline. Te ei olnud päris kindel, et niisugust vajadust ostueesõiguse järele enam ei ole. Omal ajal kehtestati see ikkagi selleks, et hoida ära teatud tehinguid. Omandireform ei ole veel lõppenud. Te ei esine praegu veenvalt. Kas te olete ikkagi kindel ja veendunud, et ostueesõigust enam tarvis ei ole? Teie esinemine ei jäta küll muljet, et te olete selles veendunud ja teadlik kõikidest asjaoludest, mis sellega seonduvad.

13:01 K. Kunst

Majandusministeerium on väljendanud oma seisukohta nimetatud ettepaneku kohta ega toeta seda. Samal seisukohal oli ka majanduskomisjon, kes otsustas jätta ettepaneku arvestamata.

13:01 Esimees

Kolleeg Mihkel Pärnoja.

13:01 M. Pärnoja

Aitäh! Kuna kogu debatt puudutab praegu ehitiste võõrandamist, mitte nende mõtteliste osade võõrandamist, ja ühelt poolt valla või omavalitsuse ostueesõigust, siis on minu esimene küsimus seotud sellega. Kes või mis kindlustab, et pärast järgmise aasta algust tehakse ehitise võõrandamise tehing harilikku väärtuse või turuväärtuse alusel? Praeguse seisuga on ostueesõigus antud eelkõige sellest lähtudes, et sageli tehakse fiktiivseid tehinguid ja ostetakse maad odavamalt. Vald saab seda laadi tehingute tõkestajana vahele astuda, kasutades oma ostueesõigust. Kes kindlustab järgmise aasta algusest, et võõrandamine toimub harilikku või turuväärtuse alusel?

13:01 K. Kunst

Seda ei saa selles mõttes kindlustada ühegi riikliku järelevalvemehhanismiga. Seda saab kontrollida notar, kellele esitatakse vastavad ekspertiisiaktid ja kes peab kontrollima, kas tehingus olemasolevad andmed vastavad tõele. Notar vastutab tehingu tõesuse eest kogu oma varaga.

13:01 Esimees

Täna! Jaanus Marrandi, teine küsimus, palun!

13:01 J. Marrandi

Täna, härra juhataja! Lugupeetud proua kaasettekandja! Mis puudutab maa ostueesõiguse kasutamist, siis selle tehingu harilikku väärtuse kohta on näiteks omavalitsusel olemas täiesti selged ettekujutused. Peale selle te väitsite, et ostueesõigust ei ole väga palju kasutatud. Tegelikult on siiski nii, et ettevõtjad, kes soovivad osta ja müüa, juba teavad, et seaduses on niisugune säte, ja seetõttu püütakse ennetavalt vältida olukorda, kus võiks tekkida ostueesõiguse võimalus. Ma väidan, et niisuguste varitehingute osatähtsus täiesti selgelt suureneb. Ma saan aru, et võib-olla tõepoolest on ostueesõiguse sätestamine igaveseks ajaks ehk liialdus. Kuid miks te ei ole kaalunud varianti, et ostueesõigus võiks kehtida vähemalt niikaua, kui omandireform ei ole lõppenud? Omal ajal see paragrahv just omandireformi silmas pidades sinna seadusse ka sätiti. Miks ei võiks see olla seal niikaua, kuni toimub aktiivne ost-müük ja omandireform ei ole asju paika loksutanud?

13:01 K. Kunst

Nimetatud kolmas muudatusettepanek tähendab sisuliselt, et omavalitsuse ostueesõigus jääks kehtima lõpuni. Kuna lõpptähtaeg kaotatakse üldse ära, siis võib eeldada, et omavalitsus saab oma ostueesõigust põhimõtteliselt kasutada niikaua, kuni kinnisasi säilib. Lähtume ikkagi põhimõttest, et me oleme teel sennapoole, et viia õiguskord vastavusse tsiviilõigusnormidega ja ka põhiseadusega. Kõnesoleval juhul on tegemist väga mitme põhiseadusliku printsiibi rikkumisega.

13:01 Esimees

Täna! Kolleeg Liis Klaar.

13:01 L. Klaar

Aitäh, härra eesistuja! Minu küsimus on pärimise kohta. Kas pärast 2001. aasta 31. detsembrit saab pärida ehitist kui vallasasja?

13:01 K. Kunst

Jah, saab.

13:02 L. Klaar

Kus see selles eelnõus seisab, et seda pärida saab?

13:02 K. Kunst

Kui te vaatate seda lõiget, siis näete, et esimene lause toob selle välja: võõrandada ja pärida. Edaspidi me räägime ainult võõrandamispiirangust. On olemas ka ühene ja kõikide juristide poolt üheselt

mõistetav õiguslik seisukoht, et pärimine ei ole tavaline võõrandamistehing, sest kui nii ostu-müügi, kinke kui ka vahetuse puhul on olemas mõlemad tehingupooled, siis pärimine ei ole selles mõttes tavaline tehing, sest olemas on ainult pärija. See tuleb ka sellest konkreetsest lõikest välja. Pärida saab.

13:02 Esimees

Kaie Kunst, suur tänu! Riigikogu liikmetel teile rohkem küsimusi ei ole. Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Ülo Tärno!

13:02 Ü. Tärno

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Vabariigi Valitsuse esitatud asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 6 muutmise seaduse eelnõu 866 teisele lugemisele saatmise arutelu toimus käesoleva aasta 8. novembril Majandusministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna elamutalituse juhataja Kaie Kunsti juuresolekul. Arutelu oli kaunis põhjalik. Kõiki neid aspekte arutati ka majanduskomisjoni koosolekul. Vaadati läbi kolm parandusettepanekut, kusjuures nendest esimene ja kolmas on omavahel seotud. Majanduskomisjon võttis vastu järgmise otsuse: saata Vabariigi Valitsuse esitatud asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13 lõike 6 muutmise seaduse eelnõu 866 Riigikogu täiskogule teiseks lugemiseks käesoleva aasta 14. novembril, panna eelnõu pärast muudatusettepanekute läbiarutamist lõpphääletusele ja teha ettepanek eelnõu 866 seadusena vastu võtta. Selle otsuse poolt oli 6 komisjoni liiget, vastu ei olnud keegi ja ka erapooletuid ei olnud. Kui eelnõu teine lugemine katkestatakse, siis muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on 16. november, kell 12. Selle poolt oli 6 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Suur tänu!

13:02 Esimees

Suur tänu, Ülo Tärno! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, on võimalik avada läbirääkimised. Kas keegi tahab avaldada oma arvamust? Palun, Liina Tõnisson, kõne puldist!

13:02 L. Tõnisson

Lugupeetud härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Kahju küll, et viis minutit enne kolme öösel peame me arutame nii tähtsat asja. Me oleme praegu olukorras, kus majanduskomisjon on heaks kiitnud põhiseaduse rikkumise, sest mõlemad ettekandjad jätsid täna ütlemata, et meil on olemas Riigikogu Kantselei juriidilise osakonna juhataja seisukoht, et eelnõu 866 esitatud kujul vastuvõtmine on vastuolus põhiseadusega. Me kehtestame eri omanikele erinevaid õigusi. Reaalosade omanikele kehtestame me soodustused tehingute puhul nende omandiga. See tähendab, neil on võimalik oma vara vallasvarana võõrandada. Kui tegemist on terve hoonega, siis neil omanikel me alates 1. jaanuarist tehinguid teha ei luba. Nad peavad enne oma vallasvara muutma kinnisvaraks. Põhiseadus ütleb täiesti selgelt ja üheselt, et me ei saa omandivormist tulenevalt omanikesse erinevalt suhtuda. Kuigi see siin ei ole isegi omandivorm, need on lihtsalt natuke erisugused omandid. Nüüd edasi. Lugupeetud noor daam, kellel tõenäoliselt jääb elukogemust väheseks, ei tea, mis Eesti riigis tegelikult toimub. Mina Tallinna Linnavolikogu linnavarakomisjoni esinaisena tegelen pidevalt Tallinna Linnavalitsuse ettepanekutega kasutada mingisuguse kinnisvara suhtes linna ostueesõigust. Seda tehakse püsivalt ja jätkuvalt. Majandusministeerium vist ei tea, et seitse aastat tagasi võeti siinsamas saalis vastu otsus rakendada munitsipalteetide ostueesõigust põhjusel, et Eesti riigis käib omandireform, omandisuhted ning probleemid omandi ja maaga on eriti teravdunud ning väga kergesti on siin tehtud vigu, mida tuleb aastate jooksul parandada. Tolleaegne asjaõigusseaduse rakendamise seadus nägi tähtajaks ette 1. jaanuari 2002. Tol ajal ei osanud keegi meist arvata, et me ei suuda selleks ajaks omandireformi lõpetada. Täna me teame, et EVP-de kehtivusaega on vist kolm korda pikendatud, aga võib-olla rohkem. Jutt sellest, et maareform ja omandireform saavad peatselt ja kiiresti läbi, on jäänud paraku ikkagi jutuks, kas subjektiivsetel või objektiivsetel põhjustel, see ei ole praegu tähtis, tähtis on, et nad on lõpetamata. Tallinnas on sadu kohtuprotsesse, kus keegi ei tea, kelle oma maa on, rääkimata sellest, et näiteks Tallinnas on tohutult palju munitsipaalvara, millega ka linn ei saa enam tehinguid teha, sest see kõik on vallasvara. Riik on jätnud Tallinnale üle andmata, vaatamata Tallinna taotlusele, hulgaliselt maatükke. Mõnikord toimub nende maatükkide üle vaidlus, mõningates küsimustes ei ole riik lihtsalt jõudnud oma ülesandeid täita. See on objektiivne paratamatus. Rääkida tsiviilkäibest ja teatada, et Euroopa Liitu mineku hinnaks peab olema see, et me tekitame lisaraskusi vara omanikele, on minu

meelest vastutustundetu, kui mitte kergemeelne. Me ei lähe Euroopa Liitu täna ega ka muide homme mitte. Räägitakse asjadest, mille kohta statistika puudub, öeldes: "Me ei tea, kui palju neid asju on, aga me arvame, et see ei ole tähtis." Kui ka üks inimene seetõttu kannatab, siis on see tähtis. Seaduse tõttu selle praegusel kujul inimesed kannatavad. Minu arusaamise järgi on meie ülesanne siin saalis püüda korraldada kõiki neid reforme võimalikult vähem valuliselt, aga täna tundub, et meid see ei huvita. "Majandusministeerium ei toeta," teatab kena daam meile, ilma et ta peaks vajalikuks meile seletada, miks ei toeta. Sellepärast, et nii ei ole küllalt ilus, jääb mulle mulje. Aga see on paraku elu, mida me iga päev elame, ja need on probleemid, mis iga päev üles kerkivad. Ma väga palun, et me täna katkestaksime selle eelnõu lugemise, võtaksime aja maha ja mõtleksime veel üks kord, mida me siiski praegu teadmatusest ja oskamatusest (ma loodan, et mitte tahtlikult) inimestele teeme. Ärgem tehkem seda! Aitäh!

13:02 Esimees

Aitäh, Liina Tõnisson! Ma saan aru, et tuleb ka kirjalik ettepanek lugemine katkestada. Tiit Toomsalu, sõnavõtt kohalt, palun!

13:02 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Mind vapustas austatud kaasettekandja väide, et kodanik kui selline on riigi jaoks, mitte aga riik kodaniku jaoks. Kõikidest vastustest kumas läbi üks ja sama põhimõte: riik teeb seaduse ja kohalikud omavalitsused, kohtud ja kodanikud - kõik jooksku. Kel janu, sel jalad. Ka viide olematutele põhiseaduslikele alustele, mille kolleeg Liina Tõnisson oma sõnavõttus niivõrd veenvalt ümber lükkas, näitab lihtsalt seda, et Majandusministeerium on ennast selle küsimuse reguleerimisel asetanud kuidagi kõrgemale ja ülespoole ühiskonnast tervikuna. Aga see on taunitav. Aitäh!

13:02 Esimees

Täna, Tiit Toomsalu! Palun, Vootele Hansen, kõne puldist!

13:02 V. Hansen

Austatud esimees! Auväärt Riigikogu! Mäletan, et 1993. aastal olin ma ise mõnda aega mõnes lugemisfaasis asjaõigusseaduse rakendamise seaduse arutelul kaasettekandja ja osalesin ka § 13 lõike 6 sõnastamisel. Tookord me tõesti arvasime, et mitmed reformid lähevad kiiremini. Seda tähtaega on korra ka pikendatud. Just seda tähtaega, mis puudutab võõrandamiskeeldu. Kui me võtaksime selle eelnõu vastu sellisel kujul, nagu see on, siis tõepoolest need isikud, kes on mingite hoonete omanikud ega ole saanud maad kinnistada (nendeks isikuteks on ka avalik-õiguslikud isikud, näiteks omavalitsused), ei saa tehinguid teha, nad ei saa enam pantida ega ka muid tehinguid teha. Jääb üle ära oodata mõne isiku loomulik lõpp ja pärimisprotsess. Võib öelda, et kõikidel on olnud aega maa erastamiseks või ka tagastamisprotsessi kiirendamiseks, kui ehitised on tagastatud, aga sellealust maad ei ole veel tagastatud. Kuid sageli on see takerdunud omavalitsuste enese või ka riigi tõttu, kui näiteks pole suudetud kokku leppida piiriprotokolle, on piirivaidlused, on mingid kaitserižiimide vaidlused. See kõik selleks. Minu muudatusettepanek ei puudutanud tegelikult neid isikuid, sest nende puhul võib loota, et mingi aja pärast see küsimus laheneb. Lahenduse suund on olemasolevate õigusaktide alusel teada. Kuid on olemas veel üks grupp isikuid, kes mingil põhjusel ei esitanud 1998. aastaks maa ostueesõigusega erastamise avaldust. Need põhjused võivad olla väga erinevad, kaasa arvatud avalduse kaotsimine, näiteks posti teel saatmise korral. Nende isikute olukord on praegu selline, et hetkel nad saavad veel, kui nad soovivad majast loobuda, selle müüa ja uuel omanikul on kolme kuu jooksul uus õigus esitada maa ostueesõigusega erastamise avaldus. 1. jaanuarist kaovad ehitise võõrandamise õigus ja sel teel maa erastamise avalduse esitamise õigus ära. Järelikult, isik jääb oma majaga üksi ja ta ei oska sellega enam suurt midagi peale hakata. Kehtiv maareformi seadus ütleb, et hoonestusõigus seatakse tema kasuks. Keegi ei tea aga hoonestusõiguse tingimusi. Kas inimene peab näiteks hakkama maaaluse maa pealt hoonestusõiguse tasu maksma ja kui suurt, kellele, milline on tähtaeg? Maareformi seadus läheb sellest mööda. Veel enam, kui valitsus ei sätesta korda, et kõik kanded kinnistusraamatusse tehakse ühekorraga, nii maa kinnistamine riigi nimele kui ka hoonestusõiguse seadmine, siis tekib olukord, kus mõneks ajaks saab riik maa omanikuks, sest see on kinnistu oluline osa. Tegelikult on see varjatud natsionaliseerimine. Et mitte muuta maareformi seadust, maareformi seaduse muutmise seaduse mingeid paragrahve, tegin ma ettepaneku, et nad võiksid vähemalt

niikauaks oma maja võõrandada, kuni seatakse hoonestusõigus. See on küll poolik lahendus, aga igal juhul parem kui see, mida eelnõu praegu välja pakub. Nüüd puudutan ka kolmandat muudatusettepanekut, mis räägib kohaliku omavalitsuse üldisest ostueesõigusest kinnisvaratehingute puhul. Tõepoolest, 1993. aastal toodi see seadusesse sisse ja mitte omandireformi tõttu, vaid tookord oli siin saalis suur hirm, et müüakse näiliku hinna eest, kuigi tegelik hind on teine, sest soovitakse vältida riigilõive ja notaritasusid. Ostueesõiguse tähtaega pikendati. Alguses kehtis see kuni 1. detsembrini 1998, siis pikendati seda käesoleva aasta lõpuni. See on tõepoolest poliitiline küsimus, kas seda veel pikendada ja kui pikaks ajaks või jätta igaveseks kehtima. Aga kindlasti tuleb seda siis veidikene muuta, sest praegu ütleb asjaõigusseadus, et seadusega kehtestatud ostueesõigus on eelistatud tehinguga seatud ostueesõiguse ees. Ma arvan, et üldiselt ei ole see õige. Kui kohalikul omavalitsusel ei ole planeeringulisi huve, siis peaks tehinguga seatud ostueesõigused nendel juhtumitel olema eelistatumad kui üldine seaduses laia lauaga seatud ostueesõigus. Täna tähelepanu eest!

13:02 Esimees

Täna, Vootele Hansen! Tõnu Kauba, palun, sõnavõtt kohalt!

13:02 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Head kolleegid! Suur osa muresid on juba välja öeldud, aga mõnda aspekti tahan ma siiski veel kord rõhutada ja täpsustada. Põhiseadus ütleb tõesti §-s 12 muu hulgas seda, et kõik on seaduse ees võrdsed ja kedagi ei tohi varalise ega sotsiaalse seisundi ja muude asjaolude tõttu diskrimineerida. Eelnõu 866 on asunud sellele teele, et tegelikult ei vaadata kõiki subjekte võrdselt, vaid tekitatakse uusi segadusi juurde. Tegelikult luuakse olukord, kus poolteise kuu pärast on osa inimesi sattunud uude olukorda ja nagu ka kaasettekandja rõõmsalt teatas, loomulikult tsiviilvaidluste hulk suureneb. Kui palju suureneb, seda ta muidugi ei oska öelda. Olukorras, kus nii ettekandja kui ka kaasettekandja informeeritus mitmetes probleemides, mille kohta saalist esitati küsimusi, on küllalt tagasihoidlik ja me näeme ka, et tegelikult on koalitsiooni sees väga palju läbivaidlemata asjaolusid, näib, et ka endine majandusminister ei saa asjast aru või vähemalt jääb küsimuste järgi mulje, et ta ei ole nõus esitatud kontseptsiooniga, siis on tõesti ainuvõimalik selle ääretult musta ja palju pahandusi tekitava eelnõu lugemine praegu katkestada, et me hiljem ei peaks väga palju kohtus käima, vähemalt mitte põhiseadusega seoses. Aitäh!

13:02 Esimees

Täna, Tõnu Kauba! Kolleeg Jüri Adams, kõne puldist.

13:02 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Täna on meil vaimselt viljastav öö. Ma kuulasin ettekandeid raadio kaudu ja pean ütlema, et ettekannete ja küsimuste-vastuste kuulamine tegi mind väga õnnetuks. Ma ei taha detailidesse minna, ma räägin praegu põhimõtetest. Äärmiselt lihtne on rääkida seaduseelnõude puhul, mida head nende abil kavatsetakse. See on triviaalne, seda teab igaüks. Seaduseelnõude puhul on kõige olulisem teada siiski seda, et iga seadusega kaasnevad mingisugused spetsiifilised selle seaduse kuritarvitamise liigid ja tuleb osata hinnata, kui tõsised nad on ja millised kuritarvitamise liigid võivad tekkida seadusmuudatuse puhul. Kõnesoleval juhul ei saa me sellele küsimusele vastust ei põhimõtteliselt ega ka arvudes. Minu arvates niimoodi seadusi teha ei tohi. See oli esimene probleem. Teine küsimus, millel ma tahan peatuda, on see, et kümneaastase omandireformi eri aspektid on Eesti eri paikades kulgenud erinevalt. Omandireformi, ma ütleksin, kõik mittekommertslikud aspektid on kõikjal mujal Eestis aastaid kulgenud edestavalt, Tallinnaga võrreldes. Ses mõttes on Tallinn mingitel põhjustel olnud nagu vesikikivi Eesti omandireformi kaelas. Mispärast Tallinnas see asi niimoodi läks, seda ei tahaks ma siin käsitleda. Sellel on kindlasti omad poliitilised põhjused. Aga see on fakt. Võib-olla tegime me omal ajal ühe suure vea, kui me ei andnud omandireformile Eestis kahte eri vormi, näiteks ülejäänud Eestile ühed tähtajad ja Tallinnale teised tähtajad, sest üks kisub praegu teisi tagasi. Me oleme taas selle juures, et praegu on Tallinna teatud poliitiliste ja majanduslike kahjude hinnaga püütud tõmmata reformis edenenumate Eesti osade tasemele, nii nagu me üldjuhul oleme takistanud aastate jooksul teistel Eesti osadel, mis on kaugemale ette jõudnud, edasi minna. Tallinna loogika alusel pealesurutud tähtajad on üldjuhul olnud valed. See oli teine teema, millele ma tahtsin tähelepanu juhtida. Kolmandaks, ma tahan ühineda sellega, millest Vootele Hansen rääkis konkreetsemalt. Mina

ütlen abstraktsemalt. Üks seadustes sisalduv oluline põhimõte on välja selgitada, kes on kavandatavate reformide nõrgem pool ja kuidas me saame nõrgemaid kaitsta. Minu arvates ei ole me sellele küsimusele selle eelnõuga seoses vastust saanud.

13:02 Esimees

Täna, Jüri Adams! Kolleeg Mihkel Pärnoja, kõne puldist.

13:02 M. Pärnoja

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu! Selle eelnõu raames ei räägita õiguste kui selliste äravõtmisest, vaid räägitakse tähtajast, millal üks või teine isikute õigus lõpeb. See on kokkuleppe küsimus. Riigikogu ongi selle kokkuleppe koht. Minul on selle eelnõu eri osade kohta olemas oma arvamus, mida ma ka oma kõnes väljendan. Mis puudutab kohaliku omavalitsuse ostueesõigust, siis sellel on oma selge mõte olnud alates selle sätestamise hetkest. Põhiliselt on see mõte olnud just nimelt selles, et vältida kohaliku omavalitsuse territooriumil teatud vara, kinnisvara, eelkõige maa omandamist fiktiivsete tehingute kaudu, madalama hinnaga. Kohalikul omavalitsusel, kasutades oma ostueesõigust, on olnud võimalik seda tõkestada. Praktika näitab, et tegelikult toimuvad fiktiivsed tehingud mõlemas suunas. Sageli lepivad ostja ja müüja kokku, n-ö formaliseerivad kõrgema hinna, et kohalik omavalitsus ei rakendaks ostueesõigust. Tegelikult makstav hind on madalam. Ma arvan, et normaalse tsiviilkäibe alustamiseks Eestis on otstarbekas anda kontrolliõigus praegusel juhul notarile, kes on kohustatud kontrollima, et tehing vastaks tehingu asjaoludele ja seega ka tehingu väärtus vastaks asjaoludele. Selles mõttes arvan ma, et kohaliku omavalitsuse ostueesõiguse lõpetamine oleks asjakohane. Nüüd vaidlusalusest küsimusest, ehitiste vallasasjana võõrandamise tähtajast. Need isikud, kes on sellega seotud, võib jagada kolme rühma. Ühed on need, kes on seaduskuulekalt tähtaegadest kinni pidades esitanud kinnistamisavaldused, kõik oma toimingud teinud ja on kinnistamisprotsessi lõpule viinud. Teised on need, kes on jätnud avaldused esitamata või on jätnud toimingud tegemata endast sõltuvatel asjaoludel. Kolmandad on need, kes on alustanud toimingute tegemist, kuid toimingud on lõpule viimata neist mittesõltuvatel asjaoludel. Kui me räägime võrdse kohtlemise põhimõttest, siis me peame eelkõige silmas ilmselt kolmandat gruppi. Nagu eelnevates sõnavõttudes öeldud, on nende gruppide osatähtsus eri omavalitsusüksustes oluliselt erinev. Eelkõige on see kolmas grupp, need, kelle puhul ei ole toiminguid õnnestunud lõpule viia, seotud Tallinnaga. Ka siin on otsustamisõigus Riigikogu käes. Kui me kasutame võrdse kohtlemise põhimõtet, siis tuleb seda rakendada kõigi kolme grupi puhul, mitte ainult nende puhul, kes ei ole toimingut lõpule viinud neist mittesõltuvatel asjaoludel, vaid ka nende puhul, kes on toimingu lõpule viinud ja on kandnud sellega seoses teatud kulutusi. Omandireformi puhul on juba tegemist sellise nähtusega, mis oma tunnuste poolest erineb normaalsest tsiviilkäibest. Peab arvestama, et teatud hetkel tuleks see lõpetada, sest iseenesest see ei lõpe. Kas 31. detsember aastal 2003 on Riigikogu enamuse arvates see tähtaeg, kus on tõesti mõistlik see lõpetada ja pärast seda ei ole enam ühtegi isikut, kelle puhul me võime öelda, et võrdse kohtlemise põhimõte ei kehti? Siin on vaja teha valik ja ma arvan, et valitsusel kui eelnõu esitajal on võimalus, arvestades seda, et käesoleva aasta lõpuni on natuke rohkem kui kuu aega, kaaluda, millise variandi kasuks otsus langetada või, õigemini, milline ettepanek Riigikogule teha. Ühel või teisel moel on otsustamise koht Riigikogus. Omandireform ei lõpe iseenesest. Aitäh!

13:02 Esimees

Aitäh, Mihkel Pärnoja! Palun, Vambo Kaal, sõnavõtt kohalt!

13:02 V. Kaal

Aitäh, härra esimees! Ma tahan ka kahel aspektil peatuda. Üks on see, millest eelkõneleja natuke rääkis, et kasutatakse mõlemat pidi hinnamoonutust selleks, et kohalik omavalitsus ei saaks kasutada oma ostueesõigust. Võib öelda, et kui kolm-neli aastat tagasi Saaremaal näidati üldjuhul hinda väiksemana ja kohalikud omavalitsused kasutasid ostueesõigust, siis viimasel ajal toimub protsess vastupidi: näidatakse kaks korda kõrgemat hinda, et omavalitsus mingil juhul ei saaks vahele tulla. See on omakorda tekitanud olukorra, kus praegu on saartel maa hind hindamisel ääretult kõrge, mis tegelikult ei vasta reaalsusele. Teine aspekt, millel ma tahan peatuda, on see, et probleeme võib tekkida n-ö hoone kui vallasasja pärimisel, seda eriti juhtudel, kui on tegemist näiteks kahe pensionäri, kellest üks sureb. Kui neil ei ole olnud vahendeid, et maad mõõta ja kinnistada, võib tekkida olukord, et

pärimistoiminguid pole lihtsalt võimalik lõpule viia. Nii et võib-olla tuleks leida ka variant, et alanejate ja ülenejate sugulaste puhul võiks pärimine siiski toimuda 2003. aasta lõpuni vallasasjana, aga puht ostu-müügitehing ilmselt küll ei peaks sellistel tingimustel toimuma. Aitäh!

13:02 Esimees

Suur tänu, Vambo Kaal! Liia Hänni, sõnavõtt kohalt!

13:02 L. Hänni

Mul on väga lühike mõtteavaldus. Ma olen püüdnud hoiduda sõnavõttudest omandireformi teemal. See on minu jaoks liiga keeruline ja valus valdkond. Praegu tundub, et on tõesti selline hetk, kus ka need küsimused, mis siin saalis on esitatud, näitavad, et see eelnõu sellisel kujul, eriti selle sotsiaalsed mõjud, ei ole piisavalt läbi analüüsitud. Seetõttu ma usun ja loodan, et valitsus kui eelnõu algataja teeb täna ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada. Aitäh!

13:02 Esimees

Aitäh! See mõtteavaldus oli tõenäoliselt adresseeritud härra ministrile. Kalle Jürgenson, palun, sõnavõtt kohalt!

13:02 K. Jürgenson

Aitäh! Kolmanda parandusettepanekuga seoses tahan öelda ühe mõtte, mis puudutab omavalitsuse ostueesõiguse realiseerimist. See on lisaks seletuses mainitud praeguste probleemidega maa hindamisel ja sellega seonduvate asjadega seotud ka meie võimega rakendada sundvõõrandamist. Kindlasti on võimalik sellest loobuda, kui me suudaksime sundvõõrandamise mehhanismi korrektselt käivitada. Praegu ei ole see hoob tööle hakanud. Nii et ka see küsimus vajab kaalumist. Aitäh!

13:02 Esimees

Suur tänu! Ekraan on tühi. Rohkem soove arvamust avaldada ei ole. Kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud. Lugupeetud kolleegid, juhatajale on laekunud Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepanek katkestada seaduseelnõu 866 teine lugemine pärast muudatusettepanekute läbivaatamist. Ma palun Ülo Tärno korraks kõnepulti! Esimene muudatusettepanek, mis on kolleegidelt Laine Tarviselt ja Viive Rosenbergilt, on jäetud arvestamata. Laine Tarvis, palun!

13:02 L. Tarvis

Ma palun seda ettepanekut hääletada.

13:02 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:02 Ü. Tärno

Kõigepealt pean ma tegema sellise möönduse, et esimene ja kolmas ettepanek on omavahel seotud. Komisjoni otsus: poolt 0, vastu 6, erapooletuid 0.

13:02 Esimees

Aitäh! Austatud Riigikogu, panen hääletusele esimese muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 21 Riigikogu liiget, vastu on 26, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Teise muudatusettepaneku autor on Vootele Hansen, ettepanek on jäetud arvestamata. Vootele Hansen, palun!

13:02 V. Hansen

Aitäh! Palun teist muudatusettepanekut hääletada. Kommentaariks ütlen, et mõttetu oleks lasta tekkida olukorda, et nende hoonete omanikud, kes ei saa oma hooneid ei kinnistada ega isegi mitte ühtegi

sammu enam astuda nende kinnistamiseks, ei saa samal ajal neid võõrandada ega mingeid muid tehinguid teha. Ma arvan, et elu võiks kulgeda ikka oma loomulikku rada pidi, kuni lõpuks Vabariigi Valitsus võtab nende jaoks vastu hoonestusõiguse seadmise korra.

13:02 Esimees

Aitäh! Komisjon, palun!

13:02 Ü. Tärno

Komisjoni otsus: poolt 0, vastu 6 ja erapooletuid 0.

13:03 Esimees

Aitäh! Austatud Riigikogu, panen hääletusele teise muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Teise muudatusettepaneku poolt on 39 Riigikogu liiget, vastu on 8, erapooletuid on 2. Ettepanek leidis toetust. Kolmas muudatusettepanek on kolleegidelt Laine Tarviselt ja Viive Rosenbergit. Ettepanek on jäetud arvestamata. Laine Tarvis, palun!

13:03 L. Tarvis

Aitäh! Ma palun seda hääletada.

13:03 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

13:03 Ü. Tärno

Komisjoni otsus: poolt 0, vastu 5, 1 erapooletu.

13:03 Esimees

Täna! Austatud Riigikogu, panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Poolt on 22 Riigikogu liiget, vastu on 28, 1 on erapooletu. Ettepanek ei leidnud toetust. Ülo Tärno, suur tänu! On lõppsõnavõimalus.

13:03 Ü. Tärno

Pean veel nentima, et kui teine lugemine katkestatakse, siis on muudatusettepanekute esitamise tähtaeg 16. november, kell 12. Suur tänu!

13:03 Esimees

Aitäh! Härra minister, palun!

13:03 H. Hololei

Suur tänu! Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Eelnõu algataja ettepanek on eelnõu lugemine katkestada.

13:03 Esimees

Suur tänu! Algataja on teinud ettepaneku katkestada seaduseelnõu 866 arutelu. Kordan veel kord üle: muudatusettepanekud palun esitada majanduskomisjonile 16. novembriks kella 12-ks.

19. 13:00 Otsuse "Eesti ekspordipoliitika põhialuste heakskiitmine" eelnõu (674 OE) arutelu

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud Riigikogu otsuse "Eesti ekspordipoliitika põhialuste heakskiitmine" eelnõu. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti majandusminister Henrik Hololei!

13:00 H. Hololei

Suur tänu! Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Sooviksin käsitleda Eestile olulist teemat - Eesti ekspordi konkurentsivõimet välisurgudel, tutvustada ja põhjendada Majandusministeeriumi kavandatud meetmeid Eesti ekspordi toetamiseks, mis on koondatud dokumenti pealkirjaga "Eesti ekspordipoliitika põhialused". Ekspordi mõistet käsitledes tuleb paratamatult tõdeda, et kuna Eesti väike siseturg on piiratud kasvupotentsiaaliga, sõltub Eesti majanduskasv otseselt sellest, kui palju suudetakse eksportida välisurgudele. Ekspordi kasv aitab tasakaalustada riigi maksebilansi jooksevkontot, suurendada riigieelarve tulusid ning parandada tööhõivet. Ekspordimine on koduturule müügiga võrreldes oluliselt keerulisem, sest ostjad asuvad kaugel ja tootjatel on raskem tunda nõudlust ning olukorda sihturgudel, samuti leida sobivaid müügikanaleid. Rahvusvahelise kaubanduse liberaliseerimine ja kaubandustõkete eemaldamine on suurendanud tootjate omavahelist konkurentsi ja alandanud hindu, muutes välisurul läbilöömise veelgi raskemaks. Eeltoodust lähtuvalt tuleneb vajadus riikliku ekspordipoliitika ja vastavate meetmete järele. Ekspordi toetamise vajalikkusest on Eesti aru saanud juba mitmeid aastaid tagasi. Nimelt alustas Majandusministeerium ekspordi tugisüsteemi väljaarendamist juba 1993. aastal. Tänapäevaks on tugisüsteemi korrastatud nii meetmete kui ka rakendajate osas, on käivitatud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, mille agentuurid saavad teha tõhusamat koostööd erinevate majandusarengu toetamise projektide alal. Ekspordipoliitika seisukohad lähtuvad majandusanalüüsist, millega on välja selgitatud arengut pidurdavad kitsaskohad. Eesti ekspordi struktuuri uurides saab välja tuua Eesti ekspordi nõrgad kohad, milleks on suhteliselt väike lisandväärtus ning toorainemahukas toodang, samuti kontsentreerumine vähestele turgudele. Ettevõtjate arvamust uurides on peamiste probleemidena välja toodud ebapiisav informeeritus välisurgudel toimuvast, Eesti kaupade ja kaubamärgi vähene tuntus, Eesti vähene tuntus ning vähesed tootmisvõimalused, vananenud seadmed ja tööjõu vähene kvalifikatsioon, mis ei luba täita suuri välisellimusi. Nii mõnessegi riiki on eksport raskendatud ka kaubandusbarjääride tõttu. Välispoliitilisest aspektist on ekspordipoliitika kujundamisel lähtutud riskide hajutamise põhimõttest, püüdes eksporti suunata majanduslikult ja poliitiliselt stabiilsetele kaubanduspartneritele ning lähtudes Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmesusest ja Euroopa Liidu õigusest tulenevatest nõuetest. Eesti ekspordipoliitika eesmärk on ekspordil põhineva majanduskasvu toetamine ekspordi arengule kaasaaitamise teel. Tulenevalt ekspordi arengu kitsaskohtadest on ekspordi konkurentsivõime parandamine tihedas sõltuvuses väga paljude muude valdkondade arengust, näiteks tehnoloogilisest arendustegevusest ja innovatsioonist, kvaliteedi infrastruktuurist, transiidist, turismist, haridusest, koolitusest. Tihti on tekkinud küsimus, kui laialt või kas üldse tuleks Eesti ekspordi põhialustes neid küsimusi käsitleda. Siin on abiks see, kui heita pilk riiklike strateegiadokumentide terviksüsteemile. Nimetatud süsteemis on Eesti ekspordipoliitika põhialuste osaks käsitleda otseselt ekspordile ehk olemasoleva eksporttoodangu turustamisele suunatud tegevustele õiguslike aluste loomist eksporditurgude avamiseks, tugisüsteemide arendamist ja tugisüsteemide pakkumist. Siiski eksisteerib üks senistes arengukavades veel katmata valdkond. See on viimase kümnendi jooksul osutunud peaaegu kõige olulisemaks tootmise loomise ja tehnoloogia siirdeallikaks, nimelt, välisinvesteeringute kaasamine. Eesti väheseid sisemaiseid investeerimisvõimalusi ja konservatiivset eelarvepoliitikat arvestades on välisinvesteeringud peamine võimalus suurendada investeeringuid tootearendusse ning kvaliteedi juhtimisse, mis on ekspordibaasi arengu seisukohalt eriti tähtis. Seetõttu käsitletakse käesolevas dokumendis välisinvesteeringute kaasamist ühe tegevussuuna ekspordi konkurentsivõime suurendamisel. Tulenevalt ekspordipoliitika fookusest on ekspordipoliitika põhivaldkonnad järgmised. Kõigepealt, eksporditurgude avamine ja turulepääsu toetamine. Märksõnadeks selles tegevussuunas on nii majandus- ja kaubanduskokkulepete sõlmimine riiklikul tasandil kui ka Euroopa avalikes hangetes osalemise toetamine. Teiseks, eksporditehingute garanteerimine, mis on teine tähtis tegevusvaldkond. See võimaldab eksportijatel ja ekspordi krediteerijatel vähendada riske, mis seonduvad näiteks välisostjatelt laekuvate maksetega, ekspordilepingu katkemisega toote valmistusajal ja muude asjaoludega. Sageli nõuab riiklikku garantiid eksportija välispartner ning süsteemi latus toimimine on seega ülimalt oluline. Kolmas tegevussuund on ekspordi tugiteenuste arendamine. Selle all mõistetakse ekspordiinfo kogumist ja vahendamist, uuringuid, koolitust, välismessidel osalemist, missioonide ja muude eksporti toetavate ürituste korraldamist. Neljandaks, tähelepanu all on välisinvesteeringute kaasamine. Siia alla kuulub nii riigi üldine mainekujundus kui ka potentsiaalsetele investoritele suunatud nn otseturundus. Kuna raha pole kunagi piisavalt, tuleb riikliku strateegia planeerimisel seada prioriteete. Nende valik sõltub sellest, kui

tõhusalt suudetakse täita püstitatud eesmärgid. Ekspordipoliitika seisukohalt on soovitud eesmärgiks ekspordimahu kasvu kõrval ka elanikkonna tulude ja tööhõive kasv. Tuleb silmas pidada, et suurimat tulu toovad suure lisandunud väärtusega ja innovatiivsed tooted. Seetõttu lähtume ka eksportijatele toetuste pakkumisel järgmistest põhimõtetest. Esiteks, eelistame toetada kõrgtehnoloogilise, innovaatilise ja teadusmahuka toodangu ning ni_itoodangu väljaarendamist. Teiseks, toetuste jagamisel eelistame väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid. Kolmandaks, lähtume vajadusest koondada nappe tootmisvahendeid suurema efektiivsuse saamiseks, mis tähendab oluliste sihtturgude eelistamist ning ekspordi tugiteenuste suunamist olulistele sihtturgudele. Need on selle strateegia kontekstis Euroopa Liit ja Euroopa Liidu kandidaatriigid. Kuna neid turge on palju, esitatakse igal aastal koostatavas ekspordipoliitika tegevusplaanis perioodi täpsemate sihtturgude nimistu. Ekspordipoliitika teostamisse on asutused hõlmatud kolmel tasandil. Ministeeriumid, kelle hulgas juhtivrolli mängivad Majandus- ja Välisministeerium, töötavad välja ekspordipoliitika tugimeetmed, peavad läbirääkimisi turu avamiseks välislepingute sõlmimise kaudu. Teiseks keskseks osaks on sihtasutused, eelkõige EAS ning Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx, kes osutavad ettevõtjatele konkreetseid riigipoolseid teenuseid. Kolmandaks, eriorganisatsioonid, erialaliidud, ettevõtluskeskused, kes on kaasatud arendustegevusse ning kes täidavad arendusprogramme sihtasutuste tellimusel. Tugiteenistuste valiku laiendamise kõrval kindlustatakse tugisüsteemi edasine areng, dünaamilisus ning strateegiline planeerimine, mille eesmärk on luua Eesti eksportijatele rahvusvahelistel turgudel võrdväärsed tingimused. Oluliste tegevusprintsipiidena võib välja tuua ettevõtlusorganisatsioonide ja erialaliitude kaasamise ekspordi arendustegevusse, saavutamaks teenuste osutamist eksportijatele riigi jaoks kõige soodsamatel tingimustel, samuti ettevõtete koostöö edendamist, soodustades suuremate tellimuste täitmist ühiselt. Praeguse ekspordipoliitika versiooni on välja töötanud Majandusministeeriumi kaubandusosakonna ja majandusarenguosakonna töötajad, arvestades Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse, sihtasutuse KredEx, Kaubandus-Tööstuskoja ja Väliskaubanduse Liidu seisukohti. Põhialuste eelnõu selle versiooni väljatöötamisel on olnud abiks ka Välisministeeriumi, Eesti Panga ja Tallinna Tehnikaülikooli spetsialistid, samuti on kaasatud organisatsioonide esindajaid ja eksportijaid. Ekspordipoliitika põhialustest lähtuvalt töötatakse iga aasta välja ekspordi arengu tegevusplaani, mille Vabariigi Valitsus heaks kiidab. Selles pannakse paika ekspordi arendamise prioriteedid, abinõud ja orienteeriv rahastamisvajadus jooksvaks neljaks aastaks. Seda rakendavad ellu nii EAS, Ekspordiagentuur kui ka KredEx. Ekspordipoliitika abinõude rakendamiseks vajaminevad summad ja nende jaotus eri meetmete vahel nähakse ette eelnimetatud ekspordi tegevusplaanis. Viimastel aastatel on ekspordi arengu rahastamine toimunud kahe sihtasutuse kaudu, kes on vahendeid taotlenud Majandusministeeriumi eelarve kaudu. Garanteerimistegevus ei nõua iga-aastasi eraldisi, välja arvatud kulutused garantiireservi täiendamiseks. Garanteerimistegevuse ressursivajadus kaetakse ekspordi garanteerimise omavahenditest. Ekspordiagentuuri projektid vajavad, vastupidi, iga aasta rahastamist. Kui aastal 1998 ulatus ekspordi arendustegevuse rahastamine riigieelarvest ja PHARE abivahenditest 18 miljoni kroonini, siis käesoleval aastal on selleks kulutatud 9,2 miljonit krooni. Ettevõtjatele hädavajalike meetmete jaoks taotletakse järgmiseks aastaks ekspordiprogrammide rahastamist vähemalt 15 miljoni krooni ulatuses. Mitmed uued toetusprogrammid on kavandatud selliselt, et edukate tulemuste korral tagastavad abisaajad tulevikus osa toetussummast Ekspordiagentuurile. Lõpetuseks tahan veel rõhutada, et kuigi nõustun suuresti nendega, kes panevad Eesti majanduskasvu ja ekspordiedu vahele võrdusmärgi, ei ole käesoleva dokumendi ambitsiooniks lahendada kõiki majandusarengu probleeme korraga. Dokumendi kitsas fookus ei ole kindlasti puudus, pigem on tegevused paremini läbi mõeldud, ülesanded selgelt jaotatud ning vahendeid hoolikamalt koondatud, mistõttu ka efektiivsus on suurem. Olulisem on sellest dokumendist lähtuv signaal eksportijatele: me tähtsustame ja tunnustame teie tegevust ning toetame teid! Loodame, et Riigikogu teeb selle majandusstrateegilises süsteemis nii vajalikku rolli täitva dokumendi suhtes positiivse otsuse. Täna tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Usun, et ettekanne tekitas Riigikogu liikmetel palju küsimusi. Kahjuks küsimusi ei ole. Suur aitäh, härra minister! Kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni esimehe Andres Lipstoki!

13:00 A. Lipstok

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Mul on ka suur kaust kaasas ja ma hakkan ettelugemisega pihta. Kõigepealt ütlen seda, et selle eelnõu andis valitsus üle selle aasta kevadel. Esimest korda menetles majanduskomisjon seda 3. aprillil. Eelnõu jäi seisma sel põhjusel, et ei olnud päris selge, kas ekspordipoliitika põhialustega sellisel kujul, nagu ta esitati, tahetakse tõesti ilma arvudeta ja ilma teiste kaasnevate poliitikateta kaaluda kogu Eesti majanduse tulevikku. Tookord saime selgeks, et päris sellist soovi Majandusministeeriumil ja valitsusel siiski ei ole. Järgmine kord, kui Majandusministeerium oli valmis majanduskomisjoni ette tulema, oli käes juuni. Juunis anti ülevaade sellest, millised poliitikad lisaks ekspordipoliitikale kas on juba olemas või on vastu võetud ja millised veel tulevad. See andis meile julgust selle dokumendiga, mille pealkiri on "Eesti ekspordipoliitika põhialused", edasi minna ja arvata, et see võiks tõesti olla ainult ekspordipoliitika dokument. Juba siis otsustati, et pärast selle poliitika tõsist läbitöötamist ja suvevaheaja möödasaamist tuleme temaga suurde saali, lähtudes kodukorrast kas oktoobri lõpus või novembri alguses. Viimased majanduskomisjoni istungid olid 16. oktoobril, 18. oktoobril ja 8. novembril. Nüüd on see poliitika Riigikogu suures saalis ja on väga kahju, et kell on pool neli, et on öötunnid, aga selles ei ole süüdi ei algataja, valitsus, Majandusministeerium ega ka mitte majanduskomisjon, vaid arvatavasti selline tähtede kokkusattumine, et kui kevadest saati oli planeeritud tulla täna ekspordipoliitikaga siia saali, siis sattus ka eelarve lugemine tänasele päevale ja et eelarve lugemine läks just nii, nagu ta täna läks. Ma arvan, et mul ei ole vist vajadust üles lugeda kõike seda, mis ekspordiga kaasneb ja millest minister teile rääkis. Ütlen ainult, et majanduskomisjon tegi ühehäälselt otsuse pärast läbirääkimisi teha teile ettepanek eelnõu 674 otsusena vastu võtta. Otsuses on täpsustatud statistikaandmeid, kuna eelnõu on pikalt menetluses olnud. Need numbrid, mis siin otsuses on, on nii uued, kui täna olla saavad. Ma loodan, et seetõttu on see dokument suhteliselt ajakohane ja vastuvõtmiseks küps. Tõsi, poliitika põhialuste vastuvõtmiseks on saal nagu tühjavõitu, aga kui arvestada seda päris pikka perioodi, mille jooksul need dokumendid on menetluses olnud, kusjuures dokument ise muutunud ei ole, siis ma loodan, et kõik need inimesed, kes ekspordipoliitika põhialustega tutvuda tahtsid, selle kohta ettepanekuid esitada tahtsid, on seda teha saanud. Ma jään majanduskomisjoni esimehena komisjoni seisukoha juurde, et otsuse võiks täna vastu võtta. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Andres Lipstok! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. On võimalik osaleda läbirääkimistel. Keegi oma arvamust avaldada ei soovi. Muudatusettepanekuid eelnõu kohta laekunud ei ole. On lõppsõnavõimalus. Härra minister, kaasettekandja - keegi sõna ei soovi. Alustame lõpphääletust. Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Riigikogu otsuse "Eesti ekspordipoliitika põhialuste heakskiitmine". Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused Otsuse vastuvõtmise poolt on 33 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Eesti ekspordipoliitika põhialused on heaks kiidetud.

20. 13:00 Riiklike peretoetuste seaduse eelnõu (860 SE) teine lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud riiklike peretoetuste seaduse eelnõu. Alustame eelnõu teist lugemist. Ettekandeks on sõna sotsiaalminister Eiki Nestoril.

13:00 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Riigikogu! Vabariigi Valitsus esitas teile riiklike peretoetuste seaduse nendel eesmärkidel, millest oli esimesel lugemisel juttu. Nendest olulisemad on teise lapse toetuse suurendamine, eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetuse suurendamine, lapsendamistoetuse sisseviimine, mis on uus toetusliik ja mida hakatakse maksma kahekümnekordses lapsetoetuse määras, ja elluastumistoetuse suurendamine 5000 kroonist 6000 kroonini. Esitatud muudatusettepanekute kohta on minu seletused väga lakoonilised. Nendest mulle kõige südamelähedasem on muudatusettepanek nr 1. Ka mina loodan, et tulevikus viiakse see ellu, kuid praegustes määrades läheks see maksma rohkem kui 360 miljonit Eesti krooni. Kahjuks peab ütlema, et riigieelarves selleks vahendeid ei ole. Muudatusettepanek nr 2 läheb maksma 105 miljonit krooni ja

kahjuks ka selleks vahendeid ei ole. Muudatusettepanek nr 9 maksab 68,4 miljonit krooni ja kahjuks ka selleks vahendeid ei ole. Muudatusettepanek nr 4 on sellelaadiline, millega eelnõu autor ei nõustu seetõttu, et lapsehooldustasu sisseviimisel oli üks põhimõtteid see, et seda makstakse lapsevanemale, sõltumata sellest, kas on tegu lapsevanemaga, kes töötab, või lapsevanemaga, kes ei tööta. Seda makstakse sõltumata sellest ja sellise vahe sisseviimine oleks selle põhimõttega vastuolus. Tänan tähelepanu eest! Ma arvan, et eelnõu on valmis vastuvõtmiseks. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel on küsimusi. Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Me eelmine kord natuke rääkisime sel teemal, aga ma mitte ei saa jätta uuesti küsimata: kas te märkate, et eelnõu 860 pealkiri ja sisu ei lähe mitte üldsegi kokku? Teisiti öeldes: mis siis ikkagi on pere?

13:00 E. Nestor

Miks ei lähe kokku, lähevad ikka kokku. Tegemist on erinevate toetustega. Meil on kasutusel selline toetamismoodus, et me kasutame eri toetuste liike ja nendele ühise nimetaja andmine on minu meelest täiesti õigustatud. Vaadake, kui me räägime kas või elluastumistoetusest, siis on ka tegemist teiselaadilise toetusega.

13:00 Esimees

Tänan, härra minister! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Austatud härra minister! Eelnõu, mida te täna teisel lugemisel Riigikogu ees esitlete, oleks nagu vastus proua Järvesoo, nii oli vist ta nimi, initsiatiivile "Igale lapsele 1000 krooni!". Kas te võtaksite kokku ja hindaksite, kuivõrd proua Järvesoo hea initsiatiiv on selles eelnõus kajastamist leidnud?

13:00 E. Nestor

See on leidnud kajastamist sellel moel, et eelnõuga suurendatakse erinevaid toetusi, mida makstakse, kahjuks mitte selles ulatuses, mida austatud proua oma ettepanekus ette näeb. Riigieelarve menetlemisel täna oli teil võimalus neid ettepanekuid arutada ja ka suurusjärgud on küllalt lähedased sellele, mida austatud Riigikogu liikmed oma parandusettepanekutes välja pakkusid. Ühtpidi sõltub kõik võimalustest ja teistpidi sellest, mida on otstarbekas sellise toetuse suuruse juures teha ja kuidas elu korraldada.

13:00 Esimees

Tänan! Tõnu Kauba, teine küsimus, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Minu teine küsimus lähtub §-st 31. Me küll praegu seda ei sätesta, aga see paragrahv räägib nende toetuste kohta andmete kandmisest riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel moodustatud registrisse. Ma tahan teada saada seda subjektide ringi. Öelge, palun, kas käesoleva seaduse vastuvõtmisega tegelikult selles osas midagi muutub, ehk, teisiti öeldes, kas nende isikute ring, kelle kohta sealt andmeid võib saada, on muutunud või mitte!

13:00 E. Nestor

Ei ole muutunud.

13:00 Esimees

Härra minister, tänan! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti sotsiaalkomisjoni liikme Tiit Sinissaare!

13:00 T. Sinissaar

Austatud härra esimees! Lugupeetavad kolleegid! Kuna tegemist on uues redaktsioonis esitatud seaduseelnõuga (sama seaduse võtsime me siin saalis vastu umbes kaks aastat tagasi), siis nii muudatusettepanekutes kui ka komisjoni aruteludes sisulisi kontseptuaalseid asju kõne all ei olnud. Muudatusettepanekud, nagu härra minister märkis, jagunevad põhiliselt kaheks: ühed, mis püüavad erinevaid toetusliike suurendada, hinnanguliselt kogumaksumuses umbes 550 miljonit krooni, ja teised, mis on redaktsioonilised ja täpsustavad ning sõnastavad mõningaid sätteid paremini. Nende autoriteks on põhiliselt nii ministeeriumi kui ka komisjoni nõunikud. Nii et komisjon tegeles põhiliselt ainult muudatusettepanekute läbivaatamise ja hääletamisega. See töö tehti suures osas komisjoni 8. novembri istungil, kuid kaks keelelist märkust hääletati läbi ka 13. novembril. Ühtlasi tegi komisjon ettepaneku eelnõu täna saalis lugemisele panna ja seadusena vastu võtta. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, Tiit Sinissaar! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, on võimalik osaleda läbirääkimistel. Tõnu Kauba, palun, sõnavõtt kohalt!

13:00 T. Kauba

Aitäh! Mul on väga lühike repliik. Sellele viitasin ma juba oma küsimuses. Käesolev eelnõu räägib tegelikult lastele toetuse maksimisest. Perest laiemas mõttes ei ole siin küll absoluutselt juttu. Teisiti öeldes: kui võtta tõena seda, mida eelnõu autorid on sõnastanud, siis pere ei tähenda nende mõistes kahte täiskasvanud inimest, kes koos elavad. Aitäh!

13:00 Esimees

Täna, Tõnu Kauba! Palun, Mai Treial, kõne puldist!

13:00 M. Treial

Austatud juhataja! Head kolleegid! Sotsiaalkulutusteks pole kunagi raha ülearu. Sotsiaalkulutuste hulka loetakse ka toetusi lastele ja perekonnale. Üks põhjusi, et lastele tehtavate kulutuste maht püsib juba aastaid samal tasemel või isegi väheneb, on laste arvu vähenemine. Teine põhjus on lapsetoetuse määra säilitamine praktiliselt endisel tasemel. Umbes kolmandik lastega peredest on aga tõeliselt hädas. On lihtne üles lugeda, milline raha on määratud lastele. Põhiosa sellest moodustavad lastetoetused, tervishoiu- ja hoolekandekulud, mille hulka kuuluvad summad lastekodudele, koolkodudele, turvakodudele, toimetulekutoetus, lasterohkete perede toetus jne. Probleem on aga selles, et meie noored elavad täiesti uues situatsioonis. Ligi neljandik on töötud ja kui peres on ka lapsed, siis võib vaid imestada, kuidas tuhanded noored pered üldse vee peal püsivad. Kui eakatel on veel kuidagi võimalik oma pensioniga toime tulla, siis paljudel lastega peredel jääb üle loota vaid riigi ja kohaliku omavalitsuse abile. Eesti ühiskond on jõudnud poliitilisse, sotsiaalsesse ja eetilisse kriisi. 2/3 lastest kasvab üles vaesuses. Inimestel puudub elementaarne turvalisus. Nii kirjutasid kevadel 26 Eesti sotsiaalteadlast. Millal siis olukord muutub ja perekondadele hakatakse tähelepanu pöörama? Oleme taotlenud lapsetoetuse määra tõstmist, teinud teisigi ettepanekuid. Ka valitsuskoalitsiooni erakonnad on oma programmides ja koalitsioonileppes lubanud paljutki, kuid sõnadest kaugemale pole sageli jõutud. Opositsioonist tulevaid ettepanekuid tõrjutakse. Miks? Proua Järvesoo on teinud algatuse: iga laps saagu toetust 1000 krooni kuus. Ta on saatnud laiali üleskutseid ja lendlehti, jättes tühjaks koha, kuhu saata oma toetus sellele ettepanekule. Ka minu töölauale on laekunud kümneid toetuskirju. Riikliku toetusena tagatav 1000 krooni kuus iga lapse jaoks oleks parim investeering oma rahvasse, sest see aitaks ema vabastada mitmetest igapäevastest raskustest ja annaks talle aega oma pere jaoks. Mis saab olla sellest tähtsam? Olgu, võib öelda, et lapsetoetuse suurendamine ühekorraga 150 kroonist 1000 kroonini on utoopiline. Kuid miks me ei tee samme selles suunas, et veidigi sennapoole liikuda? Miks jäetakse esimesele lapsele mõeldud toetus endiselt 150 kroonile? Eestimaa Rahvaliidu nimel oleme teinud muudatusettepaneku maksta lapsetoetust igale lapsele 300 krooni ehk kahekordses lapsetoetuse määras. (Nii on kirjas muudatusettepanekus nr 1.) Soovitame ühtlustada kõigile lastele makstava lapsetoetuse suuruse. Tegime ettepaneku suurendada sünnitoetust esimese lapse sünni korral 300 krooni võrra, iga järgmise lapse sünni korral 450 krooni võrra. Tegime ettepaneku mitmike sünni korral suurendada toetust 300 krooni võrra. Põhjendus: ühekordse sünnitoetuse osatähtsuse

suurendamine on põhjendatud laste sünniga seotud lisakulutustega perekonnas. Eelnõu algataja ettepanekuid ei toetanud, samuti jättis juhtivkomisjon need arvestamata. Nii juhtus ka ettepanekuga suurendada koolitoetust 450 kroonist 750 kroonini (muudatusettepanek nr 9). Õppeaasta alguses on perekonnal suuri väljaminekuid seoses koolitarvete muretsemisega. Seetõttu on vaja suurendada ühekordset koolitoetust. Paar kuud tagasi tegi ajakiri Pere ja Kodu väikese uuringu ning tegi selgeks, et veel enne, kui elevil koolijüts oma esimeselt õpetajalt aabitsa pihku saab, peavad vanemad muretsema talle koolitarbed ja kooliriided, mis ühes tavalises keskmise hinnaklassiga kaubamajas maksavad kokku vähemalt 3450 krooni. Praegu on koolitoetus 450 krooni. Koolitarvete ja riiete täiskomplekti soetamiseks peavad vanemad lisama oma taskust 3000 krooni või veel rohkemgi. Ometi ei toetanud eelnõu algataja isegi meie tagasihoidlikku koolitoetuse suurendamise ettepanekut. Tegime ettepaneku, et peretoetuste suuruse kindlakstegemisel võetaks arvesse kõiki peres kasvavaid ja vähemalt 16-aastaseks saamiseni kasvanud lapsi ...

13:00 Esimees

Kas kõneleja palub lisaaega?

13:00 M. Treial

Palun jah! ... kusjuures lapse vanuse kasvades ja täisealiseks saamisel käesoleva seaduse mõttes laste sünnijärjekord ei muutuks ning lastest vanimat loetaks ikkagi esimeseks lapseks. Selle põhjenduseks on see, et laste sünnijärjekorra muutmine peres ei ole õige. Eelnõu algataja ettepanekut ei toetanud, juhtivkomisjon samuti mitte. Lootsime, et meie ettepanekud pakuvad leevendust väikese tuluga perede toimetulekuprobleemidele, aitavad vähendada sotsiaalseid pingeid ühiskonnas. Meie ettepanekud pole laest võetud, neid on esitatud ja toetatud peaaegu kõigil meie kohtumistel lastevanematega ja, uskuge, neid kohtumisi on olnud väga sageli. Valitsuskoalitsiooni kavandatud minimaalne peretoetuste suurendamine ei vähenda vaesust ühiskonnas, sest ostujõud väheneb tarbijahinnaindeksi tõusu tõttu paratamatult ning lastetoetuste osatähtsus perede netosissetulekus tervikuna tegelikult ei suurene. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Mai Treial! Palun, Tiit Toomsalu, kõne puldist!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud kolleegid! Kolleeg Mai Treial rääkis juba niivõrd sisukalt meie ühiskonna argipäeva- ja igapäevapildikestest, et raske on midagi lisada. Samas juba nimetati, et eelnõu, mida me täna käsitleme, riiklike peretoetuste seaduse eelnõu, on tekitanud ühiskonnas suuremat vastukaja ja on leidnud suuremat tähelepanu, kui me oleksime võinud eeldada. Proua Järvesoo, kodumaale naasnud eestlanna, on välja pannud oma isiklikud säästud, selleks et propageerida arusaama, mille kohaselt uue põlvkonna jaoks elule kindla aluse loomine peaks olema kogu ühiskonna esmane eesmärk ja ülesanne. Tema levitatavaid lendlehti on visatud alla lennukilt, aga on saadetud ka, ma arvan, paljudele meist, paljude lihtsate Eesti inimeste allkirjastatuna. Ka mulle on neid tulnud mitukümmend ja ma olen nad tagastanud märkusega, et kui Riigikogus tuleb arutlusele seaduseelnõu, mis näeb ette meie uue põlvkonna, meie noore inimese turvatunde tagamiseks 1000 krooni kuus riiklikke toetusi, siis siinkõneleja hääletab selle poolt. Austatud kolleegid! See proua Järvesoo üleskutse võimaldada elamisväärne materiaalne toetus uuele põlvkonnale ei ole mitte ameerikalik ulmefantaasia ega soov, ameerikaliku elu ülekanne Eestimaa tavapäeva. Ma arvan, et paljudele meist on tulnud ka väga tänapäevasel teel, meili teel ühe Läänemaa paljulapselise pere, Suitsu pere palve aidata neil hakkama saada igapäevaelu muredega. Pere, kus on 16 last, peab hakkama saama sellega, mida toob koju pereisa, kes on töö puudumise tõttu Lihula alevikus tihti lihtsalt töötä. Austatud kolleegid! Möödunud nädalavahetusel võimaldati mul põlevkivibasseinis tutvuda Kohtla-Järve põlevkilinnakute eluoluga. Käies nendes väljasurevates kaevandusasulates, juhtusin rääkima ühe noore emaga, kel oli käekõrval kolm last. Ta ütles, et elamiseks annab lootust ainult see, et tal on võimalus saada lapsetoetust, sest kaevandused on suletud ja töökohti ei ole. Austatud kolleegid! Täna riigieelarve arutusel hääletas see saal välja parandusettepaneku, millega proua Järvesoo mõeldud 1000-kroonine lapsetoetus oleks võinud saada tegelikkuseks. See tähendab, et see seaduseelnõu, mis siin on, oleks austatud härra ministri väga vaoshoitud ja väga korrektse ütluse kohaselt võib-olla esimene samm teel proua Järvesoo

unelmate realiseerimisel Eestimaal. Kurb on see, et see eelnõu on aga järjekordselt üles ehitatud pikale reale eurodirektiividele, millega Eesti oma seadusi harmoneerib. Kui selle seaduseelnõu ainus eesmärk on järjekordselt teenida plusspunkte selleks, et sulgeda järgmine peatükk teel ühiskonda, millele me ise oma ühiskondliku korralduse ega mõtteviisi poolest ei ole esialgu veel vastavad, siis on see küll kurb. Aga hea seegi. Täna tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Täna, Tiit Toomsalu! Ekraan on tühi. Kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud. Ma palun Tiit Sinissaare tagasi kõnepulti, et koos kolleegidega läbi vaadata laekunud muudatusettepanekud! Esimene muudatusettepanek on kolleegidelt Mai Treialilt, Elmar Truult ja Villu Reiljanilt. Juhtivkomisjon on jätnud ettepaneku arvestamata. Mai Treial, palun!

13:00 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda hääletada. Me peame seda muudatusettepanekut väga oluliseks, sest lapsed on kõik võrdsed. Sellepärast teeme ettepaneku maksta lapsetoetust igale lapsele lapsetoetuse kahekordses määras ehk 300 krooni.

13:00 Aseesimees T. Kelam

Täna! Komisjon, palun!

13:00 T. Sinisaar

Aitäh! Komisjon (poolt 3, vastu 4 ja erapooletuid 0) ei toetanud seda ettepanekut. Üks põhjus oli ka see, et selle ettepaneku hind on üle 360 miljoni krooni.

13:00 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 1. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 28, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Teise ettepaneku autorid on Siiri Oviir ja Toomas Varek. Komisjon on jätnud ettepaneku arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Palun hääletada.

13:00 Aseesimees

Täna! Kas komisjon kommenteerib?

13:00 T. Sinisaar

Selle ettepaneku hind on orienteerivalt 105 miljonit krooni. Hääletustulemus: poolt 3, vastu 4, erapooletuid 0. Komisjon ei toetanud ettepanekut.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 2. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 30, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Kolmas muudatusettepanek on samadelt autoritelt, Siiri Oviirilt ja Toomas Varekilt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Tõnu Kauba, palun!

13:01 T. Kauba

Aitäh! Ma palun seda hääletada.

13:01 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:01 T. Sinisaar

Komisjon ei toetanud seda ettepanekut: 3 komisjoni liiget olid poolt, vastu oli 4, erapooletuid ei olnud.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Muudatusettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 31, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Neljas ettepanek on Mai Treialilt, Elmar Truult ja Villu Reiljanilt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Viies ettepanek on samadelt autoritelt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Mai Treial, palun!

13:01 M. Treial

Aitäh! Ma palun seda hääletada. Me peame väga oluliseks seda toetust suurendada, sest lapse sünniga seotud kulutused perekonnas on üsna suured. Igati mõistlik oleks seda summat suurendada.

13:01 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:01 T. Sinisaar

Komisjonis oli selle ettepaneku poolt 3 komisjoni liiget, vastu oli 5, erapooletuid ei olnud. Komisjon ettepanekut ei toetanud.

13:01 Aseesimees

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele viienda muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 32, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Kuues ettepanek on samadelt autoritelt, komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Mai Treial, palun!

13:01 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda hääletada. See muudatusettepanek on samuti väga väärikas ja toetab perekonda lapse sünni puhul.

13:01 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:01 T. Sinisaar

Selle ettepaneku hääletustulemus oli samasugune: poolt 3, vastu 5, erapooletuid 0. Komisjon ei toetanud ettepanekut.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele kuuenda muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 32, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi lükatud. Seitsmes ettepanek on samadelt autoritelt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Mai Treial.

13:01 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun ka seda hääletada.

13:01 Aseesimees

Täna! Komisjon, palun!

13:01 T. Sinisaar

Komisjonis oli tulemus sama: poolt 3, vastu 5, erapooletuid 0. Komisjon ei toetanud ettepanekut.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele seitsmenda muudatusettepaneku.[Hääletustulemused](#) Muudatusettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 32, erapooletuid ei ole. Ettepanek on tagasi

lükatud. Kaheksas muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, algataja toetab ettepanekut. Üheksas muudatusettepanek on Mai Treialilt, Elmar Truult ja Villu Reiljanilt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Mai Treial, palun!

13:01 M. Treial

Aitäh, härra juhataja! Ma palun seda hääletada, sest koolitoetuse määr 450 krooni on kehtestatud juba mitu aastat tagasi. Vahepeal on toimunud üsna olulisi hinnatõuse ja oleks igati mõistlik koolitoetust suurendada, et vähegi leevendada koolitarvete muretsemisega seotud raskusi peredes.

13:01 Aseesimees

Täna! Komisjon.

13:01 T. Sinisaar

Selle muudatusettepaneku hinnaks on arvestatud 68,4 miljonit krooni. Hääletega 3 poolt, 5 vastu ja 0 erapooletut komisjon ettepanekut ei toetanud.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele üheksanda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 7 Riigikogu liiget, vastu on 30, erapooletuid ei ole. Ettepanek lükati tagasi. Kümnes ettepanek on samadelt autoritelt. Komisjon ei ole ettepanekut arvestanud. Mai Treial, palun!

13:01 M. Treial

Aitäh! Ma palun seda hääletada. See on selline muudatusettepanek, mida lapsevanemad on väga oodanud. Selle rakendamine tähendaks, et peretoetuse suuruse kindlakstegemisel võetakse arvesse kõik peres kasvavad ja vähemalt 16-aastaseks saamiseni kasvanud lapsed, kusjuures lapse vanuse kasvades ja täisealiseks saamisel käesoleva seaduse mõttes laste sünnijärjekord ei muutu, neist vanimat last loetakse esimeseks lapseks. See annaks perele võimaluse paremini toime tulla.

13:01 Aseesimees

Täna! Palun, komisjon!

13:01 T. Sinisaar

Komisjon arutles selle üle ja leidis, et siin on üsna palju selliseid asjaolusid, millest on raske üheselt aru saada. Me tõime näiteks olukorra, mis tänapäeval ei ole sugugi haruldane, kui ühes peres on, nagu öeldakse, üks sinu laps, üks minu laps ja üks meie laps. Milline siis nende järjekord on? Leidsime, et siis on kõik lapsed esimesed. Sellistel motiividel (poolt 2, vastu 5, erapooletuid 1) komisjon ettepanekut ei toetanud.

13:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele kümnenda muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 4 Riigikogu liiget, vastu on 31, 1 on erapooletu. Ettepanek lükati tagasi.

11. ettepanek on sotsiaalkomisjonilt, algataja toetab ettepanekut, samuti 12., 13., 14., 15. ja 16. ettepanekut. Muudatusettepanekute loetelu on läbi vaadatud. Kas härra minister soovib lõppsõna? Ei soovi. Komisjon ega fraktsioonid ei soovi samuti. Sotsiaalkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 860 lõpphääletusele. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele eelnõu 860, riiklike peretoetuste seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Poolt on 35 Riigikogu liiget, vastu pole keegi, 1 on erapooletu. Eelnõu 860 on seadusena vastu võetud.

21. 13:00 Terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvahelise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (876 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid! Võtame arutlusele Vabariigi Valitsuse algatatud terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvahelise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna sotsiaalministril. Härra Eiki Nestor, palun!

13:00 E. Nestor

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Selle eelnõu puhul on mind volitatud teile teatama järgmist. Konventsioon terrorismi rahastamise tõkestamise kohta võeti vastu ÜRO Peaassambleel 9. detsembril 1999 ja Eesti Vabariik kirjutas sellele konventsioonile alla eelmise aasta 6. septembril. Täna on konventsiooni ratifitseerinud viis riiki ja konventsioon jõustub, kui neid riike on 22 või rohkem. Konventsioon määratleb teod, mille puhul võib öelda, et tegutsetakse terrorismi rahastamise huvides, ja kohustab riike viima oma sisemised õigusaktid terrorismi rahastamise tõkestamisega kooskõlla. Eelnõu § 2 tähendab Eesti jaoks seda, et Eesti Vabariik, omamata mandrilaval asuvaid püsiplatvorme, esitab selle kohta deklaratsiooni. Valitsus leiab, et eriti praeguses rahvusvahelises olukorras on äärmiselt mõistlik, et ka Eesti Vabariigi Riigikogu selle konventsiooni ratifitseerib. Täna tähelepanu eest!

13:00 Aseesimees

Täna! Küsimus. Kolleeg Koit Pikaro.

13:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Millega te seletate sellist pikka vahet, kui Eesti Vabariik kirjutas konventsioonile alla septembris 2000, aga valitsus esitas selle Riigikogusse läbivaatamiseks alles 15. oktoobril?

13:00 E. Nestor

Aitäh! Üldjuhul on küsimus konventsioonide ratifitseerimise ja nende Riigikogu ette toomise venimisest alati seotud ainult ühe ja ainsa asjaoluga - vajadusega esitada võimalikult täpne, selge ja korrektne tõlge. Muid põhjusi konventsioonide ratifitseerimise puhul üldjuhul ei ole. Minule teadaolevatel andmetel ei ole neid olnud ka selle eelnõu puhul. Eriti seetõttu, et meie siseriiklikud õigusaktid kajastavad siin toodud probleeme küllaldase täpsusega. Nii et siin ei saagi midagi muud olla.

13:00 Aseesimees

Täna! Koit Pikaro, teine küsimus, palun!

13:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eelnõu paragrahvis 3 on viide konventsiooni artikli 7 lõikele 3, milles öeldakse, et Eesti Vabariik kehtestab jurisdiktsiooni artikli 7 lõike 2 kohaselt. Konventsiooni tõlkes on tõepoolest artikli 7 nii lõikes 1 kui ka 2 öeldud, et osalisriik kehtestab oma jurisdiktsiooni jne. Mida te mõistate Eesti õigusruumis jurisdiktsiooni kehtestamise all?

13:00 E. Nestor

Siin on tähtis jurisdiktsioon selle konventsiooni mõttes. Artikli 7 lõige 2 annab riigile võimaluse seda kindlate reeglite järgi kehtestada. Lõige 3 kohustab Eesti Vabariiki teatama, kas ta teeb seda lõike 2 alusel või mitte.

13:00 Aseesimees

Täna! Kalle Jürgenson, palun!

13:00 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Eelmises küsimuses mainitud artikli 7 lõike 2 sõnastuses sisaldub üks huvitav termin. Nimelt, alajaotuses d kasutatakse mõistet "isik, kes tavaliselt elab tema territooriumil", seega meie territooriumil. Keda meie seaduste mõttes peetakse sel juhul silmas tavalise siin elava isikuna? Kas see on alalise elamisloaga, ajutise elamisloaga või mingil muul alusel siin elav isik?

13:00 E. Nestor

Aitäh! Kartes küll eksida, arvan ma, et need on isikud, kes on kodakondsuseta ja elavad legaalselt Eesti Vabariigi territooriumil.

13:00 Aseesimees

Täna! Küsimusi rohkem ei ole. Kas on soovi pidada valitsuspoolset kaasettekannet? Ei ole. Kaasettekande õiguskomisjoni nimel teeb kolleeg Vootele Hansen.

13:00 V. Hansen

Austatud juhataja! Auväärt Riigikogu! Õiguskomisjon arutas terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvahelise konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu oma 15. oktoobri istungil. Kohal oli meie komisjoni jaoks harjumatu palju komisjoni liikmeid. Kohal viibisid ka Ülle Raig Justiitsministeeriumi karistusõiguse osakonnast ja Peeter Püvi, Välisministeeriumi rahvusvahelise õiguse ja õigusloome büroo ata-ee. Kõigepealt mõningatest küsimustest, mis on seotud konventsiooni jõustumisega. Konventsioonile on alla kirjutanud 69 riiki. Allakirjutamiseks avati konventsioon eelmise aasta 10. jaanuaril. Konventsioonile võib alla kirjutada kuni käesoleva aasta lõpuni. Viis riiki on kas seda kinnitanud, konventsiooni heaks kiitnud või ratifitseerinud. Jõustumiseks on vaja 22 riiki. Kui Eesti ratifitseerib konventsiooni enne selle jõustumist ja esitab oma ratifitseerimiskirja, siis jõustub konventsioon Eesti jaoks 30. päeval pärast 22 riigi ratifitseerimiskirjade saabumist, kui Eesti teeb seda hiljem, siis jõustub konventsioon 30 päeva pärast ratifitseerimiskirja esitamist ÜRO peasekretärile. Tekkis küsimus, kas konventsioon tingib muudatusi ka Eesti seadustes. Istungil osalenud Välisministeeriumi esindaja ütluse kohaselt sisalduvad käesoleva konventsiooni põhimõtted Eesti kriminaalkoodeksis ja vastuvõetud karistusseadustikus. Pärast konventsiooni jõustumist ei ole seadustes vaja muudatusi teha. Õiguskomisjon otsustas seda asjaolu kontrollida. Muidugi võib öelda, et lisaks karistusseadustikule ja kriminaalkoodeksile on siin oluline ka rahapesu tõkestamise seadus. Tõepoolest, konventsiooni artikli 7 lõige 2 näeb ette, et me võime kehtestada jurisdiktsiooni, kui kuritegu on suunatud Eesti kodaniku vastu. Meie kriminaalkoodeks ütleb, et käesolev koodeks kehtib ka tegude suhtes, mis on toime pandud väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi (näiteks kriminaalkoodeksi § 5 lõike 1 punkt 2), kui tegu on toime pandud Eesti Vabariigi kodaniku vastu. Võib tuua näiteid, kus siseriiklik seadus tõepoolest sätestab, et jurisdiktsioon ongi nii kehtestatud. Õiguskomisjoni huvitas ka eelnõu § 2, mille järgi Eesti ei liitu konventsiooni lisas toodud protokolliga mandrilaval asuvate püsiplatvormide ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise kohta. Vabariigi Valitsuse esindaja selgitas meile, et Eesti ei liitu sellega sellepärast, et meil ei ole naftaplatvorme või teisi meres või ookeanis asuvaid mandrilavale toetuvaid platvorme, mille ohutuse tagamiseks peaks samme astuma. Komisjon otsustas teha Riigikogule ettepaneku esimene lugemine lõpetada, suunata eelnõu teisele lugemisele ja muudatusettepanekuid ootame käesoleva aasta 22. novembriks kella 12-ks õiguskomisjoni. Täna!

13:00 Aseesimees

Suur tänu! Küsimusi ei ole. Õiguskomisjon tegi ettepaneku eelnõu 876 esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on pakutud 22. november, kell 12. Esimene lugemine on lõpetatud.

22. 13:00 Kriminaalmenetluse koodeksi ja advokatuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu (877 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid! Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse koodeksi ja advokatuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna justiitsministril. Palun!

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Eelnõu ülesanne on tagada advokaadi poolt õigusteenuse osutamisel kliendilt saadud teabe saladuse võimalikult efektiivne kaitse. Eelnõu puudutab kahte aspekti: esiteks, advokaadibüroo läbiotsimise korraldust ja advokaadi kohustusi, ning, teiseks, advokaadi tegevuspiiranguid. Esmalt peatun advokaadibüroo läbiotsimisega seotud küsimustel. Kehtivas õiguses sisalduvad advokaadi tagatised seoses läbiotsimise ja võetusega advokatuuriseaduses. Eelnõu näeb ette vastava regulatsiooni lisamise kriminaalmenetluse koodeksisse, rakendades ka advokaadibüroo puhul notaribüroo läbiotsimist reguleerivaid sätteid ja neid mõningal määral täpsustades. Kriminaalmenetluse koodeksi täiendamine on vajalik kliendisaladuse efektiivseks kaitseks, sest just menetluskodeks on esmane õigusakt, millest uurija oma tegevuses juhindub ja mida ta kindlasti kõige paremini tunneb. Ainsa põhimõttelise erinevusena on eelnõus ette nähtud, et advokaadibüroo läbiotsimist ei sanktsioneerita mitte advokatuuri aukohus, vaid vastav menetlustoiming tehakse maa- või linnakohtu loal. Läbiotsimise tõendusliku eesmärgi saavutamiseks peab otsus olema langetatud võimalikult kiiresti. Seda aukohtumenetlus ei võimalda, sest advokatuuri aukohus koguneb vastavalt vajadusele, ta ei tööta alalise organina. Advokaadi kohustuste hulka lisatakse eelnõuga kohustus hoida kutsetegevusega seotud teabekandjad lahus muudest tema valduses olevatest teabekandjatest. See peab tagama, et advokaadibüroo või advokaadi eluruumi läbiotsimisel ei võeta kaasa kliendisaladusega kaetud teabekandjaid. Advokaadi tegevuspiirangute osas on ette nähtud, et advokaat ei või ilma advokatuuri juhatuse loata kuuluda äriühingute juhatusse või nõukogusse või olla välismaa äriühingu filiaali juhatajaks, ettevõtja esindusõigust omavaks osanikuks või ettevõtja prokuristik. Need piirangud ei kehti advokaadiühingu ja välismaa advokaadiühingu filiaali kohta, see tähendab nende äriühingute kohta, kus antakse professionaalset õigusabi. Eesmärk on, et advokatuuri juhatusel oleks selge ülevaade advokaatide tegevusest äriühingute juhtimises, mis võib kaasa tuua huvide konflikti. Huvide konflikti vältimine on õigusabi osutamisel üks tähtsamaid printsiipe. Praegu selline ülevaade Eesti Advokatuuri juhatusel puudub. Kui advokaat vastavat luba ei taotle, on ta kohustatud end äriühingu juhtimisest taandama hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Kui advokaat luba ei saa ning end äriühingu juhtimisest ei taanda, arvatakse ta advokatuurist lihtsalt välja. Oluline on ka eelnõust tulenev põhimõte, et advokaadibürooga samades ruumides ei või tegutseda muu ettevõtja või filiaal, välja arvatud mõni teine advokaadiühing. Selle eesmärk on samuti tagada, et teise ettevõtja tegevusest tulenevalt ei satuks ohtu advokaadibüroos asuva kliendisaladust sisaldava teabekandja puutumatus. Teiste ettevõtjate tegevus advokaadibüroos tuleb lõpetada hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks. Kui selleks ajaks ei ole tegevust lõpetatud, siis määratakse advokaadibüroo pidajale või füüsilisest isikust ettevõtjale, kui ta tegutseb üksi advokaadina, või advokaadiühingu juhatajale distsiplinaarkaristus, mis võib seisneda kutsetegevuse peatamises kuni üheks aastaks või advokatuurist väljaheitmises. Eelnõu algataja toetab juhtivkomisjoni õiguskomisjoni ettepanekut eelnõu esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi ettekandjale? Koit Pikaro, palun!

13:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Härra justiitsminister! Miks tekkis küsimus advokaadibüroode läbiotsimisest ja seal toimuvatest võimalikest võetustest alles nüüd, pärast läbiotsimist ühes büroos, kui kaks-kolm aastat tagasi Tartus advokaat Musta, kui ma õigesti mäletan, büroo läbiotsimisele ja dokumentide äravõtmisele sellist, ma ütleksin, reageeringut seaduseelnõuna ei järgnenud?

13:00 M. Rask

Kui ma ei eksi, siis advokaat Musta advokaadibüroos toimus läbiotsimine varem kehtinud advokatuuriseaduse alusel ja see ei toimunud mitte kaks-kolm, vaid neli-viis aastat tagasi. Miks tollane justiitsminister niimoodi reageeris, sellele ei oska ma vastata, seda peab härra Varuli käest küsima. Küll aga tekitas sel suvel toimunud läbiotsimine piisavalt palju juriidilisi probleeme, millele on ka eelnõus nüüd lahendust pakutud. Me ei pea kaitsma mitte advokaati kui staatust, vaid me peame kaitsma advokaadi kutsetegevusest tulenevat kliendisaladust. Kui need sätted on erinevalt tõlgendatavad, siis on tarvis need seaduses täpselt välja joonistada, läbi kirjutada. Ka kehtivas advokatuuriseaduses on need põhimõtted fikseeritud, kuid nad ei ole piisavalt täpselt sätestatud või võimaldavad erinevat tõlgendust.

See meie õigusmõistmist ilmselt ei rahulda. See on ka põhjus, miks on tulnud välja hoopiski täpsema regulatsiooniga.

13:00 Aseesimees

Täna! Küsimusi rohkem ei ole. Kaasettekandeks palun ma õiguskomisjoni nimel kõnepulti jälle Vootele Hanseni!

13:00 V. Hansen

Austatud juhataja! Auväärt Riigikogu! Õiguskomisjon arutas kriminaalmenetluse koodeksi ja advokatuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 877 oma 8. novembri istungil. Arutlusel osalesid ka justiitsminister Märt Rask ja Eesti Advokatuuri esimees Üllar Talviste. Olulisi küsimusi seoses advokaadibüroo läbiotsimise või seal toimuvate võetustega ei tekkinud. Enim tegeldi eelnõu ühe teise aspektiga, sellega, kas äriühingu juhatusse või nõukogusse (nende äriühingute juhatusse või nõukogusse, mis ei ole advokaadibürood või advokaadi enda ühingud) tohivad kuuluda advokatuuri liikmed. Eesti Advokatuuri esindaja juhtis tähelepanu mõnele asjaolule, mida ma ka Riigikogule tutvustan. Advokatuur saatis järelepärimised Euroopa riikide advokatuuridele, küsides, kas teistes riikides tohivad advokatuuri liikmed kuuluda äriühingu juhatusse ja nõukogusse. Hispaania, _veits, Inglismaa ja Belgia olid need, kes vastasid. Nendes riikides ei kehti advokatuuri liikmetele piiranguid osalemisel teiste äriühingute juhatuses või nõukogus. Neis riikides on advokaatide osalemine eri vormides äriühingute juhatuses või järelevalveorganis, meie mõistes nõukogus, vaba. Sellele ei seata mingeid piiranguid. Samasisulise vastuse andis ka Euroopa Ühenduse advokatuuride organisatsioon, kus Eesti on praegu vaatleja staatuses, ja kinnitas Euroopas tegutsevate kutseühenduste väiteid. Teiseks, advokatuuri esindaja sõnul on advokatuur selle seadusmuudatusega iseenesest nõus, sest selle kohaselt peab advokatuuri juhatus andma konkreetsele advokaadile loa äriühingu juhatusse või nõukogusse kuulumiseks. Leiti, et see põhimõte on õige, sest siis on juhatusel ülevaade oma liikmete tegevusest. Samas ei nõustunud advokatuur sellega, et seadus kohustab teavitama sellest ka justiitsministrit, sest see seab ohtu advokaadi ametisõltumatuse, kuna teatud juhtudel on advokaat halduskohtumenetluse või tsiviilmenetluse kaudu seotud protsessiga riigi vastu. Samal ajal on teada, et Justiitsministeeriumi esindaja osaleb advokatuuri organite koosolekutel. Seega see informatsioon teadmata ei jääks. Need on aspektid, mida advokatuur pidas vajalikuks meile edasi anda. Nagu öeldud, teistele küsimustele keskenduti tunduvalt vähem, informatsiooni teiste küsimuste kohta anti meile vähem ja komisjoni liikmetel oli ka vähem küsimusi. Millised olid komisjoni otsused? Teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekud esitada käesoleva aasta 22. novembriks kella 12-ks õiguskomisjoni. Täna tähelepanu eest!

13:00 Aseesimees

Täna! Küsimusi ei ole. Õiguskomisjoni ettepanek oli eelnõu 877 esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekud palutakse esitada 22. novembriks kella 12-ks. Esimene lugemine on lõpetatud.

23. 13:00 Kriminaalmenetluse koodeksi ning apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (878 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse koodeksi ning apellatsiooni ja kassatsiooni kriminaalkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Ettekandeks on sõna justiitsministril.

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesolev eelnõu hõlmab kolme suuremat valdkonda. Esiteks, kohtutrahvide obligatoorne kohaldamine, kui isik mõjuva põhjuseta ei ilmu menetleja kutse peale uurija juurde või kohtusse. Teiseks, kiirmenetluse asendamine käskmenetlusega. Kolmandaks, lihtmenetluse ümberkujundamine. Kõik nimetatud muudatused peaksid aitama kaasa kriminaalmenetluse kiiremale läbiviimisele, sest lahenduseta kriminaalasjade arv kasvab ja see sunnib

leidma uusi lahendusvariante. Kohtutrahvide määramise senist korda karmistatakse. Mõjuva põhjuseta mitteilumisel määrab menetleja trahvi, mille võib tühistada juhul, kui mitteilumiseks on mõjuv põhjus. Kohtutrahvi määramise peale võib esitada ka erikaebuse. Seaduse poolt mõjuvaks loetavate asjaolude loetelus muudetakse haigestumine raskeks haigestumiseks, vältimaks ilmumist mittetakistava terviserikke korral kohtusse või uurija juurde tulemisega viivitamist. Samas pannakse kohtutrahvi määramise õigus üldkohtule ja tõstetakse trahvide ülemmäärasid. Ühelt poolt vajadus kiirendada kriminaalmenetlust ja teiselt poolt kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu teatud institutsioonide toomine juba kehtivasse protsessiõigusesse põhjendavad kiirmenetluse asendamist käskmenetlusega. Senine kiirmenetlus ei ole ennast praktikas täiel määral õigustanud, sest sealäbi pole menetlus muutunud kiiremaks ja on toimunud vaid ülesannete, piltlikult öeldes, ümberpaigutamine uurijalt kohtule. Käskmenetlust saab kohaldada kolmanda astme kuritegude, see tähendab nende kuritegude suhtes, mille puhul raskemaks karistuseks on rahatrahv või arest ja kus asjaolud on selged. Lisatingimus on see, et kahtlustatav peab olema täisealine. Ettepaneku kohaldada käskmenetlust teeb kohtule prokurör ja kohtunik teeb otsuse kriminaaltoimiku materjalide põhjal. Süüdistatava õigused on tagatud sellega, et talle saadetakse süüdistusakti koopia ja käskmenetlusega mittenõustumisel toimub kriminaalmenetlus üldises korras. Lihtmenetluse puhul tehakse eelnõus ettepanek selle alternatiivmenetluse rakendusala laiendada. Praegu on sealt välistatud esimese astme kuriteod ja süüdistatavalt nõutakse süü täies ulatuses omaksvõttu. Lihtmenetlus oleks tulevikus erandina välistatud kuritegude puhul, mille eest võidakse mõista eluaegne vabaduskaotus, samuti siis, kui isik ei ole lihtmenetlusega lihtsalt nõus. Lihtmenetluse kokkuleppe sõlmimisel ei osale eelnõu kohaselt enam kannatanu, tsiviilhageja või tsiviilkostja, nende huvide eest seisab prokurör ja kuriteoga tekitatud kahju suurus fikseeritakse kokkuleppes. Menetluse lihtsustamise huvides on jäetud välja kohtu alla andmise etapp. Süüdistatavale lihtmenetluse n-ö ahvatlevaks muutmiseks on eelnõu pakkunud välja lahenduse, mille kohaselt menetluskulud lihtmenetluses, mis on eelkõige ekspertiisikulud ja paljud tõendamiskulud, jäävad riigi kanda, välja arvatud sunniraha. Eelnõuga muudetakse ka kohtu alla andmise regulatsiooni, muutes selle menetlusfaasi formaalseks seaduse nõuete kontrollimise etapiks. Selline lahendus on omaks võetud kriminaalmenetluse seadustiku eelnõu terviktekstis, mis on Riigikogu menetluses. See ei ole mitte Eesti eripära, vaid analoogilisi lihtmenetluse liike tuntakse teiste riikide kriminaalmenetluses juba pikka aega. Eelnõu algataja nõustub õiguskomisjoni ettepanekuga eelnõu esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Küsimused. Koit Pikaro, palun!

13:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Härra justiitsminister! Oma ettekandes te lühidalt nimetasite, et ahvatlevaks variandiks süüdistatavatele ja kohtu alla antud isikutele saab nüüd see, et kohtukulud jäävad riigi kanda. Sellega seoses on mul küsimus, mis koosneb kahest osast. Esiteks, kas te ei arva, et õigusmõistmine (välja arvatud nende kuritegude puhul, kus ette on nähtud eluaegne vanglakaristus) muutub niimoodi kergeks turul kauplemiseks, et riik kingib kohtualusele mingi summa ja see võtab siis osa süüst omaks, kusjuures lihtmenetlus ei eeldagi enam, et ta ennast täielikult süüdi tunnistab? Teiseks, kas selle seisukohaga, et riik võtab kohtukulud enda kanda, ei võta riik endale ikkagi rahalisi kohustusi? Seletuskirjas on väidetud ja eelnõu algataja esindaja õiguskomisjonis püüdis väita, et riigile ei teki täiendavaid rahalisi kulutusi.

13:00 M. Rask

Riigil ei teki täiendavaid rahalisi kulutusi sellepärast, et need kulutused on ka praegu olemas. Tuleb tõdeda, et ega neid kohtukulusid praegu kelleltki kätte ei saa. See on asja teine pool, aga see on praktiline pool. Küsimus on ikkagi selles, et kohtukulude all mõistame me eelkõige kulusid õigusabile, ekspertiisikulud ja neid kulusid, mida on võimalik välja tuua. Me ei too kohtukuludena välja näiteks uurimistoimingute kulusid ja paljusid muid halduskulusid, mis võiksid olla ka täpselt samamoodi kohtukulud, sel juhul me saaksime kokku tegeliku protsessi maksumuse, me näeksime, mida üks kriminaalasi tegelikult tähendab. Võin öelda ümmarguse numbri, kus on võetud arvesse kõigi etappide menetlejate eelarved. See on hirmuäratav statistiline summa: 125 000 krooni ühe kriminaalasja menetluse peale Eestis. Äärmiselt meeldiv oleks panna kurjategijad kinni maksma kõigi

politseiametnike, prokuröride ja kohtute n-ö ülalpidamiskulusid, siis kataksid nad menetluskulusid täielikult. Kaldun arvama, et see ei muutu mingisuguseks kauplemiseks, kui on olemas printsiipaalne prokurör, kui on olemas printsiipaalne kohtunik. Teistes riikides on need printsiipaaalsed inimesed olemas. Kiirus annab tegelikult parema efekti. Teisisõnu: aeg kuriteosündmusest kuni karistuse kättesaamiseni on kõige efektiivsem töö väljaselgitamise aeg. Kui see aeg venib väga pikaks, kahe, kolme, nelja aasta peale, siis ei saavutata ka soovitatavat ümberkasvamise efekti, rääkimata töö tuvastamisest. Inimene unustab, et mitte öelda mõtleb hoopis teised versioonid välja. Ma arvan, et see on väga keerukas probleem, kuid me seisame fakti ees, et selle pika nõukogude kriminaalprotsessist pärit protsessiga edasi minnes ei suuda me kasvavat kuritegevust ohjeldada.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister! Seletuskirjast ilmneb väga eredalt see, et käesoleva eelnõu eesmärk on üha kasvav kuritegevus ja ühtlasi ka õiguskauulekuse taseme langus. Kõige selle elimineerimiseks on kriminaalmenetluse koodeksisse viidud sisse trahvimise institutsioon uurija juurde või kohtusse mitteilumise eest. Ma tahan kuulda härra ministri arvamust: mis siiski teie arvates on tinginud meie kodanike õiguskauulekuse taseme nivelleerumise ja kas teie arvates trahvimine kui selline ja käskmenetluse rakendamine, see tähendab, sanktsioonide rakendamine on see, mis õiguskauulekust võib parandada?

13:00 M. Rask

Ma loodan, et ma sain, vaatamata varasele hommikutunnile, teist õigesti aru. Ma tahan rõhutada, et selle eelnõu eesmärk ei ole vähendada õiguskauulekust. Eesmärk on suurendada õiguskauulekust ning kohtu ja õigustmõistmisorganite autoriteeti. Statistika näitab, et väga paljud protsessid, mis on ette valmistatud paljude protsessiosaliste osavõtul, lükkuvad edasi selle tõttu, et keegi eelmisel päeval, vahetult enne kohtuistungit haigestub. Üks mõjuvamaid põhjuseid, et see praegu niimoodi toimuda saab, on see, et me oleme läinud seniselt sinise lehe süsteemilt üle perearstikesktele haiguslehtede väljaandmise süsteemile. Perearsti kontseptsioon inimese tervisliku seisundi tõendamise kohta on hoopis teistsugune kui kunagisel polikliinikuarstil, kes ütles, et haiguslehte antakse välja ainult töövõimetuselehenä. Praegu saab inimene haiguslehte ka halva enesetunde puhul. See on asja üks pool. Teiselt poolt, tuleb lõpetada selline nihilistlik ja ükskõikne suhtumine uurijasse, prokuröri või kohtusse, et lihtsalt vilistatakse kutse peale, isegi ei teatata, vaid lihtsalt ei ilmuta. Karistussanktsiooni, trahvi sisseviimine nii, et kõigepealt määratakse trahv, aga kui inimene tõendab, et see nii ei olnud, siis ta vabaneb sellest karistusest, peaks andma tulemuse, kus mitteilumine tähendab absoluutselt kohe karistust. Seda karistust on võimalik tühistada, kui mitteilumine on põhjendatud. Me raiskame tohutult ressursse selle peale, et lihtsalt korraldada kohtuistungeid, aga mitte arutada asju. Ma ei näe siin paremat meetodit. Me ei ole jälle jalgratta leiutajad, vaid säärase kord kehtib vanades demokraatiates ja seda ei peeta ainult sanktsioonidele tuginevaks õigustmõistmiseks.

13:00 Aseesimees

Täna! Koit Pikaro, teine küsimus, palun!

13:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Härra justiitsminister! Ma alustan oma küsimust kahe remargiga. Tõepoolest, olen teiega absoluutselt nõus (te olete mulle üldse suurim autoriteet), et naaberriikides ja demokraatlikes riikides on olemas korralikke, oma tööd tundvaid ja aktiivselt tegutsevaid prokuröre. Teiseks, tõepoolest ei kujune see võib-olla alati lehmakauplemiseks, kuid kardan, et meie tingimustes tähendab see siiski sageli seda, et kurjategija tunnistab osaliselt oma süüd ja ülejäänud osas toimub kohtuniku kiire otsustamine. Minu küsimus on palju lihtsam. Kas ma saan õigesti aru, et lihtmenetluse rakendamise puhul puudub kohtunikul võimalus saata kriminaalasja vana mõiste järgi täiendavale eeluurimisele tagasi?

13:00 M. Rask

Põhimõtteliselt on see jälle kontseptsiooni valiku küsimus, kas saata täiendavale eeluurimisele tagasi või mitte. Tihtipeale on täiendavale uurimisele tagasisaatmise taga kõige ehedam tõendite puudus. Muidu tuleks süüdistatav lihtsalt õigeks mõista. Kuna mingid kahtlused jäävad, siis saadetakse kriminaalasi täiendavale uurimisele. "Tegelge asjaga edasi," öeldakse sisuliselt täiendavale uurimisele saatmise määruuses. Jah, käskmenetluse puhul, lihtmenetluse puhul seda ei saa olla. Sel lihtsal põhjusel, et käskmenetlus tegelikult on see, et kui, piltlikult öeldes, Stockmanni kaubamajas saadakse varas kätte, siis tema isiku tuvastavad turvamehed või kes iganes, ta antakse politseile üle, koostatakse dokumendid ja tal lastakse päris rahulikult minna. Samal ajal tuleb keelustada tema riigist lahkumine, rakendatakse tõkend, ning kas ta tuleb kohtusse või ei, see on tema enda asi. Ta saab oma karistuse kätte, see pööratakse täitmisele, olgu see trahvi, aresti või millegi muu näol. Teisisõnu: seda kõike saab rakendada nende kuritegude puhul, kus asjaolud on selged ega ole tarvis teha ulatuslikke ekspertiise või muid uurimistoiminguid. Need teie ette toodud menetlusliigid on tegelikult kergemat laadi kuritegude menetlemise kiirendavad vormid. Mitte miski ei asenda meie kriminaalmenetluses pikka põhjalikku tõendite kogumist raskete kuritegude puhul, kus on tarvis teha ekspertiis, tuvastada isikud, teha mitmeid uurimistoiminguid vaheldumisi jälitustoimingutega ja kõige muuga - need protsessid jäävad kõik alles. Me peame hakkama asja keerukusest ja ühiskonnaohtlikkuse astmest tulenevalt erinevaid asju välja selekteerima, see tähendab, et me ei saa kuhjata uurimisorganeid üle n-ö statistilise materjaliga, kus ei tehta vahet lihtsamatel asjadel ja keerukamatel asjadel. Selleks ongi need vormid välja pakutud.

13:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Varajane hommikutund võib-olla tõesti raskendab meil teineteist adekvaatselt mõista. Samas aga ei mõista ma kuidagi, kuidas nõukoguliku polikliinikusüsteemi asendamine progressiivse perearstisüsteemiga on toonud kaasa õiguskuulekuse vähenemise ning miks sanktsioonid on ainuke tee olukorra parandamiseks. Härra minister! Mina küsisin teie käest, millega te põhjendate üldist õiguskuulekuse vähenemist. Võib-olla on tegemist, ma aitan teid, hoopis õigusregulatsiooni ebaadekvaatsusega, võrreldes ühiskonnas toimivate suhetega?

13:00 M. Rask

Härra Toomsalu! Ma olen teiega nõus selles osas, et õiguskuulekus on olnud oluliselt kõrgemal järjel kui praegu, aga sel tingimusel, et see õiguskuulekus baseerus hirmul, mitte teadlikkusel. Ühiskonnas on teatud demokraatlike vabaduste, liberaalsuse taustal alati välja tulnud need inimesed, kes peavad oma egoistlike soovide realiseerimist esmaseks ja ühiskonna mängureeglite järgi käitumist alles teiseseks. Õiguskuulekuse küsimus ei ole seotud üksnes uurimisorganisse, prokuröri juurde või kohtusse ilmumisega, vaid see on hoopis laiem probleemistik. Selle eelnõu eesmärk ei ole kasvatada kogu ühiskonda õiguskuulekaks, üksipuha mis mõttes, vaid õiguskuulekaks konkreetselt uurimisorganite, prokuröri ja kohtu suhtes. Seetõttu ei sea see eelnõu endale laiemat eesmärki juurutada elanikkonnas austust ja lugupidamist kõigi seaduste vastu, vaid eelkõige nende organite vastu, kes seadusi kohaldavad. Ma arvan, et see on üks kukesammukene sennapoole, et saadaks aru, et teatud situatsioonid on inimesel võimalus ennast kaitsta, seletusi anda, aga ei kaubelda selle üle, kas ta tuleb seda funktsiooni täitma või mitte.

13:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Küsimusi rohkem ei ole. Ma palun kõnepulti õiguskomisjoni aseesimehe Väino Linde!

13:00 V. Linde

Tere hommikust, hea istungi juhataja! Head kolleegid, Riigikogu liikmed! Tõepoolest, ka õiguskomisjon on arutanud seaduseelnõu nr 878 ja ta tegi seda käesoleva aasta 23. oktoobril ja ka 8. novembril. Pean ütleva, et komisjon põhimõtteliselt adus, miks Vabariigi Valitsus selle eelnõu esitas. Me tegime pärast eelnõuga tutvumist ja asjaolude selgitamist ühese ettepaneku Riigikogu täiskogule, et selle eelnõu

esimese lugemise võiks täna lõpetada, ja kuna eelnõuga kavandatud muudatused on siiski olulised, ulatuslikud, siis palub õiguskomisjon veidi pikemat muudatusettepanekute esitamise tähtaega, kui on tavapärane. Me oleme juhatusel esitanud kirjaliku avalduse, et see võiks olla 3. detsember, kell 11. Õiguskomisjon peatus pikemalt eelnõu ühel osal, mis käsitles trahvimist. Olime seisukohal, et kohtuasjade venimine, edasilükkamine on olnud meil pikka aega probleem ja selle põhjus on paljuski just see, et kannatanud, kohtualused, kahtlustatavad ei ilmu uurija või kohtuniku juurde. Nüüd on pakutud niisugust lähenemist, et tõendamiskoormus, et mitteilmumine on põhjendatud, lasub pärast selle eelnõu vastuvõtmist kohtualusel, süüdistataval, kannatanul, mitte teisel poolel: uurijal või kohtul. Me arvasime, et niisugune seisukoht on igati õige. Nagu eelkõneleja juba viitas, ei ole me siin päris esmaavastajad. Niisugune lähenemine on näiteks ka Saksamaal. Eelnõu kohta andsid kirjalikke arvamusi ka Riigiprokuratuur ja advokatuur. Põhimõtteliselt on need seisukohad toetavad, tehakse küll väikseid täiendusi ja täpsustusi, aga ma arvan, et neid saame me arvestada juba siis, kui me valmistame seda eelnõu ette teiseks lugemiseks. Komisjon oli ka seisukohal, et kogu see muudatus, mis käsitleb lihtmenetlust, käskmenetlust, sisaldab paljuski samu põhimõtteid, mis on juba kriminaalmenetluse seadustiku eelnõus sees. Sellest tulenevalt peame järgmist lugemist ette valmistades kindlasti natuke põhjalikumalt peatuma just nimelt kaitseõiguse ja edasikaebeõiguse küsimustel, mis lähtuvad käskmenetluse ideest, selle olemusest. Kindlasti tuleb vaadata ka üldse eeluurimise kvaliteedi probleeme, seda võistlevuse põhimõtte kaudu kriminaalprotsessis, aga see on kõik edaspidine teema. Igal juhul, nagu ma ütlesin, pärast komisjoni tööd asusime seisukohale, et täna on selle eelnõu esimene lugemine otstarbekas lõpetada ja muudatusettepanekute õiguskomisjoni esitamise tähtaeg on 3. detsember, kell 11. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi kaasettekandjale? Küsimusi ei ole. Õiguskomisjoni ettepanek on eelnõu 878 esimene lugemine lõpetada. Komisjon pakub muudatusettepanekute esitamise tähtajaks pikemat aega, kui kodukord ette näeb, nimelt 3. detsembrist. Juhatus on selle palve saanud ning otsustab selle oma homsel koosolekul. Esimene lugemine on lõpetatud.

24. 13:00 Pommiterrorismi vastase konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (881 SE) esimene lugemine

13:00 Aseesimees

Võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud pommiterrorismi vastase konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu. Alustame ka siin esimest lugemist. Palun, justiitsminister!

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesolev konventsioon võeti vastu ÜRO Peaassamblees 1997. aasta 15. septembril ja see jõustus 23. mail 2001. aastal. Konventsioonile on alla kirjutanud 58 riiki, konventsiooni on ratifitseerinud 27 riiki. Konventsioon puudutab terroritegusid, mille isik paneb toime ebaseaduslikult ja tahtlikult kohale toimetatud tulirelva kasutades, paigaldatud pommi, lõhkekeha või mõnda muud surmavat seadeldist lõhates. Tegu peab olema toime pandud avalikus kohas või riigi vara, ühistranspordi või infrastruktuurirajatiste vastu, kavatsusega põhjustada surm, raske tervisekahjustus või ulatuslik purustus, mis toob või võib tuua kaasa suure majandusliku kahju. Kui selliste tegudega seoses taotletakse väljaandmist, ei saa konventsiooniosaline lugeda neid poliitilistel motiividel toimepandud kuritegudeks. Tegemist on eriti raskete kuritegudega, mille vastu võitlemist peab oluliseks rahvusvaheline üldsus. Konventsiooniosaline peab rakendama abinõusid, et näha selliste kuritegude eest ette õiglased karistused, arvestades kuritegude raskust. Kriminaalkodeksi § 64, samuti karistusseadustiku § 237 näevad ette selliseid sätteid, see tähendab, et meie siseriiklikus õiguses on karistused ette nähtud. Samuti on kriminaalkodeksi § 65 kohaselt karistatav terroristlik akt välisriigi esindaja vastu. See on nii kehtiva seaduse alusel. Konventsiooni artikli 6 kohaselt peab konventsiooni osalisriik rakendama abinõusid, et kohaldada terroritegude suhtes jurisdiktsiooni. Mida tähendab jurisdiktsiooni kohaldamine Eesti siseriikliku õiguse kohaselt? Jurisdiktsioon on riigi õigus rakendada oma seadust tegude suhtes, mis on toime pandud nii tema territooriumil kui väljaspool

seda. Konventsiooni artiklis 6 väljenduvad jurisdiktsiooni kahesugused alused: territoriaalne ja isikuline. Siin tekib probleem, et maailmas on olemas territooriume, millele ei laiene mitte ühegi riigi kriminaalõigus. Sel juhul, kui me räägime isikulisest rakendusest, kuulub nendel territooriumidel Eesti kodaniku suhtes rakendamisele Eesti seadus. Eesti Vabariik on ühinenud 1997. aasta Euroopa Nõukogu kriminaalalaste konventsioonidega, mis puudutavad väljaandmist, vastastikust abi kriminaalasjades, kriminaalmenetluse ülevõtmist ning terrorismi tõkestamist. Rahvusvahelist koostööd kriminaalmenetluses reguleerib kriminaalmenetluse koodeksi 35. peatükk, mille kohaselt välisriikide taotlusi kriminaalasjades lahendatakse siduvate välislepingute alusel. Lepinguliste suhete puudumise korral kohaldatakse õigusabi andmisel Euroopa Nõukogu kriminaalkonventsioonist tulenevaid printsiipe. Tingimustes, mida ei ole reguleeritud välislepingu ega kriminaalmenetluse koodeksi rahvusvahelist koostööd reguleerivate sätetega, juhindutakse kriminaalmenetluse koodeksi muudest sätetest. Niisiis on kehtivad seadused konventsiooniga kooskõlas ega vaja täiendamist ega muutmist. Kokkuvõtlikult: Eesti siseriiklik kriminaalõigus vastab konventsioonile ja konventsioon on eelkõige riikidevahelise koostöö instrument. Eelnõu algataja toetab juhtivkomisjoni ettepanekut seaduseelnõu esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

13:00 Aseesimees

Täna! Kas on küsimusi? Ei ole. Õiguskomisjoni nimel palun ma kaasettekandeks kõnetooli Vootele Hanseni!

13:00 V. Hansen

Auväert juhataja! Austatud Riigikogu! Õiguskomisjon arutas pommiterrorismi vastase konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu oma 16. oktoobri istungil ja jällegi üsna tavapäratult suures komisjoni koosseisus. Istungil osalesid ka Ülle Raig, Justiitsministeeriumi karistusõiguse osakonna nõunik, ja Peeter Püvi, Välisministeeriumi rahvusvahelise õiguse ja õigusloome büroo ata_ee. Konventsioon jõustus käesoleva aasta 23. mail. Konventsioonile on alla kirjutanud 58 riiki, osalisriike, kes on konventsiooni kinnitanud või enda jaoks ratifitseerinud ja vahetanud kirjad ÜRO peasekretäriaga, on juba 29. Sellest, et käesolev konventsioon defineerib terroristlikud kuriteod, justiitsminister juba rääkis. Eesti jaoks jõustub konventsioon pärast seda, kui ta on Riigikogus seadusena vastu võetud, president on ta välja kuulutanud ja Välisministeerium korraldanud ratifitseerimiskirja deponeerimise. Konventsioon jõustub 30. päeval pärast ratifitseerimiskirja deponeerimist ÜRO peasekretäri juures. Komisjon arutles põgusalt konventsioonis toodud terrorismi definitsiooni ja karistusseadustikus sisalduva terrorismi definitsiooni ning nende sarnasuse üle. Konventsiooni põhieesmärk on kaitsta eelkõige riiki tervikuna. Artiklis 1 toodud definitsioonidest on selgelt näha, et konventsioon käsitleb ka erasikute või vara vastu toime pandud terroriakte, eelkõige pommiplahvatusi, kui tegemist on näiteks infrastruktuurielementidega. Eesti Vabariik on ühinenud ka Euroopa Nõukogu kriminaalalaste konventsioonidega, mis puudutavad terrorismi tõkestamist, terroristide väljaandmist, vastastikust abi kriminaalasjades ning kriminaalmenetluse ülevõtmist. Nendega on Eesti õigusaktid kooskõlla viidud ja seega võib öelda, et Eesti õigusaktid on juba kooskõlla viidud ka selle konventsiooni sätetega ega vaja muutmist. Jurisdiktsiooni kohaldatakse samamoodi, kui oli kirjas terrorismi rahastamise tõkestamise konventsioonis. Võib öelda, et artikli 4 punktis a toodud nõue on täidetud kriminaalkoodeksi §-s 64¹ ja ka vastuvõetud karistusseadustiku §-s 237, mis sätestavad terrorismi definitsiooni. Mida õiguskomisjon otsustas? Õiguskomisjon otsustas teha Riigikogule ettepanek lõpetada pommiterrorismi vastase konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu esimene lugemine. Muudatusettepanekute õiguskomisjoni esitamise tähtajaks määrati käesoleva aasta 22. november, kell 12. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Vootele Hansen! Kas kolleegidel on küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu! Juhtivkomisjonina on õiguskomisjon teinud ettepaneku seaduseelnõu 881 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole. Muudatusettepanekud palun esitada õiguskomisjonile 22. novembriks kella 12-ks.

25. 13:00 Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (894 SE) esimene lugemine

13:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Riigikogu kõnepuldis on justiitsminister Märt Rask.

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigikogu võttis 26. septembril vastu lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse. Selle seaduse vastuvõtmist võib pidada üheks olulisemaks saavutuseks õigusloomes pärast taasiseseisvumist. Seaduse jõustudes tekib varalistes suhetes kindlus ja selgus, samuti saavad tarbijad oluliselt rohkem õigusi. Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse viimase paragrahvi kohaselt jõustub see seadus rakendusseaduses sätestatud ajal, seega sõltub varaliste suhete tänapäeva nõuetele vastav reguleerimine ja tarbijate kaitsmine, mida me siin saalis korduvalt selle seaduse menetlemise ajal rõhutasime, just praegu käsitletava seaduse vastuvõtmisest ja jõustumisest. Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seadus mõjutab kogu eraõigust sedavõrd, et tuli koostada ka uus tsiviilseadustiku üldosa seadus ja rahvusvahelise eraõiguse seadus. Kuna tegemist on komplekssete muudatustega, siis on ka nende jõustumine planeeritud ühele ja samale ajale. Käesolev eelnõu reguleerib vastuvõetud lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse ning Riigikogu menetluses olevate rahvusvahelise eraõiguse seaduse ja tsiviilseadustiku üldosa seaduse eelnõu rakendamisega seotud küsimusi. Eelnõu koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk reguleerib vastavate seaduste rakendamisega seotud küsimusi, näiteks seda, mis hetkeni kohaldatakse konkreetsetele suhetele Eesti NSV tsiviilkoodeksit ja veel kehtivat tsiviilseadustiku üldosa seadust ja mis hetkest kuuluvad kohaldamisele uued seadused. Eelnõu teine peatükk käsitleb muudatusi kehtivates õigusaktides. Muudetud on kõiki õigusakte, mis sisaldavad muudetavaid tsiviilõiguslikke termineid või mis läheksid vastuollu uue tsiviilõigusliku käsitlusega. Kuna kõnealuste seaduste jõustumisega saavutaks Eesti tsiviilõigus täiesti uue kvalitatiivse taseme, näeks eelnõu algataja heameelega käesoleva eelnõu seaduseks saamist juba kõige lähemal ajal. Seetõttu on eelnõu algataja lülitanud käesolevasse eelnõusse üksnes need kehtivate seaduste muudatused, mis on osutunud kõnealuste seaduste rakendamise seisukohalt hädavajalikuks. Põhimõttelisi muudatusi teistes kehtivates õigusaktides ei kavandatud. Eelnõu algataja nõustub õiguskomisjoni ettepanekuga esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

13:00 Esimees

Härra minister, suur tänu! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Tiit Toomsalu, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister! Kas te põhjendaksite, miks seadus jõustub 1. juulil 2002? Seda mitte ainult siia seaduseelnõusse koondatud rakendussätete ja paljude seaduste muutmise hetke seisukohalt, vaid sellest seisukohast lähtuvalt, millal ja kuidas suudavad kohtunikud, notariaat, muud õigusorganid omandada nagu kord ja kohus tolle pika nimega võlaõigusseaduse?

13:00 M. Rask

1. juuli on aasta keskel. Selliste seaduste kehtima hakkamisel on oma teatud maagia õiguse rakendamise seisukohalt ehk kui me oluliselt muudame mingit normistikku, siis kehtima hakkamise aeg peab olema meelde jääv ja lihtne. Kui meil ka tulevikus tuleb rakendada praegu kehtivaid seadusi, sellepärast et tsiviilõigussuhe võib saada alguse hoopis pikema aja tagant, siis on väga hea, kui see regulatsioon on (ma ei pidanud silmas Riigikogu esimeest) väga täpse ajalise piiriga paika pandud. Mis puudutab kogu selle seadustekomplekti tundmaõppimist, siis ei maksa kahelda meie juristkonna õppimisvõimes, sest juba kolm-neli aastat on meie kõrgkoolides tudengeid koolitatud võlaõigusseaduse eelnõu alusel, vähemalt kaks aastat on nendesamade, nüüd juba seaduseks saanud tekstide alusel õpetatud kohtunikke, notareid ja ka advokaate. Nii et see õpe on kogu aeg tegevjuristide hulgas toimunud. Need nüansid, mis muutusid Riigikogu menetluse käigus, on suhteliselt kiiresti selgeks tehtavad. Nii et õppe taha asi seisma ei jää. Ma rõhutan, et ühiskond vajab neid regulatsioone, mis on lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduses paika pandud, ja mitte millegagi ei ole põhjendatud nende Riigikogus heakskiidetud regulatsioonide kehtestamisega viivitamine.

13:00 Esimees

Täna! Tõnu Kauba, palun!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Ma küsin samamoodi nagu eelmisel korral, kui me arutasime lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse jõustumist. Mis saab nendest üüri- ja muudest lepingutest, mis lähevad nüüd selle eelnõu seaduseks saamisega seadusega vastuollu? Mis saab nendest, kuivõrd nad edasi kehtivad, kui me arvestame eeskätt nõrgema poole kaitset?

13:00 M. Rask

Küsimus oli sedavõrd üldine, et ma saan sellele ka ainult üldise vastuse anda. Kui me peame silmas sundüürnike kategooriat, siis on see üks isikute kategooria, kui me peame silmas lihtsalt üürnikke, kes on kas eile või ükskõik millal oma üürilepingu sõlminud, siis nende õiguslik seisund on hoopis teistsugune. Kui me peame silmas eri kategooriaid, siis peab seda kõike päris täpselt arutlema. Küll aga tahan rõhutada, et just see seadus, mida me täna asume arutama, toob endaga kaasa kõik need poliitilised dimensioonid, mida Riigikogu peab lahendama. Kui me lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse raames arutasime n-ö materiaalõigust, seda, kuidas peaks tulevikus välja nägema õigussuhe ka teie nimetatud üürnike ja omanike vahel, siis rakendussätted on need, mis panevad paika konkreetsed tähtajad, rakendussätted on need, mis muudavad kehtetuks varem kehtinud normid. Soovin, et ka teie, härra Kauba, aktiivselt kaasa lööksite kõigi nende poliitiliste diskussioonide lõpuni vaidlemisel.

13:00 Esimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus, palun!

13:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister! Poliitilised diskussioonid võlaõigusseaduse ümber on juba läbi ja otsused on langetatud. Küsimus ei ole täna mitte selles, mis hetkest vanad õigussuhted kujunevad ümber uuteks ja omandavad uue sisu, vaid selles, kuivõrd ja kuidas selle mahuka seaduse normid, mille nimi on lepingute ja lepinguväliste kohustuste seadus, jõuavad nendeni, kelle suhtes neid rakendatakse. Härra minister! Millal on oodata massitrüki ja üle Eesti raamatukogudes igale kodanikule, lihtsale tarbijale kättesaadavana neidsamu seadusi, et neid võiks hakata järgima ja uurima?

13:00 M. Rask

Mis puudutab õiguskirjanduse väljaandmist Eestis, siis mul on hea meel tõdeda (ilmselt, härra Toomsalu, teate te seda samamoodi), et AS Juura, kes on tegelnud seadustekstide kirjastamisega, on olnud väga nobe. Kõige viimane raamat näiteks, mis välja tuli, on kriminaalõiguse üldosa väga paks õpik. See ei puuduta küll seda küsimust, aga ma tahan lihtsalt tuua näite, et karistusseadustik ei ole veel kehtima hakanud, aga meil on juba õpikud olemas. See oli õpikute ja akadeemilise õppe kohta. Samal ajal, seadustekstide avaldamine on ju Riigi Teataja kohustus. Kui me vaatame, kui palju Riigi Teatajat ostetakse, siis näeme, et meie suhteliselt seaduskuuleka elanikkonna huvi õigustekstide vastu on päris intensiivne. Kaldun arvama, et nii mahukate seaduste puhul tuleks hakata mõtlema selle peale, kuidas inimene saaks selle teksti mugavamalt kätte. Näiteks ei pruugi inimesel olla tarvis tervet paksu seadusteksti, seega võiks mõelda sellesama lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse eri peatükkide kirjastamisele kommertsalustel, näiteks nende peatükkide, mis käsitlevad koduukselepinguid, mis käsitlevad ükspuha mis muud valdkonda. See puudutab kirjastustegevust, akadeemilist tegevust, mis meie riigis on mitteriiklik, ja meie kohustus on seda soodustada. Selles osas ei julge ma justiitsministrina mingisuguseid tähtaegu öelda, küll aga võin senise praktika alusel kinnitada, et ükski lugemist vääriv tekst ei ole jäänud ilmutata.

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Kaasettekandeks palun Riigikogu kõnepulti õiguskomisjoni esimehe Jüri Adamsi!

13:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Õiguskomisjon arutas Vabariigi Valitsuse esitatud seaduseelnõu oma 12. selle kuu päeva koosolekul ja leidis, et see eelnõu on edasise menetluse alusena täiesti kõlblik. Me teeme ettepaneku esimene lugemine täna lõpetada. Kuna selles seaduses on tehtud ettepanekuid vähemalt 120 mitmesuguse seaduse muutmiseks, saatsime me kõigile Riigikogu komisjonidele laiali kirjad palvega anda nende seaduste kohta, mida nad paremini tunnevad, oma arvamused, kas valitsuse ettepanekud on nende arvates piisavad või tuleks midagi lisada või teistmoodi teha. Kui vaadata, mis siin eelnõus on, siis siin on muidugi suur osa selles mõttes triviaalseid muudatusi, et eri aegadel vastuvõetud seaduste terminoloogiat püütakse kooskõlla viia. Kuid siin on ka poliitilisi otsuseid ja selles suhtes peab Riigikogu kahtlemata debateerima. Mõni sõna võimalikust edasisest töögraafikust. Selle seaduse vastuvõtmine ei ole mõeldav, kui enne seda ei ole vastu võetud veel kaks seadust: rahvusvahelise eraõiguse seadus ja uus tsiviilseadustiku üldosa seadus. Mõlemas tuleb veel teha mitmesuguseid põhimõttelisi terminoloogilisi valikuid, mis peavad ka selle seaduse paragrahvides kajastuma. Rahvusvahelise eraõiguse seaduse loodame järgmiseks lugemiseks tuua teie ette juba tuleval nädalal. Prognoos on, et selle saab vastu võtta detsembrikuu töötsükli jooksul. Mis puutub tsiviilseadustiku üldosa seadusesse, siis õiguskomisjon ei ole võimeline tooma seda teie ette enne kui detsembri töötsükli esimesel nädalal, ja vähemalt kaks korda peab see saalis käima. Võib-olla on lihvimise jaoks vaja kolmandat lugemist. Pärast seda võime me olla enam-vähem valmis ka selle seaduse vastuvõtmiseks, olenevalt sellest, kui kiiresti laekub kompetentset kaastööd teistelt komisjonidelt ja ettepanekuid Riigikogu liikmetelt. Selles eelnõus valitsuse pakutud tähtaeg 1. juuli oleks täiesti realistlik, kui me jõuaksime selle seaduse vastuvõtmiseni hiljemalt aprilli lõpuks. Eksperdid on ütelnud, et vajalik on vähemalt kahekuune ettevalmistusaeg. Praegu tundub, et selline ajagraafik on realistlik. Lõpetuseks: õiguskomisjon palub muudatusettepanekute õiguskomisjoni esitamise tähtaja määrata kodukorrahastasest veidi pikema, nimelt, 6. detsembriks kella 12-ks.

13:00 Esimees

Suur tänu, Jüri Adams! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Lugupeetud kolleegid! Õiguskomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 894 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole. Muudatusettepanekute osas võtab juhatus seisukoha homsel koosolekul.

26. 13:00 Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu (657 SE) esimene lugemine

13:00 Esimees

Austatud kolleegid! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks on kõnepuldis justiitsminister Märt Rask.

13:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu asendab kehtiva avaldustele vastamise seaduse. Muudatus on üks osa haldusmenetluse reformist, aga tegemist on ka õigusabi korraldamise seisukohalt olulise eelnõuga. Eelnõu muudab isikute vastuvõtmise korraldust riigiasutustes. Kui seni võttis isikuid vastu üksnes asutuse juht, siis eelnõu järgi peaks eelkõige ministeeriumides ja Riigikantseleis seda tegema just konkreetse probleemi lahendamiseks kõige pädevam isik. See võimaldab nii ammentavamaid vastuseid isikute küsimustele kui ka ilmselt kiiremat võimalust oma probleeme selgitada. Vastuvõtu tagamise üks kesksemaid eesmäärke peaks olema anda isikule esmast õigusabi asutuse pädevusega seonduvates küsimustes. See tähendab, et inimene ei pea esimese asjana minema advokaadi juurde või otsima ise sobivaid õigusakte ja püüdma sealt lahendusi leida, vaid ta võib nõuda seda abi riigilt. Õigusabi andmise täpsema korra kehtestab eelnõu järgi valitsus oma määrusega. Kirjalike pöördumistega seonduvalt on eelnõus uudsena sätestatud selge kohustus anda selgitusi ja arvamusi. Praegune avaldustele vastamise seadus ei ole kirjale antava vastuse sisu avanud. See on tinginud ka vaidlusi ning üksikisikute rahulolematuse mõnikord liiga formaalsete vastustega. On esinenud ka juhused, kus vastused on halduskohtusse kaevatud just sellel põhjusel, et tegelik sisu on avamata jäänud ja kodaniku murele reageerimata jäetud.

Eelnõu algataja toetab juhtivkomisjoni põhiseaduskomisjoni ettepanekut eelnõu esimene lugemine täna lõpetada. Aitäh!

13:00 Esimees

Aitäh, härra justiitsminister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Vootele Hansen, palun!

13:00 V. Hansen

Aitäh! Austatud minister! Ma peatun ka sellel inimeste vastuvõtmise teemal. Seletuskiri ütleb, et siin välja pakutud kord ei koorma liigselt asutuse juhti. Samas me teame, et väga paljudes kuningriikides ja monarhiates üldse, eriti kui oli tegemist isevalitsuse ja absolutistide võimuperioodiga, peeti vajalikuks, et mingis ajatsükliks, mis ei olnud väga tihe, kuningas või keiser võttis oma alamaid vastu, kuigi oli teada, et tegelikult otstarbekam on, kodaniku enda huvides, kui seda teeb mõni pädev ametnik, aga see pidi rahuldama ilmselt ka teatud emotsionaalseid vajadusi, mis inimestel on. Kas seetõttu ei oleks otstarbekas säilitada ka siiski ministrite ja teiste selliste inimeste vastuvõtuajad mingisuguses sobivas ajatsükliks, et kõik inimesed teaksid, kas või emotsionaalselt, et neil on võimalik minna ka selle kõige kõrgema jutule?

13:00 M. Rask

Ma tänan meelituse eest, et minister on see kõige kõrgem, aga tahaksin ütelda, et me lähtume sellest kontseptsioonist, et minister on poliitik. Teisisõnu: kui poliitik ei kohtu inimestega, ei kohtu oma valijatega, siis ta on ilmselt poliitikast eemale siirdumas, kui mitte öelda, et ta on kaotanud kontakti rahvaga. Seetõttu tuleb jätta ministrile õigus ise seda korraldada ja kaheldamatult tark minister teeb seda, et ta koos pädevate spetsialistidega, ametnikega töötab teatud probleemid läbi ja kui neil on suurem kõlajõud, siis ta teeb ka ettepanekuid valitsusele ja kohtub inimestega. See on oma töö korraldamise küsimus. Küll aga ei tahaks seda, et minister oleks lihtsalt kergete vaimsete hälvetega inimeste peksupoiss, kes nõuavad jalgu trampides ministeeriumi ukse taga, et nad räägivad oma murest ainult ministrile ja mitte kellelegi teisele. Konkreetselt enda puhul võin tuua näiteks arvamuse, et oh kui hea, nüüd on juristist, advokaadist justiitsminister, tema käest saab tasuta õigusabi. Ma ei suuda ammendavalt täita kõigi nende inimeste soove, kes päris paljude kirjade, korduvkaebuste ning kõikvõimalike asjadega, alates põllumajandusküsimustest kuni sotsiaalküsimusteni välja, pöörduvad justiitsministri poole. Ma leian, et see pädevus peab olema paika pandud, nad peavad saama ammendava vastuse spetsialisti käest. Ma ei välista kaugeltki seda, et asutuse juht, sealhulgas minister, tegeleb inimeste vastuvõutuga, aga tal peaks olema õigus seda ise korraldada.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Sirje Endre.

13:00 S. Endre

Aitäh, härra istungi juhataja! Lugupeetud härra ettekandja! Ma küsin § 6 kohta, mis käsitleb vastamise tähtaega. Märgekirjale või selgitustaotlusele vastatakse viivitamata, kuid mitte hiljem kui ühe kuu jooksul selle saamisest. Mis juhtub siis, kui § 6 mingil põhjusel ei täideta? Kas selles eelnõus on ka see reguleeritud, kuidas peaks märgekirja või selgitustaotluse taotleja toimima, kui näiteks ei vastata tema ühele selgitustaotlusele ega ka järgnevale, milles ta küsib, et miks selgitustaotlusele ei ole vastatud?

13:00 M. Rask

Siin on tegemist kolme seaduse koosmõjuga. Esiteks, see konkreetne seaduseelnõu, teiseks, haldusmenetluse seadus, mis kehtestab haldusprotseduurid, ja kolmandaks, avaliku teabe seadus. Kõigi nende õigusaktide regulatsiooni eesmärk on teie esitatud küsimuse suhtes üks. See tähendab, et kui ei täideta neid sätteid, siis on tegemist haldusrikkumisega ja kodanikul on õigus esitada kaebus halduskohtusse. Tunnistan, et justiitsministrit on ametisoleku aja jooksul kaevatud analoogilistel põhjustel halduskohtusse mitmel korral. Tegemist ei ole olnud mitte selle ühekuulise tähtaja rikkumisega, vaid kodanikud on väitnud, et neid see vastus lihtsalt ei rahuldanud. Tunnistan, et justiitsminister ei ole nendes vaidlustes kordagi kaotanud. Nii et inimesed on vägagi erinevad, aga kohus on objektiivse kontrolli koht.

13:00 Esimees

Aitäh, härra minister! Küsimusi rohkem ei ole. Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti põhiseaduskomisjoni liikme Tõnu Kauba!

13:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Head kolleegid, tere hommikust! Kell on pool kuus hommikul. Põhiseaduskomisjon on Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõu, mis esitati tegelikult juba rohkem kui pool aastat tagasi, arutanud mitmel korral ja on sellel arutelul saavutanud ka algatajatega kokkuleppe, et muuta eelnõu pealkirja selliseks, nagu ta teile just praegu ette kanti: märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadus. Peatumata arutlusel olnud küsimustel, sest härra minister juba mitmeid komisjonis puudutatud teemasid nimetas, soovin ma teile ette kanda, et komisjon, olles asja põhjalikult arutanud, tegi suurele kogule järgmised ettepanekud: eelnõu esimene lugemine lõpetada (kõik kohal olnud 11 liiget olid selle ettepaneku poolt) ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 22. november, kell 13. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu, Tõnu Kauba! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on seaduseelnõu 657 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole. Muudatusettepanekud, kui ma õigesti üles kirjutasin, tuleb põhiseaduskomisjonile esitada 22. novembriks kella 13-ks.

27. 13:00 Kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu (790 SE) esimene lugemine

13:00 Esimees

Austatud kolleegid! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Kõnepuldis on sotsiaalminister Eiki Nestor.

13:00 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Riigikogu! Sellel hilisel öö- või varajasel hommikutunnil alustame me ühe väga tähtsa seaduseelnõu lugemist. Seletuseks niipalju, et ilmselt on õiguse ülesehituse koha pealt igatepidi loogiline, et kui seadusega midagi sätestatakse, siis tagab riik järelevalvemehhanismi selle seaduse täitmise üle. Nii on ka meie tööõiguses. Küll aga on asjade loomulik suund nii töösuhete paindlikumaks muutmiseks kui ka paremate tulemuste saavutamise huvides see, et meie tööseadused annavad rohkem volitusi ühele dokumendile, mida tuntakse kollektiivlepingu nimetuse all. Seoses kollektiivlepingule volituste andmisega on ilmselt ka õigustatud asjaolu, et me sätestame õiguse riiklikuks järelevalveks kollektiivlepingute täitmise üle. Nende sõlmimine jääb endiselt osapoolte kokkuleppe küsimuseks. Nii et selle seaduseelnõu põhiline mõte ongi uue peatüki sissetoomine, mis kajastub ka teistes Eesti tööseadustes, mis te olete vastu võtnud või mis on juba menetlusse antud. Kehtiva kollektiivlepingu seaduse alusel on nende lepingute sõlmimise kontrollijateks lepingu sõlmijad ise, need on tööandjad ja töötajate ühingud. Nüüd saab lisaks selle õiguse ka Tööinspeksioon. See on lühidalt kõik. Täna tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Härra minister, tänan! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Kalle Jürgenson, palun!

13:00 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu §-s 1 toote te sisse seaduse § 3 lõike 2 täienduse punktiga 2¹: "... omavalitsusüksuste liidu ning töötajate ja teenistujate ühingu või liidu vahel". Ma küsin selle esimese otsa, omavalitsusüksuste liidu kui lepingu osapoolte kohta. Omavalitsusüksuste liit on meil seadustes sätestamata, ta ei ole kohustuslik, ta on vabatahtlik. Kuidas see liit lepingupartnerina välja näeb sellises sätestuses, mis kollektiivlepingu puhul läheb nüüd kvalitatiivselt uuele alusele?

13:00 E. Nestor

Aitäh! See küsimus tekkis ka komisjonis eelnõu arutelul. Olles hästi kursis kõigi nende debattidega, mis on toimunud seoses omavalitsusüksuste liidu kui mõiste sissetoomisega ka mitmesse muusse seadusesse, tahan öelda järgmist. Kõigepealt, selle seadusega ei püüa me minna filosoofilistesse sügavustesse, et selgitada, mis too omavalitsusüksuste liit kui selline on. See küsimus on õigustatud pigem mitmes muus õigusaktis, mis käsitlevad kohalikke omavalitsusi ja nende koostööd. Kollektiivlepingu seadusesse sobib omavalitsusüksuste liidu vabatahtlik olemus suurepäraselt. Teine selline ühendus on näiteks tööandjate liit, mis ka põhineb vabatahtlikul ühinemisel, või töötajate liit, mis samuti põhineb vabatahtlikul ühinemisel. Sellega seoses ei erine ta mingitki moodi nendest ühendustest, mis evivad kollektiivlepingu seaduse tähenduses täpselt samasuguseid õigusi. Ma arvan, et oleks mõttetu loota, et me selle seadusega jõuame mõiste "omavalitsusüksuste liit" täieliku läbimõtleamiseni. See peaks jääma siiski teiste kohalikkude omavalitsust korraldavate õigusaktide küsimuseks. Siia ta sobib. Eelnõu on omavalitsusüksuste liiduga kooskõlastatud. Nema on valmis kollektiivlepingu seadusest tulenevaid õigusi kasutama ja kohustusi täitma selle loogika järgi, mis selles seaduses on. Nende partnerid ootavad kannatamatult, et nad saaksid omavalitsusüksuste liiduga kui oma tööandjaga läbirääkimisi alustada.

13:00 Esimees

Härra minister, tänan! Küsimusi rohkem ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti sotsiaalkomisjoni aseesimehe Raivo Paavo!

13:00 R. Paavo

Austatud esimees! Head kolleegid! Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas eelnõu 790, kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu, oma käesoleva aasta 5. novembri istungil. Komisjoni istungist võttis osa ja andis eelnõu kohta selgitusi sotsiaalminister Eiki Nestor. Arvestades, et minister äsja selgitas teile eelnõu sisu ja põhimõtteid, piirdun varajasel hommikutunnil vaid komisjoni otsuse teatavaks tegemisega. Komisjon otsustas teha Riigikogu juhatusel ettepaneku võtta Riigikogu täiskogu 14. novembri päevakorda Vabariigi Valitsuse algatatud kollektiivlepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu 790 esimene lugemine, esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks palume määrata 21. november, kell 12. Selle otsuse poolt oli 8 komisjoni liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Aitäh!

13:00 Esimees

Tänan, Raivo Paavo! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu! Sotsiaalkomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 790 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole. Muudatusettepanekud, kordan, esitada 21. novembriks kella 12-ks sotsiaalkomisjonile.

28. 13:00 Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (884 SE) esimene lugemine

13:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid! Võtame tänase päevakorra viimase punktina arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud raseduse katkestamise ja steriliseerimise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame esimest lugemist. Ettekandeks palun kõnepulti sotsiaalminister Eiki Nestori!

13:00 E. Nestor

Austatud esimees! Austatud Riigikogu! Kehtiva raseduse katkestamise ja steriliseerimise seaduse võttis vastu Riigikogu eelmine koosseis 1998. aastal. Käesolev seaduse muutmise seaduse eelnõu on ajendatud mitmest väga praktilisest küsimusest. Nimelt, kehtiv seadus andis ohtralt volitusnorme sotsiaalministrile erinevate toimingute kohta oma määrusega regulatsiooni kehtestamiseks. Nende väga praktiliste määruste väljatöötamisel on selgunud üks kurb tõsiasi: seadusandja volitusnorm on väljunud ministri õigustest ja volitusnormist ehk, teisisõnu, on püütud teha ettekirjutusi ka seal, kus on

vaja arsti oskusi, teadmisi ja sellist kvalifikatsiooni, et lahendusi suudavad pakkuda ainult arsti teadmised. Seetõttu on nii mitmegi alamakti väljatöötamine osutunud sisuliselt võimatuks. Olles konsulteerinud nii organiseerunud naistearstidega kui ka nendega, kes nendes organisatsioonides nii aktiivsed ei olegi, sai langetatud otsus, et õigem on tulla Riigikogusse tagasi ettepanekuga neid volitusnorme muuta nii, et ministril ei oleks õigust reguleerida neid valdkondi või teha ettekirjutusi seal, kus otsustada saab ainult arst. See on olnud põhiline ajend, miks see eelnõu välja töötati. Avalikku ja poliitilist huvi on põhiliselt tekitanud muudatused §-s 5. Siin on täidesaatev võim avatud dispuudiks Riigikogus nii komisjonis kui ka suures saalis. Tõesti, neid küsimusi võib arutada mitmeti. Küll aga tahan öelda, et mitmed tervishoidu käsitlevad konventsioonid, kas või Riigikogu menetluses olev bioetika konventsioon, peavad oluliseks kõigepealt seda, mida ütleb patsient ise. Oma sõna on õigustatud ütlema ka eestkostjad, kes iganes. Nii et arutame need küsimused siin rahulikult läbi ja leiame õige lahenduse ka nende inimeste jaoks, kes ei ole veel täisealised. Väiksem osa muudatusi on seotud sellega, et uuest aastast hakkab kehtima tervishoiuteenuste korraldamise seadus. 1998. aastal kasutatud mõisted on oma õiguslikus tähenduses ajale jalgu jäänud. Täna tähelepanu eest!

13:00 Esimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Vootele Hansen, palun!

13:00 V. Hansen

Aitäh! Minu küsimus ongi just selle kohta, mis avalikkusele on huvi pakkunud. Tõepoolest, kui seadus omal ajal vastu võeti, siis paljud mõtlesid teovõimetute inimeste all just neid inimesi, kes on täiskasvanuna tunnistanud teovõimetuks, aga mitte neid, kes on oma ea tõttu teovõimetud ja kes eestkostja abi vajavad. On tõepoolest olemas patsientide kaitse rahvusvahelisi akte, aga samamoodi on ka laste kaitse akte ja meil on ka siseriiklik lastekaitse seadus, mis ütleb, et lapsevanemad peavad last kaitsma ja nõustama ning aitama tal teha mitmeid tähtsaid otsuseid tema elus. Kummad õigustest või ka kohustustest on tegelikult suuremad? Kas tuleb laps jätta sellise tähtsa otsuse juures üksi?

13:00 E. Nestor

Ma arvan, et kuna seadus on ühiskondlik kokkulepe, siis tuleb siin langetada otsus. Minu meelest on kõige õnnetum see olukord, kui kehtivast seadusest võib välja lugeda regulatsiooni, et sellel naisterahval, keda teatud teiste seaduste alusel on õigust ka lapseks lugeda, puudub endal üldse igasugune õigus mingit otsust langetada. See on kindlasti nende inimeste väärkohtlemine. Seda regulatsiooni on igal juhul vaja muuta. Millise kokkuleppe me selle seaduse puhul saavutame, see sõltub arutelust, mis Riigikogus toimub. Küll on eelnõu algataja soov, et selle inimese tahe oleks kindlasti see, mida arvesse võetakse. Ilma selleta ei saa kohe mitte kuidagi. Ma loodan, et tekib debatt selle üle (see toimus ka selle eelnõu arutluse ajal eelmises Riigikogus), et kui inimesel sellised probleemid tekivad, kas teda lugeda siis lapseks või selles mõttes looduse poolt antud kohustuse täitmise puhul juba täiskasvanuks, et kus siin piir tõmmata. Ma arvan, et küllap me leiame siin kompromissi või üksmeelse lahenduse.

13:00 Esimees

Täna! Kolleeg Liia Hänni.

13:00 L. Hänni

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Raseduse katkestamine on ohtlik operatsioon ja ta on ilmselt seda ohtlikum, mida kauem on rasedus kestnud. Käesoleva seaduseelnõu § 1 punktist 3 võib lugeda, et vähemalt 12, kuid vähem kui 22 nädalat kestnud rasedust võib teatud juhtudel katkestada, ja siin on kirjas ka juhtum, kui rase on alla 16-aastane. Kas see on ka kehtivas seaduses nii, et sellist ohtlikku operatsiooni võib nii noorel tütarlapsel üldse teha või on see lisandunud käesoleva eelnõuga?

13:00 E. Nestor

See on väga hea küsimus. Seda paragrahvi seaduses seetõttu täpsustataksegi, et see küsimus on tänase eelnõu puhul tekkinud. Nimelt, kehtiv § 6 võimaldab sätte erinevaid tõlgendusi ja kehtiv seadussäte on põhjustanud ka lubatavatest tähtaegadest erinevaid arusaamisi. Võrreldes kehtiva variandiga, on tähtajad jäänud sisuliselt samaks. Põhiliselt on muudatusi tehtud selleks, et vältida erinevat tõlgendust.

13:00 Esimees

Aitäh, härra minister! Küsimusi rohkem ei ole. Kaasettekandeks palun Riigikogu kõnepulti sotsiaalkomisjoni esimehe Toomas Vilosiuse!

13:00 T. Vilosius

Austatud härra esimees! Head kolleegid! Sotsiaalkomisjon arutas seda eelnõu oma 6. novembri istungil. Ka esimesel arutelul kerkisid komisjonis üles täpselt samad küsimused, mille kohta minister praegu selgitusi andis. Kuid ka sotsiaalkomisjon ei kujundanud nende suhtes oma seisukohta ja ootab teilt, head kolleegid, sellesuunalisi ettepanekuid. Sellest johtuvalt teeb sotsiaalkomisjon teile ettepaneku esimene lugemine lõpetada. Kuna teema on huvitav ja aktuaalne, otsustas sotsiaalkomisjon paluda muudatusettepanekute esitamiseks mõnevõrra pikemat tähtaega. Me ootame neid 28. novembriks kella 12-ks sotsiaalkomisjoni. Vastava palvekirja annan ma praegu siin teie ees ja praegu ka juhatajale üle. Aitäh!

13:00 Esimees

Suur tänu! Liia Hänni, teine küsimus, palun!

13:00 L. Hänni

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleeg! Küsin sinult kui tohtrilt: mis sinu arvates on ühele alla 16-aastasele tütarlapsele ohtlikum, kas sünnitamine või 21-nädalase raseduse katkestamine?

13:00 T. Vilosius

Ma arvan, et kui me ainult ohust räägime, siis seda on väga raske hinnata. Ka sünnitusel võib kõike juhtuda. Aga ma arvan siiski, et sünnitus on selles mõttes võib-olla ohutum. Ma vastan sellele küsimusele teise nurga alt: kas meil on seda vaja, näiteks soovimatut last?

13:00 Esimees

Küsimus sai vastuse küsimuse näol. Aitäh! Rohkem küsimusi, Toomas Vilosius, ei ole. Juhtivkomisjon sotsiaalkomisjon ja lugupeetud kolleegid on teinud ettepaneku seaduseelnõu 884 esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute esitamise tähtaja kohta langetab juhatus otsuse oma homsel koosolekul. Väga armastatud kolleegid! Tänan teid osa võtmast meie varahommikusest istungist ja soovin teile toredat päeva algust! Istungi lõpp kell 5.46.